

Forfatter: Winther, Christian

Titel: Poetiske Skrifter

Citation: Winther, Christian: "Poetiske Skrifter", i Winther, Christian: *Poetiske Skrifter*, udg. af Oluf Friis , 1927-29, s. a. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-winterchr02val-shoot-idm140340192476128.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter

DANMARKS NATIONALLITTERATUR

PAA HOLBERGSELSKABETS VEGNE
UDGIVET VED HANS BRIX - SOPH. MICHAËLIS
OG CARL S. PETERSEN UNDER REDAKTION AF POUL TUXEN

HOLBERGSELSKABET AF 23. SEPTEMBER J. JØRGENSEN & CO. BOGTRYKKERI KØBENHAVN 1927

d

CHR. WINTHER

POETISKE SKRIFTER

UDGIVNE AF
OLUF FRIIS

II

**HOLBERGSELSKABET AF 23. SEPTEMBER J. JØRGENSEN & CO. BOGTRYKKERI
KØBENHAVN 1927**

e
f
I

INDLEDNING

I Karakteristiken af Winthers Lyrisk i første Bind af nærværende Udgave vist, hvorledes hans Digtning sjældnere var *ren Lyrisk*, men tenderede mod Situations-Digtet, *Billedet*. Denne skabende Evne i Fantasien til levende at forestille sig Personer og Milieu, medens Digterens eget Jeg træder tilbage for at lade Ting og Personer leve deres eget Liv, i fri Væren og Aktion, maatte føre Winther over i den episk-lyriske Digtart, der med et omfattende Navn kan betegnes som *Romance*. I Winthers Digtning er det den Del, der omfatter hans Romancer og Ballader, hans »Træsnit« og »Hjortens Flugt«. Hermed er givet Emnekredsen for vor Undersøgelse.

Da Chr. Winther i 1821 havde maattet sige Farvel til København og sin kære Regens for at rejse til Købelev og læse sit theologiske Eksamenspensum, havde han kasseret det meste af en stor Pakke med Manuskripter, en mindre Del havde han overgivet i en Vens Forvaring. I blandt disse Ting var en paabegyndt Oversættelse af Ariostos »Orlando furioso«. Winthers Kærlighed til »Den rasende Roland« var af gammel Dato. Som Discipel i Maribo Latinskole havde han allerede »interesseret sig saare meget for italienske Bøger«. Særlig havde han forelsket sig i »Orlando furioso«, i en Udgave forsynet med Kobbere. Oversættelsen har Winther neppe nogensinde genoptaget og intet af den er bevaret. Men endnu i 1863 mindes han sin gamle Kvant og søger at skaffe sig Oplysninger om den for eventuelt paa sin Italiensrejse at kunne erhverve sig den samme Udgave.

Winther lod Orlando-Oversættelsen ligge i København, men han havde derfor ikke glemt sin Ariost Det er med ham i Tankerne, at han besluttede at skrive et Digt i »Octavriim« med Kay Lykke og Svend Poulsen

(Gyngenhøvdingen) som Hovedpersoner (Brev, Oktober 1821). Intet af dette Ariostiske Digt er sikkert nogensinde blevet skrevet. Da han nogle Maaneder senere i et Brev kommer tilbage til sine Planer om en historisk Digtning, er Versformen - Ariosts Oktaver - opgivet, det drejer sig nu om »noget, som skulde blive en Fortælling, Novelle, Roman.«

Selve Stoffet for sin Digtning havde Winther altsaa ikke sluppet endnu. Det har sin egen interessante Historie. En Undersøgelse af, hvilke Bøger Winther har læst for at skaffe sig Oplysninger om Svend Poulsens og Kay Lykkes Historie, synes at vise, at Winthers Hovedkilder har været Nyerups »Efterretninger om Frederik den Tredie« og Fr. Sneedorffs »Historiske Forelæsninger«. Derimod har Winther neppe haft Adgang i Købelev til Gaspar Peter Rothes »Brave danske Mænds og Qvinders berømmelige Eftermæle«, paa Winthers Tid Hovedkilden til Kay Lykkes Historie, med udførlige Skildringer af Processen. Henrettelsen in effigie o. s. v. Winthers paatænkte Digtning, ser det ud til, har skullet bevæge sig indenfor Præstøegnen (Tapernøje Kro).

Dette historiske Stof synes Winther ikke at have haft Tid til at give eller ikke at have kunnet give poetisk Form. Først fem Aar senere, i Lyngbytiden (1826), vendte han tilbage til det. Nu kan han - og det blev til Træsnittet »Svend og Inger«. Det, der hjalp ham, var Visen »Skalkeraad«, som Winther III kendte fra Rahbeks og Nyerups »Danske Viser«. Her fra fik han Ideen til Indledningsbilledet af Junkeren og hans Tjener (»Der stode to Skalke og tænkte Raad«) og Handlingens Kernepunkt, Listen med Møllesækkene. Men det betyder i Virkeligheden, at Winther aflastede sin Digtning bogstavelig talt for hele det historiske Stof. Historien blev kun tilbage som let antydning Tidsbaggrund: Svenskerne Tog over Sjælland og Hovedstadens Belejring. Det afgørende Punkt i Kay Lykkes Historie holdes hen i et romantisk Halvlys. De historiske Personer indsættes i en frit opfundne Situation: deres Bejlen til den samme Pige. Af de individuelle Karakterer uddrages to Typer, der fremhæver hinanden ved deres Kontrastvirkning: den fornemme Herremand og Oberst overfor den jævne Bonde og Friskarefører. Den lille Stump af en Almueviser har saaledes givet Winther den »poetiske Ide«, i hans Fantasi har den virket som det tilfældige Støvkorn i en overmættet Opløsning. Den har udfældet *Billedet* af det historiske Stof. Dette er en Grundproces, der gentager sig overalt i Winthers Romance-Digtning.

Winthers Ariostiske Digt endte saaledes som et sjællandsk »Træsnit«. Det har sikkert aldrig haft Stof i sig til mere, højst til en Novelle. Intet tyder paa, at Winther i København har samlet nyt Stof til denne Digtning. Af hvad han havde i sin Erindring - og maaske efter sin Vane i Form af Notater - har han uddestilleret »Idyllen«.

Nogen dansk »Orlando furioso« fik Winther aldrig skrevet. Men Ariost havde en Gang for alle givet hans Smag dens Retning, ligesaa afgørende som Homer havde præget Poul Møller. Det er det faste Punkt, hvortil hele Winthers lyrisk-fortællende Digtning er forankret. Ved Indgangen til sin Digtning havde Winther holdt Ariost op for sig som sit Forbillede og den Appel, der laa deri, til at skabe et opus magnum, slap aldrig helt Taget i ham. Men inden han med »Hjortens Flugt« vendte tilbage til den Grundform for stor romantisk Digtning, som Ariost IV først havde vist ham, skabte han i *den lille Form* hele Kredsen af sine *Romancer*.*

Med sin Elskovs- og Naturlyrik er Winther iblandt Grundlæggerne af den nyere danske Lyrik. Som Lyriker viser han fremad i Tiden. Hans Romancedigtning derimod har sine fleste Pile bagud. Den betegner Afslutningen paa en stor Periode i Digtningen, der i Danmark begyndte omkring 1770. Med en mærkelig Pludselighed opstod Romancen eller Balladen - begge Ord brugtes i Flæng uden at det lykkedes at faa gennemført nogen fast Terminologi - i Kunstdigtningen som en litterær Genre. I Danmark delvis under tysk-engelsk, i mindre Grad under fransk Indflydelse, delvis naturligt fremgaaet af de hjemlige litterære Strømninger. Den blev en hel Litteraturperiode, et halvt Aarhundredes herskende poetisk Kunstform. Ja, som Epigondigtning fortsatte den til 1870. J. P. Jacobsen skabte sin moderne Lyrik: Gurre-Sangene og Pan-Arabesken, i Kamp mod et Aarhundredes Romancetradition.

Sammenhængen mellem den Wintherske Romancedigtning og den tidligere og samtidige tysk-nordiske træder undertiden frem haandgribelig, i direkte Laan. Saaledes er Winthers Digt »Uden Haab« skrevet over Stagnelius's bekendte Romance »Näcken«, der er blevet Winthersk og dansk »forvendt«, for at bruge det Udtryk, Reformationstidens Salmedigtere anvendte om deres Bearbejdelser af de papistiske Salmer. Winthers Digt har endvidere stærke Forbindelsestraade til en Centralkreds indenfor dansk-tysk Romancedigtning, hvor man finder Goethes »Der Fischer« (»Das Wasser rauscht', das Wasser schwoll«) og Ewalds »Liden Gunver«. I dette ældste Lag af Romancedigtningen har Winther sin Rod.

Endnu nærmere til en given Fortegning holder

* - v

Winther sig i »Fregattens Hjemkomst«, der er digtet som et Slags Modstykke til Uhlands »Das Schloss am Meer«. Winther skulde neppe have vovet en saa nærgaaende Overførelse af et samtidigt Digt, hvis ikke det Uhlandske Forbillede havde en særlig Karakter som Efterligning af tysk Folkedigtning. Uhlands Digt virker som skrevet over en Formel, uddraget af en Gruppe af Volkslieder: Dialog-Visen. Det er i denne Samleform - upersonlig, enhvers Eje, der tilegner sig den - at Winther har støbt sit Digt. Winther har ladet den faste prøvede Form vederfares Ret. Hans Billeder fylder Stroferne helt ud, ingen tomme Huller og Rynker. Formen

staar igen spændt, levende.

Interessant til Belysning af Winthers Forhold til den samtidige Balladedigtning er endelig »Matrosen«. Hans Brix har i en indgaaende Analyse (»En Soldat og en Matros« i »Tilskueren« 1916) sammenlignet Digtet med Heines »Die beiden Grenadiere« med det Resultat, at han i det danske Digt ser en direkte Efterdigtning af det tyske. Brix finder i Indholdet af de to Digte en Overensstemmelse, som han udtrykker saaledes: »den fra det fremmede Fangenskab hjemvendende modtager i en Sum sin og Fædrelandets Ulykke og dør deraf. Men over den dødes Hoved straalder Heltens Krones Guld«. Dette er dog ikke nogen præcis Gengivelse af Digtens Indhold. Matrosen i Winthers Digt har ikke selv været med ved Københavns Bombardement, kommer ikke fra engelsk Fangenskab, men fra et langt Livs Flakken paa fremmede Have. Han betyder Fortiden, der stilles overfor Nutiden. Dette er Digtets Kerne, der udgør den første Del af Matrosens Replik, hvortil de foregaaende Strofer danner Indledningen, der fører Læseren ind i Situationen. Resten af Digtet danner Fremtidsdrømmen om Opstandelsen i de gamle Søheltes Paradisverden. I Heines Digt findes intet af denne nationale Romantik, hvis Indhold er Modsætningen mellem en fattig Nutid og straalende Fortid og dennes Forherligelse i en vi historisk Apoteose af en svunden Heltetid. Allerede Aabningssituationen i Heines Digt er en anden. De to Grenadere er ikke kommet hjem, men standser for en Hvil undervejs, de har intet at komme hjem til. Den dramatiske Kerne og Idé i Heines Digt er ikke Modsætningen mellem Fortid og Nutid, men mellem Digtets Personer: de to Grenadere. Den ene vil fortsætte, vende tilbage til sin Jord, til Hustru og Børn, begynde Livet igen, jævnt og slidsomt i Kampen for Føden. Den anden vil dø, nægter Livet sin Ret for at holde sig rede til Opstandelsen til et nyt Helteliv i Kampen for den genkomne Kejser. Det er den revolutionære Herosdyrker, som forherliges paa Bekostning af den borgerlige Soldat. Digtene har derimod deres Fællesskab i, hvad man kunde kalde den nøgne Form, eller som Brix udtrykker det: »Selve Digtets Mekanik er den samme: en lang Replik af Fangen, med nogle indledende Vers.« Dette er ikke B e? vis for direkte Laan, men er interessant ved at vise, hvorledes to samtidige Digtere - Winthers Digt er tre Aar senere end Heines - arbejder i den gamle Romanceform. Det er selve Romancens Grundprincip, at de fortællende (og beskrivende) Partier veksler med Partier i dramatisk Fremstilling. En almindelig Mekanik, der naturligt frembyder sig, er en fortællende Indledning, der fører frem til den Scene eller den Situation, der udgør Digtets egentlige Indhold. Paa samme Maade visrer Versemaalet i de to Digte ogsaa hen til den Romancetradition, der er deres fælles Forudsætning.

Der er intet enkelt Træk i Winthers Digt, der nødvendigt viser hen til Heines Digt som Forbillede. For en ung dansk Digter i 1825 var det den naturligste Ting af Verden at skrive en fædrelandsk Romance. Sorgen over den nationale Ulykke, som Flaadens Tab betød, fyldte alle Sind. Med sit Digt stiller Winther sig ind i Rækken af Digtere, der har forherliget de stolte Minder, der knytter sig til Flaaden. Blevet til i en borgerlig Tid er hans Digt et beskedent Sidestykke VII til Ewalds statelige Revue over de danske Søhelte i »Kong Kristian.

En Sammenstilling af det Heineske og Wintherske Digt belyser endvidere særlige karakteristiske Ejendommeligheder for 'den danske Skole i Romancedigtningen i Modsætning til en gallisk eller galliskfarvet Skole. Af Georg Brandes er denne Forskel mellem de to Skoler oplyst ved en Sammenligning af Hertzes »Den danske Soldat« med Victor Hugos »Après la bataille«. Heines Digt, hvis Væsen er gallisk: la gloire, har ogsaa den franske Skoles Egenskaber. Det er kort, dramatisk ladet, stigende mod en Slutningseffekt, løbende helt og holdent ud i en Spids, Repliken. Winthers Digt har den danske Skoles rolige Bredde, en Stigning mod et Højdepunkt og Afrunding. Efter Repliken tilføjer Winther endnu en - desværre svagt formet - Strofe. Den danske Skole har sin Styrke i en virkelighedstro Udmaling, der giver Plads for mange smaa Træk, tilsammen belysende en Karakter og et lille Livsbillede. Smukt og oplysende for Finheden i de smaa Virkemidler, Winther bruger i sin Kunst, er dette fremhævet af Brix i hans Analyse af Strofen om Dannebrog, hvori Matrosen skal svøbes, naar han skal begraves:

Det gjør saa godt for Vee og Værk,
Det Svøb bør man vel hædre,
Selv Jomfru Marias Silkesærk
Ei Smerten kan dulme bedre.

Brix skriver: »Her er det altsammen: her er den prøvede Sømands Respekt for Flaget udtrykt; her er hans i Blæst og ondt Vejr erhvervede Gigt og Hiven i Lemmerne; her er endelig den gamle Helbefarnes vide Erfaringskreds; det er et Træk saa godt som noget af nogen Digter at lade Matrosen som gammel Spaniefarer faa katolske Erindringsstrejf om Jomfru Marias Silkesærk som en Lægedom for Pine.«

Med sine Romancer viser Winther sig saaledes VIII at være i Kontakt med den samtidige Digtning, især den tysk-nordiske, dog - som naturligt er - med Tyngdepunktet indenfor den danske Tradition.

Winther modtog Romancen fra sine Forgængere som en Kunstform uddifferentieret i en hel Skala af Typer, med alle mulige Mellemløst og Overgangsformer. Nogle af disse lod han ligge urørte, andre tog han op og prægede efter sin Smag og sine særlige Evner.

I sin første Digtsamling har Winther med »Jeg elskte Fogdens Datter« og »Ellinors Sværmeri« offret til en

særlig Smag i Tiden: Gyse-Romancen og den sentimentale Romance. Han vendte ikke siden tilbage til disse Former, men Smags- og Stilelementer derfra træffes som Pletter rundt omkring i han Digtning.

Men Winther fortsætter i en stor Gruppe af sine Romancer et endnu ældre Lag af det attende Aarhundredes Romance- og Balladedigtning, det der var selve Digtgenrens Udgangspunkt i Kunstdigtningen: den komiske eller ironiske Ballede.

Folkevisen (Balladen) og de lyriske folkelige Viser havde været i Miskredit i Oplysningstiden, baade hos Historikere og Poeter. Romancen maatte før den slap ind i Kunstdigtningen gennemgaa en pinefuld Skærsild: den komiske Behandling. Saaledes hegyndte Balladedigtningen i Tyskland med Gleims »Romanzen« fra 1756, af hvilke »Marianne« er den berømteste. Med Forbilleder som Gongora i Spanien og især Moncrif i Frankrig saa Gleim den burlesksatiriske Behandling af et alvorligt Thema for det væsentlige i Kunstballaden. For at gøre sin Romance rigtig folkelig lagde han som Grundlag for sin Behandling den folkelige Vise i dens mest platte Form: Markedsvisen eller Gadevisen.

Hos Winther møder vi denne Genre i Visen om den desperate Dragon (»Jørgen og Trine«) og i den traurige Vise om den vrede Smed og hans ulykkelige Kærlighed til Anne, hvem Hr. Organisten løb af med (»Steffen og Anne«). Poul Møller havde drevet ix Spøg med denne Form for Almuevisen i sin Satire over Lægdsgaardens litterære Produkter, der foredroges af Tjenestepigen, saaledes en Vise, hvis Titel er »Beklagelige Tanker af en Piber ved det jydsk Infanterie, hvis Kjæreste slog ham fejl og tog en Tambour«, og »en ny og skrækkelig Vise om den sorte Gjørtler, som skal rettes, formedelst at han skar Halsen over paa sin Kone, Andre til Skræk og Advarsel«. Blicher genskabte Almuevisen naivt-indfølede i Visen om Sessel og Pier, befriet for alt uædelt Stof, blottet til sin tragisk-venmodige Kerne. Hos Winther er Tonen blandet: ironiserende. I »Jørgen og Trine« frigøres Ironien først i de to Slutstrofer, der svarer til den folkelige Visers Moral, især i det Hjertesuk, hvormed Sangeren slutter af. Digteren har dog lidt Part i denne Hjertekvide. I »Steffen og Anne« er hele Visen gennemlyst af Ironi, koncentreret i det Billede: »den brændende Piil«, der paa en Gang er Visens skæbnesvangre dramatiske Handlingsmoment og maleriske Samlingsmærke. Billedet bruges naivt af den smægtende Organist og med Skelmeri af den kløgtige Anne: »Om han mener det saa lige, jeg ikke rigtig ved«. For ramme Alvor tager den brave Smed det, da han forvandler Poesiens Amorpil til en veritabel Jærnstang, som han - vel glødet i Essen - sender i Rivalens Hjerter.

I Slutningen af det attende Aarhundrede florerede den komiske Balladedigtning i en Mængde forskellige Former. Med den Oehlenschlägerske Højromantik forsvandt den som levende litterær Genre. En anden Sag er det, at Oehlenschläger senere i et Slags »rationalistisk« Tilbagefald forventede sine romantiske Ballader ved Tildigtninger, som den bekendte moraliserende Slutning paa »Ellehøjen«, hvormed han advarer mod at gaa ud og forkøle sig om Aftenen.

Hos Winther møder vi atter den skemtende Ballade, en Ting, der blandt mange andre viser, at Winther har Tilknytninger til andre Sider af dansk Digtning x end Oehlenschläger, i hvis Linje han altfor ensidigt er blevet sat ind.

Hos Winther er det komiske ikke et løst Vedhæng, men indsmeltet paa den mest underfundige Maade i Alvoren. Læs Digte som »Tre Beilere«, »Skatten«, »Forlokkelse«, »Tre om Een«, »Ravnen«, »Et Genrebillede« o. s. v.

Typisk er »Forlokkelse«, der er bygget over Sagn om Ellekongen, altsaa motivbeslægtet med »Ellehøjen«. Men hos Winther er det hele blot en graciøs Spøg. I sit Digt »Skattegraveren« havde Oehlenschläger behandlet Skattegravermotivet alvorligt og skabt en ægte Gaasehuds-Romance i den »Bürgerske« Maner. Winther tager Motivet op igen i »Skatten«. Uddyber i hele Iscenesættelsen de folkelige Træk ved Tilknytning til Thieles Folkesagn, men forvandler det samtidig til en Idyl, der knalder ud i en Pointe, et Ordspil. »Tre om Een« er en munter Omvendning af en gammel tysk Mord- og Voldtægtsviser, »Der Wirthin Tochterlein«.

Med hele denne Gruppe af Romancer har Winther bragt Genren til Fuldendelse. Rasmus Nyerup havde, da Romancen begyndte at dukke op i Kunstdigtningen, slaaet til Lyd for Genoptagelsen af den gamle Digtmaade »med en Slags lystig Lune«, og han havde troet paa denne Maade »at kunne erholde meget morsomme smaa Pjeser, som kunde være saare nationale.« Ad en lang Omvej virkeliggøres denne Tanke i de Wintherske Skemteballader og Skemteviser, derfor mangfoldigere baade i Form og Indhold, end Nyerup havde drømt om, men med det samme Grundpræg: »Korthed i Udtrykket, Naivitet og en vis Troskyldighed.« Det er baade en meget Winthersk og en meget dansk Digtning.

Det var med Oehlenschläger, at Romancen i naiv ædel Form sejrede og naaede sin højeste Blomstring.

En Type indenfor den Oehlenschlägerske Kreds af Romancer kunde man kalde Storromancen eller Storballeaden (»Hakon Jarl«). Denne Form lod Winther ligge urørt, det betyder, at han gik uden om

alt det hos Oehlenschläger, der har Stof i sig af *Guds-* og Heltedigtning og Saga og som nærmer sig den

store episke Stil: »den metriske, rolig besindig fortællende Takt og den rene, aldrig afmattede Holdning af Individualiteterne.«

Det »historiske Tidspunkt« for Winthers Digtning er ikke den »heroiske« Tid, men Riddertiden, den sene Middelalder. Herfra gjorde Winther Strejftog ind paa Frederik den Tredies Tid, Adelsvældens Blomstring. Eller han blev i sin egen Samtid.

Sine Stofkilder og Stilforbilleder fandt Winther, som naturligt er, i Digtning og Litteratur fra den tilsvarende Periode.

Den middelalderlige Riddervise genfinder vi hos Winther i »Helene« og, med Motiv fra en Tryllevis, i »Den hvide Hind«, hvor ogsaa Versemaalet er Folkevisens. Til disse nordiske Romancer svarer en sydlig, eller med et Winthersk Ord, en »velsk« Gruppe, bl. a. »Elskovsseglet«, »Den hellige Jomfrues Hævn« og »Ridder og Svend«.

I en stor Gruppe af Winthers Romancer er det mindre Folkevisen end den folkelige Vise, især som den havde naaet sit Højdepunkt i den tyske »Volkslied«, der har været Forbilledet. Goethe havde her vist Vejen med sine Gendigtninger af gamle Volkslieder og friere Efterligninger.

Typisk for Genren hos Winther er det allerede nævnte Digt »Fregattens Hjemkomst«. I Visetone er Digte som »Violinspilleren ved Kilden«, »Der gik i grønne Skove«, »Der staaer et Træ«, »Forvandling«, »Tre om Een« o. s. v. Det fortællende Element er her næsten helt trængt ud, saa Digtet bliver til en lyrisk Scene eller Situation. Fortælleren træder tilbage, saaledes at han gaar op i Visens »Jeg«, som i »Violinspilleren ved Kilden«, »Der staaer et Træ«, eller forsvinder helt, saaledes at Visen bliver ren Dialog, som i »Fregattens Hjemkomst« og, med moderne Indhold, »Drømmen«.

I Winthers historiske Romancer genfindes den samme Retning af Fantasien mod Genrebilledet eller XII den dramatisk-lyriske Scene, i renest Form i »Ridder Kalv« og »Vaabendragerens Eed«. Det er en Videreførelse af den Oehlenschlägerske historiske Romance, hvor den fortællende Tekst stadig er »illumineret«. Man ser, hvorledes en Smagsretning i Tiden, der genfindes hos Aarestrup og Bødtcher f. Eks., præger den gamle Romanceform. Hvor Kravet om »Realisme« i Billedets eller Scenesættelsens Detaljeudsmykning eller hvor »de psykologiske Forudsætninger« bliver for store, sprænges Formen og lægges til Side som ubrugelig. Saaledes hos J. P. Jacobsen. Romanen og Lyriken vokser hver fra sin Side Romancen over Hovedet.

Winther tager, som Romancedigtere før og efter ham, sit Stof, hvor han finder det. Det synes at være en Hovedregel, at hans Romancer sjældent lykkes, naar han følger et Stykke Historie, Sagn eller lignende. Digte som »Kongen og Skipperen«, »Gaston den Gode«, »Berthold Schwartz«, »Sangeren Simondes« er vanskelige at komme igennem. Winther er ikke i egentligste Forstand Fortæller. Omvendt lykkes hans Romancer, naar hans Stoflaan har Karakteren af et Motiv, en Idé, en Pointe, det vil sige, naar Stoffet er mere eller mindre kunstnerisk formet, allerede har udskilt sin Kerne. Om denne Kerne vokser det Wintherske Digt op, saaledes »Svend og Inger«, og paa lignende Maade »Johan og Lise« og »Henrik og Else«.

Man forstaar derfor, at Winther i sine historiske Romancer undgaar den store Historie, men foretrækker som Stof et sagnagtigt Træk (»Vaabendragerens Eed«), en Anekdote eller blot en Replik (»Ridder Kalv«, »Ringens Indskrift«, delvis »Henrik og Else«).

De komiske og skemtende Digte har paa tilsvarende Maade udfældet sig omkring en Pointe, et Ordspil eller en epigrammatisk Sentens.

Det højeste naar Winther, hvor han kan faa disse forskellige Momenter til at mødes i samme Punkt. Det er lykkedes for ham i »Vaabendragerens Eed«, hvor den tre Gange gentagne Strofe:

XIII

»Blaat, som de smaa Violer,
Som Havets stærke Flod,
Midt i med syvfold Straaler
En hvidlig Stjerne stod.«

paa en Gang er Digtets Handlingsmoment, maleriske Midtpunkt og musikalske Grundakkord.

Det er et saadant samlende Punkt i de bedste af Winthers Romancer, der betinger den fuldendt harmoniske Virkning, der er deres Præg af Adel.

I sin Romancedigtning har Winther indgærdet et særligt Hjørne for sine Idyller: »Træsnettene«.

Da Winther flyttede til Købelev for at læse til Eksamen, fik Træsnettene, hvor af et, »Hans og Grethe«, allerede var skrevet paa Regensen, deres naturlige Voksested. Hovedstammen af Træsnettene er da ogsaa

blevet til i denne Periode eller har Tilknytning dertil. »Asbjørn og Thora«, »Martin og Marie« og »Rudolf og Bertha« kan lades ude af Betragtning. Winther gik i Købelev ikke blot omkring som Præstens Søn og kiggede ind til »Folk«, han »studerede« Almueliv: Sæd og Skik, Sprog og Digtning. Fra disse Aar stammer »En Samling af Laalandske og Falsterske Ord«, som Molbech siden har brugt til sit Dialekteleksikon. Af et Brev ser vi, at Winther til Rasmus Nyerup har sendt en Folkesang »ganske skreven i den laalandske Dialekt, saaledes som Bønderne synger den.« Den Interesse for Folkedigtning og Folkeliv, som Winther havde mødt i København, hvor den bogstavelig talt laa i Luften, og som han bl.a. havde faaet udviklet i den Nyerupske Kreds, fik i disse Aar i Købelev sit Virkelighedsindhold. Winther tilegnede sig bevidst sin Barndoms Milieu.

Hvad Winther med et Særnavn har kaldt »Træsnit«, blev af den samtidige Kritik straks karakteriseret som »romantiske Idyller« eller »idylliske Romancer«. Den klassiske Idyldigtning (Theokrit og Virgil) havde paa sin lange Vandring gennem de europæiske Litteraturer passeret Hyrdedigtningen i det 16. og 17. Aarhundrede og var foreløbig standset xiv og smeltet sammen med Homerefterligningen i Heksameteridyllen. De nærmeste litterære Forudsætninger for Winthers Træsnit er det 18. Aarhundredes græsk-germanske Idyller, en hel lille Litteratur for sig, bedst kendt i Voss' »Louise« og Goethes »Hermann und Dorothea«, hvor Goethe dog har aabnet Idyllen mod en større Tidsbaggrund. Denne idealiserende Hverdagsskildring trak i Oehlenschlägers Digtning en bred, frodig Fure gennem Romantiken og kom igen helt frem i Dagen med Virkelighedsdigtningens Gennembrud i 1820'erne. Det er Winthers Indsats med Træsnittene, at han har løftet Idyllen ud af Homerefterligningen og forbundet den med den folkelige Digtning, baade dens Motiver og Stiltone. Han gjorde ikke Skridtet fuldt ud og tog den folkelige Viser Versemaal, men blev staaende ved Niebelungenstrofen. Oehlenschläger havde i »Thors Reise« valgt denne Strofeform som en Formidler mellem Homer, hans Forbillede for episk Stil, og det danske (»gotiske«) Epos, han vilde skabe. Winther blev staaende ved Niebelungenstrofen, fordi han ikke kunde bruge Visernes rent lyriske Versemaal til sine Idyller, der havde bevaret saa meget af det episke (fortællende og beskrivende) Indhold. Men Winther nærmede det »Oehlenschlägerske« Versemaal saa meget som muligt til den folkelige Vise, behandlede det frit, indskød ubetonede Stavelser, forrykkede Akcenten, sløjfede Cæsuren, naar det passede. Fra hos Oehlenschläger at være reciterende, tungt og værdigt, blev det hos Winther sangbart, bøjeligt, lempende sig efter det jævne Foredrags Luner.

Det, der straks gjorde Træsnittene populære, var de Billeder, de maler af dansk Bondeliv, nærmere bestemt Landsbybilledet i dem. Vi møder her i Træsnittene det, som vi støder paa overalt i Winthers Kunst: Genrebilledet. Blandt Forbillederne for sin Kunst nævner Winther selv »nederlandske Billeder«. »Træsnittene« er i Poesien danske Sidestykker hertil. Derfor kalder Winther ogsaa sine Digte »Træsnit«, med et Navn, der er hentet fra den bildende xv Kunst, men som samtidigt antyder deres folkelige, jævne Karakter og understreger deres Fordringsløshed, et »Beskedenheds Navn«. Naar Oehlenschläger havde kaldt »Thors Reise« for et »Træsnit«, var det derimod for at markere det djærve og brede i Stilen, der skulde svare til Stoffets »episk humoristiske Colos-Natur«. Oehlenschlägers og Winthers Brug af Ordet »Træsnit« er saaledes langt fra at vise Slægtskab mellem deres Digtning, det blotter tvertimod deres Væsensforskel.

Hvad man husker af Træsnittene, der i Erindringen er vanskelige at holde ude fra hinanden, er netop Genrebillederne: Smedien paa Bakken ved det røde Vangeled, Skomagerens Hytte under Valnøddetræet, Krostuen med de to Bønder ved deres »Brændevin og Mad«, og ikke mindst Interiørbilledet af Møllestuen. Det er en Billedkunst, der er indpasset fint i den lille Form, den har ingen god's plenty af Detaljer saaledes som de store Holbergske Lærreder i Bondekomedierne. Men det er en Billedkunst, der er detaljeret: den er indstillet paa de smaa Ting og bliver staaende ved dem.

Det ligger i Træsnettets Væsen som Idyl, at det tror sig selv hele Verden. Der sker intet udenfor det. Det er ligesom løftet ud af Livets store Sammenhæng. Spørgsmaalet er om Jacob faar Lone, om Erik faar Ellen. Winther har tegnet landlige Genrebilleder i mange andre af sine Digtninge, f. Eks. i »Vaabendragerens Eed«. Men man føler instinktivt, at det ikke er noget »Træsnit«, og Winther indførte det da heller ikke iblandt dem. Det har for meget af Historie i sig, af dens handlingsfyldte Begivenheder. Marsk Stigs fredløse Aand hviler over Digtet, hans Forbandelse kaster sin sorte Slagskygge over Svendens og Pigens Elskovslykke. Marsk Stig er Digtets Hovedperson. Svendens og Pigens Kærlighed er kun et Spil i hans Skæbne. Omvendt er Digte som »Svend og Inger« og »Henrik og Else« virkelige Træsnit, Historien er indsmeltet i Idyllen, fortonet i »Svend og Inger«, i Henrik og Else« kun tilstede som xvi en Reserve, der giver Skemten dens Betydning, det hele Digt en egen høj Munterhed.

Tidens Gang fornemmes kun i Træsnittene som Aarstidernes Vekslen og deres Refleks i Dagliglivets Sysler.

Som Verden i Træsnittene er begrænset udad, ligger det ogsaa i selve deres Princip, at den er begrænset indad i det menneskelige og psykologiske. Winther indlader sig ikke paa psykologiske Karakteristiker og Analyser, men viser Figurerne i Aktion og gennem Repliken. Ypperligt er alt i Træsnittene, som Winthers Kunst i det hele, hvad der angaar Iscenesættelsen: Interiøret eller Landskabet, Figurerne Kostumering og Bevægelser. Det er en af Nydelserne ved Winthers Kunst at agte paa denne Sans for Gestus og Lader. Se f. Eks. Rasmus i »Christen og Lene«, da han ordner sig til at fortælle, medens Lystigheden klukker i ham: »Han rykker i sin Hue, han smidsker bag sit Kruus, gnider Daasen med sin Albue, og tager sig

lidt Snuus«.

Winthers Svagthed er Repliken. De to Bønders Fortællinger i det lige nævnte Digt er ikke i samme naturtro Stil som Beskrivelsen. Winther lister vel nu og da et Dialektord ind og han ved, at de Billeder han lægger sine Bønder i Munden maa være taget fra deres Forestillingskreds («- men jeg hørte ei hans Ord, som Avnerne fra Skovlen de fra hans Læber foer«). Der er en vis realistisk Teknik. Men den dækker ikke over den poetiske Bogstil i selve Fortællemaaden og i Sprogets Grundstamme af Ord. Det er heri, at Blicher saa langt overgaar Winther, ikke blot i Novellerne, hvor der er mere Plads for den Slags, men ogsaa i Efterdigtningerne af Almueviserne. Den hørte Replik kan Winther ikke gengive og det ligger i selve Sagens Natur, Winther havde ikke levet sammen med Bønder. Derimod kan Winther imitere den litterære Stil fra Almueviserne, saaledes Johans Svar til Lise: »da er din søde Mund den Himlens Mannakrukke, jo, som gjør mig stærk og sund«.

XVII

Sansen for Gestus gaar dog ikke blot paa det ydre Billede. En Bevægelse røber ofte noget om de Følelser, der ligger bag den, siger stundom mere end Ord. Læs f. Eks. Scenen, hvor Ellen kommer ind i Loen og skal spaas. Maaden, hvorpaa hun sætter sig og gør sig parat, fortæller allerede meget om hende og hele hendes undselige, vaagnende Følelse som Kvinde har Winther indfanget i den Maade, hun kommer tilbage paa for at hviske sit bedste Spørgsmaal, »saa underligt, saa mildt«.

Der er ingen af Winthers Idyller, der som Blichers aabner sig til et helt Livs lange Historie. Men han har i Træsnittene tegnet en Række unge Kvinder - og Kvinderne er som Regel altid de bedst skildrede hos Winther. Han har set dem og følt Strejfen af deres Pigesind. Man kender den fælles Type igen i dem: velvoksne, uden at være store, snarere smaa, lyse og blaaøjede, beskedne uden at være Hængehoveder, naar det kniber kan de baade tale for sig og slaa fra sig, undselige og blussende, de ved hvad de vil. Men de er dog forskellige: den ranke Else, med en egen Højhed trods sine unge Aar, den skelmske, huslige Inger, den lille Ellen med sine store Forventninger og sin lille kloge Resignation, en bristet Illusion, der forløses i et Smil og det lille Kærtegn.

Idyllens Lilleverden har ogsaa sit menneskelige Indhold.

Winthers »Træsnit« har haft en krank Skæbne. De blev overroset af Samtidens Kritik og den moderne Kritik rynkede paa Næsen af dem. De har haft en vanskelig Plads at hævde, klemmt inde mellem Blichers »Noveller« paa den ene Side og den moderne Hjemstavnsdigtning paa den anden.

Det gaar med »Træsnittene« som med alle de smaa Ting. De er lette at trampe hen over. Men standser man og giver sig god Tid til at se paa dem, har de ogsaa deres Skønhed og menneskelige Værdi.

XVIII

Romancen er en upopulær og vanskelig Kunstform.

Upopulær, fordi Udviklingen indenfor den moderne Digtning har gaaet i Retning af en stadigt mere direkte Kunst. I Beskrivelsen skal Ordene slutte saa tæt om Tingene, at de giver Tingene selv, uden at saa meget som Ordets Hinde føles imellem. I Skildris gen af Sjælelivet vil den moderne Kunstner, at Kontakten skal slutes, saa Gnisten slaar over fra Sjæl til Sjæl. Men Romancen holder Afstanden, mellem Digter og Kunstværk og Læser. Derfor dens fornemme, noget kølige, afdæmpede Præg. Vel at mærke naar den er bedst, ikke plettet af en Tids tilfældige Smag for det gruvækkende, for det rørende eller lignende. Det er en Digtning med Mellemlid, Formen i sig selv er et Mellemlid, ikke blot som en gennemsigtig Klokke om Indholdet, men som noget, der har Værdi i sig selv: et Skrin, en Indfatning. Læs Samtalen mellem Kong Wolmer og Else. Den umiddelbare Stemningsvirkning, Afsmitningen, er naturligvis tilstede. Det er den første og nødvendige Forudsætning. Den kan tilegnes naivt. Men en Psykolog vil kun hente meget lidt af Interesse i den. Den har sin Værdi paa en hel anden Maade, i sin rene Skønhedsvirkning. En Tankebevægelse er her fulgt følgerigtigt og nødvendigt op til sin sidste Spidse. Det giver et umiddelbart Skønhedsbehag som en fint draget spændt Kurve. Hertil kommer hele den billedlige Udsmykning og som en Tilgift Rytme og Melodi. Saadanne Stykker er den største Pryd i Winthers Kunst. De kræver Opmærksomhed og Skønsomhed af Læseren. Man skal løfte dem op, vende og dreje dem, mærke dem i Haanden, Vægten som af ædelt Metal, Formens Rundhed, lade Øjet følge Linjerne i den rige Cicelering.

Vanskelig er Romancen, fordi den, hvor den ikke tager rent moderne Emne, stadig forudsætter sit Forbillede. Det er jo ikke Meningen at skrive en Folkevisen eller en Volkslied, saa Læseren tror, at det er gamle Sager. Paa den anden Side maa Digteren heller ikke gaa for langt bort fra Forbilledet. XIX Det hele er et Spørgsmaal om Stil, om Tone. Denne Pastiche-Balance er Romancens store Kunst. Heri viser Winther ved sin Smag og Stilfølelse sin litterære Kultur. Romancen kræver det samme af sine Læsere.

Iblandt Winthers efterladte Papirer paa det kgl. Bibliotek findes nogle løse Blade. De lader sig let ordne og det viser sig da, at de danner en trefire Ark af en Skrivebog eller et Kollegiehefte. Af Bogens første Ark findes kun et Blad bevaret (Side 15-16), men saa følger omtrent tre Ark i Sammenhæng (Side 17-58). Der

findes yderligere nogle faa Sider, som vi kan se bort fra her. Man forstaar hurtigt, at man har Rester af Winthers »Studiebog« for sig. Der findes ingen direkte Dateringer, men indirekte kan man bestemme Tiden for de bevarede Optegneiser til 1850-1851. Denne »Studiebog« er af en egen Art, har mere Karakter af en Læsedagbog.

En Del af Indholdet udgøres af poetiske Ideer og Motiver, tilfældigt nedskrevne, som de er faldet Winther ind, vel med Tanken paa senere Benyttelse.

Man finder f. Eks. en typisk Winthersk Idé som denne: »Det gaaer mig som de smaa Fugle i Skoven; naar man har berørt eller beaadet mine Æg, gider jeg ikke mere udruge dem«. Eller et Digtmotiv som dette: »Man kan sige: han er Hig en Reebslager, der slaaer lange Streng, der ingen Toner have«. Disse Ideer har Winther aldrig siden brugt. Men flere Gange har de korte Notater faaet digterisk Form, saaledes i Romancerne »Tre om Een« (se Første Bind, 376) og »Drøm«.

Iblandt Notaterne findes ogsaa enkelte personlige Oplevelser, der aabenbart særligt har grebet ham og hvori han maaske har set poetiske Motiver. Saaledes skriver han: »Drøm mellem 11-12 Septr.. - Jeg sang med min Fader og en Anden Psalmen: »Naar vi i største Nøden staae«.

Endelig findes ironisk-satiriske Refleksioner over Politikere og Kritikere, over lyriske Poeter o. s. v. xx og følgende karakteristiske Stykke om Poesi: »Gud, Udødelighed, saligt Liv, Christendom, Pligt og Ret - er ikke Gjenstande for Poesie; Poesien skal hæve sin Gjenstand og ikke drage den nedad, hvilket vilde skee - - *Menneskelivet* med alle dets Brydninger, Lys og Skygge, Kampe og Seire og Nederlag er det Eneste, som kan være Poesiens Indhold; - et Daguerrotypbillede deraf er allerede poetisk«.

Størst Plads i »Studiebogen« fylder dog Notater fra de Bøger, Winther har læst fra Dag til Dag, snart kun nogle Linjer, snart store sammenhængende Stykker. En broget Samling af Excerpter, der vidner om Winthers flittige, vidtspredte Læsning.

Studier i egentligste Betydning af Ordet finder man ikke i Winthers Skitsebog, som i Flauberts og J. P. Jacobsens Notebøger. Hos Winther er der endnu ikke gaaet Videnskab i Poesien. Hans Læsning genspejler, som rimeligt er, hans særlige Interesser: Historie og Topografi, Personalhistorie, almen Kultur- og Litteraturhistorie, Skønlitteratur, Sagn og Folkedigtning, altsaa baade »alvorlige og æstetiske Sager«. Fra Winthers Breve vidste man allerede, hvor ivrigt optaget en Læser han var. I samme Retning peger de mange Oversættelser, Antologier og forskellige litterære Foretagender, Winther har besørget eller haft Del i. Winther var et stort Stykke af, hvad man den Gang kaldte en Litterat. Han var af Rahbeks og Nyerups og Liebenbergs Skole. Allerede som Latinskoledreng havde Winther haft denne Smag for Litteratur og Bøger. I et Ungdomsbrev (1826) finder man følgende karakteristiske Sted: »Jeg er ikke forelsket, altsaa halvdød. Schade! - Jeg har anskaffet mig og anskaffer mig af og til en god Bog; men disse læser jeg ikke nu, vel tænkende paa de Dage, som ville komme, om hvilke jeg, hvis jeg ingen Bøger havde, vilde sige: »De behage mig ikke!« Derimod læser jeg, sluger jeg Alt, hvad jeg fra offentlige Biblioteker kan faa fat paa; Noget exciperer jeg, Noget lader jeg løbe i mig som Champagnevin«.

De bevarede Sider af Winthers »Studiebog« illustrerer XXI levende hans Maade at læse paa. Han orienterede sig indenfor sine Interesser og sit Haandværk, samlede sig et bredt Grundlag af litterær og almen Dannelse, nu og da med et Stik ned i specielle Sager, hvorfra han gerne hentede sig en »Kerne«, af hvilken der kunde vokse et Digt op.

Spredt imellem de øvrige Notater i Studiebogen findes en Række, der paa den ene eller anden Maade har Berøring med Hjortens Flugt.

Det er muligt ved Hjælp af disse at fæstne visse Vækstpunkter for Digtet.

Et saadant Vækstpunkt udgør en Del historiske Excerpter, aabenbart fra 1850. To fulde Sider har Winther fyldt med Uddrag af en stor Afhandling af Vedel Simonsen: »Historiske Efterretninger om de sjællandske Borge Hjortholm og Gurre«. Winther angiver, som saa ofte, ikke sin Kilde, men i dette Tilfælde er der ingen Tvivl om den. En Del af disse Excerpter har særlig Interesse for os. Winther har blandt andet noteret sig:

»Tovelille - den lille Due - Düveke - enten af Pødebuskernes Familie paa Rygen - eller af den danske Æt *Litle*, hvis Vaaben, tre eller to røde og gule Bjelker, hun førte. Det Første rimeligt.«

Videre noterer Winther Hovedpunkterne om Toves Død i Badstuen, Trolddommen ved hendes Lig og hendes Amulet. Endelig maa vi mærke os Notatet om Folker Lovmandsens Kærlighed til Dronningen:

»Kongen torde ikke ligefrem beskyldes eller straffe Dronningen herfor [dvs: for Toves Drab], men hævnede sig, ved at lade *Folker Lovmand* Dronningens Yndling, paa en grusom Maade tage af Dage. *Dronningen maatte see derpaa*; hendes Sorg overbeviste Kongen om hendes Brøde; og han lod hende *indsætte - indmure - i: Søborg Slot* :/«

At Winther har ment det alvorligt med en stor Digtning fra Valdemar Atterdags Tid synes ogsaa at fremgaa af 3 Skrivepapirsark, der ligeledes findes blandt hans »Papirer«, indeholdende »Sagn om Kong Waldemar paa Gulland 1360-61«. Det er en Oversættelse xxii af et Manuskript af den svenske Filolog Carl Säve: »Gotländska Sägner om Konung Valdemar Atterdag«. Säves Manuskript er havnet i Fr. Barfods »Papirer« (Kgl. Bibliotek). Maaske er det da Barfod, der har laant Winther Manuskriptet. Oversættelsen stammer fra Slutningen af 1853. Den første Afdeling af Sagnene omhandler Kong Valdemars Spejdertog paa Gulland, blandt andet et Elskovseventyr, »för hann var faslig mä kvinnfålk«. Den anden fortæller om Gotlands Erobring. Et tredje Afsnit hos Säve (»Konung Valdemar och Trolldottren«) har Winther ikke oversat, vel fordi han kendte det forud.

Det eneste direkte Resultat af Winthers Valdemar-Studier var Romancen »Kong Wolmer paa Reisen« fra 1850 (Trykt i »Nye Digte« 1851 6: Julen 1850). Den er bygget over Simonsens Fortolkning af *Tove* som *Due* (»Mig tykkes alt fra min høie Hest at høre min Due kurre«) og *Situationen* er sprunget frem af Simonsens Skildring af Kongen, der fra Hoffet i Roskilde og København søgte ud til »de vidtløftige og udstrakte Skove, der bekrandse den ensomme Gurræsøes Bredder«, hvor han havde gemt sin forborgne Kærligheds Genstand, den yndige Tove, »og disse vare altsaa de minderige Egne, hvor han træt af Regjeringens Byrder, kjed af et ulykkeligt Ægteskabs Aag, søgte sin Opmuntring....i Dens Arme, som ikke Politik, men Kiærlighed valgte, og ved den styrket og opmuntret med fornyet Kraft vendte tilbage til Regjeringens SysseL«. I Winthers Stemningsfortætning hedder det:

O, Tovelil! hvo skulde troe,
Mens Livets Brændinger larme,
Mig vilde skjænke sød Havn og Ro
Saa guds velsigne de Arme.

Til samme »Vækstpunkt« som Valdemar-Studierne hører Winthers Notater om Peder Jernskæg, det ene om hans tragiske Ægteskabshistorie fra Syvs »Kjæmpeviser«, det andet om hans Forhold som xxiii Hovedsmand til Valdemar og om hans Deltagelse i Gullandstoget fra Huitfeld. Her ser man Peder Jernskægs og Valdemars Historier krydses.

Winther havde med disse Studier genoptaget et Emne, der havde fulgt ham fra hans første Digtning: »Henrik og Else«, »Ridder Kalv« og videre til »Ringens Indskrift«, fra Dronning Margrethes Tid. Hvor Winther i sin Huitfeld har læst om Ridder Kalv kan han neppe have undgaaet at læse lidt længere nede paa Siden om Peder Jernskæg. Stoffet til »Ringens Indskrift« er dels fra Huitfeld (»Det Abild vil jeg skudde kjæk«), dels - og i Hovedsagen - fra en gammel Slægtebog, »Holger Parsbergs Slægtebog«, fra 1671. Men ogsaa heri har han stødt paa Peder Jernskægs Navn: »Peder Jernskæg hede til sit rette Nafn Peder Niellssen, hans hustru hedt Fru Marine Schaffue o. s. v.«. Medens Syv kun omtaler, at Peder Jernskæg var gift med »en Skave«, kender Slægtebogen hendes Fornavn, der, saavidt det har kunnet oplyses, ikke ellers nævnes i nogen historisk Kilde eller BehandUng, som Winther har kunnet kende. Winther kalder hende *Marri*.

Winther har saaledes gravet sig et stadigt dybere og bredere Leje for sine historiske Studier. Fra forskellige Hold synes nu alt at samle sig til en stor Digtning, hvis »historiske Tidspunkt« er Valdemar Atterdags Regering og hvis Hovedfigurer er Kongen og Tove, Folker Lovmand og Dronningen og Peder Jernskæg, i Hovedsagen en Kærlighedsdigtning, men med Islæt af Krigshistorien.

Et helt andet »Vækstpunkt« møder vi i Studiebogen i et Notat, der kan tidsfæstes til 1851:

Hjortens Flugt Svenden [først havde Winther skrevet: Riddet] paa Hjorten - Stille Liv i Bondegaarden - Karens Kiærlighed - Jomfru Maries Aabenbarelse - Spindestuen [ovenover Linjen: Humle?] - den vandrende Sanger - Hans Fortælling - Bryllupet - Slagsmaal - Hjortens Komme - Svendens Flugt - Hjortens Fangst - Den lille Pige i Faxø.

xxiv

Af disse Handlingsmomenter genfinder man i den endelige Hjortens Flugt Sangene: Flugten. I Møllen. Den vandrende Sanger. I Kongsgaarden [dvs Hans Fortælling]. Jørgen og Anna. At Sangene »Rhitra« og »Gulitza« findes der ingen Spor i Pianerne til den første »Hjortens Flugt«, omvendt findes der »Momenter« i Sceneangivelsen, der ikke har Paralleller i den færdige Digtning. Man forstaar, at selv de fælles Scener aabenbart dækker over et Indhold, der paa væsentlige Punkter er forskelligt i Planerne og i den færdige Form. Det lænner sig ikke her at gætte videre i Detaljer og det er unødvendigt. Een væsentlig Ting lader sig derimod fastslaa: Digtet har været afsluttet med den angivne Scenegang. Efter Svendens Flugt og Hjortens Fangst er der ikke mere Handling.

Saa det sidste Kapitel om den lille Pige i Faxø *)? Det har sin egen mærkelige Historie. Jeg læser den som følger.

Begyndelsen maa vi søge i et Par andre Notitser i Studiebogen. Nogle Sider senere har Winther som Støtte for sin Hukommelse skrevet ned:

»Den lille Pige. Degnens Datterdatter i Faxø, som hvert Aar skænker den døde Ridder en Rose - Bedstefaderen fortalte mig det selv og viste mig Kisten.«

Lidt længere nede paa Siden efter nogle uvedkommende Linier:

Den lille Pige i Faxø Degnebolig - Roserne - den døde Ridder.

Det er aabenbart en Barndomsoplevelse, Winther her erindrer sig. Som Dreng har han besøgt Fakse Kirke. Degnen har vist ham, der vel var i Følge med sin Fader og Moder, Kirken og er standset ved en Grav. Han har fortalt, hvorledes hans lille Barnebarn troede, at der laa en »død Ridder«, som hun hvert Aar bragte en Rose. Om det har været et

*
- XXV

almindeligt Sagn paa Egnen eller blot den lille Piges egen Fantasi kan ikke siges med Sikkerhed og spiller i denne Sammenhæng ingen Rolle i og for sig. Man forstaaer det Indtryk, Degnens Fortælling maatte gøre paa et modtageligt Drengesind.

Nu vover jeg den Hypotese, at det er denne ukendte Ridders Skæbne, Winther har villet fortælle i sit Digt: en Svend kommer til Egnen bundet til en Hjort - lever iblandt Folkene dér, griber ind i deres Skæbne [smlgn. Strange og Anna dvs. Karen] - forsvinder igen sporløst som han kom. Hans »Forhistorie« er den vandrende Sangers Fortælling, vel en Elskovshistorie, der har nedkaldt Straffen over ham. Byrons »Mazeppa«, hvorfra Winther maaske - men ikke nødvendigvis - har faaet Ideen til Hjorteridtet, kan give en Forestilling om det »romantiske« Motivs Udformning. En Slags Epilog til det egentlige Digt danner Billedet af den lille Pige, der kommer og lægger sine Roser paa den døde Ridders Grav. Læseren selv faar Lov - som det er Winthers Teknik - at knytte Forbindelsen bagud og forstaa, at den vandrende Ridder har fundet Hvile i Fakse Kirke. Altsaa et romantisk Ridderepos, en rasende Roland eller Byronsk Mazeppa, indsat i en sjællandsk Idyl.

Det var »Romantiken« over den døde Ridder i Fakse Kirke - fra en lille Piges Fantasi til Digterens Forklaring deraf i et »Billede«.

»Virkeligheden« er den, at der i Fakse Kirke findes en Ligsten med en næsten udslidt Indskrift. Og under den ligger ingen romantisk Ridder men en ærværdig Præst. Men det sidste Led i den Slutningskæde, vi her har dannet, giver Stenen selv, og i dette hænger alle de andre. De eneste Ord paa Stenen, som uden Forudviden lader sig tyde til en Mening er Begyndelsen:

Her hviler ..... Strangesøn .....

Saa forstaaer man, hvorfor Winther lod Ridderen i sit sjællandske Digt være af den berømte jyske Adelsslægt: Strange.

XXVI

Dette Ridderdigt er det dybeste Lag i hele Winthers Digtning, en Barndomsoplevelse. Hvad han siden har tilegnet sig, har udvidet og formet Motivet: Kobberne i Latinskoledrengens gamle AriostoKvart, Studentens paabegyndte Orlando-Oversættelse, og videre hele den romantiske Digtning, han fandt omkring sig hjemme og ude (maaske Byrons »Mazeppa«). Planerne om at give dette Stof Form har fulgt ham gennem hans lange Digterliv. I 1832 skrev han til sin Ven Knud Sidenius: »Jeg arbejder af og til paa min *Flugt* ....«.! 1840 skriver han: »Jeg har i mange Aar gaaet om med Planen til et større Digt, som hvis det kunde lykkes, kan blive ret kjønt.« Hvorledes han i en Romance (1843) behandler et lignende Motiv, viser »En Stemning«. I 1850-51 tog han fat igen. At det nu skulde være Alvor med Udarbejdelsen i Enkeltheder af Digtet fremgaar af, at Winther paa denne Tid har skrevet et Brev til sin Ven Henrik Krøyer og bedt ham skaffe sig Oplysninger om Hjortens Naturhistorie (Marts 1851). Samtidigt kunde han i Studiebogen nedkaste hele Digtets Scenegang. Det var længe forberedt.

Ved Mødet mellem disse to Motiv-Kredse, den historiske og den romantiske, blev »Hjortens Flugt« til. Nøjagtig paa samme Maade var »Svend og Inger« blevet til og paa beslægtet Maade mange af Romancerne. Grundprocessen i Winthers digteriske Skaben fuldbyrdedes igen. Men denne Gang skete det i et større Stof, i et Stof, der opsummerer et helt Livs Oplevelse og Tilegnelse. I Volmer-Digtningen virkede det gamle romantiske Ridderdigt som en tændende Gnist. Det historiske Stof sønderdeltes, saa alt hvad der kun var dødt Gods for Winthers Fantasi udskiltes og kun det rent poetiske Indhold blev tilbage. Fantasien fik Frihed, »Flugten« begyndte.

Ved at løfte Digtningen fra Kong Valdemar over paa Kong Erik og hans »Dronning« lykkedes det Winther med eet Greb at frigøre Valdemars-Sagnenes xxvii poetiske Værdier. Uden at støde an mod den almindelig dannede Læsers historiske Viden kunde Winther fortone eller poetisk almindeliggøre Stoffet. Winther magtede ikke Valdemar-Figuren. Behandlet som virkelig historisk Figur maatte i hvert Fald en Del af Valdemars Kongegerning og politiske Historie inddrages, et alt for kompliceret og vanskeligt tilgængeligt Stof. Som blot romantisk Elskovsmotiv var det behandlet i Forvejen i Folkeviserne. Endelig krævede en

Hovedfigur som Valdemar Atterdag med hele hans nationale og historiske Pundus en episk Behandling i den store Stil, som Winther neppe orkede.

Fra Valdemar-Digtningen beholdt Winther hele Figurostillingen. Valdemar-Tove-Helvig-Folker blev til Eriic-Dorrit-Dronningen-Folmer.*) Folkeviseforskningen har vist, hvordan dette er en Slags *Formel*, der kan laanes fra Land til Land (England-Danmark-Sverig) og tilknyttes til forskellige historiske Personer. Winther giver den indenfor Kunstdigtningen en ny historisk Tilknytning. Han forholder sig overfor Historien som de middelalderlige Digtere.

Personerne i den endelige »Hjortens Flugt« er omkring Formelfigurerne udformet frit, det vil sige ved en Vekselvirkning mellem historiske Tilknytninger og skabende Fantasi.

Rhithra har flere direkte Træk fra Tove: hendes Trolddomsmagt over Kongen, Amuletten (Slangen i Øret), hendes Herkomst fra Rygen. Muligvis ogsaa Winthers Valg af hendes Kortnavn Dorrit for Rhithra har et skjult Mellemlid i Due (Tove). Men disse Fællestræk bliver i Digterens Fantasi til nye Vækstpunkter, hvorfra Figuren vokser op med sin egen Karakter. Afstamningen fra Rygen f. Eks. tiltrækker - eller tiltrækkes af - en Notits, Winther har gjort fra Huitfeldt: »1404 døde paa Lante Ry en en Quinde ved Navn Gulitza, hun var den Sidste,

*
- XXVIII

som levede af dem, der Vendisk hafde talt.« Dorrit inddroges derved i et vendisk-hedensk Milieu, hvoraf hele Figurens Grundkarakter dannes: det dæmonisksanselige, naturbundne. Af de øvrige Figurer, der hver har sin Skabelseshistorie, skal her kun Kong Erik omtales. Hans Fællespunkt med Valdemar er hans Elskovsnatur. Men iøvrigt er den psykologiske Karakteristik helt forskellig. Winther har et godt Greb paa Figuren, har ogsaa faaet god Støtte i Historien. Allerede formet til en Karakter studie fandt han Figuren hos Holberg, der forsvarer Erik (»ikke tyransk eller uduelig«) og tilsidst giver »samme Konges Portrait«. Holberg finder Grunden til hans Ulykke i »hans Ustadighed og Bizarrerie - hans selsomme Humeur«. Erik sammenlignes med »et Veirlys, der fremskinner og forsvinder paa eengang«. Det er en hel Holbergsk Studie i Vægelsindets Psykologi. Herover er Winthers Figur bygget, opfattet og skildret som et Natur-Temperament:

»Men han var vild og flygtig
Som Kornmoed i Høst;
Ustyrlig som Stormen,
Der hæver Nordhavs Bryst.
Der var kun fattig Fred
Mellem Dronning og Drot,
Thi Hagelskuur og Solens Smil
De enes ikke godt.«

Fra den historiske Kreds har Winther kunnet beholde Peder Jernskæg. Han er den af Figurerne, der har bevaret mest af sin Oprindelse fra »Historien«. Sangen »Peder Jernskæg« er da karakteristisk nok den, der har mest episk Holdning og Takt. Det er Winthers eneste helt vellykkede Forsøg i Kæmpevisestil, det er »et djærvt Træsnit«. Ligevægten i Figurostillingen har fordret en Modfigur. Saaledes er Jens Due blevet til. Han spiller ikke den Rolle i Historien som i »Hjortens Flugt«. Man skal se godt efter for ikke at læse »over« ham i Huitfeldt. Men Winther har altid et sikkert Øre for Navnets poetiske Værdi for den XXIX plastiske Figurkarakteristik. Se Navnebenyttelsen i »Ridder Kalv« og i »Ringens Indskrift«. Man møder det ogsaa i Winthers Tiltrækning af Dyrefabelen og i hans egne Reineke-Fragmenter. En af de ypperste Scener i »Hjortens Flugt« er det store Opgør mellem Hr. Peder og Jens Due (»I Riddersalen«): den gamle Ørn overfor *Duen*, der kommer *stoltserende* i Spidsen for Hofherrerne. Det sidste er set.

Den modsatte Proces af den, vi her har kunnet iagttage ved de historiske Personers Overflytning i Ridderdigtet, viser de romantiske Figurers Tilknytning til Historien. Ellen og Strange er Digtets svageste Figurpar, helt er det aldrig lykkedes Winther at give dem personligt Liv. Ellen er den mest abstrakte af alle Digtets Personer, hun er blot og bar »den unge Pige«, med en Antydning af Karakteristik i hendes Naturkærlighed. Men dette er i sig selv et saa lyrisk Motiv, at det egentlig snarere yderligere »fortoner« Figuren. Strange har derimod faaet nogen historisk Tilknytning og derved en vis Holdning, han møder med sin lange Slægtsrække bag sig og i Brydningen mellem hans Kærlighed og Slægtsære er vagt antydet en Mulighed for videre Karakteristik. Men selve den romantiske Handling har ved Indfældningen i et historisk Milieu: Erik af Pommerens Kongsgaard, faaet bestemt Indhold. De eiskendes Forhold bliver af Rhithra skildret for Kongen som et brødefuldt Forhold, der betyder et Brud paa Gaardsrettens Bestemmelser, hvis Straf var baade Forførmernes og den forførtes (»Tøitens«) Forvisning. Ellens Straf »Indmuringen« eller »Indsætningen« er ligeledes en Detalje i Tidsbilledet, hvortil Winther maaske har faaet Ideen fra Valdemars Straf over Helvigs »Elskovsbrøde« med hendes Indespærring paa Søborg Slot. Det er ikke lykkedes Winther at faa disse Motiver helt klart frem, saa de forstaas af Læseren uden Forudviden. Det eneste Sted, hvor Sammensmeltningen viser et svagt Punkt.

xxx

Der gaar flere Forbindelseslinjer mellem Studierne og det endelige Digt end dem, vi her har kunnet fremdrage. Kun et Moment: Motivet med Uglehjertets Trolddomskraft, skal fremdrages, fordi det saa klart belyser Winthers Arbejdsmetode og en særlig Evne ved hans Formning af et givent Stof.

I »Studiebogen« har Winther, uden Sammenhæng hverken med det foregaaende eller efterfølgende, nedskrevet et Par Linjer:

»Naar man lægger en Ugles Hjerter paa en Sovendes Bryst, maa denne besvare alt.«

En Undersøgelse har givet til Resultat, at det er et Notat fra Læsningen af Soldans »Geschichte der Hexenprozesse«. Et Kapitel heri behandler romersk Overtro. Iblandt den Række af Eksempler, der opregnes, har Winther slaaet ned paa dette.

Ad saa vide og tilfældige Veje har Winther samlet sit Stof.

Det mest forbavsende og interessante er dog den Maade, hvorpaa det fremmede Element er smeltet sammen med det øvrige Stof. Winther har neppe kendt Motivets Forekomst i dansk Folketro. Men ved et genialt Greb flytter han det over i en hjemlig Forestillingskreds, idet han knytter det til St. Hans Nats-Folketroen. Og fra Midsommernattens Dæmrings-skær med dets Tryllemagt over Sindene faar det gamle Besværgningsmiddel igen sin underfulde Magt. Paa andre Maader understøtter Winther Motivet og gør det overbevisende, saaledes gennem den omhyggelige Forberedelse i Stranges Møde med Gulitza. Noget som man gaar saa langt efter og som meddeles med Kyndighed i alle Detaljer og saa indtrængende maa være sandt. Endelig tilsidst den afgørende Scene. Ogsaa her først en forberedende Stemning af Sindene: fra den brogede St. Hansfest med dens larmende Folkeliv ind i det stille Sovekammer, de ængsteligt halvt tvivlende Skikkelser omkring Sengen. For vore Øjne ser vi saa Midlets Magt over den sovende Kvinde. Med sikker Haand har Winther her givet Tryllemidlet xxxi dets psykologiske »Forklaring«, der virker overbevisende i Kraft af selve Skildringens Styrke.

Det er Winthers maaske mest fremragende Evne som Kunstner vi møder rent i det lille Træks Historie: hans Evne til fuldstændig Harmonisering eller Sammensmeltning af sin Digtning's Elementer.

Winthers »Studiebog« fortæller ogsaa et og andet om hans Interesse for den »historiske« Digtning's Tidskolorit. Fra sin Læsning har han ofte noteret sig Træk til Belysning af andre Tidens Sæd og Skik, Klædedragt, Bolig o. s. v. Naar man husker paa, at hvad vi har bevaret af »Studiebogen« kun betegner en lille Del af lignende Excerpter i andre Bøger, forstaar man, hvordan Winther efterhaanden har tilegnet sig en bred historisk »Tidsfølelse«. Nu og da kan han saa skaffe sig mere speciel Viden, saaledes har han excerperet en Afhandling af Vedel Simonsen om danske Borges og Slottes Bygningshistorie. En Enkelthed fra Notitserne (»Mørkestuen«) genfindes i »Hjortens Flugt«, men hele Billedet deri af den middelalderlige Borg er i Virkeligheden fra Vedel Simonsen, uden at Winther har noteret alle Detaljer. Det var i Forvejen overgaaet i hans Almenviden. Winthers Kunst som historisk »Maler« ligger i hans Evne til - naar han er bedst - at ansætte en fint aftonet Grundfarve.

Til »Sprogkoloriten« finder man kun lidt at hente i Studiebogen. Winthers Metode er den samme som ved Milieubilledet. Han er efterhaanden blevet fortrolig med Periodens Sprog ved sin Læsning af Folkeviser, Huitfeld, Danske Atlas o. s. v. Noterer sig nu og da et særligt karakteristisk Udtryk. Bruger gamle danske Ord blandet med Dialektord, klodser ikke paa, men anvender dem skønsomt, saa Lyden af det ene gamle Ord ikke dør bort, inden det næste slaas an, idet de klinger sammen, skabes den særlige Sprogtone. Winther skriver efter Gehør.

De faa fattige Blade fra Winthers »Studiebog« har i det foregaaende tjent os som Støtte for en Undersøgelse xxxii af »Hjortens Flugt«s Genesis. Vi har søgt at følge, hvorledes der af de spredte Draabér er blevet en Strøm. En Skildring af en saadan digterisk Proces har sin Værdi i sig selv som et Stykke af Litteraturens Historie og et Stykke Psykologi. Men den har ogsaa sin Værdi paa anden Maade. Ved at blive delagtige i en Digters Liv med sin Kunst tilegner vi os de Forudsætninger hos Digteren, hvoraf hans Værk er fremgaaet. Naar vi igen gaar til Digtet i dets færdige Form, er vi paa en egen skærpet Maade blevet lydhør overfor det.

Hvor vi med »Studiebogen« slap »Hjortens Flugt« laa Stoffet teset op i skilte Traade og Bundter. Den næste Meddelelse til »Hjortens Flugt«s Historie møder vi først i Traditionen om, at Winther skrev de to Trediedele af sit Digt Sommeren 1854, da han boede i »det røde Hus« i Dyrehaven. Den sidste Sammenfatten af de adskilte Dele til et Hele, Syntesen, kan vi ikke efterfølge. Men vi kan se, at det psykologisk forudsætter, at Winther maa være kommet igennem sit Stof ud paa den anden Side, at han har faaet frit Overblik.

Men denne fri Overskuen er i »Hjortens Flugt« betinget af, at Winther har fattet Betydningen af Folmer Sanger og Hjorten, to forskellige Symboler for samme Idé: Frihedens eller Poesiens. Herom handler Folmers første og - med en mægtig Udvidelse af Grundtemaet - hans sidste Sang. Denne misforstaas ofte som en Kærlighedserklæring til Naturen. Men den »Elskerinde«, som Folmer evigt er bundet til, naturnødvendigt som

Blad og Blomst, det er sin Sangs Muse. At synge er for Folmer »at følge sit eget Hjertes Lov«. I sin Sang tilegner han sig Verden med alt det i den, han er fyldt af og elsker.

I »Hjortens Flugt«s Tilblivelseshistorie betyder det, at »Poesien« sejrede over Historien, Ridderdigtet udvide des til at optage den historiske Digtning. Hjorten blev Handlingens »Hovedfigur«.

XXXIII

I Winthers personlige Udvikling betyder det, at han forstod sig selv og kunde udtrykke sit eget Væsen i et idealt Billede. Folmer Sanger blev den hele Digtningens bærende Figur. Winthers Opdagelse for egen Regning i »Hjortens Flugt« er Opdagelsen af, at der findes en Kærlighed, der sejrer over Sansernes Begær. Hovedscenen i »Hjortens Flugt« er Scenen mellem Folmer og Dronningen i Fruerburet [se Første Bind, Side XXVIII] med hans »Tilegnelse« til hende. Man kan i et stort Stykke læse denne Scene som Variation over et gammelt Troubadour-Motiv. Og man kan i Winthers Iscenesættelse af dette Motiv, naar man læser kritisk, ikke undgaa at se Refleksen af Tidens Teater og Ballet (»Han tog et Skridt, et kort«). Men læser man videre, saa fornemmer man som et Ryk. Igennem den sirlige Iklædning mærker man Blodslaget:

Det var, som en Trolddom
Drog ham hende nær,
Som laae der i hans Øine
Et dristigt Begjær.

En Angest drev til .Kinden
Alt hendes Hjertes Blod;
Det var fast mere Qvinden
End Dronningen der stod;
Og næsten forfærdet
Hen sank hun i sin Stol,
Bort veeg fra hendes Aasyn
Hin Tilfredshedens Sol.

Dette er det farligste mest skæbnesvangre Punkt i »Hjortens Flugt«. Det er oplevet. Oplevet er ogsaa Situationen efter Folmers Sang:

Han taug; og Begges Øine
Nu mødtes uden Sky;
Om hendes fine Læbe
Fødtes Smilet paany.

Som man i Folmers Sang til Dronningen genkender Winthers Digte til sin Hustru, saaledes har man i disse Strofer Summen af hans Erfaring i sit Ægteskabs xxxiv vanskelige Aar om Kærlighedens Væsen. Winther var nær de tres, men han havde - med hans Ord om Tegner - et ungt Hjerte. Efter Begivenheder, der havde rystet deres Ægteskab i dets Grundvold, synes Julie og han at have fundet et Fællesskab, hvor deres Øjne kunde mødes »uden Sky«.

Winther havde erkendt sig selv som Sanger. I Digtningen kom Verden til ham og blev hans. Og som Folmers har det været hans egen Hemmelighed, at i sin Sang ejede han ogsaa den Eenes, sin »Dronnings« Kærlighed.

Man vil gerne tro Traditionen, naar den fortæller, at »Hjortens Flugt« blev til som Kunstværk den lykkelige Sommer i »det røde Hus«. Winther finder altid sig selv og hans Digtning fuldbyrdes i Naturen. Dog, »Hjortens Flugt« er ikke noget Sommerdigt, det har Septembers Luft. Det er skrevet af en, der staar udenfor Tingene selv paa et frit Stade. Derfor den vide Skueplads, der ligger udbredt fuldt belyst, med mange Figurer. Derfor det lange Sigt i Tilbageblikket, helt til Barndoms minderne: de første Naturindtryk fra Præstegaardshaven i Fensmark, »den døde Ridder« i Fakse Kirke. Winther oplevede det, som de oplever, der har været gennem Livets Aldre: de første Ting kom tilbage til ham, i et roligt, klart Lys. Men inderst inde i denne Digtning, der selv hvor den blusser hedest, har hyldet sig i et Skær af Kølighed og Fjernhed, findes der et inderste Lukke, som en kostelig Honningkube, der gemmer Livets *Draabe*:

O, yndigste Kjærminde,
O, Elskovsrose rød,
I Mulm jeg kan dig finde,
For din Duft er stærk og sød

Winther havde i Sandhed et ungt Hjerte. Derfor er Folmer ikke blot sin Dronnings Sanger, men en rigtig Elskovssvend.

I »Hjortens Flugt« er Folmers Kærlighed til Dronningen xxxv det Højdepunkt, hvorfra alle de øvrige Billeder af Kærlighedens vekslende Former og Aldre er overskuet: fra Rhitras sanseligt-dæmoniske Elskov til

Ellens og Stranges Kærlighed, der er ren som Sneen, fra Peder Jernskægs tragiske Ægteskabshistorie til Iver Bugges komisk-groteske Kærlighedseventyr.

Men »Hjortens Flugt« er intet Ide-Digt. Figurene er ikke gennemført efter deres ideale Betydning, men flyttet ned i Menneskelivets brogede Kreds. Med Skildringen af Rhitra har Winther for en Gangs Skyld villet lade os se ned i den »Afgrundens Rædsel«, som han ellers gyser tilbage for. Det er ikke lykkedes for ham. Scenerne, der skildrer hendes mytiske Oprindelse ved Forbindelsen mellem »Mørkets Gud« og en jordisk Kvinde - en Variation over Motivet: Uhyret og den Skønne - er kun »Romantik«. Naturgrunden slaar ikke igennem i hendes Temperament. Hun er kun et dejligt Pigebarn, Eva-Datteren, i forskellige Kostumer - som Tiggertøs og som Kongens Elskerinde. Kun enkelte Gange lader Winther os i Glimt se hendes nøgne Væsen: Kattenaturen i hende.

I Peder Jernskægs Historie var der, som tidligere nævnt, Stof til Behandling i den store episke Stil. Anslaget hos Winther gaar i den Retning. I Peder Jernskæg genkender man Træk af den danske Heltedigtningens monumentaleste Figur: Starkad. Peder Jernskægs Stilling overfor Kong Erik og hans Hof svarer til Starkad overfor Ingild. Men i den afgørende Scene bøjer Winther Figuren over i det naivt-komiske. Af den store Tordentale, som »den ærlige Mand« havde udtænkt »i sit Hjerte« bliver der intet tilbage, da han staar overfor Majestæten selv. Paa lignende Maade lader Winther det tragiske i hans Historie: Skinsygen, der driver ham til Mordet paa Hustruen, mildnes i Vemod. Den »heroiske« Tvekamp bliver for Peder Jernskæg til et indre Opgør. Winthers Slutningsbillede af den gamle Ridder har Højhed og ægte Menneskelighed, men xxxvi i den store Stil er det ikke. Winther bevæger sig bedst og friest i Mellemløbet: Kong Eriks blandede Sind, der bølger mellem Begær og Veghed, og i Mølle-Idyllerne.

Som Folmer Sanger er Midtpunktet i Figurkompositionen, er det Hjorten, der er det bevægende Moment i Handlingen. Ved dens Klov trækkes, som Goldschmidt har udtrykt det, Handlingens røde Traad gennem Digtet. Først da Flugtens Ide gik op for Winther, havde han fundet Kompositionsformen for sit store Digt. Med Hjortens Spring over Rosenhegnet til Gurrens Dyrehave aabnes Digtets Handling og den slutter, da Hjorten har fundet tilbage igen. Paa sin slyngede Vej har den optaget alle Digtets Personer, indkreset dem.

Det ny i »Hjortens Flugt«, som gør den i Bund og Grund forskellig fra al Winthers Romance-Digtning, det er dette *lange Stræk* i Kompositionen.

Det er blevet til et Dogme i Litteraturhistorien, at Winthers Digtning betegner en Udfoldelse af, hvad der laa i Knop i Folkevisen, saaledes at »Hjortens Flugt« opfattes som »en stor og rigt instrumenteret Folkevis«. Det er et Stykke »daarlig« Udviklingshistorie. Man har ladet sig forville af, at Winther bruger Elementer af Folkevisens Sprog, laaner Motiver derfra, Tidsbilledet og, som vi nu har set, bruger visse af dens Figurer. Men alt dette er kun »ydre« Lighed, der viser Slægtskab (hos Winther direkte Laan). Afstamningen skal kendes i det »indre«, i Morfologien. Folkevisen betegner Toppen af en Udviklingslinje indenfor den episk-lyriske Digtart, den er en i sig selv afsluttet Genre. Om man saa gjorde den ti Gange saa lang som den oprindelig er og instrumenterede den aldrig saa rigt, den blev kun en Folkevis, men en daarlig. Saaledes prøvede man i Folkevisens Degenerationstid at udvide den (de saakaldte »Romanviser«), men Formen kunde ikke optage det ny Stof. Oehlschläger har vidst det og lagde derfor Folkevisformen hen som ubrugelig, da han vilde skabe sit nordiske Epos xxxvii (»Thors Reise«). Med *Folkevisen* som Grundlag kunde Winther aldrig have skabt »Hjortens Flugt«. Undersøgelsen af Digtets Udviklingshistorie har da ogsaa vist, at den Form, hvori Digtet er gydt, det er Ridderdigtet om »den døde Ridder«. Grundfor? men til »Hjortens Flugt« genfindes i Ridderromanen og Ridderdigtet, hvad der i Modsætning til *Epos* (Homer) kaldes *Romance*.

I Winthers individuelle Historie vil det sige, at »Hjortens Flugt« er forankret til »Orlando furioso«, ikke blot ved Indholdet: Kærlighed og Ære (»desio di laude ed impeto d'amore«), der genfindes i alle Genre af Ridderdigtning, ogsaa i Folkeviserne, men ved *Kompositionsformlen*: en Række af »Historier« knyttet sammen, løsere eller tættere ved en Hand? lingstraad. Det er dette, som ingen Folkevis har kunnet lære Winther.

Over denne Grundform har Winther skabt sit Digt, der ved sit Indhold afspejler Smagsforskellen mellem Digteren ved det rige Renæssancehof i Fer? rara og Digteren i det nittende Aarhundredes folke? ligt? romantiske Danmark. Selve Kompositionsformlen er ogsaa modificeret. Det historiske Stof i Win? thers Digt har afbalanceret den romantiske Fantasi? leg med Stoffet hos Ariost. Grundkurven i »Hjor? tens Flugt« er nok slynget, men uden voldsomme Spring efter Digterens frie Lune og »Ironi«. Den faste Topografi i Winthers Digt har virket i sam? me Retning. Digtet ligger udbredt for os, over? skueligt som et sjællandsk Landskab.

Man genkender i denne Variering af Stamformen ikke blot Winthers individuelle Egenskaber, men hans Samhørighed med den Tradition, der var skabt af Oehlschläger.

Winther fik aldrig oversat sin kære »Orlando furioso«, men ad en lang Omvej kom den gamle Kvart ogsaa med i »Hjortens Flugt«.

TRÆSNIT

*Wo sich vier Arme geschlieszen in ein,
Nie suszre Freude die Sonne uberschein:
Da wird gedruket von zwein Herzen so nah',
Laub war nie so dünne, desz Statt man funde da*

Christian von Hamle,

2
3

VIGNET.

Troer ei, at Elskovs Gud kun boer
Blandt Grever og Baroner;
At kun ved Hoffers Dandsechor
Han reiser sine Throner!
Troer ei han kjøler kun sit Mod
Paa Fyrster og Prindsesser;
Ei stedse for saa kostbart Blod
Han sine Pile hvædser!
Ei altid spænder han sit Garn
Ved lumske Intriguanter
For adelige Pigebarn
Blandt Oncler og hos Tanter.
Nei han, som vækker stor Allarm
Bag Oberstens Vattering,
Han taaler ingen rolig Barm
Bag en gemeen Mondering.
Han rammer Hjertet nok saa vist,
Hvor Pels og Vadmel værne,
Som Brystet under fiin Battist,
Hvor Skjoldet er en Stjerne; -
Og ligegodt den fulde Barm,
Fordulgt i uldne Trøier,
4 Som den, der svulmer hvid og varm
Bag Tyll og Silketøier.
Han styrker vel den Riddersmand,
Som intet Spær kan rokke,
Han drager ham til Skrankens Rand
Ved Damens blonde Lokke; -
Men Bondens Knøs ved Høstens Tid
For Ridderen ei viger;
Han strider tidt en ædel Strid
For alle smukke Piger.
Den ene kroer sig ziirligt, ømt
I sine gyldne Lænker;
Den Anden spørger uden Skrømt,
Hvad Pigebarnet tænker.

Thi vil jeg flye fra Stadens Muur,
- At sige kun figurlig -

Og male Landets frie Natur,
Thi den er saa naturlig.
Her skrider ingen Hertug frem
Som i de smaa Noveller,
Her har ei Dues og Grever Hjem,
Prindsesser ikkeheller;
Ei Lorden med Camascher paa
Sin Elskovsqual forkynder; -
Nei, de, som paa min Scene gaae,
Er jevne, danske Bønder.
Og Scenen? Er den ikke smuk?
Ak! under Løvets Bue
Der lyder dog et Elskovssuk
Meer kjønt end i en Stue.
Husk paa, at Nattergalens Hjem
Er mellem Løv og Grene,
5 Paa Landet svulmer Rosen frem,
Og Lilierne, de rene;
Violen venligt leger Skjul
Ved Bækkens klare Vove,
Og Solen vælter blank sit Hjul
Høit over tause Skove;
Af Maanens ømme Øiekast
Kan Slettens Piger lære; -
Jo, her staaer Amors Tempel fast,
Hvor kan det andet være?
Han boer i Skov, han boer i Dal,
Han sig i Hytten sniger,
Han flagrer i den mørke Stald,
Og gjækker Bondens Piger.
Jeg saae den lille Gud, min Tro!
Hvor Hyrdehornet klinger,
Der sad han paa en Malkekoe,
Og slog med sine Vinger.
Jeg saae ham tidt ved Bryllupsfærd;
Det var saa kjønt at skue;
Han var, som han var hjemme der,
Og klar steeg Faklens Lue.
Naar Jordens Sommerdragt er gjemt,
Han har ved Juledandse
Sin Glæde; thi jeg veed bestemt,
Han knytter mange Krands.
I Vaarens lysegrønne Lund,
Hvor Bukkar staaer i Klynge,
Han lærer Pigens røde Mund
Et Elskovsquad at synge;
Den vilde Jæger i sin Skov
Til Sangen jo maa lytte,
Han standser, lader flye sit Rov,
6 Og vorder selv et Bytte.
Sirenen soler sig paa Steen
Med sine hvide Bryster,
Hun har en Stemme sød og reen,
Med Sang hun sig forlyster.
Imens hun fletter Haarets Guld,
Sig Bølgen sagte vugger,
Thi Elskov, heed og længselsfuld,
I hendes Sange sukker.
See Fiskerpigen roer i Land
Bag Bugtens grønne Banker,
Hun staaer og lytter tyst paa Strand,
Og synker dybt i Tanker;
Hun røres ved det hulde Qvad,
Hun græder, Barmen hæves,
Sin Haand hun rækker ham, der bad
Saa længe og forgjæves!

Af disse Elementer faa
Med Ydmyghedens Stempel
Jeg bygger, - hvis jeg ellers maa, -
En Fløi til Gudens Tempel;
Og i den lille Hal vil jeg
Iblandt saa meget andet
Ophænge Jer et Contrafei
Af Kiærlighed paa Landet.

HANS OG GRETHE

»Naar Kukkeren den sover, og Nattergalen slaer,
»Naar natlige Skygger gennem Haugegangen gaaer,
»Kom da bag Præstens Lade ved den hældende Piil,
»Der skal du, Hjertensven! see din Elskedes Smiil.

7

»Saa gaae vi ned ad Gyden mellem vilde Roser smaa,
»Og sætte os i Baaden, hvor de klare Bølger gaae;
»Saa seile vi til Øen, hvor vort Lysthuus er sat,
»Der favnes vi og kyskes den hele Sommernat!«

Saa talde hun en Morgen, og ind ad Døren sprang;
Jeg gik til Ploug og Harve; men Dagen var saa lang!
Jeg saae kun hendes Bulle med Sølvrelænken paa,
Det røde Stoffeskjørt og de Fødder pene, smaa.

Det hvide Særkeærme høit om den trinde Arm,
Og Silkeklædet hang løst om min Piges Barm;
Det gav jeg hende selv til Markedsgave nys,
Og derfor gav hun mig det første søde Kys.

Da Solen nu var nede, og Kræet bragt i Ro,
Og hele Byen slumred', da stod vi begge to
Bag Præstens store Lade ved den hældende Piil,
Der skued' jeg saa henrykt min Elskedes Smiil.

Saa gik vi ned ad Gyden mellem vilde Roser smaa
Og satte os i Baaden, hvor de klare Bølger gaae;
Vi landede paa Øen, hvor vort Lysthuus er sat,
Der vilde vi jo kyskes den hele Sommernat.

Jeg slyngede min Arm om hendes smækkre Liv,
Jeg ønskede: Gud give, du var min Ægteviv!
Og mens vi langsomt vandrede henad den grønne Grund,
Jeg kyssed' hendes Øie, hendes Kind, hendes Mund.
Vi talede saa sagte de søde Elskovsord,
Og stode ofte stille paa den dugfulde Jord,
8 Men da vi kom til Huset paa Møllebækkens Rand,
Da traadte frem af Busken vor gamle Herremand.

»Jeg hørde fra mit Vindve, at her var Stevnet sat,
»Her vilde I jo kyskes den hele Sommernat?
»Hvi vover I alene at gaae i Natten ud?
»Naar eders Engel sover, da vaager Elskovs Gud.

»For unge Hjerter stiller han Nettet trædsk og snild,

»Og dem, han ikke fanger, dem skyder han med Piil;
»Og Pilen, ak! den brænder, den er dypet i en Gift,
»Og siden efter haanligt kun beleer han sin Bedrift.

»Rynk ei dit Øienbryn, min vakkre Ungersvend!
»Græd ei, du kjønne Pige, alt for dit Hjertes Ven!
»Jeg være vil den Engel, som vækker jer til Liv:
»Vær du min tro Forvalter, - og du hans Ægteviv!«

STEFFEN OG ANNE.

Lidt uden for vor By ved det røde Vangeled
Paa den svulmende Banke der boede Steffen Smed;
Saa tæt ved Veien staaer hans Smidie og hans Huus,
Med de blankeste Vindver og med Blomster i Kruus.

Naar Aftensolen slog sit Blik mod Havet ned,
Og vort Kirketaarn og Husene de rødmede derved,
Han hvilde sine Arme paa Dørens grønne Bræt,
Og skued' ned i Dalen, og blev dog aldrig træt.

Der boer en vakker Pige; hun hued' ham saa vel,
Og ofte med et kjærligt Blik hun frydede hans Sjæl,
O Hun rakde ham saa villig den søde Kind og Mund;
Hun vidsde, at han elskede af Hjertets dybe Grund.

End havde han ei beilet; - da skiftede hun Sind,
Saa hurtigt, som paa Havet den bedragelige Vind;
Hun gik ham koldt forbi, og nynnede en Sang,
Som mere hende rørde end Smedens Hammerklang.

Han filede vel Kniven, skarp og Saxen saa fiin,
Som nogen Frøken bruger i det spædeste Liin,
Og kunstige Nøgler han smedede med Harm,
Thi ingen kunde aabne den Hjertelskedes Barm.

Naar Sommernatten spredte sin velsignede Duft,
Og Gnisterne fra Essen de foer saa høit i Luft,
Da lytted' han heel ofte til den rolige Dal;
Der quiddrede en Stemme, som en kjælen Nattergal.

Han traadte ud af Døren med Tanken fuld af Mord,
Thi til den velske Cither han hør de disse Ord:
»Mig aldrig gaaer af Minde dit Øies søde Smiil,
»Det staaer i Hjertet inde som en brændende Piil«.

Vor Skolemesters Frits var kommet hjem til vor By,
Vort Orgel var forstummet, nu synger det paany;
I Kongens Kjøbenhavn har han lært det at slaee,
Mange andre Instrumenter kan han ogsaa lege paa.

Hans Kinder ere blege, og Læggen er saa spæd,
I Dandsen dog han springer saa deiligt afsted,
Den smægtende Tone han strækker saa lang,
Alle Pigerne maa græde, naar de høre hans Sang.

Om Hagen har han bundet det hvideste Liin;
I venstre Øre hænger en Ring saa sølverhvid,
Den bærer han med Glæde fra sin Soldatertid.

Han vandrer ned i Dalen til den lille Bondegaard,
I Portrummet seer han skjønn Anne; hun staaer
Og foer er sine Ællinger; den graadige Flok
Ommyllder hende tæt, og faaer dog aldrig nok.

Han sukker saa dybt, og hans Kind bliver varm,
Han presser hendes Haand til sin bankende Barm,
Han rører sine Læber, hun hører knap hans Ord,
Han fæster saa undseeligt sit Øie mod Jord.

»Her er jeg, skjønn Anne, du kjender mig saa vel,
Vil du min Huustroe være, meer end min halve Sjæl?
Ak, hvis du siger nei! - jeg veed ei, hvor det er fat,
Jeg haver ikke Ro, hverken Dag eller Nat!«

Ei, Steffen Smed! hvad tænker han? det ei saa hurtigt gaaer,
Alene vil jeg leve endnu en to, tre Aar!
»Du giver mig dit Løvte dog? - med ydmygt Begjær
Jeg gjerne jo vil bie to Aar eller fleer!

Jeg troer, vi kunde leve saa lykkeligt, vi to;
Men du elsker vel en Anden end mig, kan jeg troe?«
Jeg kan jo ikke nægte, - Hr. Organisten, - han -
»I Alt jeg tør mig maale med den usle Spillemand!«

Han synger dog saa yndigt, den nette, unge Mand,
Han huer mig saa meget godt, jeg siger forsand;
11 Den smægtende Tone han strækker saa lang,
Jeg altid maa græde, naar jeg hører hans Sang.

Han siger, at han aldrig kan glemme mit Smil,
Det staaer i hans Hjerte, som en brændende Piil;
Om han mener det saa lige, jeg ikke rigtigt veed, -
- Her vendte Smeden Ryggen, og skyndte sig afsted.

Mens han iler til Hjemmet, han snakker med sig selv,
Hans Hjerteblood strømmer som en sydende Elv.
Med knyttede Næver, med fortvivlede Blik,
Med vaklende Fødder til sin Smidie han gik.

Snart iler han, snart standser han de sittrende Knæ,
Og knuger sin Pande mod Ledstolpens Træ;
Og alt som han vandrer, og alt som han staaer,
Hans tabte Lykkes Billede forbi hans Øie gaaer.

»Hvor ofte har vi siddet under blomstrende Træer,
Paa Bænken saa fortroligt, hinanden saa nær?
Hvi lod du mig da favne dit smækkre, trinde Liv!
Mens du ikke vilde være min elskede Viv!«

Den rasende Qval ham gjennem Skov og Marker jog,
Han kom først til sit Huus igjen, da Aftenklokken slog;
Hans Øine ere stive, og bleeg er hans Mund,
Han Ølflasken knuser, og sparker til sin Hund.

Af sit Øiebryn han visker den iiskolde Sveed,
Men paa de blege Kinder randt ingen Taarer ned;
12 Nu standser han, og grunder med et rædsomt Smil,
Saa render han til Smidien, til Hammer og Fiil.

Sin Pande han rynker, den ærlige Smed,
Hans Hammer og Ambolt kan mærke, han er vreed;
Han filér og hamrer; han bander, sukker, leer; -
De Skolebørn saa bange hen til Smidien seer.

Alt Natten spredte ud sin Kappe saa blaa,
Og vinked' alle Stjerner hid at smile derpaa,
Mens Steffen, den lændestærke, saa vildt sin Hammer svang,
Da toned' op fra Dalen den smigrende Sang.

Den rørde ham ikke, den pusted' op et Baal,
Den hærdede hans Hjerte, som Vand hærder Staal;
Men hist i Dalen eensomt de forelskede To
Sødt strømmed' hen i Ømhed, og hvidskede og loe.

I Haugen ved Gaarden sad skøn Anne med sin Ven,
De Timer var' saa korte; - nu maae han gaae igjen.
Hun fulgde ham til Porten, hvor hun stod med Steffen nys,
Der gav hun ham det første, og ak! det sidste Kys!

Thi, som han sig vil liste forbi Smidien brat,
Der suser ud et Lyn i den stjerneklare Nat!
En glødende Piil i hans Hjerte sidder fast,
Han sank, hans Cither klang, og hans Øiestene brast.

Men vanvittigt griinde den fortvivlede Smed,
Saa Svalen over Døren den vaagnede derved:
13 »Nu aldrig meer med Smerte du skal see hendes Smil,
»Nu kjøles i dit Hjerte den brændende Piil.«

Nu ligger Steffen Smed i Jern paa Bidstrupgaard,
Han bider i sin Lænke, han rusker i sit Haar;
Paa Kirkegaarden hviler Frits i Dødens søde Blund;
Og Anne? - ja hun sørger vel endnu en lille Stund.

HENRIK OG ELSE.

»Nei, nei min ædle Herre! I tro mig om I kan!
Sin Henrik ene elsker hun i hele Danmarks Land.
Min Else er saa trofast som den ranke Lillievand,
Der sætter eders Hjerte i en evig Elskovsbrand!«

»Min bolde Svend! i Morgen er der atter en Dag,
Da vil jeg hende prøve, og forfare den Sag!«
Saa talde Herren listigt, og saae mod Flisen ned,
De andre Herrer smidskede saa lønligt derved.

Alt Sommerlærken synger over Vordingborg By,
Og Guldgaasen glimter i det klare Morgengry;
Den milde, friske Vind bølger frem gennem Korn,
I den susende Skov høres Hunde og Horn.

Liden Else sidder luunt ved sin Faders Urtegaard
Med sin flittige Rok, og rundt om Stolen staaer
Pioner, Tulipaner og Buxbom, Krusemynt;
Men Pigen var dog Haugens alsomdeiligste Pynt.

En mørkeblaa Kjortel om de ranke Lemmer laae,
De sneehvide Ærmer til Haandlede naae;
14 Og flittig og vims er den lillebitte Fod,
Den dreier Rokkehjulet med strøstigt Mod.

En Kat med sorte Striber bag ved en Solbærhæk

Høit skyder op sin Ryg; ved den tindrende Bæk
Der gaaer den liden Ælling saa guul og rund og reen,
Ret som en Æggeblomme, der nyligt har faaet Been.

Paa sin Vinge svømmer Bien, mens Solen er saa varm;
Da hæver hun sit Hoved rask, og skygger med sin Arm.
En Flok af vilde Jægere med buldrende Trav
Sig skynder over Mark, over Grøvt, over Grav.

Hver Ridder var saa pyntet, som han vel kunde bedst,
Men smukkeste var dog han paa den skimlede Hest;
Han skinnede som Solen i den brogede Flok,
Han standsede sin Ganger, og hun standsede sin Rok.

»Hil sidde du blandt Roser, selv en Rose saa skjøn,
Liden Else, jeg har elsket dig længe i Løn!«
Da neied sig mod Jorden den tugtige Mø,
Af Blussel og af Angst var hun nær ved at døe.

»Til dit Hjerte og din Haand jeg beile nu vil,
Disse gode danske Herrer ere Vidne dertil!«
Da rysted' hun paa Hovedet med blussende Kind,
Da greb hun til sin Rok, og vilde gaae ind.

»Jeg giver dig Forlov at betænke den Sag,
Liden Else, i Morgen er der atter en Dag!«
15 Det sagde han saa listigt, og saae til Pigen ned,
De andre Herrer smidskede saa lønligt derved.

»Med hvide Perler fletter jeg dit guldgule Haar,
Din Fløielskjortel foeres med Sobel og Maard,
Jeg binder dyre Stene om din Hals og din Arm,
Jeg spænder fire Heste for din hængende Karm.«

»Til Harper og til Fløiter under tusind Kjerters Glands
Paa kostelige Tillie der træde vi vor Dands;
Ved barske Vintertider i Salen luun og tæt
Vi spille Guldtavl ved Malvasier og Klaret.«

Da reisde hun sit Hoved, slog Lokken fra sin Kind,
Hun smilde med sit Øie, saa listefuld i Sind.
Hvor gule var' de Lokker, som rundt om Panden laae,
Og saa disse Øine, - hvor friske og hvor blaae!

»Jeg er kuns Bondepige, men I en Ridder stolt,
Snart vilde eders Øie kun skue mig koldt,
En Bonde maa det være, en Bonde har jeg kjær; -
Thi hænge I bort eders blanke Herresværd!«

»Velan, jeg hænger gjerne min Dyrendal paa Væg,
Nu vil jeg hvædse Leens og Plougjernets Ægg.«
»Men Kaaben hin røde jeg aldrig skue vil,
En dygtig Vadmelskofte maa I lægge jer til!«

»Ja Vadmæl vil jeg bære, og det røde Fløielsskrud
Paa Herrens høie Alter jeg breder ydmygt ud!«
»Saa skjænker I bort eders ridderlige Hest;
Min Mand skal drive Studen, det passer ham bedst.«

»Jeg jager ind i vilden Skov min gode Ganger graa,
Den Hest, som mig har baaret, skal ingen sidde paa;
Men selv vil jeg langsomt i Plougfuren gaae,
Ifald jeg, liden Else, dit Hjerte kan faae.«

»Af eders Borgeskjælder I trille hvert et Fad,
Det Øl og Mjød, jeg brygger, gjør ogsaa Hjertet glad!«

»Ja gjerne vil jeg drikke det danske Øl og Mjød,
Saa giver jeg min Sanger den Viinmost saa sød;

Ei lyder Sangen lifligt, naar Halsen er for tør,
Og dygtigt maa den skylles, det har jeg mærket før!«
Det sagde han saa listigt, og saae til Sang'ren hen,
De andre Herrer smidskede saa lønligt igjen.

»Jert Herreskjold med Mærker og Billeder besat,
Det sætte I for Knæ, og bryde det brat;
Og ned maa I styrte eders stolte Ridderhuus,
Og lade Plougen vandre over Grundmurens Gruus!«

Da straaledede hans Ansigt med Høihed og Ro,
Han mærkede klarligt, hun var sin Kjærest tro:
»Jeg seer, liden Else, du kan dig fra mig snee,
Thi Skjoldet maa jeg bære, i Huset vil jeg boe!

I Skjoldet springe Løver, og Hjerter staae i Brand!
Hvor kunde jeg vel bryde den dyre Skjolderand?
Thi jeg er Kong Wolmer, og Danmark er mit Huus;
Og skulde jeg vel Danmark nedstyrte i Gruus?

Jeg frister dig ei længer, nu kjender jeg din Hu,
Christ give, hver en Ungmø var trofast som du!
17 Belønne dig - det vil jeg; du har talt mig til Behag,
Guds Fred! Farvel! i Morgen er der atter en Dag!«

Saa kasted' han omkring sin urolige Hest,
Bort foer han med sin Skare som en Efteraarsblæst;
Da raslede Løvet under dundrende Hov,
Vildt skingrede Halloh! i den undrende Skov.

Men over Gjærdet svang sig hendes hjertenskjære Ven,
Han ilede med Jubel i Pigens Arme hen;
Med stille Fryd de ginge over Marken til By,
Hvor Guldgaasen glimtede paa Taarnet under Sky.

For alle vakkre Piger paa Danmarks grønne Vang,
Der blive deres Beiler troe, jeg digted' denne Sang;
Jeg synger deres Priis, til jeg lægges i min Grav;
Thi dem er der, Gud skee Lov, dog endnu mange af!

JØRGEN OG TRINE.

I græsbegroede Enge, tæt ved Østersøens Bugt,
Der slynger sig den klare Bæk, saa vevert og saa smukt;
Paa dens ene Side hæve sig Eeg og Bøg i Sky,
Paa den anden sig leirer en Kirke og en By.

Hvo vader gennem Bækken der med stive Støvler paa?
Hans vaiende Kaske sig speiler dybt i Aae?
Det er Jørgen Rytter, en Krigskarl saa rank:
Forsigtig han sig støtter paa Pallasken blank.

Hvo sidder paa hans Arm? - det er hans Trinemoer!
Det er hans lille Pige med de sølvspændte Skoer;

Som paa en kroget Egegreen hun sidder der saa tryg,
Og slaarer sin ene Arm om sin Kjærestes Ryg.

Hun læner paa sin Hofte den pæne Malkespand;
Bag de smilende Læber der sad en Perlerand.
Men Svenden? hvorfor sukker han? hvad gaaer ham vel imod?
Nu sætter han jo Pigen ved Bøgetræets Rod.

I Græsset reen han stamper sin klirrende Fod,
Paa Kinderne ham brænder hans røde Hjerteblood:
»Farvel, min lille Trine! jeg maa nu bort i Krig;
»Men bliver du mig ogsaa tro, foruden Falsk og Svig?
»Jeg veed det nok, min Fæstemø! du holder lidt af mig;
»Men vor Skovriders Peter dandser altid med dig;
»Det er en vakker Knøs, ja han valser grumme snildt;
»Men takke ham Du kunde dog en Smule mindre mildt.

»Hør! øiner du i Stranden fjernt den store Kampesteen?
»Den salte Bølge bruser, og slikker den reen;
»Hvis mig min Pige svigter, da redes hist engang
»Min Brudeseng forsanden af Søgræs og Tang!«

Hvad tog han frem af Tasken? En gylden Ring paa Stand!
Den satte han saa venlig paa hendes Guldbrand;
19 Han trykkede sin Knebelsbart paa hendes søde Mund,
Og vandrede saa bort gennem tykke Bøgelund.

»Ak! det er tungt at skilles, men sødt at sees igjen!
»Jeg bliver dig vist huld og tro, min kjære, kjære Ven!«
Saa hviskede' hun, og satte sig, og malkede i Spand,
Fra begge hendes Øine randt det klare Perlevand.

Det var ved Foraarstide; - men da Høet skulde ind,
Da gik hun med sin Rive, og sang med muntert Sind;
Hver Morgen saae hun Peter, naar han gik i Skoven hen
Hver Aftenstund hun valsede' med den kjønne Jægersvend.

Da Vinteren var kommet, og Kornet sat i Hæs,
Alt Qvæget stod i Huus, og man slagtede' Lam og Gjæs;
Sad Trine just i Stalden hos sin hjelmede Koe,
Der bad hende Peter om Hjerte og om Troe.

»Ung Peter han eier baade Gaard og Skov og Eng,
»Han rede kan sin Huustroe saa blød en Ægteseng; -
»Jeg hører ei fra Jørgen; han staaer sig vel brav, -
»Og Sehested blev mangan god Dannemands Grav!«
Saa tænkte hun i Hjertet og rakke Haanden hen,
Hun kyssede saa blussende den friske Ungersvend.
Da var hun vel glad; men underligt engang
Hendes Fæstensring imellem blev Fingeren for trang.

20

Alt Vinteren nedsendte sit kolde Svaneduum,
Hver Søe var mælkevid, hver Bøgestamme bruun;
Da var der ogsaa lyst tregange over Øe
For velagte unge Karl og dydsirede Møe.

Clarinetter, Violiner fra Brudehuset klang,
Da de rødgule Aftenskyer alt i Luften hang:
Da skulde Slædefarten over Strandbugten gaae
Til Peters Gatard paa Næsset; der skulde Dandsen staae.

Den første Slæde gjemte den rødmende Brud,
Den elskovsdrukne Brudgom i den anden drog ud;
Saa kom de Gamle, alle med en anden Slags Ruus,
De fore ned til Stranden fra det larmende Huus.

Hver Slæde skinner broget og Bjælden gjør Musik,
Da stiller sig en Rædsel for det undrende Blik:
Tvert over Veien stormer en Rytter i Galop,
Og lisbroen knager ved de vældige Hop.

Fra Kasken nedvifter et Svæv af Hestehaar,
Den lange brede Pallask mod venstre Spøre slaaer,
Han sidder skarpt i Sadlen, med Næven paa sit Laar;
Men i Brystet til Venstre der bløder dybt et Saar.

I den dæmrende Aften han stirrer som et Liig;
Ak! Bruden dækker Øiet med et hvinende Skrig.
Han vinker blot med Haanden; hendes Kudsk styrter ned,
Og de fnysende Heste over Fladen afsted!

21

Langt ude hist i Stranden ved den store Kampesteen,
(Den salte Bølge bruser, og slikker den reen,)
Der Rytteren med Bruden nedsynke Skaren seer;
Man hørde blot et Klageskrig, man saae dem aldrig meer.

Hvert Aar, naar Dagen kommer, og Vinden bærer hid,
Da hører man det Jammerhyl i skumle Aftentid;
De Piger hviske ængsteligt paa deres Qvindeviis,
Men liden Dreng om Morgenen faaer af sin Moders Riis.

Den, som har Visen sjunget, det er en dansk Student,
Og endnu er ham aldrig slig Hjerteqvide hændt;
Han eier ingen Kjæreste; men vælger han sig een,
Mon hun vel ogsaa volder hans Hjerte saadan Meen?

JOHAN OG LISE.

Jeg sad i vores Hauge med Naalen i min Haand,
Og syede paa min Trøie de røde Silkebaand;
Da kom den unge Greve med Fjedren i sin Hat,
Paa Jægertrøien flunkede hver Knap soni en Ducat.

Han støtted' sig paa Bøssen, med Smul paa Mund og Kind:
»Hør, Lise, giv mig noget, som qvæge kan mit Sind!
»Jeg er saa træt af Jagten; du har det gandske vist!
»Jeg beder dig saalænge, du gier mig det tilsidst!«

22

Javel min ædle Herre, jeg svarde ikke seen,
Der hænge røde Æbler imellem Løv og Green!
»Nei Æbler er vel røde; men noget mere rødt
»Er det, som jeg forlanger, og meget mere sødt!«

Naa, vil I, jeg skal hente den sukkersøde Mjød?
Den skinner imod Solen saa liflig og saa rød.
»Nei, det, som jeg forlanger, mig giver bedre Ruus,
»End den, der endnu slumrer paa Bunden af et Kruus.«

»Det, som mit Hjerte ønsker, som gjør mig glad og sund,
»Er Kys paa dine Læber og paa din friske Mund;
»Ifald du mig vil unde blot een Gang denne Lyst,

»Saa faaer du denne K j æde, som blinker paa mit Bryst!«

Herr Greven er saa kjøn! men jeg tænkte paa Johan!
Han er dog meget raskere, og være vil min Mand!
Jeg sagde: ædle Junker! slet ingen Kys I faaer,
Saa groede paa min Hage jo de krusetsorte Haar.

Imorgen efter Prædiken jeg gaaer til Nørrebye,
Der lærer mig min Moster at kniple og at sye;
Hvad vilde hun vel sige, den gamle Mutter graa,
Ifald det fæle Skjæggehaar hun paa min Hage saae?

»Du er jo overtroisk, mit vakkre Pigebarn!
»Den, som har lært dig saadant, er et letfærdigt Skarn!
23 »Jeg faaer da vel at qvæge mig udi den blanke Søe,
»Men ræk mig dog nu Haanden til et kjærligt Adieu!«

Jeg rakde ham vel Haanden, men tænkte paa Johan,
Og da han saa var borte, jeg steeg paa Gjærdets Rand!
Hist meiede han Hvede; men hurtigt paa mit Vink
Han kastede sin Lee, og kom springende saa flink.

Imorgen efter Prædiken jeg gaaer til Nørrebye,
Der lærer mig min Moster at kniple og at sye:
Min sødeste Johan, hvis du vil med mig gaae,
To Kys eller trede dem skal du gjerne faae.

Lad andre ramme Skiven, og lad Keglerne i Roe,
Saa blier du ogsaa borte fra den slemme, slemme Kroe!
Min Moster skal dig skjænke baade gammel Øl og Viin;
Hun veed, at du vil være Allerkjæresten min!

»Ja Lise, jeg vil følge dig - alt i vort hele Liv,
»Og jeg skal aldrig spille meer, - naar du først er min Viv;
»Saa drikker jeg ei Brændeviin; da er din søde Mund
»Den Himlens Mannakrukke jo, som gjør mig stærk og sund.«

Den næste Middag stod jeg da, og ventede min Ven,
Hvor Huulveien slynger sig imellem Buske hen;
Natregnens Skyer hang i Luften mild og luun,
Paa Gadekjæret vipped' knap det fine Gaaseduun.

24

Da sprang den grønne Junker frem af grønne Krat og Siv,
Og slog sine Arme om min Hals, om mit Liv;
Jeg kjæmpede mig træt med min Haand mod hans Bryst;
Da hørde jeg fra Bakken min Kjærestes Røst.

»Hei! holdt! bolde Greve! Nu gaaer I nok for vidt?
»I jager efter Kys! ja men dette Kys er mit!
»Jeg er hendes Kjæreste, og Tøsen er min Brud;
»Gjern kun eders Lærkespid, og pak jer saa med Gud!«

Hvad drog han ud af Skeden? eja! sin blanke Kniv!
Den havde han vist stukket i min Kjærestes Liv,
Hvis ikke den Stærke havde grebet den med Magt,
Og den hele, pæne Junker i Mergelgraven lagt.

Jeg græd med mine Øine, men jeg loe med min Mund;
Thi Greven blev saa pyntet i Mergelgravens Bund:
Den ene Side grøn og blank som Vaaren var at see,
Den anden var saa hvid, som den klare Vintersnee.

Da hørde vi en Rumlen gennem Huulveien gaae,
De fire gule Hingster og den lukte Vogn vi saae;
Den bar den gamle Greve, den bragde os vor Trøst:
Ud steeg han af Karossen med Stjernen paa sit Bryst.

»En lille Fugl har sjunget mig den hele Storm og Strid,
»Jeg vil bortjage Skyen, saa vil Himlen vorde blid;
25 »Men straffes skal I alle, og derfor hid jeg kom!«
Da stode vi saa ængsteligt, og ventede vor Dom.

»Min hvidgrønne Junker skal forvises Slot og Land,
»Han føre skal de Ryttere, vel femhundred' Mand
»Under Marlboroughs Fane; ved Cartovernes Spil
»Han skal vise de Franske, hvad Dansken duer til!

»Johan skal straffes skarpest, og i evigt Fængsel gaae,
»I Ægtestandens Lænker vi flux ham smedde maae,
»Og Lise skal ham holde fast, i Fangenskab saa haardt,
»At han hverken gaaer paa Jagt efter Kys eller Kaart!«

Saa talde han, og tog min Haand, og klappede min Kind,
Saa steeg han med sin Søn i Karethen atter ind;
Johan og jeg gik Arm i Arm tilbage til vor Bye,
Jeg glemde reent af Glæde at kniple og at sye.

Om Aftenen ved Kroen flink de Sølvtrumpeter sang,
Og oppe fra det høie Slot man hør de Atterklang;
Foran sin raske Rytterflok den kjønne Junker drog
Forbi mit Vindue, trued', men dog mildt til Hatten tog.

Nu gaaer Johan i Mark og Vang, og passer Kræ og Korn,
Og frygter hverken Junkerens Jagt eller Horn;
Jeg sidder alt og syer paa de Vuggepuder smaa,
Og nynner denne Vise til; - den er kun saa som saa!

CHRISTEN OG LENE.

I Kroen er der lystigt med Spil og med Sang,
Og Tappen den driver, og Flasken giver Klang;
Mens Liremanden spiller, og øver sin Hals,
Faaer Kruset omkring Bordet sin rolige Vals.

Ved Bilæggerovnen med det store Messingfad,
Der sidder Peter Hald ved Brændeviin og Mad;
Hans Naboe, Rasmus Stub, udpuster sin Tobak,
Slaaer Armene paa Kors, og hører paa hans Snak.

»Du troer, at lille Lene hun er mit eget Barn?
Ja Tøsen har mit Hjerte ret fanget i sit Garn!
Jeg elsker hende næsten som mit eget Kjød og Blod,
Især fordi mit første Barn saa tidligt mig forlod.

For atten Aar siden, da den Lille hun var død,
Da var jeg saa bedrøvet; for at glemme min Nød
Saa sleed jeg baade Nat og Dag, saa det var en Gru;
Da hændtes mig just det, jeg vil fortælle nu.

Jeg var just gaaet ud i Troldestue Skov,
At hugge mig en Aas til den engelske Ploug; -
Den skulde staae og tørres, - jeg havde bjerget Høe,
Og af Sorg og Mathed jeg var færdig at døe.

Jeg sov nu, som jeg pleier efter Arbeide, drøit,
Da hørde jeg en Stemme, som kaldte mig høit;
Dog drømmende jeg hørde, og vaagende jeg sov,
Det susede for Øret som om Natten i en Skov.

27

Men Stemmen raabde: »Peter Hald! før Solen skrider frem,
Stat op, træk Trøien paa, forlad dit lune Hjem!
Ved Troldestuens hule Eeg der finder du en Skat,
Lyksalig, hvis du lyder mit Varsel i Nat.«

Nu hørde Stemmen op, og jeg vaagnede brat,
Da vidste jeg slet ikke, hvordan det var fat.
Fast hoppede mit Hjerte af Angest i mit Liv,
Og Lysten sagde: gaae! men Frygten sagde: bliv!

Jeg reisde mig fra Maren, hun slumrede trygt,
Jeg lænede vor Gadedør, og lyttede med Frygt;
Natten var saa luun, og det lynede i Vest,
Og ned ad Præstens Gyde hør des Trampen af en Hest.

Jeg klæde mig bag Øret, og grundede lidt,
Jeg tog til mine Buxer, men betænkde mig tidt;
Snart var jeg curassig; men, naar kuns Uglen skreeg,
Saa vilde jeg slet ikke gaae til Troldestuens Eeg.

Men da jeg fik min Trøie paa og Øxen i min Arm,
Da blev mig vor Stue for lummer og varm;
Jeg listede mig bort, og tænkte som saa:
Du kan jo vende om, hvis du ikke tør gaae.

Imens jeg gik den lange Vei norden om Søe,
Jeg Skovfogdens Hunde hørde langt borte gjøe;
Paa den store Tørvemose jeg kysde Viben op,
Den kolde Nattegysen foer gjennem min Krop.

Nu Klokken slog to paa Taarnet i vor Bye,
Og Hanerne galede, mens Dagen vilde grye,
28 Jeg gik kun jevnt, og snart blev det i Østen lyst,
I Skoven var det endnu heel dunkelt og tyst.

Men da jeg kom til Pladsen om det hule Egetræ,
Jeg saae et deiligt Pigebarn; hun laae paa sine Knæ
I røde Silkeklæder med et Belte om sit Liv,
I Hatten var der Fjedre saa høie vel som Siv.

Hendes Ansigt var saa nydeligt med Rødt og med Hvidt,
Med fine Liin den hede Graad hun tørrede tidt;
Hun laae henslængt i den grønne bløde Eng,
Og kyssede med Suk et Barn udi en lille Seng.

Hun trykkede mod Barmen den hvide Kurvebast;
Ved Ellestubben stod hendes Fole bundet fast.
Kridhvid den var, med broderet Schabrak,
I Morgenluft den vrinskede, og slog med sin Nak.

Knap fik hun mig i Sigte, før hun flygted som en Vind,
Hun pegede paa Kurven med Taarer paa sin Kind.
Hun svang sig som en Svale let paa Gangeren høi,
Og traved' gjennem Skov, saa de gule Lokker fløi.

Jeg nikkede til hende vel, men talde ei et Ord;
Saa gik jeg hen til Kurven; der laae det lille Noer,
Indsvøbt i fine Klæder med en Seddel paa sit Bryst,
Af Barnets brune Øine jeg havde ret min Lyst.

»Tag mig, du gode Bonde! - Helene er mit Navn,

Min Moder har udstødt mig for evigt fra sin Favn.
Lad mig din Datter være i din lille Piges Sted,
Og tredive Ducater dem faaer du aarligt med.«

29

Mit Hjerte er ei bygt af Jern og Marmorsteen:
Jeg Øxen tog, og huggede en dygtig Hasselgreen,
Den stak jeg gennem Hankene, bar Pigen til min Moer,
Og hun blev vor Datter, blev smuk og blev stor.

See, det var Aaret før ved den store Revue,
Da de mange Regimenter laae rundt omkring vor Bye,
Paa Gaarden var der Damer og Herrer i en Flok,
Den unge General - Du forstaaer mig jo nok?

Jeg trænger nu til Hjelp, jeg er gammel, vov og tung;
Men din Christen derhjemme han er lystig og ung,
Lad os gifte ham med Lene - han har jo tjent ud,-
Hun bliver Byens rigeste og smukkeste Brud!«

Her endte Peter Hald sin lange Passiar,
Imedens Rasmus Stub sig skaber som en Nar;
Han rykker i sin Hue, han smidsker bag sit Kruus,
Gnider Daasen med sin Albue, og tager sig lidt Snuus.

»Jeg var ogsaa gaaet ud for en Time eller to
I Troldestueskov, at vande Hest og Koe;
Bøgen var saa lysegrøn, saa frisk efter Regn,
Og lifligen duftede de blomstrende Hegn.

Men som jeg nu søger efter noget af mit Kræ,
Saa seer jeg gennem Krattet ved det hule Egetræ
30 Min Christen med et Pigebarn i heftig Snak at staae;
Jeg k j endte hende ikke, hun havde Solhat paa.

Fra det han var i Frankrig, er det Fanden til Knægt!
Han kan snakke for Pigerne med Fynd og med Vægt.
Hun stillede sin Rive ved den svære Egekrop,
Og brød en lille Green, som nyligt var skudt op.

Mod Jorden slog hun Øiet med undseeligt, stille Sind;
Han kigede saa skjælmsk under Solklædet ind,
Og snakkede saa ivrigt; men jeg hørde ei hans Ord,
Som Avnerne fra Skovlen de fra hans Læber foer.

Han vendte sig, og snoede sig, og krammede sin Hat,
Hun plukkede Qvisten, som hun havde faaet fat,
Og trippede med Foden, som Takten til en Dands,
Og dreiede paa Armen en broget Malkekrands.

Nu slog han sig for Brystet, nu fægted' han med Arm,
Nu tørred' han af Kinden en Taare saa varm; -
Saa gav hun ham da Haanden! - han greb den med Hast,
Slog begge sine Arme om Pigebarnet fast.

Han var vel hidsig først; men nu fik Tøsen Liv,
Hun syntes nok, at det var en artig Tidsfordriv!
Hun gav hans røde Kinder saa mange bløde Klap,
Lagde Haanden bag hans Nakke, og kyssede om Kap.

31

Men da de skulde kysse, var hans Hoved for stort,
Han skjød hendes Solhat fra Ansigtet bort;
Bagaf den faldt i Græsset; - hvad saae jeg saa der?
Det var jo din Lene, som var hans Hjertenskjær!

Det vilde jeg fortælle dig; - jeg fløi som en Fjer,
Og traf dig da i Kroen, - og nu sidde vi her!« -
Rask slog de Haand i Haand et ret mandhaftigt Tag,
Som paa en Loe om Vint'ren et vældigt Pleielslag.

»Til Mikkelsdag med Klang og Spil skal deres Bryllup staae,
Og Suul og Øl og Brændeviin jeg sparer ikke paa f
Mit Storstuegulv er af Flensborgersteen,
Hei, hei! hvor vi skal røre vore gamle stive Been!«

»Af mig skal de hver faae en opredet Seng!«
»Af mig de femten Lam, som græsse i min Eng,
En Qvie fra i Fjør og den blakkede Koe!«
»Otte Grise af mig, en Galt og en Soe!«

»Jeg gier et Par Heste!« - »Og jeg gier en Vogn,
Nyhugget, malet, som ingen i vort Sogn!«
»Og begge to vi bygge dem af Ny et Alhuus op!«
»Nei, nei! Peter Hald, lad os nu sige stop!«

SVEND OG INGER.

Dybt nede mellem Banker retsom i en Tragt,
Hvor tykke Bøgetræer ere Bankernes Pragt,
Der slynger sig en Skovvei, der risler en Bæk,
Der Vandmøllen skjuler sig bag ved sin Haugehæk.

32

I Sommernattens Stilhed den kneisende Raae
Hendanser over Høien saa let paa sin Taae.
Smaafuglene de hvidske, - selv veed de ikke hvad,
Og Dugdraaben lister sig fra Blad og til Blad.

Vemodigt Maanens Øie paa den fjerne Kirke seer,
Den speiler sig i Bækken og rødmer og leer;
Men i Møllerens Stue, der boer den klare Dag,
Der klinger Violiner og Paukens dumpe Slag.

Der skingrer lystig Latter, der trampes flinkt en Dands,
Mens ud af Vindvet straalet den natlige Glands,
Der farver Æblestammen og Ferskengrenen rød,
Og taber saa sin Straale i Buegangens Skjød.

Men dybt i Æblehaugen i den lønligste Vraae
Et Lindetræ sin duftende Skjærm mon udslaae,
Og under Træet strækker sig af Mos en venlig Bænk,
Did sniger sig kun sjelden en Stjernes Sølvstænk.

Paa bløde Bænk der sidde Forelskede to,
Og begge ere blussende og friske og troe,
De snakke tyst og hemmeligt om Kys og Kiærlighed,
Og Bækken hist bag Hegnet den snakker ogsaa med.

Da rasler det i Busken, og i Maaneskinnet blank
Fremtræder der en Herre saa stolt og saa rank,
Han glatter med sin Haand sine lange, gule Haar,
Og taler til sin Tjener, som ved hans Side staaer.

»Hvad tænker hun, den trodsige, den lille Møllertøs?
»Troer hun at jeg vil vige for den plumpe Bondeknøs?
»Jeg synger til min Cithar, men hun leer mig kuns ud,
»Jeg trygler om et Kys; men hun svarer: jeg er Brud!

»Af Silke er min Vams med Fløil og Hermelin,
»Strunk Strudsfjedren vaier paa Baretten fiin,
»Min Ganger kan jeg styre, han vrinsker høit i Sky,
»Han bærer mig saa stolt over Land, gjennem By.

»Og Landets bedste Qvinde, saa rødmende og smuk
»Med blyssomme Øine har bønhørt mit Suk;
»Ja, hver en skjøn Jomfru hun ønsker jo ved sig,
»Gud give Kay Lykke vilde beile til mig.

»Din List har mig hjulpet saa mangen god Gang:
»Til Sværd kan man gribe, gjør Manden Veien trang;
»Men Qvinden kan jo daare det allerbedste Sværd,
»Thi maa vi Listen bruge i denne Qvindefærd.

»Drik Mølleren fuld af hans eget fulde Kruus,
»Og bær mig saa som Hvede i en Sæk til hans Huus,
»Da skjænker mig vel Natten saa mørk og saa stil,
»Hvad Dagen den lyse hverken kan eller vil.«

Flux ile de afsted; - men Svend i sin Vraae
Leer lystigt med sin Møe ad det, de hør de og saae;
Han .trykker hendes Haand, han kysser hendes Mund,
Og hvidsker et Par Ord, før han iler ud af Lund.

»Han husker ei, den Qvindekarl, sit eget Haresind,
»Da Svenskekongens Slæde foer over Sjælland ind,
»Da manglede hans Ryttere, selv fjæled han sig tryg,
»Han vilde heller varme bag Ovnen sin Ryg.

»Imens vi andre strede for Land og for Møe,
»Og Kong Fredrik i sin Rede langt heller vilde døe,.
»Sit smukke glatte Ansigt han sparede paa,
»Nu skal han, søde Inger, en Lectie faae.

»Du er min egen lille, min huldeste Møe,
»Jeg saae ei nogen kjønnere paa Land eller Søe,
»Og hvis du troer, »jeg spadser«, og, »er ei rigtig klog«,
»Saa see kuns i det lille Speil bag i din Spændebog.« -

I Mølleren Huus er der Taushed og Roe,
Og Bøhmerne er' gangne til Byens store Kroe,
Men Inger gaaer, og sysler saa tankefuld i Sind,
Og Møllerkonen sidder og nynner ved sit Spind.

Hun nikker altimellem; men retter flux sin Ryg,
Naar Lyset formørkes af en brændende Myg;
Men Pudelhunden strækker sin kulsorte .Lab,
Han gaber høit, og snorker med Mølleren om Kap.

Liden Inger hun er munter, hun rydder op i Hast,
Hun sætter Almanakken i Speilrammen fast,
Hun vander Krusemynten, afstøver Vindvets Karm,
Og titter ud af Ruden, støttet paa sin Arm.

Saa seer hun paa sin Moder med fiffige Blik,
(De mørkeblaae Øine have altid den Skik),

Nu leger hun med Katten, og nynner med sin Moer,
Og snakker lidt med Hunden, som sover under Bord.

Hun pusler ved sin Seng, der skinner som en Snee,
Da banker det paa Mølledøren, - een, to, tre!
Ind træder Lykkes Tjener, og hilser med sin Hat:
»Og vil I laane Huus til min Sæk her i Nat?«

Den gamle Mutter tager af Næsen sine Glas:
»I kommer her om Natten just ikke ret tilpas;
»Men sæt den kun ved Enden af min Datters Sengefjæl!«
Han sætter den og gaaer med Gudsfred og Farvel.

Sig Pigebarnet neppe kan bare for at lee, -
Da banker det paa Mølledøren, - een, to, tre!
Den gamle Hans fra Kroen han træder ind i Huus:
»Jeg veed ei, hvor jeg gjemme skal min Sæk her for Muus.«

»Jeg proppet har i Sækken noget grumme meget Rart,
Og vogter I det vel, kan I hver faae sin Part!«
- »Ja, sæt den hen ved Sengen, hvor den anden Pose staaer!«
Han sætter den og smidsker, og bort fra Møllen gaaer.

Alt Møllerkonen sover ved Siden af sin Mand,
Mens Inger tænder Lys ved Kjøkkenarnens Brand,
I Stuen er der stille, kun Rottens travle Tand,
Og Uhrets Perpendikkel saa grant man høre kan.

36

Da reiser sig den ene Sæk, og strækker sig ud,
Den bliver til en Herremand, saa rank og saa prud;
Den anden fanger ogsaa Liv, den er eiheller seen,
Den bliver til en Bondekarl med stærke Arm og Been.

Een lister sig til Venstre, til Høire famler Een,
Hiin tramper Kattens Hale, og denne Hundens Been,
Mens grueligt de hyle, som Nattens fæle Aand,
Ind træder liden Inger med Lampen i sin Haand.

Flux Svend i Krogen griber et vældigt Kasteskaft:
»Lad see min vakkre Oberst! om I har Mod og Kraft!«
Men Herren vover ei at komme Bonden nær,
Han mindes ei at drage det blanke Staal fra Lær.

Han skjælver og han bæver den fine Cavalier,
Og trods den røde Sminke den blege Frygt man seer;
»Troer I endnu, hver Danmøe af Hjertet ønsker sig:
»Gud give dog Kay Lykke vilde beile til mig?«

Møllerkonen laae saa dybt i Angestens Sveed,
Og Katten stirred' roligt fra Sengetoppen ned;
Men Mølleren i Sengen overende sad, og saae
Saa strunk, som et Spøgelse med Nathue paa.

Kay Lykke staaer saa stille, han mæler ei et Ord,
En ringlende Pengepung han slænger hen paa Bord,
Da luer Bondens Øine, hans Kind bliver varm:
»Nu burde I med Rette følt Svend Poulsøns Arm.

37

»Mig har Kong Fredrik givet baade Gaard og Skov og Jord,
»Han har husvalt mit Hjerte med milde Kongeord,
»Fordi jeg streed mod Svensken med List og med Magt,
»Paa eders Løsepenge jeg kaster stor Foragt!«

Alt hæver han sin Arm til det vældigste Drag,

Da høres der paa Døren saa ængstelige Slag;
Ind farer Jtmk'rens Tjener, saa bleeg som et Liig,
Og kalder paa sin Herre med Graad og med Skrig.

Han rækker ham en Æske, han giver ham et Brev,
Saa silkevidt Papir, som Haanden, der det skrev;
Han aabner det med Bæven, paa Bænken synker ned;
Hans Øine tindre begge, ret næsten som han græd.

Han læser snart med bleeg, snart med blussende Kind,
Og skyder Brevet voldsomt under Fløielsvamsen ind;
Han heftigt aabner Æsken, da straalere huldt med Glands
Rubiner, Diamanter, Smaragder i en Krands.

Et deiligt Ansigt smiler af Glorien ham imod,
Og jager op i Kinderne alt, alt hans Hjerteblod;
Saa stirrer han derpaa med et bittert Taaresmiil,
Og knuger det mod Brystet, og gemmer det med HL

Med eet han springer op, og til Svend han hurtigt gaaer,
Mens Rædsels kolde Perle paa den smukke Pande staaer:
38 »Tilgiv mig nu Svend Poulsøn! dit Hjerte er ei haardt,
»Ved Guds hellige Engle! du maa hjælpe mig bort!

»Din Mark naaer ned til Stranden, du eier jo en Baad?
»O! tag dog dette Guld for din Hjælp og dit Raad!
»Thi Morgnens lyse Øie maa ikke see mig her,
»Og aldrig gamle Danmark skal favne mig meer.«

Det sagde da hans Stemme saa bønlig og blød,
Den fulde Børs han lagde paa Pigebarnets Skjød;
Han trykker deres Hænder saa inderligt og fast,
Og drager dem af Huset med krampagtig Hast.

Snart gennem Krattet ile de hurtigen did,
I lune Morgendæmring, hvor Søen skummer hvid;
Paa Stien gennem Kornet de vandre taus i Rad,
Bagefter bærer Inger en Kurv med Viin og Mad.

Alt strømmer Solens Blod af Østens Sluser op,
Da gynges fjernt Kay Lykke paa Bølgens falske Top.
Men Svend og Inger vinke Farvel fra steile Bred
Med Hjertet fuldt af Vemod og trofast Kiærlighed.

ERIK OG ELLEN.

Jeg havde fast besluttet det, men vidste ei, hvordan
Jeg rigtig skulde gribe den Lilles Hjerte an;
I otte Dage stræbde jeg at naae mit søde Maal,
Men! Leiligheden smuttede mig af Haanden som en Aal.

Hun skyede mig bestandigt! Forleden bar vi Vand,
Jeg tænkte: Erik Hansen! nu tee dig som en Mand,
'Sæt dig nu ret i Skik, og vær kuns ikke seen, -
Da heldte hun mig Spanden over begge mine Been.

Hun bad vel om Forladelse, men satte sig og loe,

Imens jeg taalig tørred i Græsset mine Skoe;
Hun loe, saa Taaren rendte ad hendes Kinder ned,
Men da jeg vilde tale, sprang hun op, og løb afsted.

Stod hun i Melkestuen, og jeg sneeg mig derind,
Saa foer hun ud i Kjøkkenet, saa let som en Vind,
Og sprang jeg saa bagefter, saa var hun ikke der,
Og allevegne var hun, - kuns ikke mig nær.

Saa hændtes det forleden en Eftermiddag,
Paa Høstænget laae jeg i bedste Ro og Mag,
I Tærskeloen nede tæt ved den aabne Dør
Jeg saae den gamle Trine, hun sad og hegled Hør.

Da gik min lille Ellen over Gaarden saa flink
Med Roser paa sin Kind og i Øiet skjælmske Blink,
Hun kom i Loen ind til den gamle døve Moer,
Og rakde hende Kaffe med venlige Ord.

Hun feied sig en Plads paa Loegulvet reen,
Og svøbde sine Skjørter om de pene smaa Been,
Saa sad hun ned, og lagde sin Haand paa Konens Knæer:
»Hør, spaa mig nu Katrine, mens vi er ene her!«

Men jeg laae paa Stænget som en Skytte bag sit Garn,
Og hørde, hvad hun sagde, det lystige Barn;
40 Den Gamle tørde Brillerne, og satte dem paa,
Og tog hendes Haand, og gav sig til at spaae.

»Her seer jeg strax i Haanden en deilig Bondegaard,
Ved Siden bredt og langt et Rigdomsbord der staaer,« -
Med nysgjerrigt Blik hun selv i Haanden seer:
»Men siig mig nu, Katrine, staaer der saa ikke meer?«

»Jovist, mit hjerte Barn! den Streg, som her mon gaae,
Den siger mig, at Alderdom gjør hendes Lokker graae!«
Med halv undseeligt Blik hun paa den Gamle seer:
»Men siig mig dog, Katrine! staaer der slet ikke meer?«

»Tie hun kun stille, Barn, det bedste kommer her,
En vakker Ungersvend, han er dig gandske nær!
Men han maa komme først; - mærk vel, mit unge Blod!
Man ei bør ryste Træet, før Frugten den er moed!«

Da reisde sig den Lille, og bort fra Stolen gik,
Og sagde næsten stødt med alvorlige Blik:
»Det er vel Erik Hansen? hm! hvad skal jeg saa med ham?«
»Til K j ær est og til Huusbond, f or staaer hun vel, mit Lam!«

»Her staaer, han kommer snart, naa! pas hun kun paa!
Hvad Skjæbnen eengang vil, det kan man ei undgaae!« -
41 Men jeg laae saa glad, som en Skytte bag sit Garn,
Og hørde, hvad hun sagde, det lystige Barn.

Med Eet hun kom tilbage, saa underligt, saa mildt
Hun satte tæt sin Mund til den Gamles Øre snildt,
Med begge sine Hænder hun dulgde hvert et Ord,
Hun hvidskede saa sagte, og saa tilbage foer.

Ei! hvor den Gamle smidsked, og jeg lytted' til:
Hvad kan det dog vel være, hvad Ellen vide vil?
Men Lykken var mig blid: hun er døv, den gamle Hex,
Hun raabde: »trende Piger, og Drengbørn sex«.

Høit blussed Ellens Kinder, hun løfted Haanden op,
Og truede den Gamle, og løb med lette Hop;
Men jeg lod mig glide fra Høstænget ned,
Og halv var jeg glad, og halv var jeg vred. -

Langt inde i vor Skov en Bæk sig skynder frem,
Og strømmer ned i Søen til sit rolige Hjem;
Der stod jeg hen mod Aften, og tømred paa en Bro,
Snart sukkede mit Hjerte, og snart var det fro.

Det var saa luunt i Dalen, det lakked alt ad Qvel,
Og Fuglene sang Solen et sødeligt Farvel,
Om Stenen risled Bækken og Skoven var saa smuk,
Høit Echo talde efter ethvert mit Øxehug.

Der krummer sig en Gangstie ned over Bankens Barm
Igennem Busk og Krat. Med Kurven paa sin Arm
Kom der vor liden Ellen, og bragde mig mit Brød,
Ned gik hun over Banken i Dalens lune Skjød.

42

Hun vifted sig med Haanden, thi Kinden var saa heed,
Og paa en styrtet Bøg hun træt sig satte ned:
»Her bringer jeg dig, Erik! din Midaftensmad,
Kom, sæt dig her paa Bullen, og spiis, og vær glad!«

Jeg sad ved hendes Side, - hun aabned Kurvens Laag,
Eia! hvor slog mit Hjerte, og Blodet kom i Kog!
Jeg vilde til at tale, men Halsen var saa trang,
Hun smilde: »er du tørstig? saa drik dog en Gang!«

Da stammede jeg sagte: »den lifligste Drik
Ei qvæge kan mit Hjerte som dit venlige Blik.
Hvad hjælper mig vel Brødet og den lækkreste Brad,
Naar uden dig, min Ellen, jeg aldrig bliver glad?«

Men alt som jeg talde, saa blev jeg mere kry,
Jeg holdt paa hendes Haand, at hun ikke skulde flye
Hun lod mig holde Haanden saa løst og saa lindt,
Den anden lod hun lege med Stammens Bark og Splint.

»Jeg tjener vel din Fader, - men eier selv en Gaard,
O! bliv min Huustru kjære, vær nu dog ikke haard!
Mit Stuebord staaer tømret, og det er langt og bredt,« -
Da mørkned hun sit Øie, det blev en Smule vredt.

»Hvad Skjæbnen engang vil, det kan man ei modstaae!«
Da løfted hun sit Hoved, og forundret paa mig saae.
»Jeg trofast vil dig elske, til Lokken bliver graa!«
Da drog hun bort sin Haand, og vilde til at gaee.

43

Men jeg blev mere dristig, jo længere hun taug,
Jeg raabde, mens jeg hentede min Øxe, min Saug:
»Det lykkeligste Ægtepar, det bliver dog nok vi,
Troer jeg saa vist og fast, som tre til sex er ni!«

Høit blussed Ellens Ansigt, som Aftensolens Skin,
Hun skyndte sig, og pakkede sin Madkurv ind;
Dog medens Haanden syslede med Iver og med lil,
Der spilled omkring Munden et fiint lille Smil.

Men dette Smil, det blev mig en Morgenrøde klar,
Mig hendes Taushed sødere end tusind Taler var,
Mit Sind var vel bevæget, men saa frydefuldt der? ved,
Og derfor gik jeg trøstig, og fulgde hendes Fjed.

Ja, ved den høie Stente, som skiller Mark fra Skov,
Der bar jeg hende over, og spurgde ei Forlov;
Tit syndes mig, hun sukked, og ved hvert et Suk der kom,
Jeg ventede med Længsel, jeg skulde faae min Dom.

Men da vi stod ved Porten, og vilde just gaae ind,
Hun kom til mig, og lagde sin Kind til min Kind,
Og kyssed mig, og sagde saa venlig disse Ord:
»Saa taler du i Morgen med Fader og med Moer?«

JACOB OG LONE

Hvor Landeveien løber midt i Tersingeby,
Der staaer en lille Hytte under Valnødræets Ly,
Foran en Strimmel Hauge, og bagved et Skuur, -
Skomagterskildtet hænger paa den kalkede Muur.

44

Naar Vaarrosen pranged', og Lærken sang i Luft,
Naar Neglik og Viol formælde deres Duft,
Naar Løvtaget skjærmed mod Somrens hede Sol,
Da fløtted' Mester Jacob ud sit Bord og sin Stol.

Der sad han tæt ved Døren med Risp og Syl og Kniv,
Og fløitede sin Vise alt til sin Tidsfordriv;
Men skjøndt han sad og syede saa trøstigt og tro,
Hans Tanke var ei stedse hos Støvler og Skoe.

Paa hiin Side Veien, hvor Milepælen staaer,
Der kneiser Sognefogdens den velfornemme Gaard,
Langs Veien gaaer Stakittet med Laagen, grøn og hvid,
Hvor Blegpladsen skinner i Foraarets Tid.

Og kom man saa kjørende, naar Morgensol stod op,
Og Hinked' smukt paa Ruderne og Kirketaarnets Top,
Da saae man Fogdens Lone, - det aldrig slog feil, -
Hun vanded' der sit Lærred, sit Garn og sit Dreil.

Og kom man saa kjørende, naar Solen gik i Seng,
Naar Aftentaagen hvilede paa Moser og paa Eng,
Da saae man Mester Jacob med Piben i sin Mund,
Han sladdrede med Lone i stille Aftenstund.

Han stod bag sit G j ær de, og læned sig derved,
Hun sad paa en Bænk ved det grønne Haugeled,
Og mangan lystig Tale tvers over Veien drog,
Saa Mester Jacobs Hjertefred tilsidst sin Afsked tog.

45

Men ei han torde vove at sige Ordet frit:
Giv, Lone! mig dit Hjerte, see her, der har du mit!
Og dvæler Munden længe at være Hjertets Tolk,
Da tabes let Processen, - saa tale kloge Folk. -

Det var en Aften silde, han laasede sin Dør,
Og listed' hen i Kroen, som Ungkarle gjør;
Der traf han til sin Trøst en Glarmestersvend,
Hans Jonathan, hans Damon, i Liv og Død hans Ven.

Ved fyldte Glas og Kruus han klaged' ham sin Nød:
»Min kjære Jesper Mayer! ak, gid jeg vel var død!
Jeg tør ei ud med Sproget, det skrækkelige Ord,

Og uden Lone gaaer jeg, min Sandt! i sorten Jord.«

Den Anden loe: »mig morer dit Suk af Hjertensgrund!
Troer du, at stegte Duer skal flyve i din Mund?
Skyd Hjertet op i Livet! hvis ei, nu som du vil,
Der er foruden hende jo mange Piger til!«

»Nei, hun er dog den bedste, saa skjær som Diamant!«
- »Ja kold, min Far! som Stenen, og skarp som Stenens Kant!« -
»Hun er en deilig Rosen!« - »Javist, med Tornen hvas,
Saa falsk, som Iis paa Mosen, og skjær, som Rudeglas;

Som Nelden er en Pige med bidsk og bittert Sind,
Thi rører du den lempeligt, saa brænder du dit Skind;
46 Men er dit Greeb kun dristigt og fast din Haand, dit Mod,
Du rusker uden Smerte den op med Top og Rod!

Hvi klynke her og raabe, hvi stampe med din Fod!
Du har ei mindste Draabe Courage i dit Blod;
Hvi vil du gaae og maabe? træd kjæk den lige Vei,
Og kald saa mig en Taabe, hvis hun dig siger Nei!«

- »Ak, eier jeg vel andet end Risp og Syl og Læst?
Hvor troer du, jeg tør byde den Lille til Gjæst
Ind i min gamle Rønne, hvor alting er confuus,
Hvor Regnen drypper ned, og hvor Nissen holder Huus?

Ja, Nissen, vil du troe mig, boer hos mig under Tag,
Og plager mig saa grusomt ved Nat og ved Dag;
Der kan ei tænkes Pine, der kan ei findes Ondt,
Ei Bittert, han jo blander det i al min Færd og Dont.

Han orer alt mit Meel, og muldner alt mit Brød,
Han danner store Klumper i min Velling og min Grød,
Han gjør, at Rispen brister og Sylen springer brat,
Han stjæler Høns og Æg hver evige Nat.

Vil jeg see hen til Hylden, hvor Lærken den staaer,
Med Glasset hængt paa Halsen, - har han drukket hver en Taar;
Og smører jeg et Fittebrød til Middagsmad,
Saa svipper det af Haanden, hvordan jeg bær mig ad.

47

Naar jeg fra Kroen kommer, - og feiler ingen Ting, -
Saa snurrer som en Top han min Hytte omkring,
Og faaer jeg da tilsidst paa Nøglehullet Ram,
Saa skal det aldrig feile, jeg brækker Nøglens Kam.

Jeg ligger i min Rede, men du maa ikke troe,
At Nissen, den lede, mig lader der i Ro;
Da gynger han mig op og ned, som Vand paa Havets Bred,
Og triller mig af Dynen paa Leergulvet ned.

Han kniber brune Pletter i min Arm og min Læg,
Han piber som en Rotte imellem Seng og Væg,
Tilhvidsker mig i Drømme den gyseligste Skræk,
Og rider paa mit Bryst, tung som en Møllesæk.

Tidt vaagner jeg om Natten, og troer, det klemter Brand,
Da ringler han med Glasset paa Flaskehalsens Rand;
En rædsom Skoggerlatter han da kan opslaae,
Saa Ruderne de klirre, og Uhret gaaer i Staa.

Om Nissens Spøgerie har vist Pigen faaet Nys,
Hun nægter mig hver Dands, og - paa det Lav! - hvert Kys;
Den Krands af røde Roser, igaar jeg hende gav,
Hang blandt de gamle Hoser idag paa Gjærdestav.

Men vilde du mit Vel, Jesper Mayer, min Ven!
Saa lod du mig nu fløtte til din tomme Hytte hen,
Der ligger hist paa Skrænten ved Forpagterens Toft,
Hvor du har nye Fjæle lagt til Gulv og til Loft.

48

Jeg Nissen lod rumstere med mit eget braadne Skuur,
Og Lone blev ei mere saa brydsk og saa suur!« -
- Den ædle Rudemester, han purred' sin Paryk,
Dog rørdes Hjertet snart, skjøndt han gjorde sig lidt tyk:

»Gud vel da, lad det være saa med os en afgjort Sag,
I Huset kan du drage selv i Morgen den Dag;
Men Leien? har du Mynten? der holder det nok stivt?
Den skal du mig betale, naar først du vel er givt.«

Begeistret høit af Glæde, af Brændeviin og Øl,
Foer Jacob fra sit Stade, og spjætted som et Føl;
Han sang og han jublede: »Farvel, mit gamle Huus!
Kom, derpaa vil vi tømme endnu et bredfuldt Kruus!«

Saa drak de ædle Venner, til Morgenhanen goel,
Da reisde sig begge fra Bænk og fra Stol;
Dem lysde da til Hjemmet Nathimlens Sol saa bleeg,
Der sagtelig fra Skyen bag fjerne Skov sig sneeg.

Ung Jacob var saa lystig, saa let i sit Sind,
Det glimted' for hans Øie, det blussed' paa hans Kind;
Han slog med stort Rabalder sin Dør paa viden Gab,
Og gav sig flux ifærd med sin Seng og sit Skab.

Det var den hemmelige, den sære, tause Tid,
Da Morgenskjæret fører med Maanelyset Strid,
Det var den underlige, den skumle Nattestund,
Da selv den flinke Lærke sig faaer det sidste Blund.

49

Heel ufortrøden slæbde ung Jacob paa sit Gods,
Hvor loe hans lette Hjerte af Glæde og af Trods;
Han stablede sit Skrammel saa høit som et Hæs,
Og snart han havde bygget det brogede Læs.

Men som han gik bag Vognen at binde Smækken fast,
Med eet han saae sin Nisse, den lille, fule Gast;
Der sad han i en Bøtte i god Ro og Mag,
Og griinde: »see! vi fløtte, - vi fløtte nok i Dag!«

Dybt sank vor Mesters Hjerte som Møllesteen i Vand,
Af Arrigskab og Smerte han rystede forsand,
Han kylede sin Hue mod Utydsket med Magt,
Men Nissen var en Letbeen han tog sig vel i Agt.

Han smutted' op af Bøtten og ind i hans Uhr,
Hvor Kukkeren sad stille i det surrende Buur,
Og raabde høit: »Du Daare! du vil forsage mig,
Der elsker dig saa saare, og det kuns for en Slig -

Dog hør, hvis du vil blive her i vor vante Bo,
Du skal herefter leve med mig i Fred og Ro;
Ja, selv jeg vil dig lære, Mester Spandrem! hvordan
Du fange kan din Guldfugl, og vorde Lones Mand.«

Han hvidsked ham sit snilde Raad; - høit Jacob loe derved,
Men stilled' dog sit Skrammel hen paa det gamle Sted;
Da vaagned' Lærken op, og frank mod Himlen drog,
Og Kukkeren den galede, og Seierværket slog. -

- Under Træet sidder Jacob tæt ved sin Hyttes Væg,
Han fløiter sine Viser, og smidsker i sit Skjæg;
Hvad er det, som han kløttrer saa flittigt, skal jeg troe?
Det er ei Præstens Støvler, det er ei Degnens Skoe.

Han snitter Saffian, baade sort og grønt og rødt,
Han klipper Inderforet af Silke blankt og blødt,
Den sneehvide Hampetraad til Risp han sig har kjøbt,
Hvert Sting blev som en Perle i lige Former støbt.

Det blev to spæde Tøfler af sort Saffian,
Med grønne Hæl; to Hjerter af rødt der var foran,
Med fine Sting brodeerte og Blomster uden Tal,
Til Pigens Pusselanker et yndigt Futteral

Thi begge Lones Fødder de var saa bitte smaa,
De gik som Trommestikker, - det maatte hun for? staae;
Hun satte dem saa dristigt, saa kjækt i Verden frem,
Og saae man dem blot. eengang, man glemde aldrig dem.

Der stod de smaa Pampusser! - og Mester Jacob gik,
Og sendte alt imellem dem ret forlibte Blik,
Imens han smukt sig heied, - ja med ængstelige Træk,
Ret som han kunde frygte, de vilde løbe væk.

Med Tøflerne i Haanden, med Hatten under Arm,
Med glødende Kinder og bankende Barm
51 Han holdt sin Friertale, og gik ei reent derfra,
Thi Lone tog hans Tøfler, og gav ham sit Ja.

Der gik ei mange Uger, da stod det lystigt til
I Sognefogdens Stuer med Sang og Dands og Spil,
Der dandsedes nu Lone af Pigernes Lag,
Hun dandsede som Kone under Ungersvendens Tag.

Om Freden blev tilhuse, derom jeg intet veed;
Men at den lille Sælle, Huusnissen saa leed,
Har Mester Jacob narret, jeg skulde næsten troe, -
Een Nisse var der før, - nu har han nok to.

Den Ene ham fixerer; thi stadigt i hans Bo,
Vedbliver den at dvæle, og lader ham ei Ro;
Den Anden ham r og j er er, - thi Kiærlighed er stærk,
Og begge Tøffelhæle var ak! hans eget Værk!

Fragmenter

af

den store Hof- og Stads-Mand,

Mikkel Reineke de Fos,

Førstetjener hos Nobel, titulair Leopard, decoreret

med mange Stjerner, Kors, Baand og Bandager,

item med den gyldne Kløepind med Brillanter,

Arveherre til, i, af og paa Malpertus etc.

hans Memoirer,

sammen-, op- og nedskrevne med paaholdt Pen

af

hans Fætter

Grimbart, Grevling.

Così si fa fortuna in questo mondo!

Pignotti, Favole.

FØRSTE FRAGMENT

En Dag, da *Reinke* laae og sov
Ved *Malpertus*, i grønne Skov,
Og drømte om den Tid, der svandt,
Da han saa mangen List opspandt,
Der frelste ham fra Nød og Død,
Mens sine Fienders Vold han brød,
Og selv fra Nedrighed steg op
Til Ærens og til Magtens Top;
Hans Nabo, *Grimbart*, kom i Mag
At korte sig den lange Dag
Ved en gemytlig Passiar.
Knap *Reinke* blev sin Fætter væer,
Før høfligt han imod ham sprang,
Saa Korsene paa Brystet klang,
Og viftede med Halen brav,
Saa Nøglen nær var fløiet af.
Han førte ham i Slottet ind
Og kaldte paa Fru *Ermelin*,
Der strax det Bedste satte frem,
Hvad Jagten havde ydet dem,
Samt Viin fra Kjældrens kjøle Hjem.
Da nu de var af Sulet mæt
56 Og dertil havde drukket tæt,
De lagde sig ved Borgens Port,
Hvor der en Hvilebænk var gjort,
Og lod Cigarens Skyer blaae
Mod Bøgens Skyggetag opgaae.
Da mæled *Grimbart*, »Hør, min Ven!
Beret mig Noget nu igjen
Om, hvordan det hos *Nobel* gik,
Hvor al din Magt og Pragt du fik?
Som for Exempel, nu fortæl,
Hvordan det hænger sammen vel
Med hine Kors og Baand og Bind,
Som smykke her dit ædle Skind,
Samt Nøglen, som paa Bag du har;
I fordums Tide var den bar!«
»Ja gjerne, Ven!« var *Reinkes* Svar.
»See, Nøglen her« - - »Du paa min Tro!«
Afbrod ham Hiin, »begynder jo
Bagfra?« - »Det er nu saa min Viis!«
Loe *Reinke* fiint og tog en Priis.
»Det var da Nøglen: seer du vel,
En Tjener bør med al sin Sjæl
Udspeide hver sin Herres Lyst,
For deraf selv at tage Høst.
Heel snart det heller ei undgik
Mit øvede, mit skarpe Blik,
At der var mangen Port og Dør,
Der voldte *Nobel* ondt Humeur,
Fordi hver Laas var stærk og god
Og ikke let sig dirke lod.
Da tog jeg Hammer, Tang og Fiil
Og smedede med List og Bl
En Nøgle, du! som passed godt
57 Til Kiste, Kasse, Huus og Slot.
Jeg gav ham den ei selv, - jo Pyt!
Den blev bestandig noget Nyt.
Jeg førte ham da rundt til hver

En Skat, som vakte hans Begjær;
Jeg lukked op for mangt et Hul
Og fyldte Posen ham med Guld.
Da jeg dernæst heel ofte saae
Min gode Herre staae og gaae
Med Suk og høist forelsket Blik,
Hvor Tigerinden stod og gik;
Og da jeg vidste paa en Prik,
Naar hendes Mand, den raae Krabat,
Just støved om i Skov og Krat;
Fik jeg ad hendes Løndør smukt
Min gode Nobel indelukt;
Og han, den Stakkel! mærked ei,
Han vandred paa en alfar Vei! -
Min snilde Nøgle tidt jeg stak
I Døren til det Løngemak,
Hvor selv de allerstørste Mænd
Paa deres Fod maa vandre hen.
Da stod jeg hos, mens han var paa,
Og korted Tiden ham som saa
Med manganen Witz og snurrig Snak,
Saa fast hans Bug af Latter sprak.
Ved mine Løier, ved min Sang
Alt havde sin forønskte Gang.
Sligt er saa vigtigt, veed du vel,
For Folkets Lykke, Statens Held!
Da var det, at den Herre god
En gylden Nøgle smede lod
Og selv høistegenhændig der
58 Den fæsted, hvor du nu den seer.
Den er jo ret beqvem, den Sag,
Thi naar jeg vender Een min Bag,
Kan han dog see den med Behag! -
- Det første Kors, min Bringes Pryd,
Det skylder jeg en anden Dyd.
Du veed, at *Nobel* gjør sig til
Af stor Forstand paa Dands og Spil.
Forvist! det røber ædel Sands!
Blandt alle Kunster, troer jeg, Dands
Tilkjendes bør den første Krands.
Hvad er vel Tankens, Tonens Kunst?
Ak, idel Snak og Taagedunst!
Nu, Meiselhug? og Pensleri?
Alt *det* der intet Liv er i!
Nei, Dands, det veed man, hvad det er,
Den lever dog, det seer Enhver.
Den kommer og den gaaer sin Vei,
Og staaer ei som et Einerlei!
Der tales klart med Skulder, Arm,
Med Albu, Nakke, Bag og Barm,
Med Ryg, med Mave, Laar og Knæ,
Saa det forstaaes af hvert et Fæ!
Vor Dandsemester, Bukken, kan
Nok kaldes Landets største Mand,
Maaskee selv paa den hele Jord.
Han har os Dandsen bragt i Flor!
Du skulde see ham blandt hans Høns:
Det ædle Hoved lidt paaskjønns,
Han spanker frem saa stout og strunk
Som nogen Hane i Seiersprunk.
Saa tripper han smaa, bitte Trip,
Snoer sig som Top paa Taaens Tip,
59 Saa flyver han mod Himlen op,
Som hængte ved en Traad hans Krop,
Og snurrer *der* sig atter om
I Luften, rank og smækker, som

Tambour-Majorens blanke Stok,
Og staaer med Eet - stiv som en Blok!
Mit Hjerte brændte, Sjælen fløi
Med ham i hans Begeistring høi,
Mens Folket jublede med Støi!
Jeg følte dybt hvor flau og bar
Al anden jordisk Stræben var;
Hvor ussel, hvor betydningsløs
Mod en Carriere saa gloriøs! -
Jeg raader dig, Grømfear/, min Ven!
At du en Aftenstund gaaer hen
Og seer paa Jomfru *Heires* Dands,
Da vil du gaae fra Vid og Sands,
Saa Sjælen i dit gamle Skind
Ei veed, om den skal ud eller ind.
Musiken lyder, Tæppet op
Nu flyver, og med yndigt Hop
Hun svæver frem! Hun er ei seen,
Men strækker ud sit lange Been
Og dreier langsomt sig saa net
Som Passeren paa et Tegnebræt.
Du skuer op - dog, hvad du seer,
Jeg ikke vil beskrive her.
Da mjaer hver en Katte-Art
Og stryger jublende sin Bart,
Og skriger »Satan«! og »Guds Død!
I Aften er hun rigtigt sød!« -
En sand Begeistring, som - jeg dølger
Det ei - kan have falske Følger; - -
60 Jeg haaber, du mig vil forstaae! -
Hr. *Nobel* selv forsøgte paa
At øve disse lette Spring,
Han troede det var ingen Ting.
Saa lystigt han i Ring sig svang
At Kronen ham i Nakken hang,
Fra Skuldren gled hans Ridderbaand,
Ham Sceptret foer af høire Haand,
Rigsæblet af den venstre fløi
Og trillede med megen Støi
Ret som en Keglebossel trind
Blandt Hoffets Mænd og Damer ind.
Hans Høiærværdighed, Hr. *Stud*,
Af Angest brølte rigtig ud;
Fru *Faar* besvimed, Fru *Vibe* peeb,
Mens Frøken *Papegøie* greb
Saa fast i *Martins* Uldtoupée,
At hele Hoffet fik at see
Hans ædle, høie Pandes Glands
Fra Snuden bagom ned til hans - -
Een slog sit Knæ, Een vred sin Arm, -
Det var en Helvedes Allarm!
Med saadan Fart det Æble kom,
At halve Rigets Raad faldt om,
Ja, mangen Dame gik ei fri,
Saa Hoffets Nar skreg: »Alle ni!«
Men jeg udraabte: »Held den Stat,
Som har en saadan Potentat,
Der ei blot føler Sympathie
For Dands, men Mester er deri!« -
Hiin skønne Kunst jeg ogsaa drev
Og tidlig Dilettant jeg blev.
Jeg efterbed Bukkens Dands
61 Og vandt mig mangen Hæderskrands.
Men det var altid dog min Qval,
At ei jeg var original.
Jeg napped hist og her mig lidt

Og gjorde det, som saa, til Mit.
Det var mig dog ei nok. Jeg saae,
Hvor *Nobel* lagde Vægt derpaa,
Og vilde da for hver en Pris
Fremtræde paa min egen Viis.
Men det var svært! Dog, seer du vel,
Den Driftige har altid Held.
Paa mine Reiser jeg engang
Opholdt mig i en Dal saa trang
Hist mellem høie Bjerge, der
Just kige over Skovens Træer.
Der boede Murmeldyret alt
Forlængst udi en Klippespalt.
Hans Stilling var just ikke flot,
Dog havde han til Tørt og Vaadt,
Og leved paa sin Viis ret godt.
Men gnaven var han i sit Sind,
Han slumred helst om Vintren ind,
Og vaagned først ved Vaarens Tid,
Naar Solen skinned varm og blid.
Han fulgte strengt hvad *Kempis lær'*:
»Kom ei for tidt de Store nær!«*)
(Og tænker man paa Kirsebær,
Saa maa man sige, hvad man vil,
Han har jo nogen Grund dertil.)
Nok, aldrig ved en Assemblée,
I By, ved Hof han lod sig see, -

* 62

Det sølle, taabelige Kræ!
Men dandse kunde han, det Fæ!
Jeg flere Dage sad og saae
Med spændt Opmærksomhed derpaa,
Naar han en Pastorale net
I Græssed tripped, fri og let.
Man kunde kalde det en puur,
Men ubehøvlet, raa Natur.
Landboerne med deres Børn,
Hel mangan gammel Grib og Ørn,
Der leved eensom paa sit Fjeld,
Den Odder fra sit Kildevæld,
Samt Pindsviin, Lækat, Egern, Muus
Kom tidt til Murmeldyrets Huus.
De sad i en fortrolig Ring
Og saae paa disse jævne Spring,
Mens Gjøg og Stær og Lærkelil
Opvartede med Fløitespil.
Men *jeg* tog efter; thi som sagt,
Jeg har det altid i min Magt
At give mig om kun et Sk j ær
Af hver en Ting, jeg kommer nær;
Liig dette Fiirbeen, i hvis Kjød
Sig speiler hver en anden Lød.
Saa lærte jeg ham Kunsten af,
Og mig til Hove strax begav.
Den første Gang jeg mødte der
Ved Bal, jeg gav mig ret en Air.
Jeg lod de Andre, Een for Een,
Frit gjøre Stads med deres Been.
Jeg tænkte: Touren kommer snart
Til mig, da faaer det anden Art,
Da Mængden træt tog Hvileplads
63 Og nippede til Kop og Glas,
Jeg lod Musiken strax begynde
En Melodie af simpel Ynde;

Da løfted jeg min rige Svands
Og traadte rask hiin Bondes Dands,
Der var saa jævn og saa naiv,
Og dog skalkagtig, fuld af Liv.
Vel var min Dands kun - det er sandt -
Paa anden Haand. Den Priis, jeg vandt,
Den Larm, der midlertid opstod,
Mig ei tilorde komme lod;
Og siden glemte jeg, paa Ære!
At sige, hvor jeg gik i Lære.
Sligt havde før man aldrig seet,
Paa Sligt man ikke var beredt;
Nok sagt: jeg tripped min Idyl.
Da skulde du kun hørt et Hyl,
Et Undringsraab, et Jubelchor!
Man steg paa Stol, man sprang paa Bord,
Man stimled til med Halsen lang.
I Lysekronen Aben hang
Og skreg Hurrah! og Hatten svang.
Man trykkede mig tæt til Bryst,
Og jeg blev klappet, jeg blev kyst.
Man rev mig hist, man trak mig her,
Thi see mig vilde nu Enhver.
Da nærmed *Nobel* sig. Jeg saae
En Taare i hans Øie staae.
Rørt Skjægget vipped, mens han gik
Imod mig med begeistret Blik;
Knap til de Ord han Fatning fik:
»Velkommen, *Ridder!* paa mit Slot!«
Hans Mening fatted jeg jo godt,
64 Men bukkede mig dybt og lod,
Som jeg ham ikke ret forstod,
Og sagde: »I, al Viisdoms Speil,
Har denne Gang dog taget feil,
Thi jeg er ikke *Riddersmand!*«
»Veed du da ei,« gjensvared han,
Hvad *Nobel vil*, han ogsaa *kan?*
Jeg vil det, og hvad jeg har sagt,
Staaer altsaa nu som før ved Magt.
Den Tanke, Du med dine Been
Udtrykte, var saa sand og r een;
Og hine Sving med høire Læg
Bar heelt det nationale Præg.
Til Løn for al den Fryd og Lyst,
Din Dands har vækket i mit Bryst,
Bær dette Kors og vær mig tro!«
Derpaa han rakte mig sin Klo,
Paa hvilken, ydmyg og adroit,
Jeg trykkede min Snude tæt,
Og vendte mig, som om jeg, rørt,
Af Kinden noget Vaadt fik tørt.
Men da Trompet og Fløite klang,
Og Ballet atter var i Gang,
Jeg sneg mig ud og green i Smug,
Saa jeg fik Krampe i min Bug! -
Dog Tand for Tunge, bedste Ven!
For Guds Skyld! nævn ei Sligt igjen.
Hvad du har hørt af *Reinke Fos*,
Bør blive, seer du, mellem os,
Til Nobel og jeg selv er død;
Saa siden har det ingen Nød. -
Det var det første Kors. Hvordan
Jeg fik det *andet*, kjære Mand,
65 Skal jeg engang ved bedre Tid
Fortælle, naar du kommer hid.
Om alle Følgende er der

Ei meget at berette meer,
End, at de netop hænge her;
Thi har man blot de første To
Saa yngle de som Muus i Lo,
Som Bækken bliver til en Aa,
En vatret Strimmel voxer saa
Paa Brystet ganske af sig selv
Til en stormægtig, haandbred Elv;
Mens Korset til en Stjerne blier,
Der tjener venstre Bryst til Siir.
Det Hele skal du see, for Spads,
Naar jeg engang til stort Calas
Er majet ud med al min Stads.
Skriv først det op, som nu du har;
Jeg er din Tjener! a revoir!«
- Saa talte *Reinke* og gik ind.
Men *Grimbart* rystede sit Skind
Og vandred, tankefuld i Sind,
Hjemad, hvor han med megen lil
Fik sat det Hørte udi Stiiil.

ANDET FRAGMENT

»Hør,« sagde *Grimbart*, da igjen
Han sad en Aften hos sin Ven
Om Vintren i den lune Vraa,
Mens *Reineke paa*. Ryggen laae
Og gnaved paa et Hølsebeen
Og af og til ret listigt green, -
»Hør, siig mig, er det ikke sandt,
At ogsaa *Palmen* tidt du vandt,
Som *Digter* og som *Speculant*
Udi Kritik? Man har fortalt,
At fra din Pen var kommet Alt,
Som Navnet *Amaranthus* bar,
Og som saa høit berømmet var?«

»Jovist!« gav *Reineke* til Svar,
»De Kunster har jeg og prøberet,
Jeg digtet har og recenseret,
Arbeidet med i mangt et Blad, -
Skjøndt ikke just i alle dem
Hvor Rævehalen stikker frem, -
Hør nu, hvordan jeg bar mig ad!
Der var en Tid da *Nobel* saae
67 - Heel gunstigt og huldsaligt paa
De Folk, som hine *Haandværk* drive,
Som Vers og Recensioner skrive.
Ja, han har *Luner* mangan Gang,
Naar Tiden bliver ham for lang!
Det var mig som et Hjertestik!
Mig syntes Noget fra mig gik,
Naar han med naadigt Smil og Nik
De *Penneslikkere* modtog
Og huldrigt dem paa *Skuldren* slog,

Og snakked om dem Dag og Nat,
Og gjorde dem til Dit og Dat.
Ja, selv Løvinden fandt sin Spads
I dette literaire Fjas;
Hun logred for og gjorde Stads
Af mangen skabet Køterhund,
Naar paa Papir sin Pote kun
Han havde sat; ja, Hoffets Flor,
Jeg mener Gjæssene, fandt stor
Fornøielse i dette Væsen;
Man saae dem ofte have Næsen
I Bøger, og at kunne rime
Det stod hos dem i stor Æstime!

Sligt gjorde mig hel ilde stemt;
Jeg rendte om saa endeklemt,
Og pønsed Dag og Nat, hvordan
Jeg skulde gribe Sagen an,
At faae i saadan Ære Part;
Det tyktes mig saa grumme rart.
Dog hvad jeg søgte, fandt jeg snart.
68 Hr. Tyrk, den Puddel, var det først.
Der stilled min literaire Tørst,
Og lærte mig det rette Snit,
Som selv han havde øvet tidt.
Han var en saare livlig Aand,
Han skaaret var for Tungebaand.
Før syede Buxer han ret brav;
Men den Bedrift var ham for lav.
Han kasted Perse jern og Sax
Og blev æsthetisk lige strax;
Skrev Vers for Klubber og for Baner,
For Friheds Morgenrødes Haner,
Kjærmindedigte, søde, bløde,
Med Lilier hvide, Roser røde
Og alt det Kram, som hører til
Et ret erotisk Lirespil.
I Musers Corps han sig indskrev
Og gik som Kjender om og drev;
Thi for en Skjønaand ret at blive,
Man maa tilgavns forstaae at drive.
Du saae ham tidt med vigtige Blikke
Paa Gaden skride frem og nikke;
Besøge Alt og høre, see
I Skuespil, paa Balparee,
I Klub, i Kneipe, Kro, Caffee
Ved Abedands, i Opera,
Udstillinger - et cetera,
Og lytte til hvert Ord, der faldt;
Saa af sig selv han lærte Alt!
Han leved flot af Pen og Blæk,
Og recenserede saa væk
Alt, hvad der saadan forefaldt,
Og fyldte flittigt Spalt paa Spalt.
69 Meest brugtes Ferien, hvor han fandt
Et Digt, der var for smukt og sandt.
Dog stundom rostes Sligt iblandt,
Til stor Bedrøvelse for Mange,
Der blev for deres Rygte bange.
Paa mange hele, halve Ark
Han prunkede som Aristarch.
Især han gjorde sig til Pligt
At prise hvert et daarligt Digt,
Hvert Drama, fuldt af Skræk og Gru,
Hvert Sørgespil med Ha! og Hu!
Naar kun Forfattren var hans Ven

Og vilde rose ham igjen.
Ei Statua, ei Maleri
Gik for hans Recensereri fri;
Det flød fra ham, som Øl af Spunds,
Thi han forstod det Alt tilbunds.
Det var især hans Id, som sagt
At hjælpe paa, hvad der er svagt:
»Det Gode,« sagde han, »er godt!
Det i sig selv jo nok har faa't
Af Hæder og jeg ikke seer,
Hvorfor jeg det skal give meer;
Mens derimod den slette Sang
Til min Berømmelse har Trang.
Jeg vil den holde dog i Live,
At den maaskee kan bedre blive.« -
Et Sørgespil han selv fik lavet,
Fem fulde Acter sammenstavet,
Og *næsfen* paa Theatret bragt.
Til Sprogø Scenen var henlagt.
Paa Grund heraf, man lod ham faae
Et Reisestipendium til Spraa,
70 For Landets Idiom tilgavns
At sammenligne med Christianshavns,
Og Øens rige Sagn med mere
Paa Stedet grutidigt at studere! -

Ham gik jeg til. Jeg var ei seen,
Tog frem et lækkert Stegebeen
Og sagde: »Snuus den søde Dunst!
Det faaer du strax, hvis i den Kunst
At recensere du vil være
Min Mester og mig Grebet lære!«
Han viste sine Tænders Glands
I søde Smul og med sin Svands
Han yttred sin Velvillighed,
Samt bad mig høfligt ligge ned;
Og saa begyndte han da Talen,
Mens af og til han rørte Halen: "
»Nu vel, du Recensent vil være?
Den Kunst er saare let at lære.
Om Kundskab er her Talen ei,
Naar man vil træde denne Vei.
Den Qvinde, som til Tvæt og Vadsk
Hist bruger Lud og Sæbe rask
Og renser baade Uld og Linned,
Kan hverken væve't eller spinde't.
Hun tager fat og gnider blot, -
Gaaer det i Stykker - ligegodt!

Tag du en Bog en ledig Dag, -
Læs Titlen, læs lidt for og bag;
Om du forstaaer det eller ikke,
Gjør ingen Ting; ved løse Blikke
Du træffer snart en Leilighed,
71 Hvor du dig ret kan gjøre vred,
Og, som det hedder, rive ned.
Med fornem Ligegyldighed
Du farer over det, som Noget,
Du længst var bleven færdig med,
Og laster saa tilsidst paa Sproget.
Dog yttres Haab at vel med Tiden
Alt bedre blive kan, naar Fliden
Smukt rækker Haanden til Talentet;
Især naar ret, hvad du har prentet
Og klaret ved Kritikens Kerte,
Forfatteren tager sig til Hjerte.

Men - hvad du siger, pyntes bør
Med Ord, som ret har Næb og Klø'r,
Som for Exempel: Conseqvens
Og Phænomen - Incohærens -
Den aprioriske Idee, -
Den høiere Beaandelse, -
Umiddelbar - og primitiv, -
Det indre og det ydre Liv,
Og absolut - og Illusion, -
Subject - Object - og Reflexion -
Og ethisk - Colorit - Plastik -
Og Tankens Form - og Symbolik,
Samt andre kjønne Pennesving,
Hvorved du tænker ingen Ting,
Men overlader Andres Tanke,
Om Mening den deri kan sanke! -

Med Valget du dig ei generer,
Men Løst og Fast du recenserer:
Og Nutids smaa og store Mænds
Theologie, Jurisprudens,
72 Philosophie, ars medica,
Mathesis og Politika -
Det kan nu ikke være ring're -
Det veed du Alt paa dine Fingre!
Det kan du frit regjere med
Alt efter Tid og Leilighed.
Især tag fat paa Poesie;
Den er saa ganske fuglefri,
At hver en Veier, Maaler, Vrager
Forstaaer at dømme i dens Sager!«

- Saa talte han, og Meer end dette
Han tog sig for mig at berette;
Og da jeg Alt mig havde mærket,
Gav jeg mig sporenstregs til Værket.
Jeg recenserte mangan Bog,
Til Høire og til Venstre slog,
Og under Navnet Amaranth
Jeg let og snart Berømthed vandt.
Thi skjøndt som Pseudonym jeg skrev,
Jeg sørged for, at Sagen blev
Alverden klar og aabenbar,
At Fader jeg til Ynglen var;
Saa *Nobel* tidt med naadigt Nik
Mig kaldte en durchdreven Strik;
Og naar et Skrift paany løb af,
Heel nøie Agt paa mig man gav,
Og strax, ulæst, forkasted Manden,
Naar blot jeg Rynker slog i Panden.
Med Rædsel ventede man min Dom,
Man talte sagte, hvor jeg kom,
Og frygtede mig som Politi,
Det hemmelige nemlig; thi
73 Vi er et farligt Folkefærd,
Som bruge Pen for Spyd og Sværd,
Selv de, som til os med Foragt
See ned, os frygte som en Magt.
See Panthren hist, vor General;
Du veed, det er en Satans Karl,
Saa høit fortjent af Hærens Knapper,
Som siger selv, han er saa tapper;
Og dog hans Nakke, hans Moustache,
Hans store Ord og hans Courage
Tidt kryber ind af bare Skræk
For lidt Papir, besmurt med Blæk!

Da jeg var fix i Theorien
Af Videnskab og Poesien,
Jeg, seer du, intet bedre vidste
End praktisk slaae mig til den Sidste.
Jeg bandt da Ord i Rimets Baand
Og skrev det af med siirlig Haand
Paa fiint Papir, og vandred om
Og læste for, hvorhen jeg kom.
Men mine Vers de var saa nette,
Saa vel polerede og slette,
Saa, var end Tanken flau og mat
Og uden Salt, den gled dog glat.
Fra Huus til Huus jeg lod mig see,
Ved Kaffeboard, i Assemblee,
Og mine Vers ved hvert Calas
Var Duften af den hele Stads.
For Gamle, Unge, Herrer, Fruer,
I stolte Sale, jævne Stuer,
Ja, selv paa Gader og i Stræder,
I Porte - ja, paa andre Steder
74 Jeg opsled mine smukke Phraser,
Saa Manuskriptet gik i Laser;
Og derved vandt jeg, at man ikke
Mig strax i Kortet kunde kigge,
Men tvertimod man altid fandt
At jeg var yndig og charmant.
Jeg hændret blev af Høi og Lav,
Paa mig man mangt et Selskab gav,
Og overalt mig fored man
Med Sukkerbrød og Flødevand,
Saa det mig tidt paa Hjerte faldt,
At let det kunde gaee mig galt! -

Hvorfra jeg fik det? spørger du!
Ak, hvor naivt! - saa hør da nu:
Mit eget Fond var ikke stort,
Jeg gjorde, hvad der før er gjort;
Jeg rapsed hist og her i Smug,
Hvad bedst sig egned til mit Brug;
Hos norske, Franske, Italiænske
Hos Britter, Græker, Tydske, Svenske
Jeg fouragerte, gjorde Bytte
Og drog mig flittigt Alt til Nytte.
Og saa jeg Noget komme ud,
Som ei var af den gamle Tud;
Og saa jeg Andre Noget brygge
Af eget Malt, som gjorde Lykke,
Saa var jeg ikke seeh, men strax
Jeg laved lidt af samme Slags;
Men vidste listigt dog at vende't,
Saa strax man ikke kunde kjende't.
De fleste Folk jo intet læse;
Dem dreied let jeg mangen Næse,
75 De spored el, at de blev snydt,
Men troede, Alt var mit og nyt:
Tilsidst der mangled ikke meget,
Saa troede jeg det selv mit Eget! -
En Tanke dyb, et sindrigt Ord
Beholde dog Værdien, hvor
Det staaer. Om Paul, om Peer har sagt
Dit eller Dat, har ingen Magt.
Det kunde faldet lig'saa godt
Mig ind; *han* var den Første blot,
Jeg var den Anden, - hvad saa mere?
Paa sligt man ei bør reflectere.
Den vise Salomo har sagt

Et Ord, som endnu staaer ved Magt
Og ei bør stikkes under Stolen:
»Ei Nyt der skabes under Solen!«
Det støtted jeg mig paa med Ret;
- Min Musa var saa peen i Kjolen,
Og hvad jeg skrev, man fandt saa net!
Paa denne Vei, kan du mig troe,
Heel mange Digterlaurbær groe!
Vel Een og Anden dette Væsen
Som Tyveri mig rev i Næsen.
Isbjørne som og andre Vilde
Behandlede tidt mig meget ilde,
Skrev Lister og i mange Poster
Fremlyste mine Tyvekoster;
Men sligt brød jeg mig ikke om:
Jeg frygted ei Kritikens Glavind,
Jeg vidste jo, at kun af Avind
Og puur Misundelse det kom.
Ja, spildt var deres hele Witz,
Thi Ingen tog deraf Notits.
76 Det var jo og saa dumt og daarligt
Med Digt at mene det alvorligt;
Og hvorfor skulde Andre være
Meer, end jeg selv er, Mænd af Ære?

See saa, Grimbart! let nu din Krop!
Gak hjem og skriv nøiagtigt op,
Hvad du har hørt. Det kan ei skade
Mig nu, jeg sidder fast i Stade!«

TREDIE FRAGMENT.

Det var en deilig Sommerdag,
Da Grimbart Grævling gik i Mag
Til Malpertus, for der at faae
De træge Timer til at gaee;
Thi siden Isegrim, den Slemme,
I Skamfuldhed sig maatte gjemme,
Og Reinke holdt sig stadig hjemme,
Var der ved Hoffet mere Fred,
Men og meer kongelig Kjedsomhed.
Alt havde Solen i sin Pragt
Dagsreisen halvt tilbagelagt,
Og der var Liv paa Mark, i Skov,
Da træet ved Borgens Port han stod
Og Klokken lystig klinge lod.
Man sagde ham, at Ræven sov;
Dog traadte han med sagte Fjed
Tæt hen til Vennens Hvilested.
Der laae han da med sure Miner
Bag sammentrukne Silkegardiner,
Med Tørklæd bundet om sit Hoved,
78 Og stønned mat: »Jeg har ei sovet.«
Da hvisked Grimbart: »Hvad er dette?
Vil Du ei snart dit Anker lette?«

»Ak!« svar ed Reinke, dybt han sukked,
Idet han sine Øine lukked,
»Jeg var i Aftes til et Gilde,
Hvor det kun gik mig meget ilde.
Ei Drik, - Du veed, jeg meget taaler, -
Ei Vinen til de hundred Skaaler
Har gjort mig, som Du seer, saa ussel,
At jeg med ikke ringe Blussel
Maa nævne Tømmermænd og - Andet,
Som piner mig nu reent forbandet!« -
»Hvad har da voldt Dig disse Qvaler?«
»Min Ven! det har de mange Taler.
Man faaer ei Lov ved sligt et Taffel
At bruge flink sin Kniv og Gaffel.
Knap er man sat i Mag ved Bordet,
Saa raabes: »Den og Den har Ordet!«
Saa reiser, til min store Skræk,
Fra Stolen sig hveranden Gjæk
Og krammer ud en Hoben Ptæk,
Der snart pathetisk høit sig hæver,
Snart langs ad Jorden jævnt sig væver;
Snart bydes humoristisk Vaas,
Som knap af Taleren selv forstaaes,
Mens Æ og Mæ og Hm og Stammen
Maae holde Vrøvlets Pjalter sammen.
Saaledes tænder mangan Gaas
Som Festens Lys sin Skillingspraas,
Der, skjøndt den nederdrægtig oser,
Dog tidt kan farve »grønne Hoser«.
- Hvor flout det var, blev det modtaget
79 Med Bifaldsskrig og Klap af Laget.
Som Hagl om Øret *mig* det slog
Og al min Madlyst reent forjog,
Og mens hver Taler vandt en Palme,
Fik jeg Migraine, Bugvrid, Qvalme.«

»Men«, vedblev Grimbart, »denne Fest,
Hvortil Du vel som Hædersgjæst
Indbudet var, siig, til hvis Ære
Var den?«

Da smiled Reinke: »Kjære!
Det Hele var en sand Misere.
Javist, som Hofmand og Poet
Var jeg da ogsaa bleven bedt.
Du kjender jo den sølle Fyr,
Vor Landsbysanger, *Murmeldyr*,
Der af og til forstod at more
Ret artigt baade Smaa og Store
Ved de smaa Viser, som han sang,
Imens hiin Bondedands han sprang,
Som jeg aflured ham og gjorde
Med den ved Hoffet stor Furore.
Han leved stille hen, alene,
Kom aldrig frem paa Verdens Scene;
Han havde, liig den onde Aand,
For Korset, hængt i vatret Baand,
En Dødsangst, naar det faldt ham ind,
Man vilde hænge det paa hans Skind.
Han saae kun med Respect den Stjerne,
Der funkler klart i Nattens Fjerne,
Men loe kun ad de Sølvsole,
Der straale paa saa mangan Kjole.
80 Man kunde rigtig bittert drille
Ham, naar man meente, Nobel vilde
Benaade ham med Navn af »Raad«

Og slige andre smukke Navne,
Som nu vi Kloge nødig savne.
Sligt stak hans Hjerte som en Braad
Og rørte ham til Harm og Graad,
Kort sagt, den Nar, han holdt ei af,
At Agt paa hans Person man gav.
Ei sandt, det er en daarlig Smag?
Thi det er dog en afgjort Sag,
»Det er saa smukt, paa Gaden naar man
Dem hører sige: See, der gaaer han!«*)
Hiin Romer har vel sagtens meent:
Naar man, som jeg, det har fortjent.
Ja, naar jeg færdes hist i Staden
Og gaaer beskedent hen ad Gaden,
Jeg hører stolt med frydfuld Bæven:
»Der gaaer Hans Excellence Ræven!««

»Men«, vedblev Grimbart, »Du fra Gildet,
Min Bedste! har Dig langt forvildet.«

»Bi,« sukked Reinke, »nu det kommer.
Ak, hvor det i mit Hoved trommer!
Saa fast det i min Tinding banker,
Jeg knap kan samle mine Tanker.
De Taler - naa! Men nu til Sagen!
Hr. Murmeldyr - igaar var Dagen -
Fik lagt en heel Deel Aar paa Bagen.

*
- 81

Den Stordaad havde han bedrevet,
At fjorten Lustra han opleved.
Saa stor Merite vel fortjente
En sær Belønning, som man meente.
Og af en Hob Gripominusser,
Men fremfor Alt af unge Russer,
Som aldrig før var kommet med
Til slig Commers og Lystighed,
Der danned sig en Comitee,
Som ham beredte Sorg og Vee.
En Hare, Spidsmuus og en Rotte
Som Deputerede nu maatte
Begive sig til Fjeldet ud
Og bringe ham det Hædersbud,
At hans Velyndere i Folket
Nu ønskede at faae ham tolket
Den Tak, de meente ham var skyldt
Nu, da Halvfjerds han havde fyldt.
Først stræbte han at gjøre klart
For dem, hvor ganske blot og bart
Det var for alle gode, sunde,
Forsvarlige og stærke Grunde
At ville hædre ham saalunde,
Og at han fandt det reent forbandet.
Han sagde dem blandt meget Andet:
»Den Lyra, som Apollo slaaer,
Tilbedes ei; men Guden faaer
Det Offer selv, han har fortjent.
Jeg var kun Gudens Instrument.
Giv ham den ham tilkommende Ære,
Mig er den altfor tung at bære.
Jeg fordrer derfor, lad mig være
I Fred for al Demonstration
82 Og Halen-frem af min Person,
Den kommer ikke Konsten ved.
Gaa altsaa bort og skaan min Fred!«
Da dette ikke hjalp ham Noget,

En Vending gjorde han i Sproget,
Blev vred og brølte barsk et Nei
Og viiste dem den næste Vei
Til Døren hen, ud fra hans Hule; -
Men, ak! det nytted ei en Smule.
Jeg var just hos ham, da de kom,
Og blev der, til han fik sin Dom.
Han faldt paa sine Knæer baade
Og bad »væmodeligt« om Naade,
Mens Vandet randt ham fra hans Øie;
Dog Skjebnen lod sig ikke bøie, -
Nei, ubønhørlig er jo Pæren,
Han *maatte* spille med i Farcen.
Hvis Du den Scene havde seet,
Du havde Dig fordærvet leet.
De putted ham i en Kareth,
Hvor han var stædt, det kan ei feile,
Som førtes han til Hjul og Steile,
Og følte sig omtrent saa godt,
Som Reisen gik til et Skafot.
I Byen blev han strax modtaget
Med Jubelskraal af hele Laaget.
I deres Poter svang de Blus
Og brølte: »Vivat dominus,
Landsangeren, alpinus mus!«
Derpaa blev han ført ind i Salen,
Et Chor af smaa og store Grise
Ham peb en deilig Velkomstvise,
Og Bellin Væder bræged Talen.
83 Jeg fornemst var, og ved min Side
Fik Staklen Plads, kan Du vel vide.
Hr. Murmeldyr nu skulde takke;
Han bøiede sin stive Nakke
Og lavede sig til at snakke.
Og Snak det blev! Fortvivlet saae
Han sig omkring og - gik istaa.
Skjøndt jeg ham hvisket Lidt i Øret,
Befippet, kunde han ei høre't,
Tog for det Rette just det Gale,
Saa Sludder blev den ganske Tale.
Med en tvetydig Lyd han atter
Fik sat sig - under Hyl og Latter.
Det Hele blev saa komisk, Du!
Jeg griinte fast min Bug itu.
Til sidst man drak ham saa paa Pelsen,
At jeg er bange for hans Helsen;
Han er vel ikke vant til Andet
End Rødder, Nødder og Kildevandet.
Han tog for stærkt til Bacchi Gaver
Og blev kjørt hjem som et Cadaver.
Jeg er nu træt, og snart jeg tænker
At ligge fast i Søvnens Lænker.
Nu, Fætter Grimbart! let din Krop,
Gak hjem og skriv Skandalen op
Til Skræk og Varsel for de Mange,
Maaskee som ellers lod sig fange.«

FORSPIL

Paa denne Kildemarkedsplads,
Her mellem Boder, Skuur og Telte,
Med gammelt Kram og Modestads;
Hvor vise Mænd og store Helte,
Med Næserne af sminket Vox,
Saadan, som end de var i Live,
Sig for en videlysten Floks
Ny sg j er rigt aabne Blik hengive;
Hvor ret en udsøgt Assemblée
Af Hunde og af Aber svandser,
Hvor Papegøier snakke, lee
Og Bamsen gravitetisk dandser;
Hvor der faldbydes Faar og Sviin,
Gaas, Hest og Ko samt Kalv i Skare,
Hvor der er baade Vand og Viin
Og andre drikkelige Vare;
Hvor her Salat kan faaes og Kaal,
Hist Lilier, Tusindfryd og Roser,
Her Sølv og Guld, hist Jern og Staal,
Her Kniplingsslør, hist uldne Hoser;
Hvor der er flot med Fisk og Kjød,
Kapuner, Harer, Torsk og Karper,
Og Sangen klinger sød og blød
88 Til Lire, Hakkebræt og Harper;
Mens Himlen hvælver klar og blaa
Sig over Skovens grønne Kupler,
Hvor, gjemt bag Løv og Green, de smaa
Frimestre dybt i Kunsten grubler:
Her har jeg sindig, bondeklog
Med Løv og Krands net afspærret
Afsides mig en rolig Krog,
Hvor nu jeg ruller op mit Lærred.
Her af og til den hele Dag
Jeg sang og dreiede min Lire;
Var ei saa kort mit Aandedrag,
Jeg havde sagtens sunget tiere.
Vel var det kun en lille Kreds,
Der standsede og hørte paa mig;
Men jeg var meer end vel tilfreds,
Jeg saae, den vilde nok forstaae mig.
See, jeg har af Historier
Afskildret her en lille Række;
Ifald det kunde more Jer,
Jeg Billederne vil afdække;
Skjøndt jeg - paa det Lav! - ikke kan
Med sligt Mirakel og Spektakel,
Som hist den indianske Mand
Og min Collega, Mester Jakel! -
Det lider jævnt mod Aftenstund,
Alt Skoven staaer heel taus og dunkel,
Snart gjemmer sig paa Havets Bund
Dagmoders glimrende Karfunkel.

O, kommer da og lytter lidt
Til mine Sagn og Lirens Triller,
Før Alle vandre -- Hver til Sit -
Før Nattens sorte Slør os skiller.

FLUGTEN.

End dækked Nattens Teppe
Den drømmende Lund;
End slumred Dagens Øie
Sit sidste, søde Blund;
Halvmaanens blege Aasyn
Fra Himlens dybe Blaae
Med tungsindige Blikke
Til Kongeborgen saae.

Imellem stolte Bøge,
Paa Skovsøens Rand
Den kneised mørk, mens Luften
Kruste det klare Vand;
Let sused gennem Skoven
Den friske Morgenvind,
Saa Stjernen ofte daled
I Skyens Favntag ind.

I Borgen var der Stilhed,
Der var ængsteligt tyst,
Som gjemte den en Rædsel,
En sælsom, i sit Bryst;
90 Septemberløvet sittred
Paa den knuddrede Eeg,
Og Voverne, de rislende,
Langs Kysten sank og steg.

Men hist, hvor Hyldebusken
Nær Murens Steen var groet,
Der aabned sig en Jerndør
I Taarnets faste Fod;
Og op fra Øglegaardens
Natkolde, skumle Gjern
En halv Snees vilde Karle
I Taushed trængte frem.

To røde Fakler flamme.
Imellem dem gaaer
En Ungersvend med brune,
Vildtflagrende Haar.
Paa nøgen Fod han træder,
Med linned Kofte paa,
Mens Harmens hvide Lilier
Paa begge Kinder staae.

Men stum var hans Læbe
Og stolt var hans Blik,
Saa kraftigt, let og spændigt
Som til en Dands han gik.

Paa Flokkens kaade Grumhed,
Paa deres ublue Spot
Med bittert Smil om Munden
Han svarede blot.

Henover Borgebroen
De droge ham afsted,
91 De slæbte som en Køter
Ham ud for Borgeled;
Han fulgte dem som Den,
Der bærer mægtig Trøst,
I sit dristige Mod,
I sit skyldfrie Bryst.

I Rosenlund de standsed.
Her kneisede stolt
En Hjort, som fire Svende
Med Nød og Møie holdt.
Med Løbene den stamped
Og dens kyste, vilde Blik
Til Høire og til Venstre
I Angst og Rædsel gik.

Med plumpe BøddekNæver
De kasted her paastand
I Græsset hen den unge,
Den vaabenløse Mand;
Saa surrede de, saa bandt de
Under voldsomme Greb
Hans Arme og hans Hænder
Med stærke Hampereb.

Saa lagde de ham baglænds,
Alt under bitter Spot,
Paa Dyrets Ryg, - de sagde,
Der laae han blødt og godt!
Fast snøred de hans Hænder
Og hans Fødder igjen
Til Hjortens ranke Hals,
Til dens Blad og dens Lænd.

92

»Her skal Du ikke længer
Saa stolt og sirlig gaae;
Nei, langt af Led Du fare
Med Kongens Ærind maa.
Den Ganger, som Du rider,
Den gjør Dig Veien let,
Du tør ei ved paa Veien
At vorde mødig og træt.

Saa vide over Landet
Skal Du bære Kongens Bud;
Som ærlig Svend og dannis
Du føre det ud!«
Saa gav de Slip paa Dyret
Og stemmed Alle op
Med knaldende Pidske
Deres Hallo! og Hop!

De klapped i deres Hænder,
Mens Valdhornet klang.
Den kyste Hjort da lukt
Over Rosenhegnet sprang.
Ned ad den Lindegyde
Som en Piil det monne gaae,

Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laae.

Men ved det sidste Huus,
Som var saa sirligt bygt,
Halvt dulgt bag Rosenhækker
Og med Billeder smykt,
Der aabned sig et Vindue .
Bag Rankerne brat,
93 Og rædsomt lød en Stemme
I den dæmrende Nat.

Det var en vildtskingrende,
En knivskarp Qvinderøst,
Som kom den fra et haabløst,
Forpiint, fortvivlet Bryst;
Som steg den op fra Dybet,
Fra den flammende Dal,
Hvor Sjælen sig krymper
I den evige Qval:

»Nu Lykke da paa Reisen,
Allerdeiligste Svend!
O, vend Din rappe Ganger
Ret snart her hjem igjen.
Dvæl ikke altfor længe,
Ak, din udvalgte Mø,
Din yndefulde Rose
Af Sorrhig vist vil døe!«

Men let som en Svale
Afsted den Ganger foer,
De naaede ei hans Øre
De skjærende Ord.
De svandt, som ved Stormsø
En Fugleqvadder fiin,
Mens Luften om hans Hoved
Istemmede sit Hviin.

Det lød ubønhørligt
Som en rædsom Dødesang,
Et Jammerhyl fra Graven,
Et Stormklokkeklang.
94 Ubændig, som Høstens
Den kaadeste Vind,
Gik Hjortens Flugt fra Sletten
I Skovkrattet ind.

Ved hvert et Sæt, den gjorde
I Angest og i Hast,
De Reb om Haand og Ankel
Sig sur red mere fast;
Og Slaaentjørnens Kløer
Og Egens seige Arm
Hudflettede hans Skuldre
Og søndersled hans Barm.

Uden Rast, uden Hvile
Foer Skovens Drot afsted
Over grønklædte Bakker,
I grønne Dale ned;
Høit stønnede dens Bryst, -
Den sittred - og med Eet
Udstødte den fra Lungen
Et Brøl saa vildt og vredt.

Og i det fælt uhyggelige,

Det dumpe, hæse Skrig
En Dødsangest bæved,
En Qval - usigelig.
Kyst af sin egen Stemme,
Forvildet i sin Skræk
Meer rasende den satte
Over Busk, over Bæk.

Septemberdagens varme,
Guldstraalende Sol
95 Alt længe sad rolig
Paa sin mørkblaa Kongestol;
Den smiled saa huldsaligt
Til Mark og Sø og Skov,
Og qvæged ved sit Øie,
Hvad der vaaged og sov.

I Mosen havde Vildbassen
Slaget sig til Ro,
Den snorkede ved Siden af
Sin gryntende So;
Den sorte Snog sig ringled
I Sandets lune Bad,
Skovduen, sødt kurrende,
I Gyngevuggen sad.

Træpikkeren, den brogede,
Den lille Tømmermand,
Paa Birkens hvide Bark slog
Sin snelle Trille an;
Og Ræven med sin gule,
Sin boltrende Flok
I Græsset ved sin Hule
Havde Lystighed nok.

Saa yndig Fred der hviled
Paa Vei og paa Sti,
Hvor den usalige Rytter
Paa Hjorten Øøi forbi;
Men selv han Intet ændsed;
Paa den rædsomme Flugt
Han havde tabt sin Tanke
Og hans Øie var lukt.

96

Den kronede Ganger
Tog en vildere Fart,
I Skovens dybe Mørke
Den fjælede sig snart;
I løvtætte Tykning,
Hvor Eensomhed boer,
Fra Mennesker fjernet
Og fra Menneskers Spor.

Den naaede seent paa Dagen
En Lyngskrænt, der steil
Sank ned mod en Skovsøes
Bladkrandsede Speil.
Det standsede den ikke;
Liig et lynende Blink
Den skjød som i Blinde
Ned ad den bratte Brink.

Brat Bølgerne blev vakte,
Høit om dens Lænder slog
Det blanke Vand; den svømmed,

Den prusted og jog
Af Rede de vilde Ænder,
Som kurede i Siv, -
Da vaagned atter Svenden
Til Qval og til Liv.

Han aabnede sit Øie,
Veemodigt op han saae
Imod det dybe, rene
Og trøstefulde Blaae; -
Og Vandets stærke Favntag,
Af friske Kræfter fyldt,
97 Den lumre Feberhede
Af hans Lemmer fik skylt.

Det var, som Haabets Spire
Alt sagtelig frembrød,
Hans Muskler bleve stramme,
Frit Hjertets Kilde flød.
Det var ham, som Rankens
Mildtglødende Blod
Havde dræbt al hans Smerte
Og livnet hans Mod.

Men næppe op af Badet
Den kaade Ganger steg,
Før atter Haab og Lise
Bort fra hans Hjerte veg.
Naar han de spændte Snore
Blot lindt og sagte drog,
Da var det som en Spore,
Der vildere den jog.

Den reiste sine Takker,
Den brølede ræd,
Og piled over skovdækte
Dal og Høi afsted;
Og kom den saa paa Farten
Til en sørgelig Plet,
Hvor Pesten havde øvet
Sin skumleste Idræt;

Hvor Pesten havde meiet
Alt det Levende bort,
Hvor Haugen laae forvildet,
Skorstenen kneiste sort, -
98 Da studsed den og standsed,
Og gjorde omkring;
Da knaged Svendens Lemmer
Ved det voldsomme Sving.

Saa led det henad Aften.
Af Solens røde Glands
Kun Bøgenes Isse
Bar en glimrende Krands.
Men Dæmringen sneg sig
Gjennem Busk, gennem Krat
Og hviskede: nu kommer
Den stille, store Nat.

Jævnt sagtnede den Vilde
Sin stormende Gang;
Den travede, den rendte,
Og kun sjelden den sprang.
Den snøfted og den letted
Kun fortrøden sin Fod,
Den snubled over Tuen

Og mangen knudret Rod.

Og ved en Egestamme,
Hvis Rødder som et Net
Krøb ud og ind fra Bullen,
Den standsede med Eet.
Paa tørre, glatte Moslag
Den snublede, den gled,
Og styrtede saa sammen,
At den stønnede derved.

Da glimted Haabet atter!
Ved Faldets Sving og Hast
99 Den ene stærke Line
Om Haandlede brast;
Men sindig og forsigtig
Sin Haand han hvile lod,
Han hæved ei sit Hoved,
Han rørte ei sin Fod.

Nu randt det ham i Sinde,
Det var den søde Stund,
Der ellers tidt ham vinked
Til dunkle Rosenlund,
For under de duftende,
De fyldige Lindetræ'r
I Natten trygt at møde
Sin unge Hjertenskjær.

Og Tegnet, som i Løndom
De brugte, hvergang
De nærmed sig hinanden,
Det var en simpel Sang,
En jævn lille Vise,
Uskyldig, from og glad,
Som begge de to Hjerter,
Der saa ofte den qvad.

I Rosenhaven bundet
Den Kronhjort da stod,
Og nipped Lindens Blade
Og laae ved dens Rod.
Og naar da Sangen toned,
Lidt mindre sky og vild
Den vendte sine Ører
Og lytted gjerne til.

100

Thi Hjorten høiligt elsker
Og hører med Lyst
Den Velklang, der kan fødes
Af et Menneskes Bryst.
Saasnart den derfor spored
Den Vexelsang blid,
Den lod sig villig klappe
Og traadte gjerne hid.

Hiint Elskovens Løsen
Det kom han her i Hu;
Og skjøndt hans Hjerte brændte
Omspændt af Vee og Gru,
Saa hæved han dog Stemmen
Saa blødelig og blid,
Som naar en Moder luller
Sit Barn ved Nattetid:

»Hvor tindr er nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det Fjerne
Min Sjæl ved Dag og Nat.
Dig lokker nu min Stemme;
Jeg veed, Du kommer jo,
Thi aldrig kan Du glemme,
Du skjenked mig Din Tro!«

Men Hjorten dreied Øret,
Den vendte Hov'det lidt;
Det var de samme Toner,
Som den fornåm saa tidt.
Det lod ret, som den sukked
Og atter laae den ned.
101 Tungt aanded Ungersvenden
Og blev saa atter ved:

»Hver Nat er jo vor Sommer,
Dens Blomster er e vi;
Naar Dagen den kommer,
Er vor Sommer forbi.
O, yndigste Kjærminde!
O, Elskovsrose rød!
I Mulm jeg kan Dig finde,
For Din Duft er stærk og sød!«

Saa nynnede han og løste
Med den vaersomste Haand
Af begge sine Ankler
De stærktsnoede Baand;
Og lempeligt han listed,
Med høitbankende Barm,
Den allersidste Løkke af,
Som kuede hans Arm.

Han sagte lod sig glide
Fra Dyrets brede Ryg,
Ned sank han ved dets Side
Paa Mosteppe tryg.
Dog knap sig følte Hjorten
For Baand og Byrde qvit,
Udstødte den et Brøl,
Sprang op og kneised frit.

Med Bragen brød den gennem
Den tætte, mørke Skov,
Den vækkede de smaa Fugle,
Som sad der og sov;
102 Og længe hørte Svenden
Hver raslende Busk,
Og hvor Grenene de knaged
Ved de voldsomme Rusk;

Til fjernere sig tabte
Hver Lyd og hver Larm.
Da strakte han med Vellyst
Sin Fod og sin Arm;
Sin stivnede Nakke
Og sin martrede Lænd
Paa mosbløde Leie
Han lod nu segne hen.

Han folded sine Hænder,
Slog Kors for sit Bryst,
Og takkede Vorherre
Med hendøende Røst,

Fordi han havde frelst ham
Fra saa grusom en Død.
Dybt sank han saa i Dvale
Og glemte al sin Nød.

IMØLLEN.

Hvor klare Skovbæk risler
Bag Bøgenes Skjul,
En Vandmølle vælter
Sine brusende Hjul;
Den ligger dybt og dulgt,
Og Huulveien snoer
Sig nær forbi Huset
Og ned mod Bolefjord.

103

Den lille Hauge breder sig
Saa hyggelig og peen
Med brogede Asters,
Med Æbler paa Green;
En Vedbend sig klamrer
Til den kalkede Gavl;
I Gaarden Duer kurre
Og Anden er saa travl.

Men nærved, paa en Banke,
Hvor der er lyst og frit,
Man skue kan til Nord og Syd,
Til Øst og Vest saa vidt,
Hen over Axelhoved
Til Stevns med steile Bred,
Til Vildbanegaarden,
Til det lange, smalle Fedd.

Der tjener nu i Møllen
En vakker Ungersvend;
Det er ei længe siden,
Han kommet var derhen.
Den gamle Møller fandt ham,
Da halvdød han laae
I Skov, med nøgne Fødder
Og med linned Kofte paa.

Han pleiet blev og qvæget,
Men det vared kun kort,
Saa kom han brav til Kræfter.
Han kaldte sig Hjort,
Og sagde saa til Mølleren:
»Du seer, at jeg er stærk;
104 Det 'er vel ei saa farligt svært
At lære Dit Værk?

Saa kan jeg ogsaa plante
Og ympe og saae,
Samt mange andre Dele
Forstaaer jeg mig paa.

Hvis Du mig vil beholde,
For Klæder, Huus og Brød,
Jeg trofast vil Dig tjene -
Og Du hjælper mig af Nød!«

Han spurgde da den Møller:
»Hvor er Du vel fra?«
Med rødmende Kinder
Gjensvared Svenden da:
»Jeg tjente, Nord paa Øen,
Saa stolt en Riddersmand,
Den mægtigste, den rigeste
Udi vort hele Land.

Han eier store Borge
Med Lade og med Lo,
Og Guld og raske Heste
Og Svende, maa Du troe.
Men jeg gav mig ikke af
Med Stang eller Staal;
Jeg hægede hans Lilier
Og blædede hans Kaal.

Jeg røgtede hans Abild
Fra Vaar og til Høst;
En Urtegaardsmand
Lever ogsaa med Lyst!
105 Jeg sysled tro og stille,
Jeg passede min Dont;
Og roligt var mit Hjerte,
Thi jeg tænkte ei paa Ondt.

Da blev jeg nok af Avind
For min Herre beført;
En Aften blev jeg grebet
Og bastet og snørt;
Halvnøgen blev jeg kastet
I Kjelderens Dyb;
Der laae jeg mellem Øgler
Og Tudser og Kryb.

Det hued mig just ikke
At dvæle længe der;
Den klare Luft og Skovens Duft
Jeg havde mere kjær.
Saa fandt jeg paa med Liste
At bryde mig en Vei.
Gud kjende maa min Brøde -
Jeg kjender den ei!«

Men Mølleren, den gamle,
Han smilede med List:
»Saa Alt, hvad her Du melder,
Er baade sandt og vist?
Du seer mig ikke ud til
At have tjent for Løn;
Du ligner i Din Fore meer
En Riddersmands Søn.

Dog - Bonde eller Ridder -
Det har mig lige Magt;
106 Det være nu og blive,
Som Din Mund mig har sagt.
Saa bliv, og pas min Have,
Bær Vand, hug Ved og k jern
For Tøsen der; og vaag saa,
For mig ved min Qværn!«

Alt som de saadan talte,
Den Møllerdatter stod
Nyfigen i den aabne Dør
Og tripped med sin Fod.
Og da de slutted Pagten
Med Haandslag, og gik,
Hun hvisked: »Gud skee Lov da!«
Og sendte dem et Nik.

Saa blev han der i Møllen,
Saa tog han trøstigt fat,
Og flittigt hjalp dem Begge
Ved Dag og ved Nat.
Han plukked Haugens Æbler
Og fik dem op paa Loft,
De brune Køer flytted han
Paa Eng og paa Toft.

Saa pusled han i Haugen,
Saa skjæfted han en Lee;
Han snitted Skoe saa nydeligt.
Som Nogen vilde see.
Snildt fletted han af Vidie,
Med Grønt og med Hvidt,
Til Anna en Garnkurv,
Hun havde ønsket tidt.

107

Han øved tusind Kunster
Og Intet faldt ham svært,
Og Alt, hvormed han sysled,
Blev dem Begge saa kjært.
I Hjertet Anna tænkte:
»Jeg kan jo ei derved!«
Men hvor han stod, og hvor han gik,
Var hendes Øine med.

Naar saa den Gamle silde
Til Ro sig havde lagt,
Gik Hjort i Møllen ene
Og holdt sin Nattevagt.
Mens Voverne da bruste
Og over Hjulet sprang,
Hans Tanker gik saa vide,
Og Barmen blev ham trang.

Saa hældte han paa Qværnen,
Fik Alt i Drift og Skik,
Hen til den aabne Vindglug
Han tankefuld gik;
Han stirred ud i Natten,
Og støttede sin Arm
Og lænede sit Hoved
Til den sittrende Karm.

Forsagt det var han ikke,
Han kjendte ei til Frygt;
Hans Hjerte følte Længsel,
Men det blev ikke sygt,
Thi det var frisk og freidigt;
Men Fremtids Haab og Lyst
108 Og Længselen bar Blomster
I Sangen fra hans Bryst.

Hans Sanges søde Toner
Og de elskovsfulde Ord

Fremspirede som Urter
Af en foraarsvarm Jord;
De satte Knup og Blomster,
De spredte deres Frø,
Og Frøet fandt et Jordsmon,
Hvor det ikke skulde døe.

Naar ret han sang og sukked
Af sin Længsel berørt,
Og troede sig af Natten kun
Og Skovens Træer hørt,
Da vaaged der et Hjerte,
Da aanded dybt en Barm,
Da smilede to Læber
Og en Kind blev saa varm.

I Sengen sad ung Anna
Med Haand paa Brystet lagt,
Hun følte Hjertet banke
Ved Sangens Trolddomsmagt;
Det var en ukjendt Sødhed,
Og det friske Pigebarn
Hver Nat sig hilded meer
I det usynlige Garn.

Om Dagen hendes Øie var
Som Himlen er i Vaar,
Hvor Solen snart smiler,
Snart Regnskyen staaer.
109 Snart var hun bly og bange,
Snart var hun kjæk og fri,
Blik sendte hun ham mange,
Men ak! de gik forbi.

Hans eget Sind, hans Tanker
Maatte vandre saa vidt;
Den Fribaarnes Hjerte var
Jo slet ikke frit.
Han gik og røgted troligt
Og trofast al sin Pligt; -
Og den gamle Faders Øie
Ei kunde ændse Sligt. -

Det var en Stund før Middag;
Træt af sin Nattevagt
Sig Hjort paa tvende Sække
I Møllen havde lagt.
Med brune Haar om Panden
Han i det dybe Blund
Laae der og smilte venligt
Med den friske røde Mund.

Foran ham dvæled Anna;
Hun skulde sagt: »Kom ind!«
Brat standsed hendes Aandedræt,
Og bleg blev hendes Kind.
Men Kjækheds Rose atter
Fremblomstred rød og sund,
Hun bøied sig, hun smiled,
Hun nærmed sig hans Mund.
Hun vilde paa hans Læbe
Sin Læbe trykke varm, -
110 Da kom hun til at røre
Den Slumrendes Arm.
Det jog ham af en Slummer,
Der var ham saa k j ær;
Han drømte sig en Andens

Favntag og Læber nær.

Op sprang han fra sit Leie,
Han kneisede stolt,
Ned sank hans Blik paa Pigen,
Forundret og koldt.
Hun segned fast i Knæer,
Som paa en Vægt hun bar,
Han syntes hende dobbelt
Saa høi, som han var.

Hun læste i hans Øie,
Som talte koldt, men blidt:
»Jeg kan Dig Intet give,
Thi Intet meer er mit!«
Ind ginge de da tause,
Hvor den Gamle ventede dem;
Men nu var Freden borte
Fra sit yndigste Hjem.

Før var hun let og lystig,
Nu gik hun stille om,
Hun smilede kun tvungen,
Naar Faderen kom.
Med Hunden før hun ganted,
Nu havde den faaet Ro,
Og ligegyldig var hende
Selv hendes røde Ko.

111

Og naar hun skulde sige
Til Hjort: »Kom hid og hør!«
Da gik det ei fra Læben
Saa freidigt, som før.
Og gik de hjem fra Engen,
Hvor Kørerne var,
Hun bad ham ei at bære
Det fulde Melkekar.

Saa tænkte hun paa Jørgen,
Den utroe, kjære Svend;
Da smiled hun saa bittert
Og stirred for sig hen.
»Jeg aldrig fanger Lise,
Jeg aldrig fanger Ro;
Mit Hjerte har ei Herberg
Til begge disse To.«

Saa pleied hun i Barmen
Som en Urt sin Smertes Braad;
Hun blegedes og falmed,
Skjøndt hun dulgte sin Graad.
Natten saae hende græde,
Men Dagen sjelden lee, -
Og dette var da Noget,
En Fader kunde see.

RHITRA.

Den Møller stod paa Høien,
Hvor over Skovens Top
Man vide om kan skue,
Og Hjort kom just derop.
112 Da sagde Hiin med Dvælen:
»Dig vil jeg nu betroe,
Hvad svart paa Sind mig tynger;
Maaskee jeg da faaer Ro.

Hør, siig mig, seer Du ikke,
Hvor kummerlig og bleg
Min Anna gaaer, som ellers
Var fuld af Spøg og Leg?
Jeg aner, hvad hun feiler;
Jeg troede, Alt var glemt!
End seer jeg Sorgens Spire
I hendes Hjerte gjemt.

Hun havde sig en Fæstemand,
Saa ung, som hun var;
Jeg tænkte, det skulde blevet
Det lykkeligste Par;
En dygtig Karl var Jørgen,
Saa ærlig og saa bold;
Hist boer han hos sin Fader
Henne i Axelvold.

De var som glade Børn,
De leged og de loe;
Hun syntes mig saa lykkelig,
Han syntes mig saa tro;
Saa jeg var tryg og rolig
Og takked Gud, der gav
Mit Barn en kjæk Beskytter,
Naar jeg laae i min Grav.

En Aftenstund kom Anna
Dødbleg fra Skoven hjem;
113 En Hemmelighed bar hun,
Som end aldrig kom frem.
Hun vilde aldrig sige,
Hvad der hun fik at see,
Men langtid hendes Taarer
Forkyndte Hjertets Vee.

Reent Jørgen var forandret;
Tungsindig og bly,
Han kom her mindre flittigt,
Og var ordknap og sky;
Jeg saae tidt, hvor han blegned
Og sittred, naar han kom;
Saa blev han ganske borte,
Og Alt var skiftet om.

Saa mødtes vi da ikke
Før engang ved en Fest
I Roholt, hvor vi begge
Vare budne til Gjæst.
Der tog jeg ham tilside
I Haugen, i en Vraa
Og sagde: »Siig mig, Jørgen!
Hvad tænker Du dog paa?«

Med angerfulde Taarer,
Med hviskende Røst
Han Alt mig aabenbared
Saa ængsteligt og tyst.

At Anna end han elsked,
Ved Guds Blod han mig svoer,
Og dette var hans første,
Det var hans sidste Ord.

114

Hvad skulde jeg vel sige?
Utroligt syntes jo
Alt, hvad han mig beretted,
Dog maatte jeg ham troe.
Os Mørkets Herre faaer jo
Saa tidt en Snare lagt,
Vi fristes paa vor Vandring
. Af mangan sælsom Magt.

See, for en Snees Aar siden
Bemærked vi engang,
Paa skovbegroede Fedd
Hist yderst at der svang
En hvidlig Røg sig langsomt
Bag Træernes Top,
Og hvirvled mellem Løvet
Som fra en Skorsteen op.

Vi troede, det var Vender,
Der var stegne i Land;
Vi tænkte, det var Røgen
Fra deres Kjøkkenbrand,
Og jeg og flere Grander
Vi droge da derned,
De skulde dog ei syde
Deres Davre i Fred.

Men da vi kom til Pynten,
Vi ingen Vender saae;
Bag Krattet mellem Buske
En lille Hytte laae,
Opført af Mos og Græstørv;
Foran i Lyngen rød
115 Der sad paa Huk en Qvinde
Med et Barn paa sit Skjød.

Med ydmyge Lader,
Men med listige Blik
Den fremmede Qvinde
Imøde os gik.
Hun vilde have Fred og Frist,
Det kunde vi forstaae,
Os fremmed var Ordet, som
Paa hendes Tunge laae.

I sin brogede Kjortel
Hun neied dybt mod Jord;
Fra de kulsorte Øine
Det ret som Gnister foer.
Hun dækked ei med Blusse]
Det ene nøgne Bryst,
Mens Ungen laae og kravled
I Lyngen med Lyst.

Saa lod vi hende bygge der,
Hvor ellers Ingen kom.
Selv vandred hun dog flittigt
I Bygderne om.
Vort Maal hun hurtigt lærte,
Og følte sig tryg,

Og tiggede ved Dørene :
Med Barnet paa sin Ryg.

Hun læged Ko og Qvie,
Og spaaede gamle Mænd
God Lykke udi Dobbel
Og Børn af deres Lænd;
116 Ungdommen Gods og Beilere;
Ved hemmeligt Spil
Hun lærte dem at tvinge
Sig Elskere til.

Saaledes saaes hun ofte,
Den snedige Qvind,
Hos Unge og hos Gamle
At liste ud og ind.
Hun var saa sledsk og ydmyg,
Hun var saa kattermild.
Men fæl var hendes Øies
Dybtbrændende Ild.

Men altsom Glutten voxte
Og vevert kunde gaae,
Til den gamle Gulitza
Man sjelden mere saae.
Og tidlig Tøsen, Rhitra,
Skjød op og blev stor,
Og gik, knap tolv Aar gammel,
Alt i Moderens Spor.

I de brogede Pjalter,
Med nøgne, smaa Been,
Var hun deilig som en Rose
Og altid skjær og reen.
En Skov af sorte Krøller
Om brune Hals og Kind,
Som Steenkul saa blanke,
Var hendes Hue og Lin.

Det eneste, lille Smykke,
Hun eiede, det var
117 Af pure Guld en Slange,
Hun i venstre Øre bar.
Det var hendes bedste,
Hendes dyreste Klenod;
Og rørte man ved dette,
Saa blev hun ikke god.

Hun stripped om i Engen,
Og hvor hun saa kom hen,
Forvendte hun strax Hjertet
Paa hver en Ungersvend.
Men alle de smaa Piger,
Som leved her omkring,
Dem, sagde man, hun lærte
Heel mange slemme Ting.

Vi saae hende ofte,
Net pyntet med en Krands
At dandse os den vildeste
Ellepige-Dands.
Saa sang hun kaade Viser,
Som selv hun opfandt,
Slog Hjul henad Veien
Og som en Vind forsvandt.

Hun spiste saare lidet,

Vel nøiet, med hvad hun fik,
Og drak kun Vand det klare,
Men ingen rusende Drik.
Hun smutted som en Lækat
Paa Sti og paa Vei,
Men - hvor hun var om Natten,
Det vidste man ei.

118

Thi havde hun nu dandset
Og sjunget og var træt,
Og havde faaet at drikke
Og spise, og var mæt,
Saa, før man saae sig om,
Var hun borte som en Muus,
Og kom først seent igjen
Til eet og samme Huus.

De unge Karles Ruus, ja,
Den kunde man forstaae!
Hun lille var, men rank dog
Som en spillende Raa;
Saa fiint og dog saa fyldigt
Sig rundede med Lyst
Den kraftige Hofte
Og det faste, unge Bryst.

Skjøndt voxen, ei hun skifted
Hverken Sind eller Sæd;
Halvnøgen, som en Vild
Endnu gik hun klæd;
Meer yppig var nu Dandsen,
Men endnu mere skjøn,
Og Sangen mere yndig,
Og lokkende i Løn.

Man ymtede da ofte
Snart hist og snart her,
At hiin Mand og den Svend
Var hendes Hjertenskjær.
Det var ei Blik og Tale,
Det var som Trylleri,
119 Der drog dem efter hende,
Og fast Ingen gik fri.

Saa gik det ogsaa Jørgen,
Min Annas Fæstemand.
Engang han saae, hun slumred
I Græsset hist ved Strand.
Da slog hun med Eet
De to sorte Øine op, -
En Gysen sød da rislede
Ham gjennem hans Krop.

Og han var ogsaa fangen,
Og han var hendes Træl;
Hun havde slugt hans Hjerte
Og formørket hans Sjæl.
Alt andet stod i Glemsel,
Hans Villie var brudt,
Og han tilhørte ganske
Den farlige Glut.

Men han var den Eneste,
Som hun ei selv forlod;
Den mandige Ungkarl

Havde tændt hendes Blod;
Kold holdt hun sig i Samqvem,
Men i natlige Stund
Hun søgte og hun fandt ham
Med sin blussende Mund.

Hun var ham altid nær,
Naar han aned det ei;
Var hans Kammer end laaset,
Hun aabnede sig Vei;
120 Naar tidt i fæle Drømme
Heel trangt hans Aande gik,
Da sad hun paa hans Leie
Med stivt stirrende Blik.

Da drog hun de røde Læber
Fra hvide Tænders Rad,
Sødt Smilet da fortolked
Hvad stille Hjertet bad;
Hun aabned sine Arme,
Han brød da tidt sin Pagt,
Henreven af en lønlig,
Ubetvingelig Magt.

Dog af alle gode Engle
Han var ei reent forladt;
Og stundom faldt et Lys
I hans aandelige Nat;
Og i et saadant Lysglimt
Blev da hans Tanke vendt
Til hellig Antons Kloster,
Som ligger hist paa Skrænt.

I Kirken hist, den stille,
Tryk under Korsets Læ
Ved Skriftestolen ydmyg
Han bøiede sit Knæ;
Han lagde frem sit Hjerte
Med Alt, hvad det forbrød.
Og for et kjærligt Øre
Han klagede sin Nød.

Den fromme Broder sukked:
»Din Fristelse er svar!
121 Men Himlen for Din Anger
Forladelse har.
Er Fristerinden hos Dig,
Da vend det saadan om,
At ei hun Dig forlader
Ad samme Vei, hun kom.

Da er Du brat befriet,
Din Strid er kjæmpet ud,
Og hende seer Du aldrig.
Gak bort nu med Gud!«
Saa modtog han Velsignelse
Med Suk og med Graad,
Han kyssed Munkens Hænder
Og takked for hans Raad.

Den følgende Nat derpaa,
Med Havblik i sit Sind
Han, træt af Dagens Møie,
Var rolig slumret ind:
De gyseligste Gjøglesyn
I Drømme da han saae,
Som en Egebul tungt

Over Brystet det ham laae.

Han vaagned med et Skrig, see!
Da sad hun der igjen;
Let havde hun sin Haand
Paa hans Hjerter lagt hen.
Hun smilede saa lokkende,
Hun bøiede sig mild,
Hun vilde med sin Læbe
Hans Øie lukke til.

122

Rask rev han sig af Pigens
Blødt svulmende Favn,
Han sprang udaf Sengen
I Frelserens Navn;
Han aabnede sit Vindue
Og i Kammerset ind
Faldt fredeligt og venligt
Det klare Maaneskin.

Stiv som en Billedstøtte
Der Rhitra nu stod,
Som Krampen hende knuged
Fra Isse og til Fod.
Det deilige Ansigt
Fortrak sig med Eet,
Som var hun i den gyseligste
Dødsqval bestedt.

Og mens hun stod saa hvid
Som den kalkede Væg,
Hendes Krop som en Skygge
Blev meer og mere bleg;
Saa svandt hun gjennem Vindvet
Lig en dæmrende Sky,
Og et Hyl og en Jammer
Lød høit over By.

For Vindvet slog han Kors
Og takkede sin Gud,
Der trygt ham havde hjulpet
Af Syndens Snare ud.
See, det har han betroet mig,
Og saadan blev han frelst;
123 Alt var ham som en Drøm, -
Det mener jeg og helst.

Ung Rhitra var forsvundet,
Hun aldrig saaes igjen;
Nu blev der atter Fred
Mellem Pige og Svend.
Men endnu voved Jørgen
Sig ikke hid til os,
Han er forknyt og bange, -
Han dvæler ei af Trods!« -

Her taug den gamle Møller,
Men Hjort han mæled ei.
Saa gik de ned ad Banken
Paa den skyggefulde Vei
Men Ungersvendens Øie
Sig tankefuldt sneg
Til Pynten, hvor Gulitzas
Kjøkkenrøg opsteg.

DEN VANDRENDE SANGEK

Storken, den kloge Fugl,
Forlængst var draget væk,
Og gule Blade seiled
Ned med den klare Bæk;
De skrigende Krager
Forfulgte Bondens Plov,
Smaafuglene sad stumme
I den brogede Skov.

124

Nu Tiden og var kommet,
Da Humlen skulde ind;
Den stod endnu i Haugen
Bedækt med Høstens Spind.
De yppige Ranker
Havde flettet sig til Net,
De lysegule Knopper hang
Bag dunkle Blade tæt

Rask Hjort nu afklædte
Hver Sime og hver Stang,
Den Møller og hans Datter
Bar gjennem Døren trang
De brusende Stengier
Med deres Rigdom paa;
Af bittersøde Kryder
Da dufted hver en Vraa.

I Øverstestuen
Hele Høsten blev slængt;
I Midten blev paa Træstagen
Tranlampen hængt;
Da blev det muntre Arbeid
Dem til en lille Fest;
Hid kom der, for at hjælpe,
Heel mangan venlig Gjæst.

Der sad de, Gamle og Unge,
Rundtom paa Stol og Bænk;
Dem bar da liden Anna
Til Velkomst en Skjenk.
Saa plukked de med Iver,
Ei Tiden blev dem lang;
125 Der hørtes mangan Krønik
Og mangan gammel Sang.

Men just som nu en lystig
Fortælling var forbi,
Da toned der for Døren
En deilig Melodie.
Derude under Linden,
Paa Steenbænken sad
En vandrende Sanger
Med sin Cithar og qvad.

Han bad om Ly for Natten,
Han bad om en Bid Brød;
Da hældte ung Anna
Den Humle af sit Skjød,
Og vinkede i Døren,

Med rødmende Kind;
Og kneisende og rank han
I Stuen traadte ind.

Han lystig var at skue
Med Strængeleg i Haand,
Med Blomster paa sin Hue
Og med brogede Baand.
Den Møller da heel venligt
Imøde ham gik.
De unge Piger skottede
Til ham med skjelmske Blik.

Men Hjort, som sad i Krogen,
Hvor der var mindre lyst,
Han rørte sig slet ikke,
Han holdt sig ganske tyst,
126 Og strøg ned over Panden
Sin brede, brune Lok.
Da rakte man den Sanger
Baade Mad og Drikke nok.

Imens han drak og spiste,
Deelte han med sin Hund,
Der logred ved hans Side
Og slikked sig om Mund.
Til Tak for Mad den reiste sig
Paa Bagbeen og gik,
Og gjorde andre Kunster,
Efter Hundenes Skik.

Da mælede den Møller: »Stig,
Hvem tjener Du, min Ven?
Du er som Himlens Fugle,
Der sorgløst flyve hen:
De sprede ei, de høste ei,
De sanke ei til Bo;
En Herre lader op sin Haand
Og fylder deres Kro.

Saa mener jeg, Du har vel og
En Herre rig og stor,
Der fylde kan Dit Bæger
Og dække Dig Dit Bord.
Dig blev vist ellers Veien
Over Livets Hede trang?«
Da tog den Sanger smilende
Til Citharen, og sang:

»Jeg tjener ingen Herre!
Som Fuglen fri og let
127 Jeg ikke lod mig spærre
I Buur eller Net.
Den Drot, som jeg adlyder,
Han boer her i mit Bryst,
Og freidigt jeg kun fryder
Mig ved min egen Lyst.

Den hele Jord og Himmel
Det er min Eiendom;
Alle Herligheders Vrimmel
De flokke sig derom.
Min Skat kan aldrig tømmes,
Ei mindskes kan min Magt;
Aldrig kan der drømmes
Meer kongelig en Pragt.

Hvert Sind og hvert Hjerte
Er min ydmyge Vasal;
Jeg dulmer hver en Smerte,
Jeg smykker Glædens Hal.
Og Qvinderne, de søde,
I hvor jeg træder op,
Mig bære huldt imøde
Liliens og Rosens Knop!«

Da letted paa sin Hue
Med Smil den Møller god:
»Saa fornem Gjæst at huse
Jeg havde næppe troet!
Men Lige søger Lige!
Det sømmer sig jo bedst:
Du er vel, kan jeg tænke,
Heel ofte Kongens Gjæst?«

128

»Jeg kommer,« qvad den Sanger,
»Just lige fra hans Borg;
Der hersker liden Glæde,
Men desto mere Sorg.
See, mens I flittigt sysle
Med Øllets bittre Kraft,
Med Cithren jeg fortæller jer
De Syner, jeg har havt.«

Han lagde sig tilbage
Og tankefuld saae
Mod Bjælkeloft, mens Strængen
Han sagte rørte paa.
Men hen til hans Læber
Alle Blikke fulgtes ad.
Kun Hjort holdt sig stille
I Krogen, som han sad.

I KONGSGAARDEN.

»Kong Erik sad paa Curve
I Høielofts-Sal;
Den engellandske Frøken
Var hans Dronning og Gemal.
Hun straaled ved hans Side
Fra stolte Kongestol
Saa mild og saa deilig
Som Vaarens klare Sol.

Men han var vild og flygtig
Som Kornmoed i Høst;
Ustyrlic som Stormen,
Der hæver Nordhavs Bryst.
129 Der var kun fattig Fred
Mellem Dronning og Drot,
Thi Hagelskur og Solens Smil
De enes ikke godt.

I Kongens Gaard der tjente da
Det elskeligste Par;
Den unge Strange Nielsen
Den Ene af dem var;
En kjæk og freidig Jyde
Af den ædlest Rod;
For Dronningens Aasyn
Som Kammersvend han stod.

Den Anden det var Stjernen
I hendes Jomfruflok,
Og det var Frøken Ellen
Med den guldblond Lok;
De Roser og de Lilier
De blegned paa hendes Vei,
Hun deilig var som Dagen, -
Men det vidste hun ei.

Hr. Strange var udsprunget
Af den mægtigste Æt;
Klart var hans Skjold, hans Adel
Uden Skygge eller Plet.
Hun kjendte ei sin Fader,
Og næppe var hun fød,
Saa blev der talt forblommet
Om hendes Moders Død.

Men hos den gamle Dronning
Blev hun fostret som spæd;
130 I Fruerbuur hun lærte
God Adels Skik og Sæd.
Og da hun var saa deilig,
Og da hun var saa god,
Saa blev hun valgt at sidde
Ved den unge Dronnings Fod.

Det vared ikke længe
Saa spired der frem
Den lifligste Maiblomst
Og duftede for dem;
Og alt som den yndig
I deres Vaar fremgik,
Paa den de Begge stirred,
Og saa mødtes deres Blik.

Ung Strange vandrer eensom
I Skov og i Lund,
Han ændser ei at jage,
Han lokker ei sin Hund.
Og Frøken Ellen sidder
Og sømmer Silken blød,
Mens Haanden med Naalen
Synker drømmende i Skjød.

Han viste hende Høviskhed,
Hvor som han kunde bedst;
Han holdt hende Bøilen,
Naar hun steg paa sin Hest.
Ud fra de rige Lokker
Da mildt to Øine saae,
Som Kornblomster smile
Mellem guldgule Straae.

Saa fra et Smil de naaede
Til et Haandtryk i Løn;

Og Jomfruen modstod
Ei Ungersvendens Bøn;
Men hemmeligt de mødtes
I slig Uskyldighed,
At Himlens rene Engle
Maatte juble derved.

I Curve Rosenhave,
Paa Grønsværet stod
En mægtig Kronhjort foldet
Ved Lindetræets Rod.
Did iled de Begge
I Nattens Skygge hen,
Den Hjort blev deres Løndoms
Fortrolige og Ven.

Og Tegnet, som i Nattens Mulm
De brugte, hvergang
De nærmed sig hinanden,
Det var en simpel Sang,
En jævn lille Vise,
Uskyldig og glad,
Som begge de to Hjerter,
Der saa ofte den qvad:

»Hvor tindrer nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det Fjerne
Min Sjæl ved Dag og Nat!«
Og naar da Sangen toned,
Den Hjort, lidt mindre viid,.
132 Vendte de brede Ører
Og lyttede til.

Til sidst den blev saa taalig,
At den sig klappe lod;
Og naar sig Sangen meldte,
Ved Jomfruens Fod
Den lagde sig i Græsset,
Saa hun i lystigt Mod
Tidt hængte den om Halsen
Sit kjæreste Klenod;

En Kjedemed et Kors,
Med Frelserens Billed paa,
Af gyldne Led og Plader
Og smykt med Stene blaae.
Naar saa de maatte skilles,..
Hun med sin hvide Haand
Igjen tog af dens Nakke
Det dyrebare Baand. .

De troede sig saa dulgte
Som Duer i Klippespalt;
Men Øren har en Hofgaard
Og Øine overalt;
Og Intet er saa svært,
Om man er nok saa snild,
At holde skjult for Verden
Som tvende Hjerters Ild.

Dog Ingen dem forraadte,
Ei ublid Fortræd
For Foden Stød dem lagde
Eller skræmmed deres Fred.
133 Man voved ikke Saadant,
Thi han var stolt og kjæk;

Man nænned ikke heller
At volde hende Skræk.

Hjem stævned da Kong Erik,
I Hu var han saa gram;
Ind drog han paa sit Gurve,
Og Ufred fulgte ham.
Tilsøes forlænge havde .
Han feidet paa Holsters Land:
Liig Odderen, ei han kunde
Faae Halen op af Vand.

Han ændsed knap sin Dronning;
Men til Banket og Fest
De useligste Karle
Han samlede til Gjæst.
Hvad Slet der var at finde,
Det sad omkring hans Bord.
Som Herren er, saa træde
Og Svende i hans Spor.

En Dag han sad og ganted
Med dem ved fuld Pokal,
Da traadte ind med Latter
En Svend i Kongens Sal.
Han meldte: »Herre Konge!
Der staaer ved Borgeled
En Tiggertøs, som ønsker,
Med Dig at tales ved.

Hun loe kun, da jeg trued,
For Pidsken. ei hun løb,
134 Og Hundene, jeg pudsed,
De blev bange og krøb!«
Kong Erik lystigt tømte
Sit Bæger da paastand:
»Vi gad dog nok forfare,
Om Os hun trodse kan!«

Med Fjerbarett paa Isse,
Med klingert Sværd ved Lænd,
Strunk spanked gjennem Borggaard
Han foran sine Mænd;
Og udenfor ved Linden
Paa en Græsbænk de saae,
Halv støttet paa sin Albue
Den Tiggerpige laae.

Hun bar et pjaltet Skjørt kun,
Nøgen var Fod og Arm;
Stor Deilighed omgav dog
Hendes Ansigt og Barm.
Og det eneste Smykke,
Hun havde, det var
Af Guld en lille Slange,
Hun i venstre Øre bar.

Hun rolig blev siddende,
Og lod de Fødder smaa
Sig sagte kun bevæge
I grønne Græs og Straa.
Om Halsen ringled Lokker
Kulsorte som en Snog;
To afgrundsmørke Øine
Paa Drotten hun opslog.

En Gysen overfoer ham,
Hans Lød blev saa bleg,
Som i en Ruus fortumlet
Tilbage lidt han veeg;
Et Flammeblus saa atter
Ham til Ansigtet steg,
Men ei en Lyd endnu
Fra Læben sig sneg.

Da hvisked han: »hvad vil Du?«
Man hørte knap hans Røst,
Og heftigt under Fløilet
Sig hævede hans Bryst.
Men rned Hovedet lidt hældet
Taus til ham skotted hun,
Og smilede og spilled
Med Fingren paa sin Mund.

»Hvad vil Du mig?« gjentog han
Med stirrende Blik.
Da reiste hun sig langsomt
Og vinked ham og gik
Foran saa let og siirlig ind
I tætte Rosenlund;
Han fulgte hende lydig
Som en kjælen Skjødehund.

Hvad der de talte sammen,
Fik intet Øre hørt;
Men de prægtigste Klædemon
Hun snart saaes iført.
Stærkt spraglede Farver
Hun allermeest var huld;
136 Saa bar hun Sort og Gult og Rødt
Græsgrønt med Sølv og Guld.

Hun Kjeder fik og Spanger
Og sølvspændte Skoe,
Kun ingen Ring i Øret, -
Hun blev sin Slange troe.
I lange Lindegyde,
Som fra Borgen monne gaae,
Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laae;

I sidste Sted i Rækken,
Som var saa sirligt bygt,
Halv dulgt bag Rosenhækken
Og med Billeder smykt,
Hun slumred mest om Dagen
I sin yndige Bo, -
Til Slummer havde Natten
Ei synderlig Ro.

Paa Jagt i grønne Skove,
Ved Dands og ved Spil,
Ved natlige Banketter,
Hvor Glæden ret var vild,
Paa eensomme Vandring
Langs Curve-Søens Blaae,
Man Dorrit, som hun kaldtes,
I Kongens Følge saae.

Naar paa melkehvide Hoppe,
Let bygget som en Hind,
Hun traved hos hans Side
I Skovens Tykning ind;

137 Naar i friske Sommermorgen,
I stille Rosenlund
De hviskede Bryst mod Bryst
Og sukked, Mund paa Mund;

Naar de seilede paa Søen,
Naar under Nattens Slør
Han listed sig formummet
Og svandt bag hendes Dør:
I hende reent fortabt,
Kun hende ændsede han, -
Forsvundet af hans Tanke
Var Dronning, Folk og Land.

I Fruerbuur sad Dronningen,
Mens Taaren lønligt randt;
Med sine unge Møer
Hun væved og hun spandt;
Men intet Net hun knytted
Saa stærkt og saa snildt,
Der kunde atter fange
Hendes flygtige Vildt.

Saa gik en Høst og Vinter;
Men da Kukkeren sang
Igjen i Vaarens Løvsal,
Hvor Daadyret sprang,
Da faldt ung Dorrits Øie
Paa Hr. Strange engang,
Da bagom hendes Hauge
Han vandred over Vang.

Heel tankefuld hun saae ham
At søge ind i Lund,
138 Iført den grønne Kofte,
Med Horn og med Hund;
Ømt blev da hendes Hjerte,
Som havde det længe blødt;
Vel følte hun en Smerte,
Men det smertede saa sødt.

Ham fulgte hendes Tanke,
Ham fulgte hendes Fred,
Og hvor han siden dvæled,
Der dvælede hun med,
Og lokked ham saa listigt
Snart her og snart der, -
Ei mærked dog Kong Erik
Den bedragelige Færd.

Thi, underligt at sige,
Det lod, som hun var To:
Paa samme Tid hun sad
I sin yndige Bo
Og skjemtede med Kongen,
Har Mangen svoret paa,
At hun var seet i Lunden
Efter Strange at gaae.

Men Junker Strange trodsed
Hendes Deiligheds Magt,
Hans stolte Blik nedslynged
Usigelig Foragt.
Mat fra hans Hjertes Klippe
Sank hendes Øines Skud,
Thi han var reen som Sneen
Og trofast mod sin Brud.

Hendes Smil og Sang og Dandsen
Saa sommerfuglelet,
Alt - Alt var forgjæves,
Og tilsidst blev hun træt.
Hun var som den, der svømmer
Med stønnende Bryst
Og af Brændingen kastes
Igjen fra sikke Kyst.

Foragtet Elskov vender
Sig saare snart til Had.
Tidt Læben bittert rynkes,
Hvor Smilet nylig sad.
Sit Bytte Grumhed fanger
Tidt udi Listens Væv, -
Naar Ulv gaaer ud paa Rov,
Lusker bagefter Ræv.

Saa dulgte hun sin Pine,
Saa dæmped hun sin Harm,
En sikker Hævn hun fostred
I sin flammende Barm.
Ak, hun behøved ikke
At bruge megen List,
Hun snart var paa Sporet
Og Byttet hende vist.

Som Ørnen let opdager
To Duer i Klippespalt,
Snart havde hun udspeidet
De Tvendes Løndom alt.
Hun havde seet dem mødes
Ved Lindetræets Rod,
140 Hvor fredelig og stille
Den tamme Kronhjort stod.

Hun selv, med kvalfyldt Hjerte,
I Nattens dybe Ro
Jo havde hørt dem synge,
De Nattergale to:
»Hver Nat er vor Sommer,
Dens Blomster ere vi,
Naar Dagen den kommer,
Er vor Sommer forbi!«

Det trykked Braaden dybere,
Der pinte hendes Sind,
Og snigende som en Slange
Hun treen til Kongen ind.
Hvor tindred da de Øine,
Hvor lokked Læben sød!
Hun som en kjælen Killing
Gled hen paa hans Skjød.

Saa tog hun om hans Hage, -
Hun Stirrede ham ind
Saa smigerfuld i Øiet
Med Munden paa hans Kind,
Og drypped Gift i Øret
Ved sine lumske Ord; -
Flux fandt de Vei til Hjertet -
Op rasende han foer.

Som afsindig han fraaded,
Og hvid som en Væg

Han greb sig med Haanden
Om sit frodige Skjæg,
141 Og mumlede sagte:
»Ja, bort! ja, han maa bort!
Saa fare han ad Helved
Paa den kronede Hjort.

Saa føre man Tøiten bort!
Fra Dronningen Buur
Og evigt hende gjemme
Bag Laas og bag Muur!«
Saa stønned han stakaandet
Og tumlede som ør.
Da Hsted Dorrit sagte
Sig ud af Kamrets Dør. -

Den næste Dag man fritted,
Man speided her og der,
Men dem, som man søgte,
Dem fandt man ikke meer.
Hr. Strange var forsvundet,
Og Frøken Ellen sad
Ei meer i Fruerburet
Og vævede i Lad.

Man gik omkring uhyggeligt,
Man hvisked tyst i Vraa,
Med ængstelige Øine
Man paa hinanden saae.
Forsvundet var og Hjorten,
Som græssed ved Lindens Rod;
Man rendte og begloede
Den Plet, hvor før den stod.

Dog snart ei meer der spurgtes,
Hvor de Tvende blev af.
142 Som Vindpust, der hvisler
Over daggammel Grav,
Er Menneskers Tanker:
De dvæle kun kort,
Og skynde helst fra Smerten
Og Rædselen sig bort.

Men Dronningen, den fromme,
Den elskelige Viv,
Hun glemte dem ikke,
Hun skjalv for deres Liv.
Saa lod hun mig da stævne
I sit Lønkammer ind;
Der sad hun sorgnedbøiet
Med Haanden under Kind.

Jeg knæled ned og kyssed
Paa Skjørtets Purpurflig.
Da talte hun: »Hør, Folmer!
Hvad jeg vil sige Dig!
Du bære skal mit Lønbud
Alt over Land og Sø,
Du søge skal Hr. Strange
Og den fattige Mø.

Jeg troer, Dit Hjerte hader,
Hvad der er Grumt og Slet;
Jeg veed, at Du er freidig
Og lystig og let.
Hvis Du mig nu kan bringe
Min Smerte Lægedom,

Jeg naadig vil Dig skjenke,
Hvad Du beder mig om!«

143

Hos mig bar altid Qvinden
Den allerførste Priis;
Og Dronningen, hun er deilig
Som Eva i Paradis!
Jeg svoer: »Dem vil jeg søge,
Og jeg skal finde dem!«
Og trykked atter Læben
Paa Kjølens Purpurbræm.

Jeg mener, megen Talen
Den baader ikke stort.
Med Strængeleg paa Ryggen,
Strax ud af Borgens Port
Gav jeg mig da paa Vandring,
Som tidt jeg pleier van;
Jeg gjæsted By og Bonde
Og Borg og Riddersmand.

Hos Munkebrødre sorte,
Hos hvide og hos graae,
Ved fine Frueklostre
Jeg bankede paa;
Men Ingen kunde sige
Mig af det svundne Par,
Fra hver en Port mit Øre
Jeg lige tomt udbar.

Ei vender jeg tilbage,
Mit Ord jeg løse maa,
Om saa til Verdens Ende
Min Fod skulde gaae,
Om saa den ikke standsed,
Før i min Grav jeg gik!«
144 Her taug den unge Sanger
Med et spørgende Blik.

Men stum sad den Møller,
Ei noget Svar der lød;
Forlegen Anna stirred
Paa Humlen i sit Skjød.
De Væven saae, men voved ei
At gribe Traaden fat, -
Forlængst alt havde Hjort
Sin mørke Krog forladt.

Nu Alle var bortgangne,
Nu Alt omkring ham sov.
I Møllen, medens Hiulet
Brusede høit i Skov,
Han tænkte paa med Smerte.
Hvad Sangeren fik fortalt;
Han vilde ei forraade,
Hvor godt han vidste Alt.

Fra Klostret Morgenklokken
Fjernt over Bugten klang;
Da stod den unge Sanger
Alt rustet til sin Gang.
Han lystigt kyssed Anna,
Tog Mølleren i Haand;
Snart svandt bag Krat hans Pudel
Og hans flagrende Baand.

GULITZA.

Novemberstormen havde sig
Til Borgleie lagt;
Nu havde den faaet Bugt
Med Skovens sidste Pragt.
Paa Høien stod ung Strange
Og stirrede did ned,
Hvor hen i Sø sig strakte
Det lange, smalle Fedd.

Der dvæled tidt hans Tanker;
Thi Folmer Sangers Ord
Ham havde tændt en Stjerne
Og ført paa Haabets Spor;
Nu hos den gamle Qvinde,
Som hused hist bag Klint,
Han vilde hente Nøglen
Til sit Livs Labyrinth.

Gulitza maatte vide, -
- Saa bares det ham for, -
Til Løsning og til Frelse
Det kraftigste Ord.
Saa steg han ned ad Skrænten,
Fra Krattet, i det Frie,
Og vandred ud paa Fedd
Ad lidt betraadte Sti.

I Skov snart Veien slynged sig,
Og snart langs lave Strand.
Den hæse Maage svæved
Henover dunkle Vand.
146 Klar hængte Taagens Draabe
Paa sorte Tjørn og Green,
Kun søvnigt leged Voven
Med Strandens Tang og Steen.

Men fjernt, hvor Pynten slipper,
En Røg steg mod Sky;
Der øinede han Hytten
I Buskenes Ly.
Af Steen og Mos var Væggen,
Dens Tag af bleget Tang; -
Der standsed han og lytted
Til den sælsomste Sang.

Snart var det en tungsindig,
Forsørget Qvinderøst,
Der ret vil aande Smerten
Af et fortvivlet Bryst.
Snart lød det som en Jubel,
Uhyggelig og stærk,
Liig Afgrundens Hilsen
Paa Ondskabens Værk.

Han nærmede sig Hytten;
Men udenfor han saae
En stridhaaret Ulv
Ved Tærskelen at staae;
Dog næppe fik den Øie
Paa ham, saa foer den ind, -
Og strax i Døren viste sig
Den vendiske Qvind.

Det rige Haar, Hig Panden,
Var bleget og hvidt;
147 Om Kinderne og Skuldren
Det hængte vildt og stridt.
Ud fra de sorte Øine
Kun matte Straaler skjød,
Som i den hvidgraae Aske
Fra en halvslukket Glød.

I sine brogede Pjalter
Hun neied dybt mod Jord,
Med Hænderne for Brystet
Og mæled disse Ord:
»Jeg vidste af Dit Komme,
Før Du Dit Hjem forlod;
Jeg saae Dig tidt i Drømme,
Du faure, unge Blod!

Jeg kjender nok Din Adel,
Som har sig fjælet bag
Den hvide Møllerkofte;
Jeg saae Din Skjebnes Slag;
Jeg veed, hvad Du vil spørge,
Og jeg skal give Svar!
Kom, sæt Dig her paa Stenen,
Ei bedre Stol jeg har.

Det Vredens Barn, jeg fødte,
Blev ogsaa Din Fordærv;
At frelse Dig og Dine
Er vel mit sidste Hverv!«
Forventningsfuld ung Strange
Tog Plads paa bredden Steen;
Selv hun paa Hug sig satte
Med Skjørtet om sine Been:

148

»Jeg stammer fra en Høvding
Hisset paa Lante Ryn!«
- Stolt tindred hendes Blikke
Under de sorte Bryn, -
»Er Dagen klar og skyfri,
Fra Eders Jomfruland
Min Hjemstavns hvide Klipper
Heel grant man øine kan.

Min Fader var kun Fisker,
Og da han var død,
Sig satte paa vort Dørtræ
Baade Fattigdom og Nød.
Men frisk og vild som Fuglen,
Der flagrer over Sø,
Jeg voxte op og blev til
Den deiligste Mø.

Med andre unge Piger
Jeg legede ved Strand,

Vi stred med Steen, vi svømmed
Omkap i salten Vand.
Om Sommeren vi dandsed,
Bandt Krandsed og sang;
Vi knytted Net og Ruser
Den Vinteraften lang.

Min Moder da fortalte
Om Kamp og Fægterspil,
Om hvordan det ved Fester
Og ved Offere gik til.
Hun lærte mig i Løndom
Heel mangan kraftig Kunst; -
149 Saa leved jeg og stolede
Paa Gudernes Gunst.

Du mener vel, at Korset
Staaer fast i Venders Land?
Det rokker end som Sivet,
Der plantet er i Sand.
Nei, hemmeligt, men kraftigt
De gamle Guders Hær
End vogte vore Strande -
Og Mørkets Gud især.

Dybt i den hvide Klippe,
Hvor den hvælver sig huult,
Hans pragtfulde Tempel
Ligger sikkert og skjult.
End bringe der hans Præster
Ham natligt Offer frem;
Om Dagen ere de Bønder,
Og Ingen kjender dem.

I mørke Løvfalds-Nætter,
Naar Stormen tuder ret,
End slagtes Tyr og Orne
For en lykkelig Dræt.
End dandses der i Vaaren
Om de hellige Træ'r;
Den sorte Gud der bringes
Hvert Aar en Jomfru skjær.

Hun være maa af fornem,
Af ældgammel Æt,
Og deilig af Skabning,
Uden Lyde eller Plet.
150 Hun til hans Tempel føres,
Som var det hendes Grav.
Man aldrig faaer at vide,
Hvor hun er blevet af. -

Jeg laae ved Moders Side
Og sov en Sommernat;
Da vaagned jeg i Rædsel,
Da greb man mig fat
De stoppede min Mund,
De dæmpede mit Skrig;
Ud bar de mig af Hytten,
Indhyllet som et Lig.

Jeg følte, jeg blev baaret
Gjennem Moser og Vang;
Jeg hørte, Skovens Susen
Over mit Hoved klang.
De bar mig op ad Fjeldet,
Tungt aanded deres Bryst;

Havet snart mig hilste
Med sin dundrende Røst.

Saa gik det ned ad Bakke,
Som dybt i en Dal,
Og Luften, jeg indaanded,
Blev saa underlig sval.
Da endelig de standsed,
Ned blev jeg sagte lagt,
Mit Slør blev bortrevet,
Og jeg saae - hvilken Pragt!

Med Purpurtepper tjeldet
Var den hvælvede Hal;
151 Og Gulvet sammenføiet
Af sleben Muslingskal.
De røde Lamper dufted,
Som Rosens første Suk,
Mens Røgen op sig hvirvled
Mod Loftets runde Glug.

Paa Gyldenstykkets Hynder
Og Odderskind jeg laae;
Men jeg var heel alene,
Ei nogen Sjæl jeg saae;
Jeg øined ingen Døre
I den runde Klippehal,
Kun lige for mit Leie
Sig hvælved en Portal.

Forsigtig jeg mig listed
Derhen, og stirred ned.
Det var et Svælg, et aabent,
En Afgrund sort og bred;
Jeg dybt dernede hørte -
Mens svimlende jeg stod -
Hvor ind i Grotten bruste
Den vilde Havets Flod.

Da lød en sagte Raslen,
Forfærdet saae jeg om!
Frem bag de Purpurtæpper
To Skikkelser der kom.
Og det var tvende Qvinder,
I Slør fra Top til Taa.
De toede mig, de salved mig,
De klædte mig paa.

152

I mine sorte Lokker
Blev snoet Corallen rød;
Den søgrønne Silke
Om mine Hoffer flød;
Om Midien trende Gange
Guldkjeden de vandt;
De kyssed paa mm Kjortel
Og neied og forsvandt

Saa var jeg atter ene,
Det gjøs i mit Blod.
Et dækket Bord jeg øined,
Som under Lampen stod,
Med Honningbrød i Skiver,
Bestrøet med Valmukorn;
Og Viin, den røde, hvide,
Blinked i gyldne Horn.

Med skjælvende Hænder
Af Kagen lidt jeg brød;
Den flammende Viinmost
Til mit Hjerte sig gjød.
Da sluktes Lampens Lue,
Og Intet meer jeg saae.
Jeg famled til mit Leie
Og kasted mig derpaa.

Ned i de bløde Hynder
Jeg trykkede min Kind,
Og Bølgens Klang fra Dybet
Mig snarligt lulled ind.
De yndigste Syner
Omgjøgledede min Barm, -
153 Da blev jeg atter vækket
Af en favnende Arm.

Af glødende Læber
Tillukket blev min Mund, -
Da vaanded sig og sukked
Min Sjæl i Hjertets Grund!
Jeg aned, det var haift
Med det frygtelige Navn,
Jeg vidste, det var Guden,
Der tog mig i Favn.

Tre Maaneder, tre Uger,
Tre Dage saa hengik,
Men aldrig noget Levende
At skue jeg fik.
I Tempelet alene
Og smykket som til Fest
Om Natten kun jeg modtog
Den rædsomme Gjæst

Engang jeg laae og slumred
I den bælgmørke Nat,
Jeg vaagned op i Rædsel,
Man atter greb mig fat.
Man førte mig af Klæderne,
Og nøgen, som jeg var,
Hen til den dybe Fjeldport
Ved Dybet de mig bar.

Der stemmede de op
Den afskyeligste Sang,
Frygteligt fra Klippernes
Hvælving det klang.
154 I rædselfulde Jubel,
Fra Portens skarpe Rand
De ubønhørligt styrted
Mig i det sorte Vand.

Jeg sank i Bølgens Fraade,
Men dukked atter op.
Var det en Gud, mig frelste?
Usaaret blev min Krop.
Jeg brugte uvilkaarligt
Mine Arme, mine Been,
Og fik saa fat i Mørket
Paa Klippens vaade Steen.

Dybt drog jeg efter Veiret;
Men Hjertet end holdt Stand.
Med Haand og Fod jeg stræbte
Gjennem bølgede Vand;

Langs Grottens steile Vægge
Jeg følte mig for, -
Alt svandt i det Fjerne
De Præsters vilde Chor.

Da kom jeg til en Krumning,
Frem dæmred noget Lyst,
Og atter vaagned Haabet
I mit sukkende Bryst.
Vel bredere blev Svælget,
Meer voldsom Bølgens Vægt,
Jeg kjæmpede dog modigt
Og skjæmmed ei min Slægt.

Jeg naaede Grottens Munding
I den beegsorte Nat,
155 Jeg søgte hen til Bredden,
Hvor den var mindre brat.
Der kravlede jeg opad
Og satte mig i Mag,
Hvor Klippen over Søen
Udskjød sig som et Tag.

Der sad jeg da i Mulmet
Ved det brølende Hav,
Til Daggudens Stjerne
Sig hæved af sin Grav.
Da øined jeg en Fisker,
Jeg vinked ham til Land;
Han tøved angst, og snart jeg saae,
Det var en christen Mand.

Thi hellig Antons Billed
Var skaar et i hans Stavn;
Han korsed sig og hilsed
I den Herre Jesu Navn.
Jeg gjengav ham hans Hilsen;
Da tog han mig ombord,
Og hyllet i hans Kofte
Med ham jeg hjemad foer.

Hans Qvinde gav mig Klæder,
Og i hans stille Bo
Mit Legem sanked Kræfter
Og mit Hjerte fik Ro.
Da saa engang den Fisker
Til Videslet drog,
Herhid i Baaden med sig
Han venligt mig tog.

156

Her under disse Bøge
Mit Fristed da jeg fik.
De Fiskere, de Bønder
Mig gave Mad og Drik.
Jeg læged deres Køer,
Jeg signed deres Garn,
Og her i denne Hytte
Jeg fødte Gudens Barn.«

Her reiste sig Gulitza
Fra Tuen, hvor hun sad.
I hendes Aasyn maled sig
Det grusomste Had.
Stærkt blussed hendes Kinder,
Hun rynked sine Bryn;

I Øiet funkled Ilden
Saa skarp som et Lyn.

Den nøgne Arm hun strakte.
Hun stamped med sin Fod
Og knytted sine Næver:
»Hun er mit Kjød og Blod,
Men Aanden er en Djævels!
Den Qval Du aner ei,
Naar Moderen maa hade
Sit Barn! Den kjender jeg!

Da hun, for tidlig moden,
Sit Ledebaand forlod,
Hun yppig blev, som Ranken,
Der fostrer Druens Blod.
Hvor hun sit Øie fæsted
I Hytte eller Huus,
157 Der vakte hun, som Druen,
Vild Svimmel og Ruus.

Hun eier fra sit Udspring
Den frygteligste Magt.
Mig har hun forgjort
Og i skjændig Trældom bragt;
Jeg er ei meer min egen,
O, Forsmædelse og Skam!
Her maa jeg stundom vandre
I den fæleste Ham.

Hun deilig er som Dagen,
Men Nattens Gud har tændt
Sine vildeste Flammer
I hendes Barm og vendt
Fra Lyset og fra Himlen
Vellystigt hendes Hu,
Og hvor hun blot sig viser
Fremspirer Sorg og Gru.

Hvor hendes Magt sig dølger,
Ei sagde mig min Kunst;
Den maa, den skal forsvinde,
Som for Sol en Taagedunst;
Du - Du kan hende trodse,
Din Haand og Hu er reen,
End har Du aldrig syndet
Og Du elsker kun Een.

I Kongens Hjerte Rhitra
Har tændt den vildeste Brand,
Og hun er mere Hersker
I Borg og Land end han.
158 Men aldrig skal hun mere
Udpresse Suk og Graad,
Hvis mig Du nu vil høre
Og lyde mit Raad.

I Møllen dvæl, til Du har hørt
Den rette Time slaae;
Til Kongens Borg Du atter
Da lønligt drage maa.
Der gribe Du en Ugle
St Hansnat, og tyst
Lad skjære ud dens Hjerte
Af det loddækte Bryst.

Saa see Du til at stande

Ved hendes Seng en Stund,
Naar Søvnens Gud har lukket
Hendes Øine og Mund;
Læg Hjertet da, det røde,
Tæt under hendes Barm,
Hvor Blodets Kilde syder
Til Venstre vild og varm.

Tag hendes Haand, den Høire,
- Hun vaagner ei derved -
Og tryk den mod Dit Hjerte,
Bøi sagtelig Dig ned,
Og spørg! - Da maa hun svare,
Hun tvunget er dertil;
Hun maa Dig aabenbare
Alt, hvad Du vide vil.

Hun maa sig selv nedstyrte
Fra Høiden, hun har naaet;
159 Da blomstrer Fred og Glæde
Af den Sorg, hun har saaet.
Saa fast hun maa sig hilde
I sit eget lumske Garn,
At Du kan hende knuse,
Mit usalige Barn!

Hver Taare da gjengjældes,
Som hun fik udøst,
Da hæves og min Trældom,
Og Lænken bliver løst,
Som hidtil mig i Jammer
Og Elendighed bandt!«
Med Strengthed mæled Strange:
»Siig, Qvinde! er det sandt?«

Vildt slog sig da Gulitza
Med Næven for sit Bryst,
Et Skrig hun udstødte
Og vendte sig mod Øst:
»Ved ham, der rider Hesten,
Saa skinnende hvid,
Jeg sværger - ja, ved Hende,
Der er frugtbar og blid« - -

»Hold inde!« raabte Strange,
»Du veed, jeg ikke troer
Paa Dine falske Guder,
Ved hvem Din Læbe svoer!«
Som lynslagen, Qvinden
Nedsegnede til Jord,
Hun vred sine Hænder
Og saa tog hun til Ord:

160

»O, hjælp mig da Du milde,
Du rige Herre Christi
Dig vil jeg nu tilhøre, -
Saa troer han mig dog vist.
Dit Kors det vil jeg bære
Under et helligt Tag,
Dit Navn det vil jeg prise
Ved Nat og ved Dag.

Ved Susaae hist der ligger
Et Huus med Taarne paa,
Dag og Nat derinde

De fromme Q vinder gaae;
Der vil jeg ydmygt tjene, -
Ved Ham, som hersker der,
Jeg sværger Dig, at Sandhed
Min Mund berettet her!«

»Velan«, gjensvared Strange,
»Jeg vil vove, Dig at troe.
Guds Engle Dig ledsage
Til Hjertefred og Ro!
Gud signe Din Beslutning!
Gak trøstig did og bring
Til Klosters fromme Moder
Kun denne lille Ring.

Hun venligt vil modtage
Dig og mit Vennepant;
Hun hjælper Dig at løse
Hver Lænke, som Dig bandt.
Der skal Du Dig afføre
Det Vanhelliges Dragt,
161 Og ydmygt søge Frelsen,
Hvor Frelsens Skat er lagt!«

Med taarefyldte Øine
Gulitza Haaret slog
Tilbage fra sin Pande
Og hans Haand til Læben drog.
Taus stod hun der ved Hytten
Og tankefuld saae
Den ranke Junker langsomt
Op ad Skovskrænten gaae. -

De Dage blev nu korte
Og Natten blev saa lang;
Midvinterens Storme
Deres vilde Jubel sang.
De graasorte Skyer
Af Havet vælted op,
Og Sneen fyldte Vei og Sti
Og laae paa Bøgens Top.

Snart Isens klare Lænke
Det store Vandhjul bandt.
Ung Annas Sind kun Hvile
I sine Drømme fandt.
Hr. Strange, utaalmodig,
Fra Stuens lune Vraa
Lod sine Tankers Række
Saa vide Veie gaae.

JØRGEN OG ANNA.

Naar Bækken risler lystigt
Og Skoven den er grøn,
Naar Duen bygger Rede

Og kurrer i Løn;
Naar blaae Violer vaagne
Og Kukkeren gjør Larm,
Da vækkes ogsaa Haabet
I mangel sorgfuld Barm.

Da stiger op i Stammen
Den luttrende Saft,
De sittrende Qviste
Fornemmer Vaarens Kraft,
Og fløielsbløde Blade,
Smaragdklare Skud
Af glindsende, springende
Hylstre foldes ud.

Den venlige Vaarluft
Fik og gjort Anna blød;
Rask rulled hun sit Sytøi
Tilsammen paa sit Skjød.
Sit Solklæde tog hun
Af Skabet hist paa Væg,
Og fyldte saa en Haandkurv
Med Brød og med Æg.

En Huulvei sig krummer
Fra Skoven ned mod Strand
Forbi Vildbanegaard
Langs det sqvulpende Vand.
163 Der vandrede nu Pigen
Saa tankefuld i Sind;
Saa steg hun op ad Skrænten,
I St. Antons Kloster ind.

Den gamle Portner gav hun
Den Skjenk, som hun bar.
Ind traadte hun i Kirken,
Hvor Solen straaled klar.
Dybt for det Allerhelligste
Hun neied sig mod Jord
Og korsed sig og nærme d sig
Til Munkenes Chor.

Ned faldt hun paa sit Ansigt
Og inderligt hun bad;
Saa knæled hun ved Stolen,
Hvor Broderen sad.
Hun bøied sig mod Gitteret
Undseelig, og lod
Sin Sorg gaae til et Hjerte,
Som Sorgen forstod.

Men hvad de tvende taled,
Det hørte kun Den,
Hvis Villie sparer Myggen,
Og veirer Verdner hen.
Da Pigen saa sig reiste,
Der perled Taarer frem;
Sød Veemod og Fortrøstning
Sig speiled i dem.

»Jeg Jørgen skal tilgive!«
Det hvisked i hendes Bryst,
164 Mens atter hjem hun vandred
Langs den solvarme Kyst,
»Men ham til Mand at tage,
Det blev mig ei paalagt,«
Her nikked hun lidt trodsigt -

»Jeg ta'r mig vel iagt!«

»At glemme Ham, den Anden,
Mig falder ikke svært.
Mit Sind ei kan begjære,
Hvad en Bedre er kjært.
Ak, hvor det dog er sælsomt!
For mig er Alt forbi!«
Saa sukked hun og vendte
Sit Fjed til Skræntens Sti.

Den Vaardag var saa lummer,
Og Pigen var saa træt.
Heel mødig steg hun over
Paa Skovstentens Bræt;
Og da hun under Skyggen
I Eensomheden stod,
I Græsset mat hun segned
Ved Bøgetræets Rod.

Smaablomsterne de vugged
I Vaarvinden blid.
De klare lyse Grene
Vinked Slummeren hid.
Den kom da ogsaa listende
Paa hendes Øielaag;
Bagefter fulgte Drømmens
Forvirrede Tog.

165

Først saae hun Rhitra dandse
Saa deilig, men saa vild;
Fra hendes Øine lyped
Den fortærende Ild;
Og Jørgen hende fulgte
I Skovens Mørke ind;
Der stod de Bryst mod Bryst
Og Kind lagt til Kind.

Da sank i hendes Hjerte
Paany det hvasse Sting,
Da løb hun forvildet
Paa en Hede omkring.
Der mødtes hun med Hjort,
Men han ændsed hende ei;
Sidst kom dog Folmer Sanger
Og viste hende Vei.

Dernæst hun sad i Møllen,
Men Skinsygens Harm
Den voxte som en Malurt
Ud af hendes Barm;
Den døved hendes Sandser,
Den skyggede saa tæt,
At ei hun øined Jørgen,
Der vanked bleg, forgrædt.

Brat hende Drømmen førte
Igjen til grønne Skov.
Hun syntes - som det var -
At hun laae der og sov.
Men mellem Lundens Stammer
Sig væltede frem
166 Et Hav af klare Skyer
Og tilslørede dem.

Med Eet sig Skyerne skilte
Og glimrende blev Alt;
I den aflange, klare,
Dybt himmelblaae Spalt
Den høie Naadens Dronning,
Den rene Jomfru staaer,
Paa Armen har hun Sønnen
Og Stjerner om sit Haar.

Der straaled ud om hende
En unævnelig Glands,
Af tusind Englehoveder
En fyldig Rosenkrands;
Hun fæstede paa Pigen,
Der slumrede paa Jord,
Veemodig disse Øine,
Hvor Velsignelsen boer.

Hun løftede sin høire,
Ømt advarende Haand,
Og taledede til Pigens
Tvivlomspændte Aand:
»Du mener at tilgive?
Du gjør det ikke heelt!
Forladelsen Du deler,
Som Dit Hjerte Du fik deelt!

Tilgiv ham heelt! Sin Brøde
Har han angret og fortrudt,
Med ærlig, kraftig Villie
Jo Syndens Lænker brudt.
167 Jeg bad for mangan Synder
Og førte ham paa Vei, -
Siig, Anna! vil Du være
Nu mere streng end jeg?«

Hun taug. Men tusind Stemmer
Langt inde fra Paradis
Sang til den hellige Jomfru's,
Den rene Moders Priis.
Bort svandt den rige Glorie,
Og Englechorets Lov
Forstummed og Anna vaagned
I den lysegrønne Skov.

Med heftig Hjertebanken,
Bevæget, men dog glad
Til Bøgens Rod hun læned sig
Og eftertænksom sad.
Sit blonde Hoved lagde hun
Til Siden lidt, og saae
I Veiret, som naar Duen
Speider i Himlens Blaa:

»Det var de samme Ord jo,
Som Munken fik mig sagt,
Det var den ædle Sæd,
Han i mit Sind fik lagt;
Men Hun, den Høitvelsignede,
Liig Solens hulde Magt,
Til Liv og til Blomstring
Det døde Frø har bragt.«

Op sprang hun fra Græsset,
Tog Kurven paa sin Arm;
168 Let løb hun henad Stien
Saa blussende varm;

Og da hun saae sin Fader,
Hun sank i hans Favn,
Og hviskede undseelig
Hiint dyrebare Navn.

Glad trykked hende Mølleren
Til Faderhjertet tæt,
Tog hende under Hagen
Og hviskede: »Det var Ret!«
Da straaled hendes Øie,
Som før saa tidt var vaadt,
Og saa blev Jørgen hentet,
Og saa var Alting godt. -

Den Møller var snart paafærde;
Han sendte Budskab hen
Til alle gode Grander,
Til Frænde og til Ven,
I Roholt og i Faxø,
I Axelhoved Sogn.
Da kom der hid til Møllen
Heel mangen pyntet Vogn.

Alt efter bedste Evne
De bragte Føring strax
Af Æg og Melk og Smør og Høns
Og andre gode Slags.
I Stue, Lo og Lade
Blev dækket Bord ved Bord,
Og Væggene behængte
Med Grønt og Blomstersnor.

169

De lattermilde Piger
Smykked den væene Brud,
Stolt blev hun udstafferet
Med røde Silkeskrud.
Det blonde Haar opstrøget,
Strunk sad hun paa sin Stol
Med Baand og Nakkestykke
Og skinned som en Sol.

Hun løfted blev i Vognen,
Rask Skaren foer afsted
Til Kirken over Mark og Eng,
Igennem Lund og Led.
Foran, bagefter fulgte
I broget Række lang
Tilhest de unge Karle
Med Pidskeknald og Sang.

Blandt dem red ogsaa Strange;
Og da de saa kom hjem,
Og Folket vel var bænket
Og Skafferne bar frem
De store Suppeskaaler,
Det høie Sulefad,
Da gik han om og skjenked
Dem Øl til deres Mad.

For Enden af Brudebordet
De Spillemand fremgik,
Med Trommer og med Piber
De gjorde skjønn Musik.
De Stoddere sig flokked
Om Møllerens glade Huus,

170 De bleve alle qvægede
Af Fad og af Kruus.

Da Dugen var borttaget,
Endnu ved høilys Dag
Rask traadte udi Dandsen
Det hele Bryllupsdag.
Der dandsede først Strange
Med den blomstrende Viv,
Eia, hvor slog han sirligt
Sin Arm om hendes Liv!

Det vared dog ei længe,
Saa blev han klappet ud,
Thi Alle vilde dandse
Med den vakkre, unge Brud.
Hun gik fra Haand til Haand;
Mens veemodig i Sind
Ung Strange sad paa Bænken
Under den grønne Lind.

Da lød et Raab: »I Løkken
Et prægtigt Dyr der staaer
Og græsser i den unge Rug!«
Da stimled ud af Gaard
En Mængde for at see det;
Men Mølleren raabte: »Hjort!
Spring ud, min Søn! til Dyret,
Og see at faae det bort!«

Som vakt af dybe Drømme
Ved Mølleren Ord,
Sprang Strange op fra Bænken
Og ud i Marken foer.
171 Han dem tilbage vinked',
Som vilde følge med,
Og ene gjennem Skoven
Til Løkken løb han ned.

I grønne Rug der græssed
Det stolte Dyr i Ro,
Det bøiede sin Nakke
Med lodne Spidser to;
Sin ranke Hals det reiste,
Det spored og blev vaer, -
Halv skjult i sin Manke den
En gylden Kjede bar.

Forsigtig standsed Strange
Som en erfaren Mand;
I Brystet hamred Hjertet,
Han næppe aande kan.
Det er hans Lykkes Vidne!
Det er hans gamle Ven!
Det er hans lette Ganger,
Han kjender den igjen!

Han nærmede sig Agren
Med vaersomme Skridt;
Han fløitede den Vise,
Som den hørte saa tidt;
Da vendte den sit Hoved,
Den gik og den stod,
Saa vexlede den atter, -
Og Strange fatted Mod.

Sin Sang han atter fløited,

Og med lydløse Fjed
172 Han under Vinden sneg sig
Langs Buskene ned.
Da øinede ham Hjorten
Saa nær - og med et Sæt
Forsvandt den for hans Blik,
Hvor Krattet var tæt.

Men Junkeren bagefter
I den løvrige Skov!
Det var ham, som hans Lykke
Var bundet til dens Klov.
Han som en kyndig Jæger
Forfulgte snildt dens Spor;
Snart Begge var forsvundne,
Hvor Eensomheden boer.

SKOVBRODEREN.

Den korte, lyse Mainat
Over Skovens dunkle Træ'r
Var draget hen saa sagte,
Og i dæmrende Skjær
End tindred Morgenstjernen,
Mens høit i Luften hang
Den usynlige Lærke
Som en Klokke, og klang.

I Skoven var der stille,
Kun, som i Børneleg,
Den fjerne Kukker lokkede
For Solen, som steg.
173 Men lidt efter lidt
Kom der flere Stemmer til,
Og Dagmoer blev hilset
Med det fulde Orgelspil.

Paa Hældet af en Bakke
Den ædle Junker laae.
Med taarefyldte Øine
Smaablomsterne paa ham saae.
Stærkt drog han efter Veiret,
Med Ryggen mod en Rod;
Ild sittred i hans Pande,
Og mødig var hans Fod.

Den halve Nat han havde fulgt
Hjorten paa dens Flugt;
Til sidst da Skov og Mørke
Sig havde om dem lukt,
Han havde sluppet Sporet,
Og langt fra By og Huus
Han segnet var i Lyngen,
Fortumlet som af en Ruus.

Det var den Feberhede,
Som brænder i vort Blod,
Naar paa Liv og Død vi kjæmpe,

Og Lykken er imod.
I dugfulde Lyngbusk
Han kjølede sin Kind;
Da klang en Bedeklokke
Huldt gennem Skoven ind.

Han folded sine Hænder,
Han bøied sine Knæ,
174 Han lagde ydmygt Panden
Mod det skyggende Træ.
Heel trøstet han sig reiste,
Og fulgte Klokkens Klang;
Gjennem Skovbakkens Buske
Han baned sig en Gang.

Dernede i Dalen,
Hvor der løber en Sti,
Hvor der risler en Kilde
Og skynder sig forbi,
En Skovbroders Hytte,
Med spidse Tag af Straa,
I Ly af et vidtgrenet
Egetræ der laae.

Over Hytten hængte Klokken
I den knudrede Green;
Om det buede Vindue
Og paa Murens røde Steen
Sig Vedbend havde flettet
Til et yppigt Bladelag;
Paa Pinde under Tagskjæg
Sad Duer ved deres Slag.

Et Billed af vor Frue
Var naglet i Træets Bark;
Ved Siden af et Seilskib -
Var det vel Noahs Ark?
Ved Roden paa en Mosbænk
Den Skovbroder sad,
Med foldede Hænder,
Og det lod, som han bad.

175

Hvidt var hans Haar om Nakken,
Men Alder og Natur
Hans Isse havde raget
En anseelig Tonsur.
Men var end Panden skaldet,
Han lige stolt den bar, -
Det kunde han! - thi smykket
Den var med ædle Ar.

Om brede Skuldre lagde sig
Den brune Kuttens Læg;
Ned over Brystet naaede
Hans sneehvide Skjæg.
Dybt under Brynets Buer
To hvasse Øine laae -
Ei! hvilken mægtig Reisning,
Hvis op han vilde staae!

En gammel Eg han ligned,
Som Kampestenen fast,
Med løvrige Grene
Og knudret Knort og Knast,
Der eensom staaer paa Sletten,

For hver en Storm et Rov,
Den sidste ædle Levning
Af en stormægtig Skov.

Paa Stien traadte Strange
Og henad Planken raae,
Som over Kildens Rende
Mellem Glemmigeier laae.
Det var ham som en Indgang
Til et forjættet Land.
176 Da løftede sit Hoved
Den ærværdige Mand.

Sit faste Blik han rolig
Paa Ungersvenden slog,
Og fulgte ham opmærksomt
Ved hvert et Skridt, han tog.
Saa reiste han sig langsomt
Op fra sin Hvileplads,
Og spurgte med en kraftig,
Dybt dundrende Bas:

»Velkommen Gut! og hvem er Du?«
Da standsed Stranges Fod,
Hans Øie maalte Kjæmpen
Fra Isse og til Fod.
»Jeg hedder Strange Nielsen,
Mig skjæmmer ei mit Navn!«
Da aabned ham den Gamle
Paa eengang sin Favn.

Han trykked ham til Hjertet,
Saa Ungersvenden nær
I det kraftige Favntag
Havde mistet sit Veir.
»Det Aasyn før jeg skued,
End mindes jeg det grant,
Men det er længe siden,
Gud bedre det saasandt!

Min Ven var han, Niels Strangesøn
Til Ørum og Hyllerslev;
Os skilte Døden tidligt,
Men Mindet hos mig blev.
177 Jeg hedder Peder Skjægge,
Til Jernskjæg blev det vendt;
De vendiske Hunde
Det Navn ret godt har kjendt.

Men see! Din Fader var jo
En Herre stolt og bold,
Han eied baade Gods og Guld
Og berømmeligt Skjold;
Hvi kommer da som Stakarl,
Foruden Sværd og Hest
I fattig Møllerkofte
Min adelige Gjæst?«

Da raabte Junker Strange,
Som der han for ham stod:
»For Gud! nu maa jeg prise
Min Lykkes Stjerne god!
Er I Peder Jernskjæg
Den drabelige Mand?
Ei nogen bedre fandtes
Til Raad og Hjælp end han!«

Saa meldte han, hvorlunde
Han for Kongen var beført;
Saa meldte han om Rhitra,
Hvad han selv havde hørt;
End meldte han om Hjorten
Og sit frygtelige Ridt,
Om hvad hans Hjerte frygted,
En Anden havde lidt.

Men da han nævned Ellen,
Høit blussende og varm
178 Steg Rødmen op paa Kinden
Fra hans trofaste Barm.
Ved dette Navn Hr. Peder
Sig slog for sit Bryst,
Han greb hans Haand og sagde
Med dybt bevæget Røst:

»Du kjender denne Frøken?
Jeg seer og aner Alt!
Det knuger haardt mit Hjerte,
Hvad Du mig har fortalt
Om Konge og om Dronning,
Om Ellen - Nu velan!«
- Her svoer han en Eed, -
»Jeg taer fat, som jeg kan!

Dit Aasyn og Din Stemme
Og Alt, hvad Du har sagt,
For Øiet har fremmanet,
Hvad til Glemsel længst var lagt.
Du skal min Tanke høre,
Og mine Syner see,
Og hvad saa Tiden fordrer
Af os Begge, - det skee!

Men først Du tage Føde,
Og dernæst tage Ro;
Du er saa bleg om Næbet
Og staaer slet paa Dine To!«
Saa førte han ham ind
I det fredelige Huus
Og satte for ham Ost og Brød
Og Vand i et Kruus.

179

Heel hyggelig var Cellen
Med Bord og med Stol,
Ind paa det lave Leie
Straaled den unge Sol.
Paa Væggen hængte Skjæggers Skjold,
Som i et Krigertelt,
Med sneehvide Ibskal
I det søblaae Felt.

I Vindvet stode Urter
Og duftede sødt;
Paa Krusemynten gynged
En Dompap sig blødt.
En Hjelm der laae i Krogen,
Og den sribede Kat
Sig Leie havde redet
I den hamrede Hat.

Paa Straasækken kasted sig
Ung Strange da paastand;

Ham Søvnem hurtig førte
Til Drømmenes Land,
Hvor venlige Alfer
Fløi ud og fløi ind
Og styrkede hans Hjerte
Og muntrede hans Sind.

Men ude paa Bænken
Under skyggefulde Træ
Den Gamle sad alene
Med Haanden paa sit Knæ;
Han ordned sine Minders
Vildtslyngede Gang,
180 Mens Kildespringet risled
Og Droslerne sang.

HR. PEDER JERNKJÆG.

Den Eftermiddags Luft
Var saa lummer og saa heed.
Den lune Varme sank
Mellem Træerne ned;
Graasløret var Himlen,
Der rørtes ei et Blad;
Som i Forventning, stille
De Smaafugle sad.

Stærkt dufted Gjedebladet
Og med enkelte Qvéek
Lod Frøerne sig høre,
Mens overgiveren kjæk
De Myggesværme daridsed,
Og med vaersdmme Skridt
I Krat sig Ræven listed
Og vendte sig tidt. ;

Paa Bænken hos den Gamle,
Støttet mod Egens Bul,
Nyfødt og qvik sad Strange
Og saae forventningsfuld
Paa Oldingens Øine
Og lytted til hans Røst,
Mens Talen bold fremvælded
Af hans mægtige Bryst:

181

»En taarnet Borg der ligger
Paa den nordlige Kyst;
Vildt Havets Bølger bryde
Mod Klintens nøgne Bryst.
Af Skov man øiner Intet,
Men desto mere Sand;
Der blev jeg født og baaren
Og gjort til en Mand.

Det Første, som jeg lærte,
Var at svømme som en Fisk,

At roe med tvende Aarer
Og i Kulingen frisk
At stille mine Seil
I den rigtige Skik,
At passe Gjøs og Skjøde
Og styre paa en Prik.

Det Første, som min Fader
Mig gav, det var et Sværd.
Han sagde: »Brug Dit Væрге
"Kun udi ærlig Færd!
Men hug da ogsaa til
Uden Lempe, saa brav,
At Himmel og Helved
Kan gjenlyde deraf.

Han sagde: Vil Du kjæmpe
Som en rigtig Dannemand,
Som Ulven, den glubske,
Du dristigt gribe an.
Og skal en Strid udfægtes
Imellem To og To,
182 Forsvar Dig uforfærdet
Som Mosens vilde So;

Men hvis ud af en Træfning
Tilbage Du vil,
Saa lær af røden Ræv,
Thi han er snu og snild;
Dog aldrig maa Du vende
Din Fiende Ryggen, før
Du veed, Du kan ham møde
Gjennem en anden Dør.

Ei Gjækkes Spot Dig røre,
Men taal ei nogen Skam;
Betroe Dig ei til Manden,
Før Du har prøvet ham;
Stol ei paa Konge-Løfter,
Før Du kan see Din Løn;
Troe ei paa Qvinde-Øine, -
Det duer ei, min Søn!«

Da saa min Fader døde,
Blev jeg rigtigt kastet om
Fra Frænde og til Frænde;
Men hvorhen jeg saa kom,
Min Legeplads var Søn
Og Faren var min Ven,
Og vi blev Følgesvende
Og skiltes ei igjen.

Kong Volmer kunde virke
Den allerfineste Væv,
Skarpøiet som en Glente,
Og snu som en Ræv.
183 Han brugte stærke Arme,
Saa hyred han da min,
Til Høvidsmand han gjorde mig
Alt paa den salte Rhin.

Hos Vender og hos Holster,
I Øst og i Vest
Tidt kom jeg med min Skude
Som ubuden Gjæst;
Og Lykkens Bør mig føied,
Paa Kyst og i Havn

De deres Glutter aved
Med Jernskjæggens Navn.

Til Gulland selv jeg førte
Hans Folk og Skib dengang,
Da Visbys Mure revned
Og Portene sprang,
Da Kræmmerne til Løsning
Deres Kander og Stob
For Dankongens Fødder
Maatte lægge i Hob.

Med de vendiske Hunde
Jeg stadigt holdt Kuur.
Saadan med trende Skibe
Engang jeg laae paa Luur
Paa Kysten ved Vismar
Med et Par hundred Mand;
Da lod jeg mig en Morgen
I Jollen roe til Land.

Med mig var da Jens Due,
En smuk og lystig Fyr.
184 Jeg vilde see min Leilighed,
Han søgte Eventyr;
Og dem fik vi da nok af,
Thi knap var vi paa Strand,
En stadselig Godmorgen
De bragte os paastand.

Vel mine fire Gutter,
Jens Due og saa jeg
Slog fra os, som vi kunde
Og lysned paa vor Vei;
Men de var os for Mange;
Sex magte ikke stort
Mod tre, fire Snese, -
Den Regning let er gjort.

Tre faldt af mine Svende,
Een sprang i Jollen ned;
Os andre To paa Slæbetoug
Til By de trak afsted.
Os begge der de kasted
I et nederdrægtigt Hul,
Der laae vi flere Dage
Og døied Sult og Kuld.

Jeg bad til vor Frue
Og til Sancte Crispin,
Jeg loved mig det hellige
Blod i Schwerin;
For Faste sørged Slutteren,
Det var hans mindste Kunst,
Men al min Bøn og Faste
Var platud omsonst.

Men Junker Jens Due
Han vidste bedre Raad;
Han tænkte saa, her hjælper
Hverken Bøn eller Graad.
Han stoled paa sit Melkebrøds-
Ansigt, den Hvalp!
Han byggede paa Qvinder,
Og den Gang det hjalp.

Han saae paa Fogdens Datter,
Hun var en Vare let;
Han sagde: »Jeg nu reder
Os ud af dette Net!«
Naar saa hun rakte Føden os
Ind af den snevre Glug,
Han stod der, og hun saae,
Hvor han var ung og smuk.

Saa hviskede han til hende,
Mens smidskende han saae
I hendes brune Øine
Og hun i hans blaae.
At Saadant nu kan virke
Og som en Trolddom slaae,
Er Noget, som jeg aldrig
I mit Hoved kunde faae!

Det var en evig Hvisken
Mellem hende og ham;
Men Intet jeg begreb,
Skjøndt jeg Følgerne fornam.
Vorherre selv maa vide,
Hvordan han bar sig ad;
186 Thi Lænkerne blev løste
Og vi fik bedre Mad.

Ja, stundom selv hun aabned
Vort jernbeslagne Buur,
Og Jens fik Lov at tage
I friske Luft en Tuur.
Da tænkte jeg, som billigt,
Nu render han sin Vei;
Den, som betaler Gildet,
Det bliver nok mig.

Men nei! En Aften kom hun
Med Suk og sagte Graad
Og hviskede: »Kom! Ved Stranden
Der ligger nu en Baad,
Som jeg har Eder maget,
Jens Due! kom, afsted!«
Da sagde han: »Nei, stop lidt!
Min Staldbroder med!«

Jeg traadte ud paa Gangen
Og lod de andre To
Med megen Suk og Kyssen
Tage Afsked i Ro.
Der blev da givet Løfter
Og der blev taget Eed!
Til sidst jeg maatte nødes
At forstyrre deres Fred.

Jeg tog min unge Due
Og slængte som en Sæk
Ham over mine Skuldre
Og gik fra Fængslet væk;
187 Og som jeg ned ad Gaden gik,
Saa brugte jeg Mund,
Og bandede paa Vendisk
Den drukne Fyldehund;

At jeg ham maatte slæbe! -
Og saa bar jeg ham ned,
Hvor Jollen var mig anviist
Ved den skummende Bred.

Ud sprang vi saa Begge
Og tog paa Aaren fat,
Og haled af alle Kræfter
Ud i den sorte Nat.

Saa gik det hele Natten;
Da det gryede ad Dag,
Jeg maatte roe alene,
Thi Duen var for svag.
Til Toning og Mærker
Jeg k j endte meer, end han.
Ved Solfald da vi stege
Paa Fakkebjerg i Land.

Til Sjælland kom vi atter;
Der blev jeg dog kun kort.
Jeg kunde ikke rigtigt
Fordøie denne Tort.
Saa rustede jeg Skibe,
Saa samlede jeg Mænd,
Saa bragte jeg de Vender
En Tak for Sidst igjen.

De Dage svandt saa hurtigt,
De bleve til Aar,
188 Lidt efter lidt sig s tænke d
En Sneeflok i mit Haar.
Men Verdens Færd ei kunde
Forstyrre Sindets Ro;
Og endnu er jeg stærk
Som en Bjørn, maa Du troe.

Den Tid Kong Wolmer døde
Og Datteren tog fat
Saa kjæk som en Løvinde
Og snedig som en Kat,
Da havde jeg mig vundet
Baade Hæder, Gods og Guld,
Og Fru Margrethe var mig
Heel naadig og huld.

Hun sagde; »See, Her Peder!
I er mægtig nok og rig,
Men at I er alene,
Ei længer sømmer sig.
Ei bør med Jer udslukkes
Den adelige Æt;
Jeg har Jer valgt en Hustru,
Som vil passe Jer ret.

Det er Frøken Marri Skave.
Hun er af fornem Slægt,
Hun har et yndigt Aasyn
Og Kister, som har Vægt.
Hun kommer nu fra Skaane,
Fra Her Jens Dues Gaard,
Hvor frændeløs hun hidtil
Har tilbragt sin Vaar!«

Hvad skulde jeg vel gjøre?
Naar Dronninger de vil,
Saa er der ikke Noget
At sige dertil.
Jeg lang Betænkning hader,
Jeg handler helst i Fart,

Og saa var snart det Hele
Baade klappet og klart.

Jeg saae den unge Pige da
Paa Dronningens Ord:
Fast tyktes hun mig for lille,
Da jeg selv er saa stor.
Hun var saa let som Edderduun,
Saa smidig som en Vaand,
Jeg kunde hende baaret
Som et Barn paa min Haand.

Og deilig eller ikke -
Det var mig lige kjært.
Jeg gjorde, som min Dronning
Havde budt og begjaert.
Jeg beilede og fik et Ja,
Dertil en gylden Ring; -
Det Hele gik .saa let og glat,
Som det var Ingenting.

Fra Skaane var hun kommet,
Og knap otte Dage svandt,
Saa havde Kirken signet alt
Den Pagt, som os bandt.
Med Fryd og megen Gammen
Til min Stammeborg vi foer,
190 Og satte, som man siger,
Fod under eget Bord.

Som ret og rigtig Qvinde
Sig egner og anstaaer,
Var hun sirlig og høvisk
Og venlig som en Vaar.
Heel ydmyg og beskeden
Hun modtog og hun gav;
I Fadebuur og Stegers
Var hun ogsaa flink og brav.

Ja, Alles Øine smile d,
Hvorhen hun saa kom,
Thi ret som Solen var hun
Velgjørende og from.
Ved hendes Dør tog Sæde
Af Stoddere en Flok;
Og jeg lod hende give,
Thi vi havde jo Nok.

Ei Tidskort vi mangled;
Mangen Nabo kom til Gjæst,
Mangen Leger og Gjøgler
Med sin Karre og sin Hest.
Hun sang til Luthens Strænge
Og slog i Tavl saa qvik,
Og pyntelig og ærbar
Med mig til Messe gik.

Men længe stod det ikke saa,
Een Maaned eller to -
Jeg kunde ikke døie
At ligge der i Ro.
191 Eiheller Fru Margrethe
Lod mig længe sidde fri; -
Hun havde jo saa Meget
At tage Hænder i.

Saa spændte jeg mit Harnisk

Og gjorded Sværd og Dolk,
Fik Skuderne fra Beding
Og hyrede mig Folk.
Jeg følte atter Bølgen,
Hvor under mig den sprang,
Jeg hørte Vindens Fløiten
Og Stormfuglens Sang.

Jeg heised mine Seil
Og stod fra Havn til Havn,
Hvor Dronningen mig sendte;
Jeg prented hendes Navn
I mangen stridig Pande,
Som havde det forgjæet,
Og gjorde, Hig en Fisker,
Mangen dyrebar Dræt.

Syv Gange havde Maanen
Sin blege Fakkell tændt,
Det led vel henad Vinter,
Da var mit Arbeid endt.
Jeg styred ind i Havnen
Ved Ørethings Borg
Til Dronningen; og her først
Begyndte min Sorg.

Saasnart jeg fik sat Foden
Paa tørre Grund igjen,
192 Min Fred og min Freidighed
Var reent som veiret hen.
Min Himmel blev saa lummer
Og Skyer vælted op
Som de, der nu sig leire
Her over Skovens Top.

Man nævnte knap min Hustru,
Og da med Lempe kun,
Som ei de kunde gjenne
Et Smiil fra deres Mund;
Alvorligt, som af Medynk
Halv paa Skulderen man drog,
Selv Dronningen taug stille, -
Og jeg blev lige klog.

Man meldte mig forsigtigt
Som var det en Sorg,
At unge Fru Marri
Nys paa min fjerne Borg
Mig havde født en Datter, -
At det var kun som saa
Med Modren, og at endnu
Inden Kirke hun laae.

Og Alt, hvad de fortalte,
Var stillet op med Kunst;
Og Alt var som indhyllet
I en giftig, dunkel Dunst,
Der knugede mit Hjerte,
Forvirrede mit Sind,
Saa jeg tilsidst ei vidste
Hverken ud eller ind.
193 Jeg gik i denne Taage
Forvildet om; men snart
Fru Ida Grubbes Tunge
Mig gjorde Alting klart.
Ret som en vindtør Jolle
Med sprukket Bord og Bræt,

Den Frues runkne Hjerte
Ei kunde holde tæt.

Hun bød mig til sit Kammer,
Hun bad mig sidde ned;
Hun dreiede sine Øine
Af sær Medlidenhed.
Med alle Sorgens Fagter,
Med Taarer og med Suk
Hun lod mig klarligt vide,
Hvor Taalmodighed er smuk.

Som den bedste Munk hun præked
Om et forsonligt Sind;
Om Pligt, om Synd, om Ære
Hun vævede sit Spind.
Sidst kom da om Fru Marri
Den Hemmelighed ud:
Hun var Jens Dues Slegfred,
Kort før hun blev min Brud.

Jens Dues Ord og Miner,
Naar der om mig blev talt,
I Fruens kloge Mening,
Havde bekræftet Alt.
Og da jeg rynked Panden
Og stammede Tvivlens Ord,
194 Saa blev hun rød i Kammen
Og arrig hun svor:

»At i en Kjede Marri bar
Et Kors med Stene blaae,
Hvori, heel sirligt flettet,
En kulsort Haarlok laae.
Jens Dues Haar, som Ravnefjer,
Var glindsende og blødt,
Som Rævens Bælg mit Hoved
Stridhaaret var og rødt.

Saa fik min Viv sin Skjændsel
Skjult med en Brudekrands,
Og Ungen hist i Vuggen
Var ikke min, men hans.
Hun meldte mig det Hele,
Hun fandt det ikke ret,
At Qvisten, den uægte,
Indpodedes min Æt!« - -

- Hvis før jeg var for selvklog,
Saa blev jeg nu en Nar;
Var før jeg for koldsindig,
Nu rasende jeg var.
Jeg slog i Bord, saa Glas og Stads
I Kammeret fløi rundt,
Jeg skreg saa vildt af Smerte,
At Fruen fast fik ondt.

Først nu jeg Daare fatted,
Hvad en Hustru ret er værd;
Først nu jeg syntes føle,
At en Qvinde var mig kjær.
195 Først nu jeg kunde tænke
Paa min kommende Æt;
Først nu mit Skjold mig straaled,
Da det havde en Plet.

Dog pludselig jeg taug.

Jeg holdt tilbagetrængt
Min Smerte, liig en Tiger
I Jernburet stængt.
Den forskrækkede Frue,
Den Fromme, jeg forlod,
Og listed mig til .Stalden
! taust fortvivlet Mod.

Som i en Ruus jeg svang mig
Paa første, bedste Hest,
Og skyndte mig fra Borgen
Som en forhaanet Gjæst.
Saa red jeg uden Tanke,
Uden Hvile Nat og Dag,
Og standsede ved Aftentid
Nær ved mit eget Tag.

Ved Borgeled min Ganger
Jeg stilled ved et Træ;
Den stønned og den segned
Paa Græsset i Knæe.
Og op ad Vindeltrappen,
I Riddersalen ind
Halv svimlende jeg vanked
Med usikkre Trin.

Til Kammeret jeg naaede
Fortumlet og ør,
196 Med skjælvende Hænder
Jeg aabnede den Dør.
Ved Lampens Lys en Seng
Og en Vugge jeg saae;
En slumrende Vaageqvinde
Paa Løibænken laae.

Jeg stod ved *hendes* Leie!
Paa Bolstret fiint og hvidt
Med foldede Hænder
Hun slumrede saa blidt.
Da aabned hun sit Øie,
Og hendes Rædselsblik
Skarpt gennem mit Hjerte
Som en Lynstraale gik.

Jeg mine Arme slynged
Omkring den spæde Krop,
Fra Bolster og fra Hynder
Jeg løfted hende op;
Jeg kyssed hendes Pande,
Hendes Mund, hendes Kind,
Jeg trykkede mit Ansigt
Mod hvide Skulder ind.

Kan Elskov da og Ømhed
Og det grusomste Had
Saalunde smelte sammen
Og som Søstre følges ad?
Som i rasende Harme,
Som i sødeste Lyst,
Vildt knugede jeg hende
Til mit pandsrede Bryst.

Ikkun et Suk hun aanded,
Et undertrykket Skrig, --
Saa lagde jeg paa Sengen

Min unge Hustrus Liig.
Vanvittigt mine Øine
Frem og tilbage foer,
Efter et andet Offer
De rendte paa Spor.

Men tom var nu Vuggen,
Paa Gulv den vælted laae,
Og Qvinden var forsvundet.
Ved Dørens Laas og Slaa
Hun, flygtende, forsigtigt
Havde spærret mig Vei.
Let kunde jeg brudt ud,
Men jeg gjorde det ei.

Gid jeg den Barnepige
For Øie maatte faae,
Jeg hende skulde kjende,
Ihvor jeg hende saae.
Hun ægted nok en Jæger; -
Hun gav maaskee mig Trøst,
Eller stødte end dybere
Mig Smertens Piil i Bryst!

Paa Gulvet jeg mig satte;
I begge Hænder skjult
Jeg lagde mit Hoved -
Det var som tomt og huult.
Der sad jeg da saaledes
Een Dag og een Nat;
198 Da var min Styrke knækket
Og min Villie mat.

Paa Bord de hende strakte
Og klædte hende paa;
Bleg, med de hvide Klæder
I sorte Skrin hun laae;
Med Vievand og Kerter
De Munke skreg og sang,
Og taus jeg hende fulgte
Paa sidste Kirkegang.

Jeg aldrig Barnet skued;
Min Borg den staaer forladt,
Der Uglen rolig bygger
Ved Dag og ved Nat.
Igennem brystne Ruder
Nu farer Nordenvind,
I Borggaarden Ræven
Frit lister ud og ind.

Til Rom gik saa min Vandring
Og til den hellige Grav;
De Præster og de Klerke
Mig rig Afløsning gav.
Men inderst i mit Hjerte
Der sittede en Braad,
Mod hvis gruelige Smerte
De vidste intet Raad.

Hjemkommen hid, jeg atter
I Ærinde og Bud
For Dronningen da søgte
Paa vante Veie ud.
199 Men Østersøens Brusen
Og Kampens vilde Leeg
Ei døvede den Stemme,

Som i mit Indre skreg.

Da Fru Margrethe lagdes
Under Marmelstenen hen,
Jeg stak mit Sværd i Balgen
Og forløved mine Mænd.
Ei gad jeg sætte Foden
Meer paa mit Fædreslot;
Til Skovkloster gik jeg;
Jeg tænkte: Der er godt!

Jeg kastede Hjelm og Harnisk,
Drog sorten Kutte paa;
Men alle Munkefagter
Kunde plat ei forslaae.
Mit Sind blev meer opirret,
Og dybere jeg faldt,
Og bag de kvalme Mure
Var jeg nær blevet qvalt.

Saa lod jeg her i Skoven
Mig bygge denne Bo;
Her kan jeg aande, tænke
Og græmme mig i Ro.
Jeg mener: Han, som dømmes,
Er mig jo ligenær,
Om Hvælvingen er steensat
Eller af Bøgetræ'r.

Men Barnet - det forladte, -
Saa blev det mig sagt -
200 Var hos den gamle Dronning
I Røgt og Pleie bragt
Det er hiin Frøken Ellen,
Det favre Rosenblod,
Der nu saa ydmygt sidder
Ved den unge Dronnings Fod.

Og det er denne Frøken,
- Jeg ta'er vel ikke fejl? -
Hvis blide Øine vare
Dit Hjertes Tryllespeil.
Nu, hvis til Hjælp jeg duer,
Som Du siger, Du troer,
Saa tal, og slaee ei Øiet
Saa undseeligt mod Jord!«

Hr. Strange saae paa Gubben,
Men mørkt var hans Blik.
En smertelig Tanke
Ham gjennem Sjælen gik:
»Jeg frelse vil min Ellen;
Men saa jeg hende flyer,
Hvis ei hun er af ægte,
Uplettet Adelsbyrd.«

Med rynket Bryn han talte:
»Hør Stormen drager frem,
Oprørets Tunge mumler
I den fjerne Tordens Hjem.
En saadan Storm, et Uveir
I mit Sind Du har reist;
Som Sivet staaer jeg bøiet,
Jeg, som altid har kneist.

Mit Hjerte det er hendes,
Jeg hende kaared ud
Til Hustru mig at vorde,
Som nu hun er min Brud.
Men er det, som Du siger,
- Den Tanke har vel Vægt? -
Et Slegfredbarn ei skjæmme bør
Min ældgamle Slægt!

Vi leved som to Knupper
Paa en eenlig Hybengreen;
Den, som vor Løndom kjendte
Og saae, det var kun Een;
Umælende, men fredeligt
Det kronede Dyr
Stod hos, hvergang vi mødtes -
Som i et Eventyr.

Det var den sidste Aften,
Da i Rosenlund vi saaes,
Da løste hun, som ofte før,
Halskjedens gyldne Laas.
Hun hængte Crucifixet
Om Hjortens Hals og loe
Og sagde: »Han skal smykkes,
Thi han er os saa tro.«

Da var det, vi blev revne
Fra hinanden med Magt; .
Og hvordan saa det siden
Mig gik, har jeg Dig sagt.
Mit Liv man jo lænked
Til Hjortens; og at hun
202 Forsvundet er, det veed jeg
Af Folmer Sangers Mund.

Men Hende vil jeg frelse
Det koste, hvad det maa;
Og Hjorten vil jeg fange,
At Korset jeg kan faae.
Et Middel er mig givet,
Som jeg Dig har fortalt;
Til Gurve nu jeg iler, -
Der klarer sig vel Alt!«

»Du siger«, raabte Gubben,
»Et Kors? med Stene blaae?
Og Frelserens Billed
Er meislet ud derpaa?«
»Saa var det«, svared Strange.
»Ved Guds hellige Blod!«
Hr. Peder skreg, »Du vækker
Mig baade Frygt og Mod!

Imorgen skal Du søge
Herfra paa Hjortens Spor;
Hos Jægere, hos Bønder
Maa Du spørge Dig for.
Du kjender jo til Tingen,
Og Du er flink og snild.
Hos Kongens gamle Jæger
Jeg da møde Dig vil.

Han boer ei langt fra Borgen,
I Skoven vild og fri;
Jeg kjender der hver Stente,
Hver Steen og hver Sti.

203 Der vil vi med hinanden
Oplægge vore Raad,
Og der vil vi begynde
Vor alvorlige Daad.

Endnu engang jeg kaster
I Verdens Strøm mig ud,
For Freden mig at fange
Og vinde Dig en Brud.
Vi Pigebarnet søge;
Og er den Rose fiin
En ægte, da - jeg sværger -
Da skal hun være Din.

Jeg tager Tag i Kongen,
Jeg holder ham fra Fald;
Jeg dundrer for hans Øre
Som dette Tordenskrald,
Der ruller over Skoven!
Endnu engang mit Navn
Skal spørges, før jeg seiler
Ind i den sidste Havn!«

Her taug Hr. Peder Jernskjæg.
Han kasted sig paa Knæ
For Frelserens Billed
Under det løvrige Træ.
Han trak i Klokkestrængen,
Mens der i Bøn han laae;
Og Begge lod deres Tanker
Hver sine Veie gaae.

Naar Villien har sig fæstet
Til et sikkert Maal og Meed,
204 Let synke Tvivlens Storme
Til Haabets Havblik ned;
Og derfor kunde Begge
I den kjølige Bo
Paa Straasækken trøstigt
Sig lægge hen til Ro.

Thi Nattens Stund var kommet
Og den lummerhede Dag
Var endt med vilde Storme
Og knittrende Brag;
Ned sused Regn i Strømme,
Søvndyssende og sval,
Og langsomt drog Uveiret
Hen over Skov og Dal.

PAA HERREBORGEN.

Og det var de Bønder
I Fensmark By,
Fra Kalkerup og Sipperup
De jubled høit i Sky;
Om blomsterklædte Maitræ
De dandsede i Ring

Til Fløiter og til Fidler
Med de lystigste Spring.

I Buxer og med Kofte her
Man unge Tøse saae,
Og lange, føre Karle
Med Bul og Skjørter paa;
205 MaizGreven og Grevinden
Med Krands og med Baand,
Velsminkede og smurte
De tripped Haand i Haand.

Med sværtet Ansigt Narren
Saa vever og saa fix,
Sprang om og gjorde Løier
Og vifted med sin Brix.
Paa Gjerdet sad med Pose
En gammel Tiggermunk;
Paa Sognefogdens Rønning
Stod Storken nok saa strunk.

Saa trak de ud af Staldene
Heel mangen smykket Hest;
I Manken Baand var flettet,
I Halen Sløifer fæst.
Rask svang sig da i Sadlen
Baade Pige og Dreng, -
Hei! hvor de Fløiter hvined
Til den skingrende Stræng.

De Spillemænd red foran
Maigreven og hans Brud,
I klaren Solskin Toget
Smukt gik af Byen ud.
Til Holmegaard ved Mosen
Det først skulde gaae;
Hr. Iver Bugges Godtøl
De vilde smage paa.

Der kneiser et Steenkors
Ved Byens søndre Led;
206 Der stod nu Junker Strange
Og hviled sig derved.
Alvorlig var hans Tanke,
Og mødig var hans Fod,
Men lige stærkt hans Hjerte
Og lige frit hans Mod.

Han som en prøvet Jæger
Havde snuset sig frem
I Kulsvierhytter og
I Herremandens Hjem;
Men ikke var han kommet
Sin Flygtning paa Spor.
Han havde nu atter styret
Sine Fjed imod Nord

Ved Susaaen ligger
De Nonners stille Bo,
Der raadede hans Moster
I from og hellig Ro.
Han havde hende gjæstet;
Og i en vanlig Dragt
Havde den fromme Frue
Sin ædle Frænde bragt.

I grønne Jægerkofte

Her stod han fri og frank,
Med Sølvhorn ved sin Hofte,
I Gjorden Daggert blank;
En sort Baret sad let og kjæk
Paa nødbrunne Lok;
Sin høire Haand han støtted
Paa en vældig Tjørnestok.

207

Med Hu! og Hel! kom farende
De Bønders vilde Trop.
Han vaagned af sin Tanke
Og slog sit Øie op.
Han hilsede: Guds Fred!
Og de skraalede: Tak!
Og Narren kom hen til ham
Og gav sig i Snak.

»I staaer her saa alene!
Hr. Jæger! kom, følg med!
Saa skal I see, der vanker
Adskillig Lystighed.
Den tykke Junker Iver
Har deilig Viin og Mad;
Har I nu Lyst at smage,
Saa kan vi følges ad.«

Da svarede Hr. Strange:
»Didhen vil ogsaa jeg;
Nu ganske jævnt Du ride,
Saa viser Du mig Vei!«
Men Narren grinte listigt
I sit sværtede Skjæg
Og raabte: »Heida, Spillemænd!
Spil op nu og blæs!«

Saa holdt han sig tilbage
Og red kun Fod for Fod,
Mens af og til paa Strange
Sit Blik han hvile lod.
Med Eet holdt han stille
Og steg af Hesten ned
208 Og hvisked: »Bolde Jæger!
Hør, vi maae tales ved!

I seer mig ud saa ærlig,
Alt uden Falsk og Svig:
Bredskuldret, høivoxen
I kneiser mandelig.
Jeg selv er ikkeheller just
Tabt bag af en Vogn,
Jeg har saa gode Knokler
Som Nogen i vort Sogn.

Jeg trænger til en Hjælper.
Nødtvunget kun jeg har
Mit røde Ansigt grimet
Og gjort mig til en Nar!«
Da sendte ham ung Strange
Et ret alvorligt Blik,
Og svared: »Siig, hvad vil Du?«
Og henad Veien gik.

Men Narren kasted Tøilen
Over Armen, og drog
Tre alenlange Sukke

Og sig om Panden tog.
Og mens de Begge vandred
Langs Pilehækken hen,
Han øste ud sit Hjerte
For sin fremmede Ven:

»Mit Navn er Jens Pode»
Jeg er en Bondes Søn;
Til Karen Jeppes beiled jeg
Alt længe i Løn.
209 Vore Fædre og Mødre
Vare enige med os,
Paa begge Sider var der
Baade Penge og Gods.

Til sidste Voldermisse
Vort Bryllup skulde staae,
Og Øllet alt var gjæret
Og Skinkegryden paa.
Da kasted Junker Bugge,
Dette børstede Sviin,
Sit begjærlige Øie
Paa Kjæresten min.

Men Karen lige deilig
Og ærbar og tro,
Hun elsked mig oprigtigt,
Ad Junkeren hun lœe.
Det hjalp ham ei, han smidsked
Eller gjorde sig suur;
Det var, som Vinden blæser
Imod en Kirkemuur.

Som saa hun sad en Morgen
Paa Marken hos sin Ko,
Kom Junker Iver ridende
Med sine Svende to.
Han havde faa't sin Davre
Og hængte som en Sæk
Paa Hestens Ryg og grinte.
Rødblisset og fræk.

Han hikkede og raabte:
»Det nytter ei, mit Barn,
210 Du slaaer med Dine Vinger
Som en Kramsfugl i Garn.
Det første Kys jeg tager,
Det hører mig jo til;
De andre kan Du give
Jens Pode, om Du vil.

Dog gjør Du Dig for mussig,
Som hidtil Du har gjort,
Saa skal Du ride Hesten,
Som staaer ved min Port;
Den er saa from og stadig,
Og løbsk den render ei.« -
Da reiste sig min Karen
Og vilde gaae sin Vei.

Men Junkren brølte: »Karle!
Af Hesten strax, tag fat,
Bind begge Tøsens Arme
Og faae mig hende sat
I Hullet, hvor hun øiner
Hverken Maane eller Sol!«
Da gjorde de to Lømler,

Som Junkeren befol.

De grebe plumpt paa hende
Og tumlede saa vildt,
At Melkespanden vælted
Og Melken blev spildt.
Min Piges Hænder bandt de
Med Reb og med Rem,
Saa maatte hun da løbe
Mellem Hestene med dem.

211

Fra den Tid har han hende
I Mørkestuen holdt,
Alt under Portens Hvælving,
Hvor der er hundekoldt,
Om Natten tidt jeg sneg mig
Til den gittrede Glug,
Med blødende Hjerter der
Jeg hørte hendes Suk.

Hver Dag han sender Bud
For at friste hendes Fred,
Men altid Budet kommer
Med den samme Besked.
Men slaaer hun, som jeg haaber,
Reent paa Herremanden Vrag,
Træmæren maa hun ride
I Morgen den Dag.

Til Holmegaard forleden
Der kom en lystig Fant,
En Legere, en Synger,
Med sit Strængespil og Gant.
Heel vel han blev modtaget,
De sammen sad og drak
Og det var hedt og fedt
Med Gammen og med Snak.

Men allerbedst som Talen
Den gik mest qvik og fiin,
Saa kom de op at kjævles
Alt over deres Viin.
Og Enden blev, at Bugge
Han brølte og blev vred,
212 Og lod den unge Gjøgler
I Kjeldren kaste ned.

Der sidder han hos Karen.
Men nu er det min Agt
At faae dem løste Begge
Ved List eller Magt
Imens de Andre dandse
Og juble og gjør Larm;
Og dertil kan jeg bruge
Meer end min egen Arm.

Hvis jeg kan hende frelse
Ud af Fængsel og Nød,
Saa veed jeg, hvor mig venter
Baade Fristed og Brød.
Den fromme Nonnemoder
I Suusaa-Kloster hist
At tage os i Varetægt
Har lovet mig forvist.

Der faaer jeg Huus og Ager,
Og er det end kun smaat,
Under Krumstaven lever man
Dog sikkert og godt.
Siig, vil I staae mig bi
Som ærlig, dannis Mand?«
Da svar ed Junker Strange:
»Jeg vil see, hvad jeg kan!« -

Som saadan De nu taled,
Gjennem Ladegaardens Led
De traadte ind og styred
Til Borgen deres Fjed.
213 Her stode alle Heste
Optømmede i Rad,
Mens i den indre Borggaard
Man gjorde sig glad.

Her skingrede Musiken,
Her svang man sig omkring
Alt paa de brede Fliser
Med de kaadeste Spring.
Og Madsvend og Røgter,
Hver Tøs og hver Dreng
Var ogsaa komne med
I det lystige Slæng.

Portvægteren, den gamle,
Som ellers var saa bidsk,
Han fik sig en Svingom
Med en Malkepige frisk.
Hr. Bugge stod deroppe
Med vidtskrævende Been
Og gloede paa Vrimlen
Fra Trappens høie Steen.

Ølkanderne gik ogsaa rundt,
Og ingen Hals var tør,
De drak, saa Panden gløded
Og Tanken blev ør.
Hr. Bugge var ei doven,
Han drak i svære Kluk,
Saa greb han fat en Ungmø
Og sprang som en Buk.

Jens Pøde og Hr. Strange
I Porten dulgte stod,
214 Jo meer de Andre støied,
Jo meer fik de Mod.
De vare just ved Døren,
Som til Mørkestuen gik,
Og saae paa Laas og Skodder
Med haabløse Blik.

Dog Lykken er os nærmest,
Naar Nøden mest har trængt!
Med Eet Hr. Strange øined
Bag Portfløien hængt
Et vældigt Nøgleknippe;
For at lette sin Krop
Til Dandsen, havde Vægtren der
I Hast det slynget op.

Hurtigt og behændigt
De aabnede det Buur,
Og Jens steg ned ad Trappen
Langs den fugtige Muur;

Han hentede de Tvende
Fra det dybeste Hul,
Mens Strange stod Vagt
Kjæk og forventningsfuld.

Det vared ikke længe,
Før Jens kom atter frem,
Med Fangerne bagefter,
Og gjenned hurtigt dem
Af Porten ud, fra Broen,
Ind i den tætte Lund,
Mens Nøglerne han sænkede
Paa Slotsgravens Bund.

215

Saa fulgte han og Strange
Med iilsomme Skridt,
Op gik det gennem Skoven,
- De lyttede tidt; -
Saa kom de over Vasen
Ved Holmegaard, og her
Besluttede de at skilles
Ad sine Veie hver.

Med nedslagne Øine
Den unge Pige stod,
Mens ellevild af Glæde
Hendes Kjærest hviskede: »Mod«
Men Strange saae forbauset
Paa den fremmede Svend:
Det var jo Folmer Sanger,
Han mødte her igjen.

»Velkommen,« raabte Folmer,
»Saa fanged jeg Jer dog!
Jeg noget Vildt dog bringer
Hjem fra mit Jægertog.
Den anden Fugl, Gud bedre!
Hvor finder jeg vel den?«
Hr. Strange greb hans Hænder:
»Vi hjælpes ad, min Ven!

Men siig mig dog, Jens Pode!«
Vedblev han og loe,
»Er dette da hiin Leger,
Som i Døgnskifter to
Har siddet med Din Due
I Buur ved Vand og Brød?
216 Saa« - Her afbrød ham Folmer:
»Snak! det har ingen Nød!

Skynd Dig afsted, Jens Pode!
Til Klostret gaaer Din Vei.
Hvad Skjæbnen mig betroede,
Jeg ranede det ei.
Lad Pateren Dig binde
Med Velsignelsens Baand,
Og gik saa med Din Qvinde
Kun trøstigt Haand i Haand!«

Jens Pode græd og takkede,
Og lille Karen græd;
Med glade Hjerter iled
De gennem Skoven ned.
»See,« sagde Folmer smilende,
»Der gaaer hun med sin Nar!«

Og stemte hurtigt Strængen
Paa Cithren, som han bar.

Og da de var alene,
Han svingede sin Hat,
Hans Jubeltoner skingred
Lydt gennem Busk og Krat.
Han kyssede paa Fingren
Ad Blomster og ad Træ'r,
Han smiled op til Lærken,
Som til en Hjertenskjær.

»O, Frihed! o, Du søde,
Min Længsel og min Lyst!
Opstanden fra de Døde,
Velkommen ved mit Bryst! .
217 Udrevet af min Vaande,
Modtag mig i Din Favn!
Saalænge jeg kan aande,
Lovpriser jeg Dit Navn.

Jeg seer de grønne Dale,
Jeg seer det lyse Blaae,
De hulde Nattergale
Jeg atter hører paa.
Jeg bader mig i Luften,
Paa Græsset tør jeg gaae,
Jeg drikker Ruus i Duften
Af Blomster og af Straa.

Sol kysser mine Kinder
Med blide Øiekast,
Og kraftigt Blodet rinder,
Og Foden træder fast.
O, Frihed! slip mig ikke,
Men lad, saa rig som god,
Mig ved Dit Hjerte drikke
Til hele Livet Mod!«

Saa sang han, mens de iled
Paa Skovsletten ud;
De ranke Svende kneiste
Som Fyrrens unge Skud.
Og da ved Solens Nedgang
De naaede til en Kro,
De standsed der og toge
Forfriskning og Ro.

ESELET.

Under Bislag, ved Huset
Med Kanderne paa Bord,
De vexled mangt alvorligt
Og mangt et Skjemtens Ord.
Da sagde Junker Strange:
»Fortæl mig, før vi gaaer,

Hvad gjorde Du Hr. Bugge,
At han var Dig saa haard?«

Men unge Folmer smidsked
Og strøg sig om sin Mund:
»Naa Gud være lovet! her
Jeg sidder frisk og sund!
Thi laae jeg end i Mørket,
Var det min egen Skyld:
Træd Kjærling ei paa Taaen,
Og rør ei Mandens Byld.

Vor Dronning - hende glæde
Guds Engle her og hist! -
Har sendt mig ud at søge
Om Jer og om et vist
Velsignet, deiligt Møbarn,
Som sad ved hendes Fod;
Og hendes Ærind røgted jeg
Med Iver og med Mod.

Hos Høie og hos Lave
Jeg vandred ud og ind;
Jeg lytted og jeg stirred
Mig næsten døv og blind.
219 Men gaae paa Rævesokker,
Det var mig aldrig kjært;
Thi Barn er i By bært,
Som det er hjemme lært.

See, naar jeg Narren mødte,
Da kaldte jeg ham Nar,
Og Slyngelen jeg veied
Og tog, for hvad han var;
Og gode Ord og onde
Fik passelige Svar; -
Men sligt oprigtigt Hjerte tid t
Mig bittre Frugter bar.

Til Holmegaard ved Mosen
Jeg kom paa trætte Fod;
Det lakked just ad Aften,
Paa Borgebro jeg stod,
Og lod min Cither klinge
Og istemte min Sang,
Saa fra de røde Mure
Sig Gjenlyden svang.

Et aabent Vindve fyldtes
Med Junkrens tykke Krop;
Han vinkede og raabte:
»Hei, Sanger! kom herop!«
Deroppe stod i Salen
Et Bord med Kruus og Fad.
Han bød mig strax at sidde
Og drikke og faae Mad.

Jeg lod mig ikke nøde,
Men satte flux mig ned,
220 Og langede til Fadet
Og gjorde ham Besked.
Han spurgte, mens jeg tygged,
Jeg svarte, mens han drak;
Ret artigt og fornøieligt
Gik Tiden saa med Snak.

Af Kanderne han skjenked

Og vi drukke paa Kraft;
Den spanske Viin løb i ham,
Som i et Støvleskaft.
Men alt som den fik Indpas
Saa gik Forstanden ud,
Og Løgn og Pral der strømmed
Som Spøl af en Tud.

Hvad jeg ham saa fortalte,
Det var ham Alt bekjendt;
Hvad jeg havde døiet,
Det var ham ogsaa hændt.
Om Kjæmper han fortalte,
Om Nisser, Trolde og Dværg,
Om at han selv var ofte
Indtaget i Bjerg.

At Sligt kan være sandt,
Jeg aldrig nægte vil;
Dog troede jeg, med mig
Vilde Fyren drive Spil.
Til sidst han lagde Haanden
Paa Bug og drog et Suk,
Og sagde: »Hør nu efter!«
Og tog et vældigt Kluk..

221

»I troer ei slige Under?
I er endnu saa grøn!
Jeg veed, hvordan slig Vantro
Kan bære bitter Løn;
Derom min egen Slægt
Kan føre Vidnesbyrd;
Og derfor skal I høre
Min Faders Eventyr.

Min Fader var en ung Mand,
Lidt over en Snees,
Og deilig som St. Jørgen,
Hvilket endnu kan sees
Paa Contrafeiet hisset;
Og man har sagt mig tidt,
At ogsaa mig det ligner,
Som om det var mit.

Der hersked Kiv og Klammer
Paa den Tid i vort Land,
Mod Kongens Vælde reiste
Sig Bonde og Herremand.
Hans Bud de var for strenge,
Hans Haand den var for tung,
Han tømte Bondens Lade
Og Kræmmerens Pung.

Fra Huus og Hjem han Mange
Ret ubarmhjertigt jog,
Og Mangen af Forbittrelse
Fra Land og Rige drog.
Saa gik det og min Fader;
Han gjordede sit Sværd,
222 I Velskland tog han Hyre
Udi Keiserens Hær.

Der fik han da en Fænnik
Af Knegte tilhest;
Og de var ilde seete,

Hvorhelst de kom til Gjæst.
Af Blod de spildte Meget,
Men samlede meget Guld,
Snart havde og min Fader
Faaet Randselen fuld,

Liig Paradis, man siger,
Er dette velske Land;
Guldæbler groe paa Træer
I evig Sommerbrand;
De Qvinder ere skjønne
Og Himlen altid mild;
Og Vinen, tænk Jer! Vinen
Den voxer der jo vild.

I samme Land skal være
En By, Perus ved Navn;
Paa Bjergetop den kneiser
Midt i Viinhavers Favn.
Did kom en sildig Aftenstund
Min Fader med sin Trop;
Af første Natteslummer
Blev Folk da vækket op.

Som nu han stod og tænkte paa
At faae sig et Qvarteer,
Han oppe paa en Svale
En yndig Pige seer;
223 Med venstre Haand hun Særken
Holdt sammen om sit Bryst,
Paa Høire hang en Lampe,
Der flammede lyst.

Det Syn ham strax bestemte;
Han bankede da paa
Med saadan Fynd og Alvor,
At man maatte ham forstaae:
Vel kunde han ei tale
Det Sprog, som der blev talt,
Men der er visse Fagter,
Som fattes overalt.

Da skjød de Slaa fra Døren,
Da blev han lukket ind;
Ham førte til et Kammers
En gammel, runken Qvind.
Hun pegede paa en Seng,
Der skinned hvidt og smukt;
Han pegede paa sin Mund
Og hun bragte Viin og Frugt

En Enke var den Gamle,
Det lod hun ham forstaae;
Alene med sin Datter
Hun leved saa som saa.
Var Moderen end gusten
Og puklet og led,
Saa var der hos den Unge
Desmeer at frydes ved.

Hun bar en fyldig Fletning
Med en Sølvnaal udi,
224 Med sine sorte Øine
Hun skued kjæk og fri.
Paa nette Fødder svæved
Hendes siirlige Krop, -
Kort sagt, hun var behagelig

Fra Taa og til Top.

Naar Krigsmanden raster
Og lægger Sværd og Skjold,
Da søger han sin Hvile
Helst udi Qvindevold.
Hans flygtige Bolig
Da bliver ham et Hjem,
Han nyder Øieblikket
Og seer ei længer frem.

En Hat med røde Fjedre,
Et Sværd har altid havt,
Saalænge Verden staaer,
En vidunderlig Kraft;
Og manges Qvinde lider
Ret godt en saadan Mand,
Om hvem hun trygt kan sige:
Imorgen reiser han!

Min Fader var som Tønder,
Og Pigen var som Ild,
Saa det var intet Under,
At det saadan slog til;
Hun ei forstod hans Tale
Og hendes Maal ei han,
Men det, som sagt, var Fagterne,
Hvorpaa det mest kom an.

225

Han satte dyre Ringe
Paa hendes Fingre smaa,
Guldspanger og Coraller
Han ikke spared paa.
Med Øine og med Hænder
Heel veltalende han var, -
Jeg har vel ikke nødigt
At nævne hendes Svar?

I Viinhaugens Skygge,
Langs Søens Bred de gik,
I Kys de sig beruste
Som den stærkeste Drik;
De sammen gik til Brønden,
De sammen gik paa Eng,
De sammen gik til Kirke,
Til Bords og i Seng.

Men som det nu var hedest,
Saa kom Skilsmisens Dag;
Og dette var just ikke
Den Gamle til Behag.
Hun vilde holde Fuglen
Saalænge fangen der,
Indtil de havde plukket
Den sidste gyldne Fjer.

Saa sagde hun til Pigen:
»Gak ind, min Datter fiin!
Og hent mig hist fra Hylden
Den stærke Medicin;
Det er en lille Flaske,
Hvis Baand er lyseblaat,
226 Jeg troer, det er paa Tide,
At den kan gjøre godt.

Tre Draaber skal Du dryppe
I Ungersvendens Viin,
Saa skifter han ei Tanke,
Saa er han evig Din.
Lad ham kun spænde Sporen,
Og drage bort af By;
Han komme maa tilbage,
For aldrig meer at flye.«

Min Faders Hest stod sadlet
Paa Gaden alt, da hun
Ham fulgte ud paa Trappen
Og kyssede hans Mund
Med Suk og Graad og sagde:
»Til sidste Valet
Tøm endnu dette Bæger,
Det vil styrke Dig ret.«

Han drak; men strax han følte
En Kriblen i sin Krop;
Haar dækkede hans Lænder,
Hans Ører voxte op;
Paa begge sine Hænder
Han ned sig falde lod;
Som et hvidblisset Esel
Paa Gaden der han stod.

Forfærdet begge Qvinder
I Huset flygted ind.
Den Gamle hviskede rasende:
»Men var Du da blind?
227 Den urette Flaske
Har Du grebet i Hast!«
Da vreed de deres Hænder
Og i Taarer de brast.

Hans Krigskarle samlede,
De bandede, de skreg:
»Hvor er nu vor Høvidsmand?«
I Huset op de steg.
Der brød de alle Døre
Og slog Kister itu; -
De tyende Qvinder daaned
Af Angest og af Gru,

Men da de Ingen fandt der,
Saa red de uden ham;
Bagefter dem han traved,
Iført sin Eselsham.
De greb ham og de læssed ham,
Hvad ei de bæere gad,
Paa Ryggen, baade Bytte
Og Bimpler og Mad.

Mens langt ned i Velskland
Han fulgte deres Tog,
Sin Flid og Kunst han brugte
At lære Landets Sprog;
Og det gik let med Lempe,
Foruden Riis og Stok;
Thi havde han ei Mæle,
Han havde Øre nok.

Den keiserlige Krigsmagt
Den mødtes ved Rom,
228 Og da den By var taget,
Saa vendte den om.

Den Hob, min Fader fulgte,
Kom atter til Perus;
Den gjorde Holdt og rasted der
Ved Kande og ved Kruus.

Og mens den drak og jubled
Den vilde Ryttertrop,
Han sled sig løs i Stalden
Og sparked Døren op,
Og traved hen i Gaden,
Hvor han havde lidt den Tort;
Han vilde see sin Skjønne,
Før reent han maatte bort.

Han Huset fandt. Paa Svalen
De tvende Qvinder sad;
Een sysled med en Haandteen,
Een væved udi Lad.
Knap stod han der, før Pigen,
Rød af Ængstelse og Skam,
Stødte til sin Moder
Og raabte: »Seer Du ham?«

»Mit Hjerte!« svared Hexen,
»Nu har han det saa godt,
For Du ei kunde skille
Det Røde fra Blaaf!«
»Og er der,« spurgte Pigen,
»Ei Raad, ham frelse kan?«
»Jo, naar han æder Lilier,
Han vor der atter Mand!«

229

Han rystede sit Hoved
Og stønned sit I-ah!
Hvor skulde han paa den Tid
Faae hvide Lilier fra?
Da faldt hans Øie netop
Paa en Apothekers Bod,
For Vindvet hvide Lilier
I tvende Potter stod!

Flux steiled han paa Bagbeen,
Efter Dyrets Natur,
Og støtted begge Hove
Paa Apothekets Muur;
Sin Hals saa lang han strakte
Og stak sin Mule op,
Og aad de tvende Lilier
Med Rod og med Top.

Men knap var Liliesaften
Nedgledet i hans Bug,
Saa fik han atter Hænder
Og Fødder til sit Brug.
Han reiste sig og stod der,
En Ungersvend rank,
Med røde Fjer i Hatten
Og Brystplade blank.

Den Gamle og den Unge
De skreg ved dette Syn,
De styrted ind forvirrede
I Huset, som et Lyn.
Paa Flugt var ei at tænke;
Bysvenden tog dem fat,

230 Og Dommeren fik Retten
End samme Aften sat.

Den Gamle Alting nægted,
Den Unge ligesaa;
Men da man saa fik lagt dem
Gode Haandskruer paa,
Kom Sandheden for Dagen,
Og Sagen saa blev endt,
At Tøsen gik i Kloster
Og Hexen hun blev brændt.

Nu tog min Fader Orlov;
Efter denne slemme Spads
Var det ham ikke længer ret
I Velskland tilpas.
Han kom her hjem til Gaar den,
Han gifted sig og fik
En Søn, som skal ham ligne,
Til Punkt og til Prik.

Siig, vover I at tvivle,
At min Faders Sagn er sandt?
I troer dog ei, vi fare
Med Løgn eller Tant?
Selv var han blandt de Vantro,
I Eselshammen bragt
Han fik først rigtig Troen
Paa det Hemmeliges Magt!«

Hr. Bugge taug og pusted
Og stirred over Bord,
Som vilde han med Øiet
Opsluge mine Ord.
231 Jeg svared: »Gjerne troer jeg,
Hvad I berettet har,
At Eders salig Fader
I Velskland Esel var.

Men,« vedblev jeg dumdrstig
Og kaad af hans Viin,
»I Eders Skjold I fører
Et halvt blodigt Sviin;
Hvi har I nu ei føiet
Et heelt Esel til?
Det, synes mig, har Skjebnen
Beviist Jer, at den vil.«

Da grinte Hr. Bugge,
Saa det klukked i hans Vom.
Men da han lidt til Aande
Og Besindelse kom,
Han langsomt og alvorligt
Gjentog min løse Snak;
Han anede da Braadden
Og følte, at det stak.

Han bed i sine Negle,
Han rynkede sit Bryn,
Hans rullende Øine
Mig sendte Lyn paa Lyn.
Og saa kom Tordenen!
Han slog i Bord saa fast,
At Kanderne de dandsed; og
Han reiste sig i Hast.

Han fik to lange Kegler

I Hallen indkaldt.
232 »Nu skal I,« skreg han, »faae
Eders Haansord betalt!
Min Viin I tyllend i Jer,
Og syntes nok saa glad!
Saa det er Eders Maade
At sige Tak for Mad!

Kast flux ham ned i Taarnet,
Der er Plads nok til Fleer!«
Saa foer de Bengier paa mig
Saa grovt, som man seer
To Kjøterhunde ruske
Kaninens hvide Skind;
Og slængte heel uhøvisk mig
I Mørkestuen ind.

Lidt ør og ganske blændet
Jeg stod og famled der.
Lidt efter lidt det lysned,
Og ved det svage Skjær
Den lille, ranke Pige
Med bleget Kind jeg saae
At rave hen imod mig
Paa det raslende Straa.

Men Freidigheden flygter
Saa let ei fra mit Bryst.
Jeg tog den Lilles Hænder
Og præked hende Trøst.
Jeg redeligt deelte Halmen
Og redte mig en Seng
Fra hendes fjernt; thi, vil jeg,
Min Dyd kan være streng.

233

En Krukke Vand vi havde,
Dertil lidt daarligt Brød.
Naar saa vi drak og spiste,
Hun dækked paa sit Skjød.
Der var jo deilig kjøligt,
Og Straaet var ret frisk; -
Saaledes jeg og Karen
Holdt sammen Dug og Disk.

Men det var saa det Hele!« -
Her maatte Strange lee.
»Saa gid jeg,« raabte Folmer,
»Ret aldrig Frelse see,
Om ei fra mine Hænder
Hun gik saa reen og skjær,
Som den straalende Lilie,
Den I har saa k j ær!

Og hende maae vi søge!
Vi hende frelse maae;
Jeg aldrig meer for Dronningen
Tør stedes eller staae,
Før atter jeg har føiet
Den Blomst til hendes Krands!«
Da sukked Strange: »Folmer!
Ei før til San et e Hans!«

Han talte om Gultza,
Om Rhitra meldte han,
Han sagde af Hr. Peder,

Den vældige Mand.
»Kom lad os vandre! Jorden
Mig brænder under mit Fjed!«
234 Saa stod de op og ginge
Gjennem Huulveien ned.

Alt Solen var til Hvile,
Og over det dunkle Slaae
De evigklare Stjerner
Høitideligt mon gaee.
Hr. Stranges Hjertestrænge
Var dybt alvorligt stemt;
Men Folmer Sangers Tanke
Var altid fuld af Skjemt.

Det lød i Stranges Indre:
»Hvis nu ei Rhitras Ord
Kan lede mig til Ellen
Og paa Kronhjortens Spor,
Hvor skal jeg da vel løse -
Hvor skal jeg da vel naae -
Den Knude tættindslynget,
Det Maal, jeg styrer paa?

Hvis ikke Crucifixet,
Som hendes Moder bar,
Som Ridderen nu haaber,
Kan yde Trøstens Svar;
Jeg kjøber Pigen ind
I et fornemt Klosters Skjød,
Og søger fjernt fra Danmark
Forglemmelse og Død.«

Og det var Folmer Sanger,
Han talte til sig selv:
»Mig Andres Hjertesorger
Henskyller som en Elv.
235 Velan, jeg Strømmen følger,
Hvorhen den tager Fart,
At jeg kan atter skue
Min Dronnings Aasyn snart.

Som efter Musen Katten,
Som Ungmø efter Dands
Jeg længes efter Natten,
Der gaaer før Sancte Hans;
Da skal jeg Uglen fange,
Da skal jeg Inger see,
Da skal vi gjøre mange
Tusind Løier og lee!«

Saa fulgtes de med Foden,
Men ei med Tankens Gang;
Den Enes var en Grubien,
Den Andens var en Sang;
Indtil ved Dag de naede
Til Skovens Rand, og saae
Paa Ageren tilhøre
En Rudel Krondyr staae.

I den tidlige Morgen,
Som det er Dyrets Skik,
De langsomt græssende
I unge Vipper gik.
De dukkede mod Jorden,
De kneiste saa igjen
Og stirrede med Undren

Paa de Vandrende hen.

Men forrest i Flokken
Der hævede sig Een,
236 Den største af dem Alle
Med bastet Tak og Green;
Hængt om den stride Manke,
Foran paa dens Bryst
Et Guldkors fremviste
Alverdens Haab og Trøst.

Ung Strange hvisked: »Stille!«
Men næppe var det hørt,
Bort blev som af en Stormvind
Den hele Rudel ført.
Henover grønne Slette
Paa den fjederlette Klov
Igennem Mosens Eller
Og ind i tætte Skov.

Men Strange raabte: »Følmer!
I følge mig nu ei!
Gak I til Jægerhuset
Den gjenneste Vei.
Der mødes vi!« Og hurtigt
Over Marken han foer,
Og fulgte ufortrøden
Sin Skjebnes vilde Spor.

»Til Lykke!« raabte Sangeren
Og svingede sin Hat.
Flink skred han hen ad Stien
I det skyggende Krat.
Hans Hjerte havde Vinger,
Hans Gang var som en Dands,
Hans Tankers Række var
Som en broget Urtekrands.

I JÆGERHUSET.

En Rast fra Kongeborgen
Der ligger en aaben Plet
I Skovens Dyb, af Hassel
Og Bøg omgjerdet tæt.
Der Bogfinken qviddrer,
Der synger sorten Stær,
Og Vildanden pladsker
I det krusede Kjær.

Hen ved den ene Side
En Jægerbolig staaer,
Straatakt med spidse Gavle,
Og rundtom Huset slaaer
Et Gjerde sig af Hvidtjørn
Ret som en fyldig Arm;
Den vilde Humle kravler

Henad den runde Karm.

Der er saa eensomt, stille,
Over den dybe Dam
Kun af og til kan høres
Hunrævens hæse Glam.
Paa Engen Storcken spanker
Alvorligt og strunket,
Høit under Skyen kredser
Guldørnen, som et Punkt.

Det var saa henad Middag
Paa St. Albani Fest,
For Jægerhusets Gjerde
Der vrinsked en Hest;
238 En nordfrisisk Kleppert
Graaskimlet og frag,
Den stolteste Rytter
Den bar paa sin Bag.

I Sadlen sig hæver
En mægtig Kjæmpekrop;
I Staal saa er den smeddet
Fra Taa og til Top;
Det blanke Pandser dækkes
Af en Munkekutte bruun,
Paa Brystet bølger Skjægget
Saa hvidt som Svaneduun.

I Skjold den hvide Ibskal
Svømmer i det Blaae;
Syv grønne Paafjedre
Over Hjelmkammen staae.
Ved høire Side dingler
Det drabeligste Sværd.
Han raabte, saa det gjalded
Høit mellem Skovens Træ'r:

»Hei, er her Nogen hjemme?«
Da aabnedes et Led.
Ud treen den gamle Jæger
Og sagde: »Guds Fred!«
Men da han saae ret nøie til,
Saa slog han Haand i Haand,
Og raabte: »Ved St Hubert!
Nu seer jeg nok en Aand?

Er det Jer selv, Hr. Peder!
Med Kjød og med Blod?
239 Saa vær mig da velkommen,
Velsignet Eders Fod,
Som træder paa min Tærskel!
Kom, hvil Jer paa min Bænk,
Og faae en Bid til Styrkning
Og til Velkomst en Skjenk!«

Den gamle Herre svang sig
Som en Yngling af sin Hest,
Og sagde: »Først vi sørge
For den fiirbeente Gjæst!«
Han Hovedlav og Sadel
I Hast da smøged af;
Med Vrinsken søgte Hesten
Til Engen da i Trav.

Det var Hr. Peder Jernskjæg,
Han længtes efter Helm,

Han fulgte ind i Haugen,
Tog af sin sorte Hjelm.
Dybt maatte han sig bøie
For at komme under Tag;
Han hængte der sin Jernhat
Og sin Dyrendal paa Knag.

Den Jæger bredte Hynde.
Men Alt som der han sad,
Ind traadte Husets Qvinde
Med Dug og med Fad.
Da raabte brat Hr. Peder:
»Saa hjælpe mig St. Georg!
Den sidste Gang jeg saae Jer,
Var paa min egen Borg!«

240

Sig ydmygt Q vinden neied
Og rødmed under Liin,
Og hendes Øie fyldtes
Med en Dugperle fiin.
Hun hviskede ganske sagte:
»Jeg mindes nok den Stund!«
Taus stirrede Hr. Peder
Med et bittert Smil om Mund.

Han fulgte med sit Øie
Den gamle Kones Gang,
Imens hun stille sysled
Og bredte Dugen lang.
Han greb, som i Tanker,
Et Kruus, hun stilled hen,
Og dreiede det i Haanden
Og satte det igjen.

Det var det bittre Minde
Fra Dagene, som svandt,
Der i hans Hjertes Mørke
Som en Maane oprandt,
Og klart paany ham viste,
Hvad Tidens Taage fik
Halv dulgt og udslettet
For hans Tankes trætte Blik.

Saa tyst som i en Kirke
Der var ved deres Bord;
Imens de finge Unnen,
Der hørtes ei et Ord.
Afdækket blev saa Skiven,
Saa holdt de deres Bøn;
241 Da vinkede Hr. Peder
Den Qvinde ud i Løn.

De satte sig i Haugen
Paa en Græsbænk, i Læ
Af Hasler og af Hvidtjørn
Under et Abildtræ.
Hun sagde: »Ædle Herre!
Jeg kjender Eders Hu,
Og hvad Jert Øie spørger,
Vil jeg besvare nu.

Men jeg har ingen Balsam
For Eders Hjertes Vee,
Jeg kan Jer kun berette,
Hvad selv jeg maatte see.

Eiheller kan jeg gjøre
Eders Byrde mere svær!«
Saa talte hun, og Gubben
Drog dybt efter Veir.

»Jeg tjente Eders Frue,
Hun var saa from og god,
At jeg gjerne for hende
Havde givet Liv og Blod.
Og da den lille Frøken
Var født, og Modren svag,
Jeg passede dem Begge
Baade ved Nat og Dag.

Da hun den sidste Morgen
Slog Øiet op saa mat,
Hun sagde: »Ak, jeg drømte
Saa underligt i Nat.
242 Mit Hoved er saa tungt
Og mit Sind saa beklemmt;
Guds Moder maa vide,
Hvad der er mig bestemt.

Jeg drømte, jeg var død,
Og alt i Kisten lagt,
Min Sjæl paa sine Vinger
Stræbte opad med Magt.
Fra Høire kom en Due,
Fra Venstre kom en Ravn,
De gjennem mig tilbage
Fra Paradisets Havn.

Saa stod jeg ganske ene
I den vildeste Skov;
Der kom en Lyngorm skridende
Og hyled efter Rov.
Den slynged sig i Bugter
Omkring mit svage Liv,
Jeg vaanded mig og segned
Som for Stormen et Siv.

Men før jeg sank, da saae jeg
Dens røde Øine gløe
Begjærligt hen til Vuggen,
Hvor Barnet laae i Ro.
Af Halsen rev jeg Korset her,
Mit dyreste Klenod,
Og slængte det paa Barnet
I Fortvivlelsens Mod.

Og næppe var det faldet
Og laae paa Ellens Bryst,
243 Saa traadte ud fra Krattet
Høitideligt og tyst,
Med høie, brede Takker
En kongelig Hjort,
Fik Barnet op paa Ryggen
Og ilede bort.

Saa sank jeg dybt i Dvale
I en lang, en bælmørk Nat;
Jeg tabte Sands og Tanke -
Og saa vaagned jeg brat.
Stor Jammer vil mig times,
Forvist jeg det troer,
Men liden Ellens Frelse
I dette Guldkors boer.«

Fra Barmen drog hun Smykket
Ved det glimrende Baand,
Hun trykked det mod Læben
Og med sittrende Haand
Hun lagde Kors og Kjede
Om Barnets spæde Bryst;
Saa tog hun mig om Hovedet
Og hviskede tyst:

»Gud frie os fra det Onde!
Men skulde Faren naae
Til denne Helligdom,« -
Og hun peged paa den Smaa -
»Da sværg mig, Du vil vogte
Paa mit yndige Noer!«
Saa bad hun mig saa bønligt,
Og med Taarer jeg svor.

244

Saa veed I, hvad der skete, -
Hvorfor? veed ikke jeg.
I Rædsel greb jeg Barnet
Og flygtede min Vei.
Jeg spærrede Jer Døren;
Og i min unge Arm
Bort bar min Skat jeg hurtigt
Ved en bankende Barm.

Jeg vandred gennem Skove,
Jeg vandred over Land,
Og overalt den deilige
Glut velsigned man.
I rige Herrers Stalde,
I Bondens ringe Bo
De lode hende die
Baade Gimmerlam og Ko.

Jeg sad ved stille Søer
Og lullede hende ind,
Hun slumred paa min Skulder
Med sin rosenrøde Kind;
Saa da jeg kom til Hove,
Som var min Vandrings Maal,
Var hun vever som en Lærke
Og buttet som en Aal.

Men det var Fru Margrethe,
Kong Wolmers Datter prud,
Hun tog sig af den Spæde,
Og styred hende ud
Med Klæder og med Smykker,
Med Lærdom og med Tugt,
245 Og Alting hende anstod
Saa yndefuldt og smukt.

Da Wolmers Datter døde
Og Jorderig forlod,
Sad Frøken Ellen siden
Ved den unge Dronnings Fod;
Indtil i Fjor, i Høsten
Hun pludselig forsvandt!
Da blødte mange Hjerter,
Og mange Taarer randt.

Man hvisked om Hr. Strange,
Om en Hjort blev der talt;

Men Ingen kunde fatte
Eller samle det Alt.
Saa sank det hen i Glemsel,
Som det gaaer til paa Jord;
Hvem tænker vel paa Sneen,
Som skinned her if j or?«

Hun taug. Men Hr. Peder,
Fordybet i sit Sind,
Stivt stirrede paa Græsset,
Med Haanden paa sin Kind.
Hid treen den gamle Jæger,
Han hørte de sidste Ord;
Han sagde: »Hjorten kommer
Nok her igjen, jeg troer.

Hvis ei den alt er fældet,
Saa er det Dyrets Skik
At søge did, hvor først
Den græssede og gik.
246 Den glemmer ei de Skove,
Ei den Mark eller Vang,
Den kjender alle Fugle,
Den mindes hver en Sang.

Ved Toner kan den lokkes.
Ak ja, hvor mangan Gang
Saae jeg dem ikke standse
Og lytte, naar bedst de sprang.
Faaer jeg først hiin for Øie,
Jeg ta'er vist ikke feil;
Jeg kjender den saa nøie
Fra Blad og til Speil!«

Som saa han stod og talte,
Rask over Gjerdets Torn
Syv kjække Stød der hørtes
I et klingende Horn.
Den Jægersmand da lytted:
»Hvad? er jeg ved Forstand?
Det var de Strangers Løsen, -
Og see, der kommer han.«

»Guds Fred! og Velkommen!«
Da raabte alle Tre,
Da gjennem Havelaagen
De Junkren fik at see.
Men Alvor paa hans Pande
Og Bleghed paa hans Kind
Neddæmped deres Glæde,
Da taus han traadte ind.

Sin flygtige Ganger,
Sin Gaade havde han
247 Nu atter fulgt forgjæves
Gjennem Skov, over Land.
Frem og tilbage krydsed den
Dog op imod Nord; -
For trende Dage siden
Han havde tabt dens Spor.

Knap var nu al Forundring
Og hans Fortælling endt,
Saa lød der høit en Stemme,
Som var dem vel bekjendt.
Som Lærkeslag den jubled,
Saa Skovens Hvælving klang;

Og det var Folmer Spillemand,
Der meldte sig med Sang:

»Du, som har Sorg i Sinde,
Gak ud i Mark og Lund,
Og lad de svale Vinde
Dig vifte karsk og sund.
Gak over Høi og Dale,
Og lyt ved Søens Glar
Til Skovens Alvorstale
Og Kildens muntre Svar.

Var Hjertet fuldt af Klage
Og brused Blodet vildt,
Jeg gik mig ud at jage
Det yndeligste Vildt.
Det var ei Hjort og Hinder,
Ei Terne eller Tjur;
Det var med friske Kinder
Den vilde, frie Natur.

248

Jeg vil saa nødigt bænkes
I Stuen, under Tag;
Der drikkes og der skjænkes
I døsig Fred og Mag.
Langt heller vil jeg brede
Min Dug bagved en Tjørn,
Paa lyngbegroede Hede
I Selskab med en Bjørn.

Mig hued ingensinde
Smaafuglene i Buur,
Som pynteligt paa Pinde
Maa sætte sig til Kur.
Nei paa de rigtig Vilde
Er det en freidig Jagt;
Om de er nok saa snilde,
Er deres Væрге svagt!«

Saa hørte de ham synge
Længe før de ham saae;
Foran ham sprang hans Pudel
Gjennem de høie Straae.
Da kom han frem af Krattet
Med Strængeleg i Haand,
Med sit smilende Ansigt
Og de flagrende Baand.

Da samled' rundt om Bordet
De sad ved deres Viin,
Hr. Folmer førte Ordet,
Thi han var snild og Hin.
De bedste Raad han vidste,
Han havde lystigt Mod,
249 Og han med megen Liste
Paa Qvindfolk sig forstod.

»At faae et Uglehjerte
Det tager jeg mig paa;
Og Dorrits Sovekammer
Os aabent skal staae;
Thi hendes Terne, Inger,
Er i min Vold, jeg veed,
Som jeg igjen i hendes,
Efter Tid og Leilighed!«

De Andre To ham loved,
Hans Ord de gave Magt,
De vilde holde sammen
Ved de Raad, han havde lagt.
Saa ginge de til Hvile, -
De To med Sorg i Sind;
Til sine brogede Drømme
Den Tredie slumred ind.

ST. HANS' AFTEN.

I Skoven tæt ved Curve
I Ly af Bøg og Eg,
Der vrimled det heel lystigt,
Og der var Dands og Leg.
Fra alle Landets Egne
Var kommet mangan Gjæst,
Fornemme og Ringe,
Til St. Hansaftens Fest.

250

Farvede Lamper straalte
Fra tusind Grene ned;
Rundtom var plantet Fakler
Som Blomster i et Bed.
De Tjæretønder blused,
Ophængte paa Stav;
Den glade Stimmel bølged
Og larmed som et Hav.

Fra rene Sommerhimmel
Snart her og snart hist
En lille, stille Stjerne
Fremtindred som en Gnist.
Ei Straa, ei Blad sig rørte,
Og trindtom Natten laae,
Som en kulsort Morinde
Med Glimmersmykke paa.

Der var med Viin og Mundgodt
Saa mangan pyntet Bod;
De tørstige Sjæle
Som en Muur om dem stod.
Mangan Springer og Dandser
Stod der ogsaa paa Lad
Med sit malede Ansigt
Og bar sig morsomt ad.

En Sværm af Formummede
Lidt efter lidt kom frem;
Hr. Peder og Hr. Strange
Vare ogsaa blandt dem.
Ung Folmer var paafærde,
Hvor der var lidt at see;
251 Han gjorde tusind Løier
Og fik Alle til at lee.

Med Eet der klang Trompeter,
Med Fløiter og Basun;
Dankonningen sig viste
I Skovens Paulun.
Med ham en fager Skare,
Saa munter og saa let,
Med Guld paa Fløielskofte
Og Fjeder paa Baret.

Saa kom en deilig Qvinde
Agende i sin Karm;
Fra Ansigtet hun løfted
Sløret med sin Arm.
Da blussede de Kinder
Da straaede de Blik!
Dankonning hende høvisk
Imøde da gik.

Selv hjælp han den Skjønne
Fra Vognen til Jord,
Og hvisked hende lønligt
Et skjemtefuldt Ord.
De sorte Slangelokker
Slog hun fra Panden klar,
Og hendes røde Læber
Gav et smilende Svar.

Hr. Strange og Hr. Peder
De stode og derhos;
En Mumlen gik blandt Folket
Af Beundring og af Trods.
252 Hun lod de sorte Øine
Tillyne dem et Blink;
Sødt toned da Musiken
Paa Konningens Vink.

Han qvæged sine Øine
Og sin elskovssyge Aand
I hendes Lueblikke.
Saa greb han hendes Haand
Og traadte hen i Kredsen
Paa den fløielsgrønne Grund;
Og Sangen lød og Dandsen gik
Saa let igjennem Lund.

Vel bruste Lystigheden,
Men den gav ogsaa Ro.
Det er saa sødt at vandre
I Natten To og To.
Og mangt et Par sig listed
I Krattets Mørke ind
Med bankende Hjerter
Og med rødmete Kind.

Ung Folmer gik med Inger.
Han hvisked: »Favre Mø!
Tilgiv mig, Du maa seile
Nu i Din egen Sø!
Imorgen, naar vi mødes,
Maa Du aabne hendes Dør,
Som Din egen, søde Inger!
Du tidt mig aabned før.

Hvad vi fra Dorrit tage,
Er Intet uden Ord;
253 Hun skal os kun opdage
En Hemmelighed stor.

Og frygter Du for Kongen,
Til Dronningen Du tye.
I hendes Jomf rubuur
Vil jeg skaffe Dig Ly.«

Saa kiged han skalkagtigt
I Pigens Øine ind,
Strøg hendes Haar fra Panden
Og kyssed hendes Kind,
Og sprang saa let afsted
Fra den glædedrukne Sværm
Til Borgen op og standsed
Under Lindetræets Skjærm.

Men Dronningen, den Rene,
Med sine favre Mø'r,
Sad stille hist i Hallen
Inden lukkede Dør.
Den hellige Vigilie
Var endt; alene, tyst
I sit Buur hun kunde høre
Den fjerne, vilde Lyst.

Da klang en Cithers Strænge
Nede ved Borgens Fod.
Da lytted hun, da trængte
Til Hjertet hendes Blod.
Hun reiste sig, slog om sig
Et Fløiels Purpurskrud;
Let traadte hun, den Ranke,
Paa Borgsvalen ud.

254

Hun læned sig til Rækket
Bag den duftende Lind;
Paa hviden Haand hun lagde
Den fine, blege Kind.
Hun holdt sig taus og stille
Hun aanded knap engang.
Op tonede franeden
Ung Folmers Nattesang:

»Min høie, ædle Frue!
Jeg gjorde, som I bad.
Ud fløi jeg som en Due
Efter Fredens Oliveblad.
Endnu er det ei plukket,
Dog brydes det forvist;
Thi Himlen hørte Sukket;
Alt vinker det fra Qvist.

Jeg gjennem Skov og Dale
Har vandret paa min Fod,
Mens Klagen af Din Tale
Mit Øre ei forlod.
Jeg steg paa Bjerg og Banker;
Og stærk jeg blev derved,
At det var Dine Tanker,
Som styrede mit Fjed.

Jeg døied megen Smerte;
Men som en Svaledrik
Huldt qvægede mit Hjerte
Da Mindet om Dit Blik.
Langt hellere jeg døde,
Langt heller blev jeg blind,

255 End Haabets Morgenrøde
See blegnet paa Din Kind.

Der dæmrer nu en Morgen,
Der lysner nu en Dag;
Som Natten flygter Sorgen,
Og som ved Trylleslag
Vil alle Roser røde,
Og alle Lilier smaa
Opreiste fra de Døde,
Sødtduftende fremgaae.

End tvungen, maa jeg dvæle
Fjernt fra Din Naadessol;
Jeg vover ei at knæle
End for min Dronnings Stol.
Ei tør min Eed jeg krænke,
- Mig Længsel hid har ført! -
Et Pant Du naadigt skjænke,
At Du min Sang har hørt!«

Hun løste af sin Nakke
Et blaat, guldvirket Baand;
De blonde Lokker strømmede
Ned under hendes Haand.
Saa lod hun Sløifen synke
Og fjernede sig tyst.
Han fanged den i Luften
Og gjemte den ved sit Bryst. -

Den fjerne Larm sig tabte
Og Festen slumred ind,
I halvudbrændte Fakler
Vifted en Morgenvind.
256 Og der var Søvn og Stilhed
Alt over Skov og Dal,
I Bondens lave Hytte
I Drottens høie Sal.

UGLENS HJERTE.

Den morgenglade Lærke
Høit under Himlen sang,
Paa Blomster og paa Blade
Dugdiamanter hang.
En sagte Luftning seiled
Hen over Skovens Ryg,
Paa Engen stod end Dampen
Af Mosekonens Bryg.

Men i den Lindegyde,
Som fra Kongeborgen gaaer,
Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse staaer,
Foran den sidste Bolig
Som var saa siirligt bygt,
Halvt dulgt bag Rosenhækker
Og med Billeder smykt;

Der stod nu Hr. Strange
Og den gamle Riddersmand;
Nysgjerrig Morgenstjernen
Keeg over Skovens Rand.
Og Folmer kom og viiste
En Boddik, som han bar;
257 Til Løndommens Dør
Det den sæere Nøgle var.

Hr. Stranges Øine brændte,
Hans Kind var som en Væg,
Paa Fingeren han prøved
Sin Daggerts Odd og Ægg.
Han sagde: »Hvis hun vaagner
Og ei bekjender Alt,
Er hendes Lod afveiet
Og hendes Dage talt!«

»Kom, skaf os ind!« han hvisked
Og greb i Folmers Arm.
Da traadte liden Inger
Just under Dørens Karm.
Hun vinked og hun smiled,
Men bleg var hendes Kind;
De Ungersvende drog hun
I dunkle Forhal ind.

Her slynged Folmer Armen
Om hendes Midie blød
Og kyssed hendes Læbe
Og hvisked: »Du er sød!«
Men udenfor i Haugen
Under duftende Træ'r
Som Vagt den gamle Herre
Stod, støttet til sit Sværd.

Derinde løfted Inger
Et Teppe fra en Dør,
Mens ned om hendes Aasyn
Sank Undseelsens Slør.
258 Forelsket hun saae
Paa den letfærdige Svend
Og peged taus med Fingeren
Til Rhitras Leie hen.

Der laae hun dybt i Slummer
Paa bløde Hynder strakt,
Som i en Sky hensunket
I al sin Ungdoms Pragt;
Og under Silketeppe
Aftegnede man saae
De unge Lemmer, runde,
Som Havets Bølger gaae.

Den venstre Arm bag Nakken
Laae paa det hvide Vaar,
Den fine Haand begravet
I de slangesorte Haar;
Den Høire over Teppet
Langs den udsyete Søm;
De Fingre sagte krummed sig
Paa Silken, som i Drøm.

Et Been med spæden Ankel
Og svulmende Læg
Var listet ud fra Teppet
Mod den nødbrunne Væg.

For Vindvet hang og dirred
En Green saa lys og lind,
Med Blussel Rosen stirred
I Kammeret ind.

Mens Sangeren med dristig
Og med veløvet Haand
259 For Barmen løste Løkken
Paa det silkesnoete Baand,
Hr. Strange med faste
Men lydløse Fjed
Barsk hen over Gulvet
Til Hovedgjerdet skred.

I Folmers Haand han aabned
Den Boddik og tog
Og lagde Uglens Hjerter,
Hvor Pigens Hjerter slog,
Tæt under det faste,
Kjækt kneisende Bryst;
Saa greb han hendes Høire
Og betragtede hende tyst.

En Sittren gennemgyste
Den skønne Qvindes Krop,
Der var en indre Kamp
Som for at vaagne op.
De hvalte Bryn sig hæved,
Bag Øielaagets Gjern
De sorte Stjerner tindred
Uhyggeligt frem.

Hun mægtede ei at vaagne;
Underdanig hans Blik
Hun laae opløst og fængslet
Som af en Dvaledrik.
Han sagde: »Siig mig, Rhitra!
Hvor følger sig Din Magt?
Og lever Frøken Ellen?
Og hvor er hun henbragt?«

260

Et Suk, et ubeskriveligt,
Steg op fra Hjertets Grund,
Med bittert Smil hun aabned
Sin rosenrøde Mund,
Mens atter en Gysen
Hendes Lemmer gennemfoer,
Med sælsomt dæmpet Stemme
Hun mælede disse Ord:

»O, Slange! gyldne Slange!
Min dyrebare Skat!
Dankongen fik Du lokket mig
Hver evige Nat;
Men ak! Du magtede ikke
Hiin Ungersvend prud,
Thi han var reen som Sneen
Og trofast mod sin Brud.

Mit glødende Hjerter
Og mit Favntag han forskjød!
Saa gruelig en Smerte
Havde nær voldt min Død!«
Her brast hun i Taar er;
Som klare Perler gled

De frem fra Øielaaget
Paa Kindens Roser ned.

Ung Folmer, - mens bevæget
Og rørt hans Hjerte slog, -
Af Rhitras Øre Ringen,
Den gyldne Slange tog.
Stærkt sittred hendes Læber
Og hvid blev hendes Kind -
261 Et andet Drømmebilled
Da stod for hendes Sind.

»Hvor kunde jeg vel leve,
Før han var kommet bort?
Og Hævn jeg maatte have!
Paa den kronede Hjort
Jeg lod ham baglænds binde, -
Ha, ved Nattens stærke Gud!
Det var en lystig Rytter, -
Hvor det saa deiligt ud!«

Hun loe - en rædsom Latter! -
Med vildtskingrende Røst,
Som kom den fra et pinet,
Et fortvivlende Bryst.
Hun loe, mens Taarer strømmed,
Afbrudt af dybe Suk.
»Med Alt det,« tænkte Folmer,
»Er hun, ved Gud! dog smuk!«

Men strengt gjentog da Strange,
Ubøielig, sit Ord:
»Siig, lever Frøken Ellen?
Nu svar mig, Rhitra! hvor?«
Da bævede hun atter
Som i Høstvind et Siv,
Det syntes, som hun kjæmped
For at komme til Liv.

Modstræbende hun mæled:
»Det er min bittre Sorg!
End lever hun, min Fjende,
Paa sin Faders øde Borg.
262 Indmuret der hun sidder;
Foruden mig, kun To
Her vidste det. De tie;
Jeg har bragt dem til Ro.

Kun Een bevogter hende.
I Kamret, hvor han boer,
Han tør kun ved at trække
Med Haanden i en Snoer,
Hvis Nogen vilde driste sig
At gjøre hende fri;
Da styrter hun i Dybet
Vel Favne fem Gang ti.

Saalænge i mit Øre
Den gyldne Snog jeg bær,
Skal Ingen Stedet finde,
Hvor Frøken Ellen er.
Og Dronning vil jeg være;
Ved Gift eller Staal
Jeg skal mig aabne Veien
Til mit sidste, store Maal!«

Forfærdet slap Hr. Strange

Den Sovendes Haand.
Strax løstes hendes Lemmer
Af Krampens spændte Baand.
Tilbage sank hun atter
I Søvnens rette Favn,
Og smilte som et Barn
Uden Sorg eller Savn.

Taus fjerned sig Hr. Strange
Og vinked Folmer: »Kom!«
263 Men langsomt fulgte Sangeren
Og saae sig ofte om.
Det var, som paa hans Fødder
Der laae en Lænke svær;
Først da han stod i Haven,
Han rigtig fik sit Veir.

Fra Kongeborgen iled
De trende Venner ned
Til Jægerens Bolig
Gjennem Skoven afsted.
De tause gik, som lytted de
Paa Lundens Klokkespil;
Hver havde sine Tanker
At holde sig til.

Men da de vare komne
Ved Jægerhuset nær,
Ung Folmer kasted Ringen
I dybe, klare Kjær.
Som levende det sprælled,
Det glimrende Kryb;
Det syded og saa svandt det
I bundløse Dyb.

Den samme Aften svang sig
Hr. Peder paa sin Hest;
Tilfods de unge Svende
Ham fulgte som bedst.
Den Sanger bar sin Strængeleg,
I Sorrow og i Fryd
Den fulgte ham trofast.
Nu slog han til Lyd:

264

»Høitidelig er Natten!
Paa Skovens bløde Sti,
Paa Veien efter Skatten
Heel travle stræbe vi.
Hvor vore Fjed vi træde,
Snart Fare boer, snart Fred,
Her vandre Sorg og Glæde
Som Reisefæller med.

Som med et Slør for Øie
Vi skue Intet grant.
Vor Fod sig vogter nøie,
Som om et Baand den bandt.
Viol og Bukkar sender
Med Duft en Hilsen froe,
Mens hisset Ravnene vender
Et Aadsel med sin Klo.

Her klaren Kilde risler,
Hist damper Mosen fuul;
Hugormen snedig hvisler

Bag Lyngens tætte Skjul.
Den vilde Rose daarer
Os med sit søde Smil,
Og gribe vi, den saarer
Tidt med en giftig Piil.

Hist Lygtemanden flammer
Og lokker ved sin Ild
Os ind blandt Skovens Stammer
Fra Veien, kaad og vild;
Mens trøsterig en Stjerne
Ned mellem Løvets Pragt
265 Veileder fra det Fjerne
Og faaer os Varsel bragt.

Her snuble vi paa Roden,
Hist Stien er saa blød,
Og vixelviis faaer Foden
Snart Hvile og snart Stød;
Dog Hjertet skal ei grue!
I Øst vil klar opgaae
En nyfødt Morgenlue, -
Da skal vi Skatten naae!«

Saa lød hans Sang. Dens Toner
I de Andres Sind gjenklang;
Og selv Hr. Peders Skimmel
Fik Retmaal i sin Gang.
Saa drog de ud af Skoven,
Hen over Mark og Vang,
Mens foran dem med B j effen
Hr. Folmers Pudel sprang.

BEFRIELSEN.

Høit paa en nøgen Banke,
Hvor Marehalm og Græs
Af Sandet magert spirer,
Ei langt fra et Næs
Der laae den gamle Borg
Med Tinde og med Taarn,
Hvor Peder Jernskjæg fødtes,
Og han husede tilforn.

266

En lille, fattig Have
Laae tæt ved Murens Hegn,
Ret som en Haandfuld Blade
Tabt i en øde Egn.
Og alle Træer og Buske
For den barske Nordenvind
Havde bøiet deres Toppe
Forknyt mod Landet ind.

Tungsindigt Taarnet stirred
Mod Nord paa Havets Speil,
Fra Brinken ud til Hesselø,

Til fjerne hvide Seil.
Mod Syd dens Øine fulgte
Med Høi og Dal, der skred
I smaa, i mindre Bølger
Mod flade Slette ned.

Dybt nede, tæt ved Stranden
Et Fiskerleie laae,
Leerklinede Hytter
Med Tag af Tang og Straa.
Om Borgen qviddred Svalen,
Og Maagen skreg ved Strand,
Hvor evigt mellem Stene
Rulled det salte Vand.

Tre Steenkast vel fra Borgen,
Hvor Veien, sandet, brat,
Den sidste Krumning slynger,
Der stod et lille Krat
Af tætte Avnbøgstubbe,
Af den haardføre Tjørn;
267 Der Tornskaden bygged
Med sine kjække Børn.

Her standsed just Hr. Peder
Og svang sig af sin Hest.
Det lakkede mod Aften
Og Solen stod i Vest.
Paa Skrænten hviled Folmer
Med Pudlen ved sin Fod;
Iført Hr. Peders Kutte
Den ædle Junker stod.

Med Mandebloods Knopper
Ham Folmer havde smurt,
Ved Rynker og ved Furer ham
Høitaldrende gjort.
De udsyete Støvler
Selv drog han af saa fuus;
Thi barbenet Munken
Jo gaaer fra Huus til Huus.

Han talte til de Andre:
»Jeg ene bør og maa
Som Tiggermunk til Borgen
I denne Kittel gaae.
Med fromme Ord og Lader
Jeg Dragen vil i Ro
Faae dysset, til jeg mægter
At lænke dens Klo.

Thi øiner han os Alle,
Er Faren altfor stor;
Hvor hurtigt naaer ei Haanden
Den rædselsfulde Snoer.
268 Vil han mig selv tillivs,
Ei agter jeg det stort.
Det vorde skal den sidste
Misgjerning, han faaer gjort!

Men er jeg først derinde,
Da lister Eder hid;
Det torde jo dog hænde,
I kom i rette Tid!«
Saa talte han og vandred op
I Veiens dybe Sand,
Med Hætten ned om Panden,

Krum som en gammel Mand.

Hen over Vindebroen,
Hvis Lænker hængte ned,
Han, støttet til sin Knippel,
Traadte med langsomt Fjed.
De næsvisse Krager,
Halvtamme, op han jog;
Han spændte sine Muskler,
Og kjækt hans Hjerte slog.

Paa jernbeslagne Portlem
Med Staven banked han:
»I Herrens Navn! luk op
For en vansmægtet Mand!«
Da aabned sig en Luge,
Et Ansigt, blegt og fedt,
Med blakkede Skjæggebørster,
Saae ned og spurgte vredt:

»Hvad nu?« Men da hans Øie
Fra Vindvet blev vaer
269 Den fredelige Gubbe
I den hellige Talar,
Af halvforglemte Vane
Han mumlede: »Guds Fred!
Bi lidt, nu skal jeg komme!«
Og saa kom han ned.

Han Portlemmen aabned,
Lod Munken foran gaae,
Og laasede saa atter
Med Nøgle og Slaa.
Men inde i Kammeret,
Med lumsk, fjollet Smil
Han sagde: »Fromme Broder!
Kom sæt jer og hvil!«

Mat lod sig Strange segne
Hen paa en Løibænk, hvor
Hans Falkeblik foroven saae
Den frygtelige Snor.
Og mens den Anden stod
Og gløede paa ham stum,
Han lod sit Øie glide
Om i det snevre Rum.

Paa Væggen hang en Armbrøst,
En Dolk og et Sværd,
I Krogen stod et Madskab,
Ved Siden et Spær.
Et Kruus, der stod paa Bordet,
Hvor en Ølbimpel laae;
Og Døren op til Taarnet
I et Hjørne han saae.

270

Men da han vel fik mønstret
Den Vægters raae Gestalt,
Med Eet det som et Slør
Ham fra Øinene faldt.
Han kjendte godt hans Næve,
Han havde følt dens Greb;
Han var blandt dem, der bandt ham
Til Hjortens Ryg med Reeb.

Op flammed da hans Hjerte,
Dog tvang han end dets Ild;
Han tog et Bæger, bad en Bøn
Og drak ham saa til;
Og mens han suged Øllet
I langsomme Drag,
Den lurvede Kjæmpe
Han speidede i Mag.

Der stod han i sin Kofte graa,
Skinhellig og slug,
Stivt stirrende, med foldede
Hænder for sin Bug.
»Hør,« mæled da Hr. Strange
Og satte hen sit Kruus,
»Du kommer sagtens sjelden
Til Gjæst i Herrens Huus?«

»Nei,« grinte Kjæmpekarlen
Og krammed i sit Haar,
»Til denne Ravnerede
Ei Klokkeklangen naaer!«
»Saa skrift mig Dine Synder,
At Afløsning Du kan faae,
271 Saa er Dit Øl betalt!«
Og han mumlede: »Lad gaee!«

»Først sig Du Dit Credo!«
»Det har forlængst jeg glemt!«
»Saa bed et Paternoster!«
»Det paa samme Sted er gjemt!«
»Knæl ned da! jeg vil bede,
Tag af min Mund hvert Ord!«
Og uvilkaarligt Karlen
Sig neiede mod Jord.

Knap laae han der nedbøiet
Og slog sig for sit Bryst,
Og mumlede i Skjægget:
»Forført af Syndens Lyst« - -
Saa greb ham Junker Strange
I Qværken, fast og kjek,
Og væltede ham baglænds,
Som man vælter en Sæk.

Da brølede den Skumle:
»Ha, er det saadan fat?«
Men Strange fik ham Knæet
Paa den brede Bringe sat,
Som naar et Neg man binder;
Han med sin Høire slap
Og famled efter Dolken, -
Da blev den Vægter rap.

Om paa den ene Side
Han som en Orm sig vreed,
Saa Junkrens Knæ mod Flisen
Liig en Hammer slog ned;
272 Som naar en Ganger s t eller,
Han krummede sin Krop,
Paa Knæ, een Haand alt strakte
Han imod Snoren op.

Rask tog ham Junkrens Arme
Et vældigt Undertag,
Han styrted sig mod Døren,
Op sprang den med et Brag!

De rulled som to Slanger
I Portrummet ud,
Høit brølede den Vægter
Da som en tirret Stud.

De vælted sig, de kjæmped,
Og Kampen de forstod;
Men Stranges unge Kræfter
Holdt ei Skridt med hans Mod.
Det sortned for hans Blikkel
Men af Taageslørets Gjern
Han syntes, at der straaled
To søde Øine frem.

De smilte saa bedrøvet!
De gav ham atter Kraft;
Hans muskelspændte Arm
Blev som et Egeskaft.
Det lysned for hans Øine,
Hans Tanke blev klar,
Og atter blev han øverst,
Som før han underst var.

Han slap med begge Hænder,
Tog Tag i Knegtens Skjæg,
273 Sin Dolk han rask fik viklet
Af Kuttens side Læg.
Høit svang han sin Høre;
Grum i sin Hævn og Harm
Han vilde sænkt dens blanke
Staaltinge i hans Barm.

Men i et Spring kom Folmer,
Hr. Peder fulgte med;
Han kjendte jo, som Bjørnen,
Sin Hules Leilighed.
Saa svinebandt de Karlen,
Og, væltet paa sin Ryg,
Han laae med Fraad for Munden,
Taus stirrende og styg.

Han stønned, og hans Lemmer
De bævede som Siv;
Han bad og han tigged
Alt for sit usle Liv.
Da sagde Peder Jernskjæg:
»Du bliver her, min Søn!
Jeg skal Dig lade hente
Og faae Dig Portnerløn!«

Men Strange flux med Dolken,
Han end i Haanden bar,
Det tunge Nøgleknippe
Af Karlens Belte skar.
Uhyre Længsel drev ham
Som Skibet en Bør;
Ind stormed han i Kamret
Og sparked op en Dør.

Ad Vindeltrappens Hvirvel
Han svimlende steg op;
Og lige under Hatten,
Tæt under Taarnets Top
Han standsed ved en Laage,
Af Egetræ gjort;

Tre Nøgler først fik aabnet
Den knagende Port.

Han traadte ind forsigtigt,
Med Haanden for sit Bryn,
Thi Solens sidste Straale
Skarpt blændede hans Syn.
Sit Afskedsblik den kasted
Vemodigt, venligt paa
Det Knippe Straa i Krogen,
Hvor liden Ellen laae.

Ned bøiet over Leiet
Ei voved han en Lyd;
Han stirrede paa Pigen
Med smerteblandet Fryd.
Ei saae hun Solens Hilsen,
Hans Fjed ei hørte hun,
Thi lukt var hendes Øie
Og bleg var hendes Mund.

Een Haand laae under Kinden
Og een i hendes Skjød.
Forfærdet da han hviskede
Til sig selv: »Hun er død!«
Han greb en Haand fortvivlet -
O, Gud! den var dog varm! -
275 Da løfted Ungersvenden
Den Lille paa sin Arm.

Saa ømt han bar sin Skat ned
I Borgens skumle Gaard;
Omkring hans Skuldre hængte
Hendes lange, blonde Haar.
Paa Stenen, tæt ved Brønden
Han satte hende ned;
Strax Folmer var ved Haanden
Og den gamle Ridder med.

De støtted hende kjerligt,
Mens Strange paastand
Fik vundet op af Kilden
Det friske, kolde Vand.
De stænkede hendes Pande
De vædede hendes Mund;
Et Suk opsteg fra Barmen
Og sagte aandede hun.

Sin høire Haand hun løftede,
Men atter hen den faldt;
Hun hævede sky sit Hoved,
Som havde Nogen kaldt;
Men pludselig hun aabned
To Øine saa blaae,
Saa fromme, som de ud
Fra Paradiset saae.

Tilbage foer Hr. Peder
Ved dette søde Syn,
Med begge sine Hænder
Han dækkede sine Bryn,
276 Og hviskede: »Gudsm.oder!
Det er det samme Blik
Som, sidste Gang jeg var her,
Af to Øine jeg fik.«

Han sagde: »Ædle Frøken!

Tak Gud! vær uden Frygt!
I staaer i Venners Væрге,
Og I tør aande trygt!«
Til Side holdt sig Strange;
Men Folmer havde rask
Alt med sin Daggert hugget
Løvgrene af en Ask.

Og af de seige Qviste
Indslynged fast og tæt,
Han fik paa de længste
Snart flettet nok saa net
For Pigen en Bærebør,
Heel magelig og svai; -
Hun kunde jo ei vandre
Den lange, tunge Vei.

Hr. Peder løfted Møen
Paa sin mægtige Arm;
Hans Øine bleve blanke,
Fast bævede hans Barm.
Han lagde hende lempeligt
Paa grønne Seng, og mild
Han tog sin brune Kutte
Og dækked hende til

Hr. Strange fik sig atter
Ført Støvler paa og Hat.
277 De raske Ungersvende
Da begge toge fat.
Ud bare de skjøn Jomfru
Af Borgens snevre Port.
Eia, den Junkers Hjerte
Ham næsten blev for stort!

Ung Folmer bar ved Hovedet,
Men foran Strange bar;
Hun k j endte ham sletikke,
Saa dunkelt som det var.
End stod der kun en blegrød,
Guldrandet Sky i Vest.
Hr. Peder efter lunted
Paa sin abildgraae Hest.

Fra Søen vifted Vinden kold
Hen over Lyngen bruun,
Men nede mellem Bankerne
Blev Luften mild og luun.
Den stille Himmel hvælved
Sit guldbrodeerte Telt.
Ei kunde Folmer tie her,
Ihvad det skulde gjældt.

Bagved ham red Hr. Peder
Opslugt af Minders Strøm;
Foran sig saae han Strange,
Og tænkte sig hans Drøm.
Og mellem dem hans Blikke
Paa Lilien sank ned.
Hans Hjerte var saa freidigt, -
- Nu fik han løst sin Eed.

Ja, havde han havt Vinger, did
Han fløiet var paa dem,
Hvor den kongelige Frue

Sad i sit stille Hjem.
End havde han tilbage
En lang og møisom Gang;
Thi hæved han sin Stemme
Og fløi afsted i Sang:

»Sov sødt, Du Liliehvide!
Vaagn op som Rose rød!
Ei længer skal Du lide,
Thi nu er Sorgen død.
Forvundet er al Smerte,
Frisk Glædens Blomst vil groe;
Nu flere end Dit Hjerte
Kan slaae sig til Ro.

Min frydefulde Tanke!
Afsted, tag Vinger paa;
Hen over Skov og Banke
Din lette Flugt skal gaae.
O, naaderige Dronning!
Modtag den Flyver godt,
Som Bi den bringer Honning
Og Kuben er Dit Slot.

Den samme Vei jeg vandred
Nys med saa tungt et Fjed;
Hvor er den nu forandret,
Saa jeg undres derved
Du brede Eng langs Skove,
Som gjemmer i Dit Skjød
279 Den Sø med blanke Vove,
Er dobbelt grøn og blød.

Du klare milde Stjerne,
Som tindrer hist saa blaa,
Du trøstede mig gjerne,
Da sorgfuld Du mig saae.
Paa Dine fjerne Veie
Til Gjengjæld for Din Trøst
Du ogsaa nu skal eie
Det Halve af min Lyst.

Her under disse brede,
Løvrige Grenes Pragt,
Har Fugle smaa paa Rede
Til Slummer sig nu lagt;
I Bøg, i Ask, i Elle
Jeg gad dem vække her,
Jeg vilde dem fortælle,
Hvor lykkelig jeg er!

O, Livet er dog yndigt,
Ak, men det er saa kort.
Det var dog altfor syndigt,
Hvis snart jeg skulde bort.
Nei, let jeg end mig svinger,
Jeg føler, paa min Fod
Er Sommerfuglevinger
Og Solglimt i mit Blod!« -

I Jægerhusets Hauge
Ved aabne Laage saae
Alt Morgenstjernen længe
Den gamle Kone staae.
280 Der, lænet op til Stolpen,
Før Dagens Lys blev tændt,
Hun havde Øiet stadigt

Til Skovveien vendt.

Thi Længsel og Forventning,
Liig onde Alfer to,
Fra Øiet og fra Sindet
Havde jaget Søvn og Ro.
Een Tanke bragte Gysen,
En anden Blodet jog
Af Glæde gennem Hjertet,
Saa uden Rast det slog.

Med Buen under Armen
Og Tasken ved sin Lænd
Var Manden alt i Skoven;
Ham Vanen drev derhen,
Hvor Snarer var ophængte
Og der var stillet Fald;
Han røgted endnu trofast
En Jægers muntre Kald.

Hun stod og ændsed ikke
Den gamle troe Pasop,
Som sad foran og logred
Og saae til hende op;
Ei hendes Øre hørte,
At mellem Blad og Green
De Fugle smaa paa Rede
Nu vaagned Een for Een.

Med Eet hun løfted Armen
Og skygged for sit Bryn;
281 I hendes Øie speiled sig
Det frydeligste Syn.
Fra Skoweien, saae hun, kom
Hr. Peder paa sin Hest,
Paa Leiets, mellem de Unge,
Den høitelskede Gjæst.

Ind under Lindegangen
Bar de den Byrde sød,
Just som den første Straale
Af Morgensol frembrød.
Forundret vaagned Ellen,
Matøiet, bleg om Kind;
Gjennem venlige Stuedør
De ledte hende ind.

Da saae hun Jægrens Hustru,
Da saae hun, hvor hun var;
I hendes Øie tindred
En Glædestaare klar.
Her fandt hun atter Een dog,
Som vidste hendes Navn;
Her kunde sødt hun hvile
Som i en Moders Favn.

Hende Hvilen beredtes af
En trofast Kjærlighed,
Og Pleie, som en Moder
Kun ret forstaaer og veed.
Hr. Peder sad og smiled,
Mens Folmer slumred alt;
Han kunde ei faae Øiet
Fra den yndige Gestalt.

Først da hun med den Gamle
I et stille Kammer svandt,
Da søgte han til Leiet
Og snart ham Søvnens fandt.
Men Strange gik i Skoven,
Hans Sind ei havde Ro;
Han elsked liden Ellen,
Men - sit Skjold var han tro.

Til sine fire Venner han
Sørgmodig havde sagt:
»Vil I mit Vel, saa være
Paa Hjertet det Jer lagt:
Nævn ei mit Navn for Ellen,
Hun selv det vover ei;
Og dele Dødens Bæger
Med hende, kan kuns jeg!«

I RIDDESALEN.

Naar blygraae Skyer skjule
Midsommers Himmel blaa,
Naar Havets Bølger hvile
Og Skovens Bøge staae
I ængstelig Taushed,
Og Bukkar med sin Duft,
Berusende som Viindamp,
Kryddrer den tunge Luft;

Da styrer Stæren sin Tunge,
Og Viben dæmper sit Skrig,
283 Tudserne sig fjæle
Under Skræppens brede Flig;
Ud fra sin sikke Hule
Speider den gule Ræv,
Sig Edderkoppen ruller
Bag Bjelken i sin Væv.

Paa Kongeborgens Tinder
I hver en Sal og Vraa
Der slig en lummer Torden
Lumsk lurende laae;
Den sortned hver en Tanke,
Den gjorde Barmen trang,
Hvert Aandedræt blev kortere
Og Tiden dobbelt lang.

Hofsinderne med vigtige,
Med ængstelige Blik
Paa Trapper og ad Gange
Kun paa Taaspidsen gik;
I Kjelderer man hvisked,
I Stegerset man tav,
Og selv i Borgestuen
Var der tyst som en Grav.

I Riddersalen hørtes kun
Kong Eriks faste Fjed.

Hans Hat med hvide Fjedre
Den sad ham paa Sned.
Hans Øine vare matte,
Hans Kind som hviden Væg,
Med høire Haand han holdt
Om sit buskede Skjæg.

284

En underlig Beklemthed
Havde taget ham i Favn;
Han længtes efter Noget,
Men vidste ei sit Savn.
Hans Hjerte var saa øde,
Saa tomt som en Lo
Om Sommeren før Høsten,
Mens Vipperne end groe.

Han følte sig saa eensom,
Saa usel og forladt;
Hans Tanke, liig en Jolle
Paa Hav i bælgmørk Nat,
Drev om i Sjælens Mørke,
Og som i Lyn paa Lyn
Fremviste Fortids Veer
Sig for hans indre Syn.

Han mindedes, hvor ofte
Hver Plan, han havde lagt
For at øge sin Ære
Og Danrigets Magt,
Var blevet til en Snare
Alt for hans egen Fod;
Hvor tidt han maatte frie sig
Ved sit og Manges Blod.

Det lod, som selv Naturen
Hans arge Fiende var:
Hvor falsk var ikke Isen,
Naar den hans Slæde bar;
Hvor ofte havde Bølgen
Ei truet ham med Død,
285 Og knust den Stavn, som bar ham,
Mod Klippen som en Nød.

Han tænkte paa, hvor ofte
Beført og forraadt,
Hans Haand var strakt mod Frugten,
Som ei han havde naaet;
At aldrig ham iskjenket
Var noget Bæger puurt,
Men Livets Drik forgiftet
Med Sorgens bittre Urt.

Saa fløi hans Blik mod Øster
Til det hellige Land;
Selv paa sin fromme Vandring
Var han Ulykkens Mand.
Tydsk Svig ham havde dengang
I Fangenskab bragt;
Han følte fast de Lænker end,
Hvori hans Haand var lagt.

Til Saraceners Sultan
Var sendt hans Contrafeij;
Fra de holsteenske Grever
Det gik den lange Vei.

Han fangen blev og gjenkjendt;
Med Nød han fik sin Haand
Ved Hjælp af gyldne Nøgler
Løst ud af Slavebaand.

Thi Syd for Eiderstrømmen
Laae evigt paa Luur
Den Lyngorm, som vil krybe
Over Dannevirkes Muur.
286 Mod den han havde kjæmpet, -
Den tørsted efter hans Blod, -
En holsteensk Greve aldrig
Var Dannerfolket god! -

Mens disse sorte Tanker
Vælted i Kongens Sind,
Den gamle Ridder Jernskjæg
Fra grønne Lind til Lind
Op ad den lange Gyde
Heel langsomt monne gaae,
Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laae.

Mens saa med bøiet Hoved
Og Haand paa Sværd han gik,
Hans Tanker og en Vandring
Frem og tilbage fik;
Og alt som saa han grubled,
Hans Fjed blev mere fast,
Hans Pande mere rynket
Og Øiet mere hvast.

»Jeg sige vil til Kongen,«
Saa tænkte han i Løn,
»Du bør den Vei forlade,
Du træder nu, min Søn!
Søn tør jeg ham vel kalde, -
Alt var mit Haar jo hvidt,
Da paa mit Knæ han havde
Sig faaet mangt et Ridt.

Jeg sige vil, Du bryder
Forgjæves al Din Kraft;
287 Du trodser og vil tage,
Hvad Fædrene har havt;
Men paa Sindighed det brøster,
Du er for kaad og vild;
Husk paa, let Luen slukkes,
Men Gløden holder Ild.

Jeg sige vil, Du aabner
For vidt Din Borgeport;
Den Flok, som der indtrænger,
Den duer ikke stort.
De smidske for Dit Aasyn,
De prise høit Dit Huus,
Men Alt, hvad der de søge
Er kun Sulefad og Kruus.

Jeg sige vil, Dig blomstred
En Lilie til Din Lyst,
Du kunde havt den reneste
Jomfru ved Dit Bryst;
Ha! Dankonning! skam Dig
For Din usleste Dreng!
Den frækkeste Skjøge
Har Du lagt i Din Seng!

Ja, saadan vil jeg sige!
Og Mere, hvis jeg kan!«
Saa tænkte i sit Hjerte
Den ærlige Mand;
Og alt som han vandred,
Kom immer mere til,
Og hver gang var hans Slutning:
»Saadan jeg tale vil!«

288

Han traadte gennem Porten,
Steg op ad Trappens Steen;
Det var saa længe siden,
Han satte sine Been
Paa disse store Fliser,
I dette Frammers bredt;
Han gjenned alle Minder bort,
Og holdt sig beredt

Da aabned Svenden Døren,
I Salen kom han ind,
Hvor Drotten vandred op og ned
Med drønende Trin.
Da standsede de Begge;
Med Undren Kongen saae
Paa ham, - en Fortids Skygge
I Hallen for sig staae.

Han venligt gik hen til ham,
Og rakte ham sin Haand.
Al Barskhed var som veiret
Af Ridder Peders Aand!
Med bøiet Hoved stod han
For Kongens Majestæt,
Og glemte reent sin Tale
Som var saa vel indklædt.

Slig kongelig Huldsalighed
Bedaared tidt et Sind
Langt mere stærkt end dette;
Han stod som ør og blind!
Hans Øie, som aldrig blinked
For Sværdets hvasse Lyn,
289 Nu heel spagfærdig skotted
Under de tykke Bryn.

»Hvad fører hid til Hove,«
Saa Kongens Tale lød,
»Fru Moders bedste Støtte,
De Danskes Trøst i Nød?
Hvad drev Jer vel fra Reden,
Min ædle, gamle Ørn?
Hvad søger I, min Fader!
Blandt os uvorne Børn?«

Hr. Peder vilde svare,
Han aabned Munden alt,
Han famled efter Ordet, -
Da traadte just, som kaldt,
En Flok af Hoffets Herrer
Derind, og dem foran
Stoltsered Hr. Jens Due,
Marsk og Befalingsmand.

Han gik med samme Reisning,
Som da han end var ung,

Men Ryggen var nu stivnet
Og Gangen var lidt tung;
Det sorte Haar var graanet
Og det krusede Skjæg
Laae pynteligt paa Køften
Og Kravens stive Læg.

»See!« raabte Konning Erik,
»Den Dag er mig en Fest!
Den har mig bragt uventet
En høit velkommen Gjæst;
290 En Mand, udi hvis Hjerte
Urokket Troskab boer!«
Da bøiede sig alle
De Hoveder til Jord.

»Men det er sandt, Hr. Peder k
Saa mæled han igjen,
»Blandt disse gode Herrer
I har en gammel Ven.
I ham dog vel gjenkjender,
Han var Jer meget k j ær,
Skjønndt han, som I, har skiftet
Baade Farve og Fjer?

I var jo som to Brødre,
Saa har man mig fortalt,
Stod Last og Brast tilsammen
Og deelte troligt Alt?«
Frem skred han da, Jens Due,
Paa Spidsen af sin Fod;
Men som en Blok Hr. Peder
Ubevægelig stod.

»Er det ei saa, Hr. Peder?
Mig tykkes, det blev sagt,
At fra Hr. Jenses Rede
Blev Jer den Due bragt,
Som saa blev Ørnens Mage?«
Saa skjemted Kongens Ord;
Da var det, som et Smil
Over Marskens Ansigt foer.

Et Skridt da tog Hr. Peder
Hen mod den fine Mand;
291 Det Smil faldt i hans Hjerte
Som i Høstak en Brand.
Hans Øine skjøde atter
Med den skarpeste Piil;
Han sagde: »Hvad, Jens Due!
Betyder dette Smil?«

Dog næppe fik han høre
Sin egen Stemmes Klang,
Der kjækt mod Salens Hvælving
Sig som en Torden svang,
Saa følte han i Barmen
Gjenfødt sit gamle Mod; -
Men nysgjerrigt lyttende
De andre Herrer stod.

»Hvad mener Du?« gjentog han,
»Har Du Dit Mæle tabt?
Jeg kjendte Dig den Tid,
Da det var nok saa rapt!
Dit Aasyn klart mig siger,
Hvad ikke Dine Ord:

Bagved Din Fløielskofte
Et Rævehjerte boer.

Du skal mig gjøre Rede,
Du pyntede Nar!«
Saa tordnede Hr. Peder,
Han glemte, hvor han var.
Bleg og med knyttet Næve
Fast blind af Raseri,
Han afskar Marskens Tale
Og skreg afsindig: »Tie!

292

Gjern Løgneren paa Din Tunge,
Det baader Dig nok bedst;
Med Staal i Haand vi tales ved,
Forræder, som Du est!«
Saa greb han Marskens sirligt
Opstudsede Skjæg,
Og havde nær ham knuset
Som en Æggeskal mod Væg.

Da stimled Alle sammen
Med Bulder og med Skrig
Og drog dem fra hinanden;
Mens bleg som et Lig
Kong Erik paa sin Løibænk
Fra Panden strøg sit Haar,
Knap ændsende Bruddet
Paa Freden i hans Gaard.

Det indre Lys var slukket,
Som et Øieblik var tændt,
Og atter havde Tanken sig
Til Hjertets Mørke vendt;
Og atter havde Drømmen
Ham taget i Favn, -
Da pludseligt han vaktet
Af Dvalen ved et Navn.

Brat havde Stormen lagt sig
Og Alles Blikke saae
Med nysgjerrig Undren
En Skikkelse staae
I aabnede Fløidør
Og langsomt skride hen
293 Tre, fire Skridt i Hallen
Og saa standse igjen.

Og Alle raabte: »Dorrit!«
Stolt hæved hun sit Blik
Og axlede sin Kaabe
Med høitidelig Skik.
Stum Kongen sad, høit stritted
Paa Hovedet hans Haar,
Forover bøiet sad han
Med Næven paa sit Laar.

Men Dorrit løfted foran lidt
Sit guldbrodeerte Skjørt
Og satte Foden fremad,
Og fornemt og tørt
Hun talte: »Saa I mene,
Slet ikke det gaaer an,
At jeg kan Dronning vorde
I dette skjønn Land?

Jeg siger Jer forsanden,
Ei mange Timer gaaer,
Saa maa han *der* Guld kronen
Mig lægge om mit Haar.
Han selv er da min Slave -
Og Hiin med - og saa -«
Her sank hun ned, paa Gulvet,
Knæfalden hun laae.

Fra Øiet strømmet Graaden,
Hun hviskede mat:
»Hjælp mig! man har mig ranet
Min dyrebare Skat!
294 Min Erik! o Du Søde!
O, min Konge og min Ven!
O, skaf Din stakkels Dorrit
Sin Guldsnog igjen!«

Op sprang hun som forfærdet,
Da dette Ord var sagt;
Vildt slynged hun bag Nakken
De sorte Lokkers Pragt:
»Hvad vil den Stodderkonge?«
Her rædsomt hun loe, -
»Knæl ned i Støv og ydmygt
Kys Spidsen af min Sko!

Jeg er en Guddoms Datter,
Den mægtigste paa Jord;
Hist i de hvide Klipper
Paa Lante Ryn han boer;
Paa sorten Hest han rider
Hver evige Nat
Med Vedbend om sin Skulder
Og Uglen paa sin Hat.

Han kommer, naar jeg kalder, -
Vee Jer, ifald jeg vil!
Ha, trodser I? det vorder
Jer Alle et farligt Spil!
Han brat fra *dette* Hoved
Skal rive Kronen blank!«
Her hendes spæde Høre
Paa Drottens Isse sank.

Hidtil han sad forstenet,
Nu vaagned han og foer
295 Fra Sædet op, som Lynet
Var faldet bag hans Spoer.
»Fordømte Hex!« han mæled
Med Stemmen brudt og mat,
»Viig fra mig, bort! og skjul Dig
I den evige Nat!

Dit Garn mig lumsk omsnæred,
Du hedenske Kryb!
Far hen, hvorfra Du stammer,
Til det glødende Dyb!«
Og rasende han løfted
Sit bestøvlede Been,
Han sparkede til Pigen,
Saa hun faldt mod Gulvets Steen.

Hun reiste sig ikke,
Eiheller hun krøb;
Som Katten behændig
Hun paa alle Fire løb.

Udaf halvaabne Dør
Liig en Skygge der flød, -
Et langtrukket Jammerhyl
Da gjennem Borgen lød.

En Midnats dybe Stilhed
I Riddersalen var;
De Herrers Øine spurgte,
Men de fik intet Svar.
Tilbage paa sin Løibænk
Sank Kongen mat og ør,
Og skjulte sine Øine
Med begge Hænders Slør.

296

Mens tunge Smertesukke
Bevægede hans Barm,
Hans hele Legem sittred
Og Krampen drog hans Arm;
Da strømmede hans Taarer,
En Sommerregn saa mild,
De gjorde frit hans Hjerte
Og slukked Smertens Ild.

Han længe sad hensjunktet,
Ført af sin Tankes Strøm;
Lidt efter lidt sig fjerned
Den fæle, skumle Drøm.
Saa sad han længe, stille,
Indsluttet i sit Sind;
Da reiste han sig pludselig
Med smilende Kind.

Han lagde Haand paa Hjertet,
Dybt gik hans Aandedræt,
Med trøstig Stemme sagde han:
»Ak, nu er dette let!
Forvundet er nu Qvalen,
Bort drog den sorte Sky, -
Een Længsel er indslumret, men
Nu vaagner der en ny.

En Gjeld vil jeg betale,
Hvis end det muligt er;
En Gunst vil jeg erhverve,
Hvis jeg den findes værd.
Jeg tjene vil som Slave -
Paa Naade tør jeg troe, -
297 Da hersker jeg som Konge,
Hvor Himlens Engle boe!

Følg med! I Vidner være!«
Saa skred han foran dem;
De Hoffolk i hans Fodspor
Da trængte sig frem.
Hr. Peder og Jens Due
I den nyfigne Kreds
Ved lønlige Miner
Fik sagt: »Vi sees!« - »Vi sees!«

I stille Lønkammer,
Hvor Lindens brede Blad
Mildt skyggede for Vindvet,
Den unge Dronning sad.
Hun støttede sin Albu
Paa det snirklede Bord,
Og lyttede heel tankefuld
Til Folmer Sangers Ord.

En Mynde, hvid som Sneen,
Med Halsløife rød,
Lagde sit fine Hoved
Paa hendes Silkeskjød;
Hun sagte lod sin hvide,
Sin smalle Jomfruhaand
Paa Hundens Nakke glide
Og lege med dens Baand.

298

Hun løfted glad sit Øie
Den Qvinde, mild og from,
Med Haand paa Hjertet talte hun
Og saae sig freidigt om:
»Nu er een Sorg da svundet,
Som her havde Hjem!
Saa er *Hun* atter fundet?
Han atter kommet frem?

Hvor jeg skal hende pleie
Og atter vække Lyst
I hendes unge Hjerte
Til Livets Blomster høst!
Han skal igjen mig tjene, -
Jeg vil det nu saa -
Et Værn jeg vil ham være,
Og bedre passe paa!«

Saa mæled hun, den Ranke,
Der hun sad i sin Støl,
Mens over hendes Aasyn
Klart skinned Glædens Sol.
Taknemlig lod hun ile
En Straale af den
Med Blikket, som hun sendte
Den snilde Ungersvend.

I sin udsyete Kofte
Med de flagrende Baand
Rank stod han der paa Teppet
Med Cithren i sin Haand;
I Høisal og i Stegers
Han lige freidig stod;
299 For Dronning eller Terne
Var lige kjækt hans Mod.

Hun leged med Hundens Øre,
Han greb til sin Baret;
Om Alt var nu tilende,
Det vidste Ingen ret;
Der var en Stund heel stille;
Med Eet hun slog sit Blik
Iveiret, som et Minde
I hendes Sjæl opgik.

»Ak ja, nu først,« hun sagde,
»Ihukommer jeg mit Ord,

Da paa mit Bud Du jaged
I de Forsvundnes Spor;
At, hvis Du kunde bringe
Min Smerte Lægedom,
Jeg naadigt vilde sk j enke
Dig, hvad Du bad mig om!«

Han slængte hen Baretten,
Han lagde Cithren bort,
Hen mod den skjønnne Viv
Han tog et Skridt, et kort;
Det var, som om en Trolddom
Drog ham hende nær,
Som laae der i hans Øine
Et dristigt Beg j ær.

En Angest drev til Kinden
Alt hendes Hjertes Blod;
Det var fast mere Qvinden
End Dronningen der stod;
300 Og næsten forfærdet
Hen sank hun i sin Stol,
Bort veeg fra hendes Aasyn
Hin Tilfredshedens Sol.

Med usikker Stemme
Gjentog hun sine Ord,
Mens over hendes Pande
En dunkel Sky der foer:
»Saa siig mig, hvad Du ønsker,
Nu skrift mig ærligt, hvad?«
Da tog den Sanger smilende
Til Cithren og q vad:

»Tillad, min ædle Dronning!
At byde Dig mit Svar
I Sangens Blomsterhonning
Saa fiin, som jeg den har!«
Da lysned hendes Øine,
Hun atter aanded let,
Og sagde: »Syng! jeg hører,
Og bliver ikke træt!«

»Jeg elsker gyldne Spange,«
Han sang, »og Stenes Pragt;
Af dem har mine Sange
Dog meer end nok mig bragt.
Og der paa Jord ei findes
Saa kosteligt et Baand,
Der værdigt var at vindes
Som Gave fra Din Haand.

Jeg trænger ei til Bolig,
Himlen er mit Paulun,
301 Jeg sover lige rolig
I Lyngen og paa Duun;
Jeg vil ei Ridder være
Og føre Skjold og Stang;
Min Frihed er min Ære,
Min Adel er min Sang.

Jeg være vil Din Sanger,
O, skjenk mig dette Navn!
Jeg Intet meer forlanger,
Indtil jeg naaer min Havn!
Som Blomstens Blikke Solen
Følge til sidste Blink,

Vil jeg fra Dronningstolen
Agte paa mindste Vink.

Som Sømands Øie skuer
Til Stjernen i det Blaae,
Og spørger trygt dens Luer,
Hvad Vei han skal gaae;
Vil jeg i Livets Brænding
Mig tænke Dit Raad, Dit Bud,
Og tage sikker Kjending
Og slippe sikkert ud.

Som Bien, der sig trænger
Dybt ind i Rosens Barm,
Og diende der hænger
Sødt svimlende og varm;
Saa vil min Sjæl sig ranke
Til Din udi min Sang, -
Ha, der skal fødes Tanke!
Og der skal høres Klang!

302

Kald paa mig i Din Lykke,
O, lad Din Sangers Ord
Og Toner Glæden smykke
Med Sangens Perlesnor.
De Perler er vel Dine,
Samt alle Blomster smaa;
Jeg gjør dem dog til mine, -
Det maa nu jeg forstaae!

Kald mig, naar Verden træder
Dig nær og gjør Dig Vee,
Naar Smertens Taare væder
Kindens Roser og Snee;
Da skal min Sang omstrømme
Dit Hjerter huldt med Klang
Og vække søde Drømme
I Sorgens Nat saa lang.

Han er saa stolt, Du tænker,
At fast han er en Nar?
Ak nei, der findes Lænker,
Som jeg med Stolthed bar.
Mig er, naar Sjælen tørster,
Dit Blik et Kildevæld;
Og jeg seer ned paa Fyrster,
Naar blot jeg er Din Træl!«

Han taug; og Begges Øine
Nu mødtes uden Sky;
Om hendes fine Læber
Fødtes Smilet paany.
Hun sagde: »Nei, for Lænken
Min Træl ei kan gaae fri;
303 Jeg binder Dig med hundred,
Som der er Trolddom i!«

Saa tog hun ved sit Belte
Sin blankeste Sax,
Af blonde, lange Fletning
En Lok hun klipped strax,
Til Folmers Hals en Sløife, -
Hvor bæved ei hans Sind,
Da blødt han følte strøife
Hendes Haand paa sin Kind.

Han henrykt stod, men svimmel
Som paa en Klippetop,
Med Haand paa Bryst han knæled,
Men stod saa hastigt op;
Thi Bulder alt der hørtes
Af mange Fødders Trin, -
Med straalende Øine
Traadte Dankongen ind!

Ind traadte Konning Erik
Med alle sine Mænd;
Det var den unge Dronning,
Hun stod ham op igjen.
Hun undredes vel saare,
Men yndigt saae det ud, -
Hun mødte ham med Rødmen
Som sin Brudgom en Brud.

Han aabned sine Arme,
Tog hende ømt i Favn,
Og nævned hende kjærligt
Ved Hustruens Navn;
304 Han kyssed hendes hvide Haand;
Saa fulgtes de ad
Til Salen og tilsammen
Paa Høisædet sad.

Mens der de sad, han hvisked
Saa mangt et Trøstens Ord,
De spired fra hans Hjerte
Som af en vaar lig Jord;
Og Solen, som dem fostred
Med guddommelig Ild,
Den straaled ved hans Side
Saa varm og saa mild.

Og der var Fryd og Gammen
Da over al den Gaard;
De unge Møer smykked
Igjen det faure Haar;
De Ungersvende jubled
Fra Kjelder og til Tag, -
Det var, som blev der feiret
Paany en Bryllups-Dag.

Men Dronningen, den glade,
Den gjenfødte Brud,
I sine stille Tanker
Nu ydmygt takked Gud.
I Hjertet var indslumr et
Den nagende Orm, -
Men - Mandens Sind er flygtigt,
Som paa Havet en Storm.

MODER OG DATTER.

Det Huus i Lindegyden,
Som var saa sirligt bygt,
Halvdulgt bag Rosenhækken
Og med Billeder smykt,
Det stod nu som en Rede,
En Trækfugl har forladt,
Og der var lige stille
Ved Dag og ved Nat.

De smykkede Kamre
Var nu Eensomhedens Bo;
Et Vindve stod aabent;
Der sad i Mag og Ro
Den vevre Spurv og kiged
Forsigtig og klog;
Paa Dørtræet Katten
Sig trykked op i Krog.

I Gangen op til Døren
Alt groede Nelden høi,
De hvide Duer ængsteligt
Om spidse Gavle fløi;
Og Hver, som gik forbi
Fra Lind og til Lind,
Med nysgjerrigt Øie
Da skottede derind. -

Ei langt fra Nestved strækker sig
En Høiryg stor;
Der Faaret gaaer og søger
Sit tarvelige Foer;
306 Forneden krummer Veien
Sig gjennem dybe Sand;
I Grøften, uden Rislen
Siver Kildens Okervand.

Det led saa hen mod Solsæt,
Og fra den fjerne By
De Aftenklokker sendte
En Lovsang imod Sky;
De taug, og Alt blev stille
Og slumred hen med dem,
Kun stundom skreg en Krage,
Som ilede til sit Hjem.

Lidt inde fra Veien
I Sandgravens Læ
Der sad en gammel Qvinde,
Og over hendes Knæe
Sig lænede en Yngre
Med nøgen Fod og Arm;
Dem sendte Aftensolen
Sin sidste Straale varm.

Den Gamle sad saa stille
Som hist den runkne Piil,
Ei Bedeklokken ændsed hun,
Ei Solens Afskedssmil;
Forover bøiet stirred hun
I Pigens Ansigt ind,
Mens hendes hvide Hovedhaar
Sank ned om hendes Kind.

Men Pigen var som rastløs,
Ei Hvile havde hun;
307 Og som i Drøm bevæged
Hun tidt sin blege Mund;

Hun vendte sig, hun vreed sig,
Med Armen ud hun slog,
Og krampagtigt Benene
Op under sig drog.

Tidt reiste hun sig heftig,
Med vilde Øiekast,
Og følte til sit Øre,
Til det Venstre, i Hast;
Saa sank hun brat tilbage,
Et Jammersuk frembrød,
Hun borede sit Hoved
Dybt i Moderens Skjød.

Men Dagens Lys var slukket
Og Himlen blevet graa,
Et Dæmmerskjær sig bredte
Over Egnen, hvor de laae;
Sit første kolde Aandedrag
Alt Natten høre lod,
Det hvisled gennem Græsset
Og Pilen, som der stod.

Da reiste Pigen hurtigt
Og ængsteligt sig op,
Stærkt sittred, som i Krampe,
Den unge, skjønnne Krop;
Tæt til den Gamles Hjerter
Hun trykkede sig ind, -
De sorte Lokker ringled
Som Slinger om hendes Kind.

308

»Naa, hører Du det hvisle?«
De sorte Øines Blik
Forfærdede, forvildede
Frem og tilbage gik.
»Jag bort de grimme Snoge!
Hvad vil den store der?
Jeg vil slet ikke taale,
Den kommer mig saa nær!

Hvad vil den sorte -Krage?
Hvad tyder vel dens Skrig?
Jeg veed det! Den er sulten,
Den vil hakke mit Lig!
Men jeg - jeg dør jo aldrig,
Nu svar mig, Moder! tal!
Jeg vil ei lide Døden, -
O! rædsomme Qval!<c

Den Gamle tog sit Barn
I blød og kjærlig Arm
Og trykket hende sagte
Til sin moderlige Barm;
Men Pigen foer tilside
Og stødte hende bort:
»Hvad har jeg dog gjort Dig,
At Du tager saa haardt?«

Den Moders dunkle Øie
Det tindred hedt og tørt:
»Kom læg Dig her at sove
Og dæk Dig med mit Skjørt.
Jeg vredes jo ei mere,
Alt er forgjæet og glemt;

309 Imorgen, Barn! vi hente
Den Skat, som Du har gjemt.

Jeg Alt jo har opgivet,
Jeg Alting har forladt,
Jeg pleie vil og vogte
Dig som min bedste Skat;
Jeg har jo ingen anden,« -
Her smelted Barmen øm,
Og hendes Kinder væded
En voldsom Taarestrøm.

Sit Hoved løfted Pigen
Og ligegyldig drog
Sig ud af hendes Arme
Og en Latter opslog:
»Min Skat? ja, kan den findes?
Jeg havde mangan Skat,
Det var forfløine Fugle,
Hvor faaer man dem vel fat?

Ak, Jørgen, denne Stakkel,
Og Erik, denne Nar
Og alle - alle de Andre
Kun mit Legetøi var;
Een var der kun i Verden,
Een kaared jeg mig ud, -
Men han var reen som Sneen
Og trofast mod sin Brud.

Mit glødende Hjerte,
Mit Favntag han forskjød;
O, gruelige Smerte,
Det volder dog min Død!«
310 Hun kasted sig paa Sandet,
Hun hvinende skreg;
Den Moder sad og stirred
Som en Gravstøtte bleg.

Saa blev hun atter stille,
Som havde Sjælen Fred;
Hun reiste sig møisomt,
Hun stønned dybt derved.
Hun sine Arme strakte
I den dæmrende Nat
Og talte med en Stemme,
Der klang saa huul og mat:

»Men, seer Du, jeg skal hævnnes,
Paa Een, det er min Trøst;
Han bærer Hævnens Spire
Gjemt i sit eget Bryst.
Han troer, at han har seiret,
Han troer sig dydig, from,
Han troer, han alt paa Veien
Til Paradiset kom.

Jeg skuer klart i Aanden,«
Saa brød hun ud med Kraft,
»En Anden snart vil arve
Den Magt, som jeg har havt;
Og hun skal atter kue
Hans uselige Sjæl,
Han skal sig atter bøie
Som Tjener og som Træl.

Som Tyv han maa sig liste

Fra dette skønne Land,
311 Jeg seer ham hisset lande
Paa Klippe-Øens Strand;
Der maa han Livet friste
Ved mangan Gjerning fuul,
Og mangan Gang fortjene
Baade Galge og Hjul.

Hvor frydes ei mit Hjerte!
See, fattig og krank
Han eier knap til Hoser
En Sølvpenning blank;
I vort Land han vanker
Fra Huus og til Huus,
Graahaaret, krumbøiet
Og tigger til et Kruus.

Didhen vi ville drage
Fra denne grønne Ø,
Hist skal jeg Hævnen smage,
Thi jeg kan aldrig døe!«
Her sank hendes Stemme;
Til Øret op hun tog,
Og smerteligt hun smiled
Og dybe Sukke drog.

Med Eet hun greb til Hjertet:
»Hør, Moder! veed Du hvad?
Nu vil jeg gjerne sove, -
I Morgen er jeg glad!«
Hun lod sig sagte segne
Hen i Moderens Skjød,
Og aanded blot et Suk, -
Et Suk - og var død.

312

Den Moder sad alene
Paa røden Sand og skjalv,
Mens Stjernerne, de tause,
Gik over Himlens Hvalv;
Med Arm om Pigens Midie
Til Hjertet lytted hun;
Men Hjertet det var brustet
Og Sjælen bragt til Blund.

Hun grov med sine Hænder
En Grav saa lang og bred,
Blødt lagde hun i Sandet
Sin døde Datter ned;
Til Suusaa-Kloster vendte
Hun ei sit Fjed paany,
Ei tyede hun tilbage
Til det Helliges Ly.

Hun vandred og hun tigged
Fra Dør og til Dør,
Indtil hun naaede did,
Hvor hun husede før.
Der søgte hun til Hytten
Paa skovbegroete Fedd,
Og med en vendisk Fisker
Tilsidst hun drog af Led.

KORSET.

Det var en Morgen tidlig
En varm September-Dag,
End laae paa Engen hvidlig
Taagen i brede Lag;
313 Den grønne Løvfrø qvækked
Alt i det høie Træ,
Den sorte Snog sig strækked
Ud under Tjørnens Læ.

Hr. Strange gik i Lunden,
Hans Gang var langsom, mat,
Han havde ikke funden
Hvile den hele Nat.
Ved Dag tidt slumrer Sorgen,
Mens Solens Øie leer,
Fra Aften og til Morgen
Den vaager tidt desmeer.

Uroligt Hjertet banker,
Hvor kan det finde Ro,
Naar ustyrlige hans Tanker
Ile til Ellens Bo,
Mens for ham stander Ære
Med hvasse Sværd i Haand
Og truer at sønderskjære
Det livsalige Baand?

Han gik saa vide Veie
Og vidste knap, hvor han kom,
Som Forelskede jo pleie,
Der sjelden see sig om.
Han gik fast som i Blinde
Og talte ei sine Fjed,
Og Sorgen, hans Elskerinde,
Den fulgte troligt med. -

Langt inde, fjernt fra Huset,
Hvor den gamle Jæger boer,
314 Der havde Lynet knuset
En Egestamme stor;
Og skjøndt man skulde mene,
De havde det ei godt,
De svære, krumme Grene
End spirede saa smaat.

Midt paa den faldne Stamme,
Halv skjult af Green og Blad,
Som fattet i en Ramme
Den unge Frøken sad;
Til Dronningen paa Borgen
Var hun stævnet samme Qvæld,
Nu vilde sidste Morgen
Hun sige sin Skov Farvel.

Der havde hun just Venner!
Saa mangen Eeg og Bøg
Saa nøie hun jo kjender
Og vil unde sit Besøg;
Hiin Hybenbusk paa Marken
Med Frugt saa purpurrød,

De Fiske smaa i Parken,
Som hun fored med Brød.

Thi hendes unge Hjerte
Ei sov i hendes Bryst;
Midt i sin Længsels Smerte
Det søgte efter Trøst;
Hun maatte have Noget,
Hun kunde holde af,
Og hun forstod just Sproget,
Naar hun tog og hun gav.

315

Der sad hun nu hensunken,
Mens Alt i Stilhed laae,
Og Solen tændte Funken
I Duggens Perler smaa;
Som Bier om grønne Linde,
Som Maager om en Havn
Hendes Tanker derinde
Huldt sværmed om et Navn;

De sværmed om et Øie,
Et Aasyn, en Gestalt,
De kjendte Alt saa nøie
Og kunde male Alt;
De maled saa mærkværdigt
Naturligt Kjød og Blod,
At Billedet snart var færdigt
Og klart for hende stod.

Der stod han ved Tjørnegjerdet!
Hun trykked Øiet til,
Hun troede, heel forfærdet,
Det var et Drømmespil.
Det var ham selv! beskygget
Af Yperns mørke Blad;
Op sprang hun sødt henrykket
Fra Bullen, hvor hun sad.

Let løb hun over Løvet,
Hun raabte høit hans Navn,
Og styrtede bedøvet
I hans aabnede Favn.
Det var slet intet Under,
Om stum var deres Mund,
316 Den havde ikke Stunder
At tale endnu en Stund!

Med begge Hænder han lagde
Til sit Bryst hendes to;
End intet Ord hun sagde,
Men baade græd og loe;
Han saae sig ganske svimmel
I hendes Øines Blaae,
Som ind i denne Himmel
For første Gang han saae.

Bort fra hans Tanke svundet
Var Mulmet, hvori den laae;
Hiint Baand, af Æren tvundet,
Det brast nu som et Straa;
Tvivlskyen var henveiret,
Som truede ham før,
Kiærlighed havde seiret,
Som altid den bør.

»Hvor har Du været, Strange?«
Hun spurgte bly og blid,
»I denne lange - lange
Uendelige Tid?«
Han svar ed: »I Elende,
Og bundet til vor Hjort
Man havde troet at sende
For evig Tid mig bort.

Gud vilde mig bevare;
Han og vor lille Sang
Mig løste ud af Fare, -
Men Du? fortæl engang!«
317 »Bortrevet fra Din Side,«
Hun s var e d, »blev jeg slæbt væk;
Ak, meget jeg maatte lide
Af Kummer og af Skræk.

Kun Svalen saae min Jammer
Og lytted til mit Suk,
Naar ind i mit Kammer
Den fløi fra Taarnets Glug;
Den blev saa venlig mod mig,
Og i min Sorg, mit Savn
Jeg syntes, den forstod mig
Og quiddrede Dit Navn.

Tidt tyktes mig, Du var mig
Saa nær og saa varm,
Det kom mig for, Du bar mig
Engang paa Din Arm.
Men det er nu vilde Drømme,
Der komme brat og gaae
Og i Taage hensvømme,
Naar man tænker derpaa!«

Da smiled Hr. Stranges Læbe;
»Ung Ellen! vær nu fro,
Nu tør vi sikkert stræbe
At fange Fred og Ro;
Den Afgrund, som os trued,
Har sit Gab nu tillukt,
Det Flammesyn, som lued
Mod vor Isse, er slukt.«

Heel ridderligt han lagde
Sin Arm om Ellens Liv:
318 »Vil Du,« han trøstigt sagde,
»Nu vorde min Ægteviv?«
Hun saae ham klart i Øiet,
Dog blussende som Carmin,
Og svared kjæk fornøiet:
»I Guds Navn! jeg er Din!«

Med Øine glade, milde
De bytted Ring mod Ring;
Der var ei Tid at spille
Til saa vigtig en Ting.
Paa Tuen grøn med Ære
Han bredte sin Kappe blaa,
Og bød sin Hjertenskjære
At hvile derpaa.

Han sad ved hendes Side
I bløde Græs og Straa,
Og hendes Haand, den hvide,
Et Kys han trykked paa,

Og sang: »Min klare Stjerne!
Min dyrebare Skat!
Dig søgte i det Fjerne
Min Sjæl ved Dag og Nat!«

Hun raabte glad: »Ak, Strange!
Din Hu har Sangen gjemt,
Jeg var jo næsten bange,
Du reent den havde glemt!«
Og han blev ved: »Min Stemme
Du kjender, Du kommer jo,
Du kan ret aldrig glemme,
Du skjenked mig Din Tro!«

319

Hun sang: »Hver Nat er Sommer
For os, dens Blomster vi;
Naar Dagen den kommer,
Er vor Sommer forbi!«
Og han: »O, min Kjærminde!
Min Elskovsrose rød!
I Mulm jeg kan Dig finde,
Din Duft er stærk og sød!«

Med dæmpet Stemme sang de
Som under Nattens Flor;
I Skoven yndigt klang de
Smeltende Elskovs-Ord.
Da rasled det, de lytted,
De standsed med deres Qvad,
Og holdt sig tyst, beskytted'
Ai Hækken, hvor de sad.

Det hørtes atter ruske
Gjennem det tætte Krat,
De løvbeklædte Buske
Da aabnede sig brat;
Et stolt Gevier sig reiste
Høit mellem Løvet frem;
En Kronhjort stod og kneiste
Og stirred stivt paa dem!

Knap hørligt hvisked Strange:
»Syng, Ellen! o, bliv ved!
O, kunde vi ham fange!
Det gjælder Liv og Fred!«
Og uden selv at vide,
Hvad Sangen her betød,
320 Hun sang da med sin blide,
Sin Klokkestemme blød.

Det ranke Skovdyr bøied
Sit stolte Hoved ned,
Med hine To for Øiet
Den græssede et Fjed;
Den sine Ører vendte,
Den spored og fornam;
Med Musklerne spændte
Hr. Strange vogted paa ham.

Saa kom han ud paa Pletten,
Hvor de Syngende stod;
Strunk gik han over Sletten,
Det syntes, han fik Mod;
Et lille Sæt tilbage
Han atter drog fra dem,

Da syntes Sangen drage
Ustandseligt ham frem.

Med sænket Hoved gik han,
Og sindig her og hist
Som Tidsfordriv sig fik han
Et Blad, en Eneqvist;
Til Høire hist han snøfted,
Og saa til Venstre her,
Høit Takkerne han løfted
Og stod dem ganske nær.

Med Øine skye han maalte
De gamle Venner tyst;
I Solens Glands da straalte
Guldkorset paa hans Bryst;
321 Han rakte frem sin Mule,
Med Løbet sparked han;
Da klang den gyldne, gule
Kjede udi hans Man.

Som baaret af en Vinge
Sprang Strange til i Hast,
Greb Korset paa dens Bringe,
Saa Kjødens Ringe brast;
Han holdt det dyre Bytte!
Fast sittrede hans Knæe,
Han maatte Ryggen støtte
Og læne sig til et Træ.

Men Hjorten var forsvunden!
Skjøndt før saa tam og tryg,
Den foer nu gennem Lunden,
Kyst ved det barske Ryk.
De saae, hvordan den jaged
I Krat med høie Hop,
Saa Grenene de knaged
Og Fuglene fløi op.

End Junkren stod bedøvet,
Hans Aandedræt var kort;
»Ak,« raabte Ellen bedrøvet,
»Det var jo vor gamle Hjort!
Men der er jo mit Smykke?
Det vil mig Lykke spaae!«
Han svared mørk: »Ja, Lykke!
Det kommer an derpaa.

See, Ellen! Du maa vide,
Dit Kors kan som en Dør
322 Aabnes paa denne Side, -
Det vidste Du ei før.
Det aned os jo ikke,
Da sidste Gang vi saaes,
Vor Lykke kunde ligge
Bag denne lille Laas!«

Han stod som for at kjæmpe
Paa Liv og paa Død,
Fik Laasen op med Lempe
Og saae - en Fletning rød!
Som Rævens Bælg rødhaaret
Var Lokken, som der laae;
Den havde Hr. Peder baaret, -
Ak, nu var han saa graa!

Da svandt Hr. Stranges Smerte,

Han sukked: »Gud Lov og Priis!«
Det var hans ædle Hjerte
Et fuldeligt Beviis.
Han sagde: »Lad mig, Søde!
Beholde Smykket end;
En Guldsmed skal det bøde,
Saa faaer Du det igjen!«

Hans Sjæl var sorrigsvanger
Midt i hans Lykke nu,
Den gamle Ridders Anger
Han tænkte paa med Gru.
Dog ømt og fiint han dulgte
For Ellen sin Uro;
Han hende langsomt fulgte
Til Jægerens Bo.

323

TVEKAMPEN.

Han havde seet sin Haarlok,
Som den i Ungdom var,
Nu skinned hvidt som Sølv
Det Lidet, som han bar.
Han havde seet sin Haarlok
Og sønderknust han stod;
Den vidned for Fru Marri,
Den vidned ham imod.

Der laae den unge Qvinde,
Uskyldig for hans Blik;
Et tveægget Sværd da
Gjennem hans Hjerte gik.
Der stod nu for hans Øie
Hans egen raae Gestalt,
Om den nu Syndens Mørke
Som et Ligklæde faldt.

Der er en Høi ved Stranden,
Den har et gammelt Navn;
En Viking fandt vel fordum
I den sin sikkreste Havn;
Den skuer over Sundet
Til Kullens steile Bryst;
Bag ved den ligge Skove
Og krandse Land og Kyst.

Hidstævnet af Jens Due
Hr. Ridder Peder sad
Der bagved Kjæmpehøien
I Solens milde Bad;
324 En sagte Luftning leged
Med Lyngtoppen rød,
Mod Stranden Sundet bruste
I langsomme Stød.

Tæt foran ham paa Engen

Græssede der i Mag
Hans friske Stridshingst,
Graaskimlet og f rag;
Paa Hjelm de grønne Fjedre
Svaied i Luften hen;
Hans Skjold det laae i Græsset
Og Kutten om hans Lænd.

Det mægtige Slagsværd,
Som sjelden kun han slap,
Mellem Knæerne han holdt
Og Hagen paa dets Knap;
Som saa han sad paa Stenen,
Den vældige Figur,
Han ligned fast en Levning
Af en ældgammel Muur.

Hvor vare vel hans Tanker?
Dybt inde hos hans Sjæl.
Der foer de om forvildede
Som i en Skumring fæl.
Han fulgte deres Vandring,
Mens Angers Eddersnog
Sig knuged om hans Hjerte
Ved hvert et Skridt, han tog.

Gjengangere af Dage,
Som for evigt vare spildt,
325 I Række gik forbi ham
Og truede ham vildt.
Hver lille myrdet Glæde
Ham viste sig nu stor,
Som, nær ved Himmelranden,
Maanen bag Taagens Flor.

Forsiide! - ak, her hjælper
Ei Taarer eller Strid!
Saa nær ved Grændseskjellet
Af Evighed og Tid
Det bittert er at høre
Sin Fortids Varsels Kald,
Og kun at turde svare
»Ifald jeg blot - ifald« -

Som Stormen imod Granen,
Mod Klippen Dalens Elv
Den gamle Ridder kjæmped
Forbittret mod sig selv;
Og Kampen var fortvivlet
Som Eens imod en Hær,
Thi vaabenløs var han,
Og Fjenden var saa nær.

Iblandt de stærke Magter,
Som trængte ham saa haardt,
Een altid svæved forrest
Og aldrig veeg den bort.
Huldsalig som en Engel
Den smiled, men dens Smiil
Sveed skarpere hans Hjerte
End den giftigste Piil.

Han skyede disse Blikke;
Med Rædselens Hast
Han flyede dem, som Trolden

Flyer Solens Øiekast;
Han skyede disse Blikke, -
Dog stundom fik han Mod, -
Hun var jo dog hernelen
Saa vennehold og god!

Da oprandt i hans Mørke
Et lille Glimt af Dag,
Det syntes, som hun vinked
Med Fredens hvide Flag;
Saa var det hendes Ligdug,
Saa styrted han igjen
I Mulm og i Jammer
Og Fortvivlelse hen.

Og atter han det voved,
Det frygtelige Blik;
En himmelsk Fortrøstning
Hans knuste Hjerte fik;
Tilgivelse han læste
Paa hendes Pande from,
Hun vinked og han hørte,
Hun hvisked: »Kom, o,

Der sad han længe - længe
Ubevægelig og lod
Sig bølge hid og did
I sine Smerters Flod;
Han mærked ei til Vinden,
Som hvisled gennem Straa,
327 Han hørte ikke Bølgen
Mod Strandbredden gaae.

Han hørte ei fra Skoven
Det buldrende Gallop
Og Gangernes Vrinsken
Og den støiende Trop;
Tilhest nu Ridder Due
Og Hr. Strange kom for Dag;
Bagefter Folmer Sanger
Paa den vældigste Plag.

Rask rømmede de Sadlen
Og Svendene fik
De prustende Heste,
Mens speidende de gik
Paa Sletten hen til Høien,
Der hvor de netop saae
Hr. Peders stærke Skimmel
I Græsset roligt staae.

De saae den Gamle sidde
Krumbøiet der paa Steen;
Marsken med fredsomt Hjerte
Da venligt til ham treen:
»Jeg kommer hid, han sagde,
»Som gammel Ven! jeg har
Kun Fred at byde Eder!«
Men han fik intet Svar.

De løfted op hans Hoved,
De saae hans Øie lukt;
Hans Hjertes Slag var standset
Og Livets Lampe slukt.
328 Han havde Freden fundet,
Han længe søgte om,
Han havde fulgt den Stemme,

Som hviskede: »Kom! o, kom!«

Nedslagne stode Alle
Og stirrede mod Jord!
Da raabte Folmer Sanger,
Ham mangled aldrig Ord:
»Man kan vist ikke nægte't,
Han har sin Bod betalt:
En Tvekamp her er fægtet,
Og begge Kjæmper faldt«

De førte ham paa Baare
Endnu den samme Nat
Hjem til hans egen Kirke,
Og der blev han nedsat;
Ved Siden af Fru Marri,
Med seiervundne Flag
Ophængte over Graven,
Han venter Dommens Dag.

ET FARVEL.

Saa gik der da en Vinter,
Saa kom der en Vaar,
Og Engen staaer i Blomster
Og Bogfinken slaaer,
Og Alting har saa travlt
Med at trives og groe, -
Da kunde først Hr. Strange
Lade sit Bryllup boe.

329

Er Stormen vild, og Havet
Ret vrede Rynker slaaer
I Panden, og til Dybet
Den kloge Sælhund gaaer;
Da svøber om sin Skjønhed
Himlen sit tætte Slør;
Thi Speilet er jo knuset
Hvori den saa sig før.

Er Luftens Lunger trætte
Og Havet atter har
Sig faaet blank afslebet
Sit udstrakte Glar;
Da hæver Himlen atter
Sit Taageslør og seer
Med store aabne Øine
Sit Aasyn, og leer.

Hr. Stranges Liv, som Havet,
Havde døiet en Dyst;
Og Skjæbnens stærke Storme
Havde oprørt hans Bryst;
Nu klart, som Kristallen,
Det var for Bølger fri,
Nu speiled alle Glædens

Guldstjerner sig deri.

Stor Jubel og Gammen
Var paa Hr. Stranges Gaard,
Da hjem han førte Ellen,
Den ranke, væene Maard.
Alle de unge Piger
Langs Borgbroen stod
330 Og strøede Urtekoste
For Brudeparrets Fod.

Samfulde otte Dage
Stod Lystiglieden paa;
I dem de Stegevendere
Gik aldrig istaa. -
Af Tamt og Vildt Velsignelse
Der var, af Fisk og Kjød;
Med Viin og Mjød og Godtøl
Det strømmet og det flød.

Herhid de Gjæster stimled
Fra hver en Verdens Kant;
De opredt Seng og dækket Bord
I Borgens Sale fandt;
Til Velkomst fik de Hilsen
Fra Porttaarnets Muur
Af Fløiter og Basuner,
Trompeter og Luur.

I Loer og i Lader
Var der redet til Fest
For Bønder og for Smaafolk,
Der ogsaa var til Gjæst;
Ved Dands og anden Gammen,
Ved Godtøl og Mad
De kunde sig forlyste,
Saameget som de gad.

Der var sendt Bud til Møllen
Hr. Stranges gamle Vens,
Til Jørgen og hans Anna
Til Karen og hendes Jens;
331 Og alle fem kom agende,
Holdt hele Festen ud;
De droge hjem med Gaver
Fra Brudgom og fra Brud.

Ung Folmer allevegne
Var paafærde og travl,
Han havde at bestille
Fra Gulv og til Gavl;
Der skulde flettes Fakler,
Der skulde bindes Krands,
Og lige færdig var han
Til Driks og til Dands.

Han sang for Salens Gjæster
Heel fine Elskovsqvad;
Men naar han hist i Laden
Hos Bønderne sad,
Da klang der mangen Vise
Saa kaad og saa kjæk,
At Karlene de grinte
Og Pigerne løb væk.

Med Fedel og med Bue
Hidkom de Spillemænd;

Da var det just, Hr. Folmer
Ret gjordede sin Lænd.
Han dandsede i Salen,
Men spared ei sine Skoe,
Og svang de raske Piger
I den pyntede Lo.

Deroppe og dernede
Den hele Gjæsteflok
332 Fast druknede i Glæde,
Thi der var meer end nok.
Og Verten selv, den Ædle,
Gik om og passed paa,
At Fornem og at Ringe
Lige godt det kunde faae.

Saa svandt den glade Tummel,
Og Gjæst efter Gjæst,
Een kjørte imod Øster,
En Anden red mod Vest.
Og snart var Borgen stille;
Men for de Venner Tre
Hver Dag end var en Høitid,
Det var saa let at see. -

Mod Haugen var en Svale;
Paa Rækkets brede Karm
Sidder Hr. Ridder Strange,
Mens lænet til hans Arm
Hans unge, skjønne Frue
Blødt hvilende staaer,
Med sorte Fløielshue
Paa de guldfagre Haar.

Foran dem sidder Folmer
Saa lystig og saa kjæk,
Dernede lidt fra Trappen,
Paa Haugebroens Ræk;
Med Ryggen mod en Engel,
Udhugget i Steen,
Han klimprer paa sin Cither
Og dingler med sit Been.

333

Den sorte Pudel snuser
Og seer paa alle Ting,
Ved Hækker og ved Buske
Den springer omkring
Med flagrende Ører
Og med opreist Stjert; -
Naar kun den var hos Herren,
Var Alt den lige k j ært.

Fra Bedet dufted Urter,
Smaafuglene sang,
I Aftensolen Taarnet
Kasted en Skygge lang
Hen over Skovens Tøppe;
Og Skjemt og Alvorsord
Som Bolde fra de Trende
Frem og tilbage foer.

»Hør, Folmer!« raabte Strange,
»Bliv fast nu paa min Borg!
Du dele skal min Glæde,
Du mildne kan min Sorg.

Du drikke af mit Bæger,
Du bryde af mit Brød,
Saalænge som Du gider,
Om Du vil, til Din Død!«

Da var det som en Gysen
Tog fat i Folmers Krop;
Som skræmmet og forfærdet
Han saae til Svalen op;
Hans Pande blev alvorlig,
Et Suk steg fra hans Bryst,
334 Han hurtigt tog til Cithren, -
Det var altid hans Trøst.

Han sagte rørte Strængen,
Han spilled sig til Ro;
Venligt Fru Ellen smile d,
Men Ridder Strange loe.
Og da han saa var kommet
Til Aande lidt, han svang
Sig Lokkerne bag Øret
Og med kraftig Stemme sang:

»Med takket Gavl og Tinde,
Med Taarne og med Fløi,
Mod alle fire Vinde
Skuer Din Borg saa høi;
Den seer hen over Skove,
Over Eng og Agerland
Fjernt hen til mørkblaae Vove,
Til den skummende Strand.

Som en Kjæmpe den sig høiner
Med Blikket stolt og frit,
Alt hvad den herfra øiner,
Det kalder Du jo Dit:
De brede, fede Marker,
Den Skov med Hjort og Daa,
De fiskerige Parker
Og hver en Mølle-Aa.

Her skal Du Landet frede
Og skifte Bonden Ret;
Den Blinde skal Du lede
Og gjøre Armod mæt;
335 I Skoven og paa Hede
Der klinge skal Dit Horn,
Der skal Du Dyret bede
Og spare Bondens Korn.

Du pløie skal og riste
Og lægge Rug og Byg,
Det Første og det Sidste
Til Dit Brød og Din Bryg;
Du Abild skal opdrætte
Og værne dem for Frost,
Og i Din Kjelder sætte
Tønderne med Most.

De Smykkeurter pleier
Din ædle Hustru fiin;
Roser og Akkeleier,
Lavendel og Rosmarin
Skal staae i Havens Løkke
Fra Vaar til Sancte Hans; -
Hun selv er Livets Smykke,
Hun er det Heles Krands.

Stolt sidde Du, Hr. Strange!
Med Din yndige Gemal
Ved Gjæsteborde lange
I Din Høieloftssal;
Omkring Dig glade Gjæster,
En Venneflokk Du seer, -
Thi Aaret har mange Fester,
Dit Liv faaer endnu fleer!

Vil Kongen Hofbud sende,
Da paa Din vrinske Hest
336 Foran de raske Svende
Du rider som til Fest.
Dig vinker Din Hjertenskjære
Fra Svalen med sit Slør:
»Kom hjem igjen med Ære, -
Med Seir, men ikke før!«

Hun vil i Gjensynsstunden
Frembære Dig et Pant,
At hun og har Seier vunden,
Imens Du Seier vandt!« -
Her hvisked Ellen listigt,
Hun smilede derved:
»Han taler noget dristigt,
Dog veed han godt Beskeed!«

»Hav Tak,« vedblev han, »Kjære!
Du bød mig Huus og Hjem;
Her var jo godt at være,
Men jeg maa længer frem!
Jeg kan ei sidde stille
Bag Borgens tykke Muur,
Saalænge Lærkens Trille
Kan lokke mig fra Buur.

See! Eders Hjort, den ranke
Som bragte Fredens Skjold,
Eiheller havde Tanke
Til meer at staae i Fold.
Den tog sig for at følge
Sit eget Hjertes Lov,
Den kunde sin Lyst ei dølgje,
Men drog ad grønne Skov.

337

Jeg fæster ingen Qvinde,
Jeg sætter aldrig Bo;
Jeg har en Elskerinde,
Som evigt jeg er tro;
Som Solen kaster Skygge,
Som Blomst har Blad ved Blad,
Vi sammen boe og bygge,
Og skilles aldrig ad.

Fra Blomstens Kalk hun hæver
Til mig sit Øie sødt,
Som Ellepigen svæver
Hun over Engen blødt;
Hun lokker mig til Lunden,
Hvor Nattergale slaee,
Hun vinker mig fra Bunden
Af den sølvklare Aa.

Hvert Kildevæld, som klinger,
Mig tolker hendes Ord,

Paa Skyens Englevinger
Hun hæver mig fra Jord;
Hun alle Qvaler fjerner,
Naar Hjertet hedt har brændt;
Trøst skriver hun med Stjerner
Paa Nattens Firmament.

Vi mødes allevegne,
I Slot, i Bondens Bo,
Naar Dagens Farver blegne,
Naar Natten gaaer til Ro;
Hun deler, hvad mig qvæger,
Jeg øiner i hver Drik,
338 Der dufter i mit Bæger,
Hendes vækkende Blik.

Snart er hun blid og rolig,
Snart vild og barsk og streng;
Og saa igjen utrolig
Kaadmundet som en Dreng;
Snart fast som Klipperanden,
Snart flygtig som en Elv; -
Vi passe for hinanden, -
Thi saadan er jeg selv!

Derfor jeg hende følger,
Ihvor det saa gaaer,
Saalænge der end bølger
En Lok af mit Haar.
Med hende, paa min Vinge,
Som hidtil jeg fløi,
Vil jeg med Jubel svinge
Mig over Dal og Høi.

Alt Dagen er forsvunden
Og Natten stunder til,
End klinger gennem Lunden
Smaafugles Klokkespil;
Hist staaer alt Maanen blide
Bag Skovens Rygning smukt;
Nu er det just paa Tide,
Jeg begynder min Flugt.

Naar først jeg er saa gammel,
At knap min Fod kan gaae,
Naar Vinen er mig vammel
Og Rosen er mig graa;
339 Naar ikke meer mit Øre
Kan fatte Klangen reent, -
Da vil jeg Dig tilhøre,
Men - som jeg haaber, - seent!«

- Saa sprang han ned fra Rækket,
Og løftede sin Hat;
Han ønskede dem af Hjertet
Vel tusinde Godnat.
Han fløited ad sin Pudel,
Han vinkede med sin Haand; -
Snart svandt i Krat hans Fjerbusk
Og de flagrende Baand.

DEI MÆRKNINGER.

Tekstgrundlaget for nærværende Bind er *Førsteudgaverne*, som nærmere angivet i Oplysningerne.

Liste over Tekstrettelser findes paa Bogens sidste Side. Se iøvrigt Første Bind Side 357.

TRÆSNIT.

»Digte« (1828) indeholdt under Fællestitlen *Træsnit* følgende elleve Digte: »Vignet«, »Hans og Grethe«, »Steffen og Anne«, »Henrik og Else«, »Jørgen og Trine«, »Johan og Lise«, »Christen og Lene«, »Svend og Inger«, »Asbjørn og Thora«, »Martin og Marie« og »Erik og Ellen«. Til denne Gruppe føjedes i »*Digte, gamle og nye*« (1832) yderligere to: »Rudolf og Bertha« og »Jacob og Lone«.

Om Digtenes Karakter og Navnet »Træsnit« har Winther udtalt sig i et Brev til sin Studenterkammerat Visby (30. Marts 1822): »Du lægger mig mine Træsuits Uregelmæssighed i Formen til Last? Men jeg troer at kunne forsvare det; jeg har skrevet Versene saaledes og ikke anderledes, *deels* fordi jeg derved vilde antyde, at det kun er Skizzer, noget ubetydeligt, - Træsnit, og *deels* fordi jeg ved denne Varietæt i Rythmus søgte at forebygge Monotomie, der ved disse lange Vers er vanskelig at unoU gaee; - læses de kuns rigtigt, saa vil der sjældent findes Feil mod Qvantiteten, forsaavidt samme er bestemmelig i det danske Sprog.« (»Breve fra og til Chr. Winther«, Side 11). I Liunges Nytaarsgave »Juletræet« (udkommet December 1821) var offentliggjort »Johan og Lise« og »Jørgen og Trine«. I en Anmeldelse heraf i »Dansk Literaturtidende« 342 var Winthers »danske Idyller« omtalt og der var anmærket over, at »det dansende Metrum, som Oehlschlager først bragte igang paa Dansk efter Niebelungenlied, stundom falder lidt for langt eller for ujævnt«. I et andet Brev til Visby (7. Oktbr. 1822) skriver Winther: »Jeg har af og til ikke kunnet afholde mig fra at skrive enkelte Træsuit, som du sagtens ikke kan lide; thi Versene ere ligesaa raae, som de første, at see til ....«

Endelig kommer Winther saa sent som 1872 tilbage til Træsuitene i Anledning af en illustreret Udgave af dem, der kom hos Reitzel. Han skriver til F. L. Liebenberg: »To Udsættelser har jeg alt inedeelt Reitzel: for det Første har han udeladt det smukke gammeldydske Motto, som angav Digtenes Character, og for det Andet burde Titelen været: »Træsuit«. Digte af C. W. Med Tegninger etc. etc.; thi jeg har jo ikke skaaret i Træ, men kun givet Versene hiint BeskedenhedsNavn.«

1 *Wo sich vier Arme geschlieszen in ein* Hvor fire Arme lukker sig i eet, paa sødere Glæde skinnede Solen aldrig ned - der trykkes to Hjerter saa tæt, at intet Blad, nok saa tyndt, kunde finde Plads derimellem. *Christian von Hamle*, tysk Minnesanger, levede omkring Midten af det 13. Aarh. Winthers Citat er taget fra anden Strofe af det af hans Digte, der begynder »Mit frölichem Leibe mit Armen ummefangen [se »Minnesinger« udg. af F. H. v. d. Hagen 1838, I, 112-114 og IV, 118]. Digtet havde været trykt i Tiecks »Minnelieder«, hvorfra Winther maa have kendt det [se »Minnelieder aus dem Schwäbischen Zeitalter neu bearbeitet und herausgegeben von Ludwig Tieck« 1803, Side 158-159].

3 Vignet (Købelev, 1822).

3 *Battist* fintvævet Lærred, Kammerdug.

4 *Ducs* Hertuger.

6 Hans og Grethe (Regensen, 1820).

7 *Bulle med Sølvrelænken* paa Bul eller Bulle er paa Sjælland og de sydlige Øer et Livstykke eller Trøje. Til Stads snøredes den sammen over Brystet med 343 Sølvrelænker, krydsvis, gennem store Sølvhanke, der var syet i Bullen, til Hverdags hægtedes den blot De korte Ærmer i Særken eller den strikkede Undertrøje, der bares under Bullen, lod Underarmen ubedækket. Skørtet [o: Nederdelen] var ret kort, saa ikke blot Fødderne, men ogsaa den nederste Del af Smalbenet saas. *Kræet Dyrene*, især om Hornkvæget (Kreaturene).

8 Steffen og Anne (Købelev, 1824).

8 *med Blomster i Kruus*. Smlgn. Feilbergs »Dansk Bondeliv« (I, 64): »I Vindvet staar der Urtepotter med

allehaande »Roser«, saasom Kristi Blodsdraabe, Kantøffelroser, Semperfi m. flL, som tit er plantede i revnede Thepotter eller Ølkrus o. s. v.«

9 *kunstige kunstfærdige, sindrige, velsk italiensk.*

12 *smigrende kæln, yndige, som smigrer (behager, kildrer) Øret.*

13 *Bidstrupgaard* den bekendte Sindssygeanstalt paa Sjælland ved Birkerød. 1816 blev Gaarden indrettet til Sindssygeanstalt og Fattighus. Først senere (1856) flyttedes Skt. Hans dertil.

13 Henrik og Else (København, 1825).

Digtet har ingen historisk Hjemmel. Om Motivet: Ordkampen mellem Ridder og Jomfru, se Noterne til »Johan og Lise«

13 *Liljevand* egl. Liljevond, Liljestengel, om den ranke og smekre unge Kvinde, *bold* brav, *gæv. smidske* smaa, smile, oftest med en Bibetyd. af let Spot.

Guldgaasen den forgyldte Vindfløj i Form af en Gaas, som Valdemar Atterdag til Spot for Hansesædernes havde anbragt paa Taarnet af Vordingborg Slot (Gaasetaarnet). *Urtegaard* Have.

15 *hængende Karm* gammeldags lukket Karet, hvis Fading hænger i Remme. *Tillie* Brædegulv. *Malvasier* sød græsk Vin, opr. fra Malvasia di Romania paa Korea.

Klaret Rødvin. Herreskjold adeligt Skjold og Vaaben. I Analogi hermed har Winther dannet Ordet *Herre: sværd* Riddersværd. *Dyrendal* stort tungt Sværd, opr. Navnet paa Rolands Sværd.

344

16 *Fad* Vinfad. *Viinmost* Druesaft, egentlig om ny (endnu ikke tilstrækkelig gæret) Vin. Her brugt blot i alm. Betyd. *Vin.*

I Skjoldet springe Løver, og Hjerter staae i Brand hentyder til det danske Konge- og Rigsvaaben. Indtil det 14. Aarh. bestod det kun af et Skjold med tre Løver over hinanden, ind imellem hvilke var anbragt smaa røde Figurer, der er blevet opfattet som Hjerter. Smlgn. Winthers Digt »Det danske Rigsvaaben«, en af hans Krigs-Sonetter:

Den hytter sig vel nok, den gode Løve!
Som før, den ogsaa nu vil staae sin Prøve,
Omsværmet som den er, af stærke Hjerter.

17 Jørgen og Trine (Købelev, 1821).

Tidspunktet for Digtet er Napoleonskrigene. Slaget ved Sehested i Sønderjylland stod den 10. Decbr. 1813.

17 *Kaske* Hjelm, som den brugtes af Rytteriet. *Pallask* stort Ryttersværd med lige Klinge.

21 Johan og Lise (Købelev, 1821).

Det historiske Tidspunkt for Digtet er Frederik den Fjerdes Tid. I Sommeren 1701 var den spanske Arvefølgekrig udbrudt. Frederik den Fjerde undgik at slutte sig til nogen af Parterne, men tog for saa vidt Del deri, som han mod store Pengegodtgørelser overlod 8000 Mand til Kejser Leopold og 12000 Mand i engelsk og hollandsk Tjeneste. Det er med et saadant hvervet Regiment Ryttere, at den unge Junker i Winthers Digt skal deltage i Krigen under Mariboroughs, de AUieredes Overfeltherres Faner. De danske Tropper indlagde sig megen Ære og bidrog til Sejrene over de franske Tropper, bl. a. ved Hochstädt (1704) og ved Malplaquet (1709).

Digtets Motiv: Ordkampen mellem Ridder og Jomfru, kendes mange Steder fra. Nærmeste Forbillede er den folkelige Vise »Junkerens Bondepigen« (R. Nyerups »Danske Viser fra 16. og 18. Aarh« II, Nr. 23), hvor Grethe afviser Junkerens Kurmageri som blot »Kaarsvil og Abespil« og forbliver tro mod sin Hans.

345

22 *Nørrebye* brugt som alm. Landsbynavn uden Tanke paa noget bestemt Nørrebye.

23 *gammel Øl* (eller Gammeltøl), særligt stærkt Øl, som man faar ved at lade Øllet henligge paa Øltræerne, indtil det bliver syrligt.

24 *Tøsen* bruges hos Almuen i Sjælland uden nedsættende Betydning, lig Pigen.

Brud Fæstemø, forlovede.

Lærkespid opr. Spid til at stege Lærker paa. Her brugt spøgende og haanende om Junkerens Kaarde (eller Jagtkniv). Smlgn. Brugen af *Smørstikker* om Sabel.

25 *Cartovernes Spil* Kartove betød opr. en særlig Slags af mindre Kanoner, men bruges i Poesien i alm. Betydning *Kanon, Kanonskud.*

Atterklang Ekko, Genklang

26 Christen og Lene (Købelev og København, 1824).

26 *Bilæggerovnen med det store Messingfad* Bilæggerovne kaldes de gammeldags Ovne, hvori der indfyredes fra Rummet ved Siden af. Bønderne holdt længe fast ved de gamle Bilæggere. Oven paa Ovnen var gerne anbragt et blankt Messingfad støttet mod Væggen. Se Billede af Stue fra Kallundborgegnen i Feilbergs »Dansk Bondeliv« (Fig. 23), her ses en Jærnbilæggerovn med Messingfad oven paa. *Troldestueskov* N. Bøgh oplyser (11,89): »Troldestue Skov, som ikke længer er til, skal have ligget ved Maribo Sø.« I P. Rodes »Laalands og Falsters Historie« (paany udgivet af L. I. F. Friis 1859) omtales et Gravkammer, der kaldes Troldestuen, beliggende lige ved »Enden af en smal, nu til Eng forvandlet, Viig af Marieboe Sø, der sk j ærer sig ind mellem Engestofte og Rævshale.« Navnet bevares endnu i de tæt ved liggende »Troldestuhuse« (Side 317). Noget stedligt Sagn, der kunde ligge til Grund for Handlingen i Winthers Digt, har Udg. ikke kunnet finde, saa det er sandsynligvis Winthers frie Opdigtelse. *en Aas til den engelske Ploug* Den engelske Plov, 346 Svingploven, afløste i de første Aartier af det 19. Aarh. den gamle Plovtype, den saakaldte Hjulplov. *Aasen* er det lange Træ, hvori Langjernet befæstes.

27 *læne* gengiver den lollandske Udtale af *linde* aabne paa Klem. *curassig* modig.

28 *Liin Tørklæde*. *Schabrak* stort Stykke Klæde, ofte pragtfuldt udsmykket, der lagdes over Saddelen.

29 *vov* slet, ringe, kraftløs.

30 *Solhat* For at beskytte sig mod Solen anbragtes oven paa Huen en »Solhat«, der bestod af et stort aflangt Stykke Pap, overtrukket med Kattun eller malet og fernisseret; den holdtes fast af et Par Baand, der knyttedes i Nakken. Over Pap-Solhatten var ofte bundet et stort Klæde for at holde paa den: Solklædet. *Fra det han var i Frankrig* Tidspunktet for Digtet er Napoleonskrigene. 1816-1818 laa danske Tropper, 5000 Mand, i Nordfrankrig som en Del af den Sikringshær, de imod Frankrig forbundne Magter holdt staaende indenfor den franske Grænse. Se Vaupell: »Den dansk-norske Hærs Historie« (II, 406). *en broget Malkekrands* en udstoppet Ring til at lægge paa Hovedet som Underlag for Malkebøtten. Den var betrukket med sammensyede Klude (se J. S. Møller: »Folkedragter i Nordvestsjælland« (1926, Side 98).

31 *Mikkelsdag* 29 September, opkaldt efter Ærkeengelen Mikael.

Flensborgersteen gule, brændte Mursten, opr. fabrikeredes de i Flensborg. *Galt* kastretet Orne, Fedegalt (Dialekt). *af Ny* fra Grunden af (modsat: ombygge). *Alhuus* i lollandsk og falstersk Dialekt Betegnelsen for Stuehuset, Stuelængen paa en Bondegaard.

31 Svend og Inger.

Skrevet Sommeren 1826 i Lyngby (N. Bøgh II, 88). Digtets to mandlige Hovedpersoner er Svend Poulsen, nu gennem Carit Etlars Roman kendt af ethvert Barn under Navnet Gøngehøvdingen, og Kaj Lykke, en fornem Adelsmand, Herre til Rantzauholm (Jylland) 347 og Gisselfeld. I Historien er han blevet berømt paa Grund af den store Proces, der endte med hans Domfældelse for Majestætsforbrydelse og Henrettelse in effigie, da han forinden var flygtet ud af Landet.

Foruden almindelige Danmarkshistorier (Holbergs) har Winther som Stofkilde brugt Nyerups »Efterretninger om Frederik den Tredie«, hvori meget nyt Stof om Svend Poulsons, men ogsaa om Kaj Lykkes Deltagelse i Krigsbegivenhederne paa Sjælland (PræstøEgnen) i 1657-59. Endvidere maa han have brugt Fr. Sneedorffs »Forelæsninger over Fædrelandets Historie«, da Sneedorff er den eneste, der har den Vanation af Historien, at det var en Præstekone, som Kaj Lykke var forelsket i. (I Winthers Planer nævnes blandt Personerne en Præstekone), efter den almindelige Fremstilling var det »en vis gift AdelsFrue« (Casper Rothe). Sneedorff skriver (II, 194): »Kaj Lykke var een af de rigeste og tilligemed den smukkeste Adelsmand i Danmark, da han ejede 13 Godser, og var saa smuk, at det blev til -Ordsprog:

Enhver skjøen Jomfrue hun ønsker sig,
Gud give Kaj Lykke vil have mig.

Dette gjorde ham stolt; skjønt han var gift, skrev han en smuk gift Præstekone et Brev til, hvori han udbad sig en Gunst af hende, som han forsikkrede det allerfornemste Fruentimmer i Landet [o: Dronningen] ikke vilde nægte ham.« Derefter nogle faa Linjer om Dommen og om, at han undveg Riget.

Derimod er der intet i Winthers Planer og Træsnit, der nødvendigt gaar tilbage til Casper Peter Rothes »Brave danske Mænds og Qvindes berømmelige Eftermæle« (1753), paa Winthers Tid Hovedkilden til Kaj Lykkes Historie. Et stort Bidrag til Svend Poulsons Historie havde tidligere været trykt i »Ny Minerva« for December 1807 med Titlen: »Bonden Svend Poulsen«. Dets Forfatter var Sognepræst for Jungshoved Menighed P. D. Faber. Nyerup havde benyttet det 348 og citeret det udførligt, saa Winther behøver ikke at have kendt Fabers egen Fremstilling. Ideen til Intrigemotivet har Winther faaet fra Visen »Skalkeraad«, trykt i Nyerups »Danske Viser« (II, Nr. 53). Til Sammenligning sættes de Strofer, Winther har benyttet:

Der stede to Skalker og tænkte Raad -
Ja, hvad skulde man tænke?
De vilde til Møllere's Datter gaae.
Foroventil var hun Mø, forneden var hun Enke.

Og hvad har du i Sækken din ?
Jeg haver Rug og Hvede fin.

Da sæt din Sæk hos min Datters Seng!
Der kommer ingen Rotter til den.

Se videre Indledning, II-III.

33 *Brud* forlovet Kvinde, Fæstemø.

34 *Qvindekarl* kvindagtig, fejt Person.

sit eget Haresind Nyerup fortæller: »Under 10de December staaer i Kongens Brev til Cay Lykke disse mærkelige Ord, at uagtet det for nogen Tid siden var befalet, at hans Regiment til sine forordnede Poster ved Vordingborg og andensteds skulde marschere, var endnu ikkun eet Compagnie deraf fremkommen« (»Efterretninger«, 50).

Kong Fredrik i sin Rede langt heller vilde døe hentyder til Kongens bekendte Ord under Københavns Belejring.

Bøhmerne er' gangne til Byens store Kro kejserlige, Polske og Brandenburgske Lejetropper havde hjulpet de danske Soldater. Naar Winther af de fremmede Krigsfolk særligt nævner Bøhmerne, skyldes det maaske, at Schiller i »Wallensteins Lager« havde gjort Bøhmerne mest kendte af de tyske Soldater. Bøhmerne og Kroen (vel gamle Tapernøje Kro) er overgaaet som Detaljer fra den større historiske Baggrund i Planerne til den oprindelige Digtning.

35 *fiffig* her uden nedsættende Betydning: skelmsk, klog, 349 livlig. *Glas Brillen. Sengefjæl* et af de to længere Brædder, der sammenholder Sengestolperne.

36 *fra Lær* staaende Udtryk i ældre Sprog: drage Kaarden (opr. ud af Læderskeden).

37 *Drag Slag. Børs Pengepung*.

38 *Erik og Ellen* (Begyndelsen af Vinteren 1827- 28 i Bredgade).

Om den skemtsomme Ide til Digtet har N. Bøgh meddelt følgende: »I Kjøbelev Præstegaards Lo havde en Spaakone forudsagt Margrethe Bloch hendes Fremtids Tildragelser, og Chr. Winther havde da - uden hendes Vidende - ligget oppe paa Stænget og lyttet til; han havde saaledes ogsaa hørt Spaadommen om, hvormange Børn hun skulde faa« (II, 89).

39 *taalig taalmodig. hegled Hør* se Noter til Første Bind, Side 14.

40 *moed moden*

42 *Midaftensmad* det Maaltid, som spises ved Midaften, henved Kl. 4-5. *Bullen* Stammen (af et Træ). *Brad Steg*.

43 *Stente* Trappe over et Gærde, dannet af nogle faa Trin paa begge Sider

43 *Jacob og Lone* (1832).

43 *Tersingeby* et opdigtet Landsbynavn.

44 *Risp* Begtraad, hvormed Skomageren syr.a

Dreil svært, mønstervævet Lærred, især til Dækketøj, Haandklæder o. lign., oftest vævet alene af Hørtraad. *vanded der sit Lærred* der skulde af og til øses Vand paa Lærredet, saa blegedes det hurtigst.

45 *Jonathan Sauls ældste Søn*, var Davids trofaste Ven (1. Samuels Bog). Deres Venskab er besunget i en folkelig Vise (Nyerups »Danske Viser« I, 22). Smlgn. Grundtvig i »Roskilde-Riim« (1814), i Digtet om Bisp Vilhelm og Konning Svend.

Damon sammen med Fintias et berømt Vennepar. De levede i Syrakus ved den yngre Dionysios- Hof. *en deilig Rosen* hos ældre Forf. bruges Formen *Rosen* 350 som ubestemt Form: »Du lystige Rosen« o. lign. (se Lis Jacobsens »Kvinde og Mand«, Side 203).

46 *or er* som Adjektiv bruges oret om Korn og Mel, der er fordærvet eller skimlet af Fugtighed og Varme. Det tilsvarende Verbum er sjældent.

muldne gøre mullen, skimle. *Lærken* Brændevinsflasken.

49 *Mester Spandrem* spøgefuldt Navn for Skomageren, dannet af Betegnelsen for den Rem, som Skomageren bruger til at holde Skotøjet ind til Knæet med under Arbejdet.

50 *kløttrer bøder*, lapper paa, arbejder saa smaat med, *Saffian* fint og blødt Læder af Gedeskind, *heje sig* pynte sig.

51 *Sætte Kammerat*, Stalbroder. *fixerer* holder for Nar, driver Spøg med.

FRAGMENTER AF REINEKES MEMOIRER.

I 1849 udgav Winther en Oversættelse af den middelalderlige Folkebog »Reinekes Fos«. Til Grund for sin Fordanskning lagde han den plattyske Bearbejdelse af Rævebogen, der med Titlen »Reinke de vos« var trykt i Liibeck 1498 og som Hermann von Fallersleben i 1834 havde udgivet med Indledning, Kommentar og tysk Glossar.

Den første danske Oversættelse af Rævebogen var Herman Weigeres fra 1555: »En Ræfrue Bog, som kaldes paa Tysk Reinicke Foss, oc er en deylig oc lystig Bog met mange skønne Historier, lystige Rim, Exempel, oc herlige Figurer, som aldri føre haffuer vand paa Danske«. (Denne er i 1915 udgivet af »Det Danske Sprog- og Litteraturselskab« ved Niels Møller, hvortil henvises for Ræve digtningens og de danske Rævebøgers videre Historie.) Herman Weigere havde oversat efter Ludw. Dietz' Udgave (Rostock 1539), der især adskiller sig fra Lybecker Udgaven ved den store moraliserende Kommentar, den saakaldte *Glosse*, der knyttes til hvert af Kapitlerne, og medens Herman Weigere 351 oversætter forholdsvist frit og ofte lokaliserer Fablerne til Sverig og Danmark, følger Winther Originalen Linje for Linje. I det nittende Aarhundrede havde Oehlschläger oversat Goethes Bearbejdelse i Hexametre af »Reinekes Fos« (1806) og Fr. Schaldemose havde udsendt »Mikkel Ræv, et Æventyr i femten Bøger« (1827), der er en fri, stærkt sammentrængt Behandling af det nedertyske Digt.

Arbejdet med Rævebogsoversættelsen har givet Winther Ideen til at fortsætte Rævedigtningen, saaledes at han tildigter nye Fabler om de gamle Dyrefigurer, men giver Satiren nyt Sigte, retter den mod sin egen Samtid. Det synes, som om Winther har raadført sig med Henrik Hertz om sine Rævedigte, i et Brev af 12te Sept. 1852 skriver Hertz til Winther ».... den Idee, at fortsætte Reinike og anvende ham paa nyere Forhold, er saa god og fornøjelig, og Du synes mig saa kaldet til at udføre den, at jeg mener, Du skulde ikke lade det beroe ved disse to Fragmenter, men skrive flere, og hvis Du først vil udgive Noget til Prøve, da kun tage det første Fragment dertil, der ikke blot er det salteste og morsomste, men ogsaa runder sig bedre til et lille Hele. Andet Fragment vil da siden, som Deel af et større Hele, meget godt forsvare sin Plads. Det dreier sig vel om Noget, der er sagt før, men der har godt af at siges igjen.« [»Breve fra og til Chr. Winther«, Side 79].

53 *Cosi si fa fortuna in questo mondo!* Saaledes gør man Lykke i denne Verden. Citatet er fra Fabelen om Hesten, Faaret, Oksen og Æselet (»Il Cavallo, il Montone, il Bue, e l'Asino«). *Lorenzo Pignotti* (1739-1812) er især kendt som Fabeldigter og Forf. af versificerede Fortællinger. En Samling af hans Fabler var udkommet i København 1844 paa Thieles Bogtrykkeri: »Favole di Pignotti«.

Første Fragment.

Første Gang trykt i »Nye Digtninger« (1853), udkom 1852. Winther begynder sit Digt, hvor den gamle Rævebog 352 slutter: Fjendskabet mellem Ræven og Ulven (Isegrim), der havde en Forbundsfaelle i Bjørnen (Brun), endte med en stor Proces, der dog tilsidst af g jordes ved en Tvekamp mellem Ræven og Ulven, hvori Ræven gik af med Sejren ved Benyttelsen af listige og tarvelige tricks. Løven (Nobel), Dyrenes Konge, havde taget Ræven til Naade igen, ophøjet den til Baron, udnævnt den til Rigets Kansler. Med store Æresbevisninger var Ræven draget bort fra Hoffet hjem til sit Slot Malpertus og sin Hustru (Fru Ermeline) og sine Børn. Grimbart, Grævlingen, er ogsaa i Rævebogen Rævens nære Ven og fortrolige. Naar Winther gør dem til Fætre skyldes det en Misforstaaelse, der gaar igen i hans Oversættelse af Rævebogen.

55 *Korsene* Ridderkorsene.

Nøglen til Kammerherredragten hørte en gylden Nøgle paa højre Frakke- eller Kjoleskøde. I den gamle

»Reineke Fos« bliver Ræven ikke dekoreret af Kongen. Historierne herom er helt Winthers egen Opfindelse. En Tilskyndelse hertil har han muligvis faaet fra Schaldemoses »Mikkel Ræv«, idet denne i sidste Sang efter Skildringen af Kongens Naade mod Ræven tildigter følgende Linjer:

Derpaa hang Kongen det røde Baand
Om Rævens Skulder med megen Ære,
Befoel ham tillige bestandigt at bære
En Stjerne paa Brystet fra denne Dag,
Ja, fæsted' en Nøgle paa hans Bag.

Winther selv blev aldrig Ridder af Dannebrog, det blev ham flere Gange tilbudt, men han frabad sig det hver Gang [N. Bøgh II, 441 og III, 364]. I et Brev fra 1853 skriver han -til Boghandler Johan Dahl: »Jeg er ikke Ridder af Db. og vil ikke heller være det« (»Breve«, Side 85).

58 *Dands tilkjendes bør den første Krands*. Den kgl. Ballet, der i Tyverne havde været i Forfald, havde med Bournonville oplevet en Fornyelse. Winthers Teaterinteresse havde ogsaa omfattet Balletten. I et Brev fra April 1832 (N. Bøgh II, 185) skriver han om Bournonvilles 353 »Faust« bl. a.: »De tre Hovedfigurer: Faust, Grethe og Mephistophiles ere fortrinlige, især den sidste, er saa poetisk-*hoffmannsk*, saa det er *forfærdeligt*. Det Rædsomme, SkurrikKomiske, Kaade, Graciøse, Vittige og Frække i hans Person staaer og gaaer, springer lyslevende om i denne fantastiske Pantomimedigtning. Alt, hvad Digterens var, der kunde benyttes, af dybe Ideer, er enten ligefrem benyttet eller noget andet for den sceniske Kunst passende Ækvivalent med sandt Geni sat isteden.« Senere synes Winther at have set paa Balletten og Bournonville med mere Skepsis. Allerede i Digtet »Til A. M.« fra 1833 (se *Indledning* til Første Bind, Side XIV) faar »Sommerfuglen Bournonville« en lille Snert. I Winthers Satire »Besøg paa Parnas« fra 1850 indeholdt Manuskriptet oprindelig nogle Linjer, der sigter paa Bournonville, men som udgik, vel paa Grund af deres rent personlige Karakter (N. Bøgh III, 143). Winthers Opfattelse af Bournonville oplyses yderligere gennem en Meddelelse af N. Bøgh (II, 206): »Det var - efter Sigende - ikke uden Foranledning fra Winthers Side, naar .... Marstrand tegnede et Monument, der skulde opstilles paa Loppetorvet (:>: Vandkunsten), og paa hvis Top H. P. Holst, Georg Carstensen og Bournonville dannede en Gruppe.«

58 et *Einerlei* noget, der altid er ens, uden Afveksling.
paaskjønns paa Siden.

60 *Keglebossel* eller blot *Bossel*, Keglekugle.
Martins Uldtoupée Aben, der er Klerk og Advokat hos Bispen, kaldes i Rævebogen for Martin. *Uldtoupée* Uldparyk.

61 *Murmeldyret* det saakaldte Alpemurmeldyr (*Arctomys mormota*). Winther, der beskriver det med mange smaa Træk af dets Naturhistorie og Levevis, kender det muligvis af Selvsyn fra Italiensreisen. Det var tidligere almindeligt, at omrejsende Savoyarddrengene fremviste tamme Murmeldyr, der kunde danse og gøre Kunster.

I Murmeldyret har Winther aabenbart tegnet et ironisk 354 Selvportræt (videre udført i Tredie Fragment), saaledes som han mødte Refleksbilledet af sig selv i den almindelige Kritiks og Publikums Opfattelse af hans Digtning. Trods alt hvad han senere havde skrevet, var han stadig »den elskede og paaskjønnede Træsmitter«, »den kjære Kløversanger«, og man endte gerne med at fremhæve hos ham »en eiendommelig national Duft« (*Cladius Rosenhoff* i »Flyveposten« 1851). *Kempis* Thomas a Kempis, tysk Mystiker, født i Kernpen 1380, død 1471. Hans Navn er især knyttet til »De imitatione Christi« (»Om Kristi Efterfølgelse«), hvortil dog hans Forfatterskab er omstridt. I 1. Bog, VIII Kap. findes det af Winther anførte Citat, noget afvigende i de forskellige Udgaver.

Og *tænker man paa Kirsebær* smlgn. Talemaaden: »Det er farligt at æde Kirsebær med store Herrer; thi man faar Stenene i Hovedet.«

Assemblee større Aftenselskab (især med Dans). Den fine Selskabelighed var ogsaa et karakteristisk Træk af Datidens Liv. Aftenselskaberne paa Christiansborg under Christian den Ottende var berømte og gav den fine Tone an. Winther selv havde som Prinsesselære og Professor deltaget deri, bl. a. ved en Balparé i Anledning af Kronprins Frederiks Formæling med Prinsesse Mariane (N. Bøgh II 288, 428). Under Frederik den Syvende holdt han sig »i ærbødig Afstand fra ham og hans Selskaber« (»Breve«, 153). I Aarene 1851-1852 synes Winther - vist ikke til sin egen Fornøjelse - ved sin Hustrus Side at have deltaget i det københavnske Selskabsliv, optraadte i Kavalierdragt og med Chapeaubas (N. Bøgh III, 185).

62 *Pastorale* Bondedans, landlig Dans. Bruges - ligesom Idyl - om tilsvarende Genrer indenfor Digtningen.
Air fornem Mine.

64 *det nationale Præg* mod Tidens Sværmeri for det nationale havde Paludan-Müller ogsaa rettet sin Satire i »Adam Homo« med Maskefiguren »Den Nationale« (III, 9).

65 *En vatret Strimmel* Ordensbaandene var af vatret (dvs) 355 moiréagtigt, med bølgeformede Striber) Silke. Storkorsridderne bærer en Sølvstjerne paa venstre Side af Brystet.

Andet Fragment.

Første Gang trykt i »Nye Digtninger« (1853). I dette Digt har Winther rettet Satiren mod den uvederheftige og overfladiske Litteraturkritik og mod Epigondigtningen, saaledes som disse vil vise sig til alle Tider. Smlgn. Paludan-Müllers Maske »Kritikeren« i »Adam Homo«. Men denne almene Satire gemmer ogsaa en mere personlig Brod. Winther har dog ikke i Hr. Tyrk tegnet et Portræt af nogen enkelt Digter og Kritiker i Samtiden, men med flere Enkeltheder har han sigtet mod bestemte Personer og Forhold. Af de Recensenter og Journalister, som Winther særligt kan have tænkt paa har N. Bøgh [III, 198] nævnt Claudius Rosenhoff (»Den Frisindede«), Gottlieb Siesby (»Kjøbenhavnsposten«, senere »Flyveposten«), Jacob Davidsen og Eduard Meyer (»Kjøbenhavnsposten«, »Flyveposten«).

Winther havde med »Digte« faaet en enstemmig god Modtagelse af Kritikken, sin første haarde Dom fik han med Wilsters Anmeldelse af »Nogle Digte« (1835), der gav Anledning til en litterær Fejde, idet Poul Møller optraadte med en Modkritik. Den mørke, dissonantiske Tone i Winthers Digtsamlinger fra Trediverne blev ofte paataalt og dadlet, saaledes i Recensionerne af »Sang og Sagn« og »Haandtegninger« i »Den Frisindede« (1839 og 1840). Endnu frisk i Winthers Erindring maatte den Modtagelse være, som »Nye Digte« og »Tre Fortællinger« havde faaet i »Kjøbenhavnsposten« (1850, Nr. 294) og »Flyveposten« (1850, Nr. 290 og 1851, Nr. 149). Som Prøve kan citeres Slutningen af »Kjøbenhavnsposten«s Anmeldelse af »Nye Digte«: »... i formel Henseende temmelig mange og temmelig betydelige Mangler. Det sees ofte altfor tydeligt, at Metrum og Riim har generet Digteren, derfor har der indsneget sig prosaiske Vendinger, fjerntliggende Tanker, 356 søgte Riim, smagløse og urigtige Udtryk, feilagtige Ordformer. Ved en saadan Skjødesløshed arbejder man *dem i* Hænderne, der forkaste al bunden Poesi, som kun tilslørende og forhindrende den klare Tankes rene Udtalelse; men af vore gamle Digteroldermænd burde man mindst vente et saadant indirekte Forræderi.«

Med Skildringen af Epigondigtningen har Winther vist, som antydtes af N. Bøgh, særligt tænkt paa H. P. Holsts Poesier, men andre »mindre« Epigoner som F. I. Hansen (smlgn. N. Bøgh II, 206) og de ovennævnte Journalister, der ogsaa optraadte som originale Digtere, kan indgaa under Satiren.

Winther havde gjort Holsts personlige Bekendtskab i 1832 og i Trediverne omgikkedes de og besørgede nogle litterære Arbejder sammen (N. Bøgh II, 204, 375), bl. a. oversatte Holst Winthers tyske Digtfragment »Judith« til Dansk (1837). I sit Indlednings digt til Holsts Oversættelse skriver Winther:

»En Ven gav Digtet den danske Dragt
Og prøved derpaa sine Kræfter.«

Det synes at være Holsts »Digte« (1840), der overbeviste Winther om Holsts Uoriginalitet som Digter. I et Brev fra 1840 til Chr. Molbech (»Museum«, 1896) skriver han: »Efter min Følelse har Aarestrup ti Gange saa megen Vægt som Hansen [F. J. Hansen] + Andersen + Holst, uagtat den fornemme Ringeagt, hvormed især den Sidste seer ned paa ham - og *plyndrer* ham!«

Og fra samme Aar er en anden Brevudtalelse (citeret hos N. Bøgh II, 204): »Intet var og er mig saa modbydeligt og foragteligt som den højst fordævelige Trafik, der nuomtide med en saa uhørt! Bluhed og et saa stort Held drives, nemlig: af andre Poeters *dissecta membra* at sammenkiste en Art af Mosaik eller paa Andres Ideer at koge en tynd Suppe og udgive dette for »original« Poesi - vide H. P. Holsts Digte!«

66 *Amaranthus* (Græsk) betyder uvisnelig. Muligvis har 357 Winther ved at vælge Navnet ogsaa tænkt paa, at det i Botaniken er Betegnelse for den Blomst, der paa Dansk hedder Rævehale (*Amarantus candatus*).

68 Først syede *Buxer* han N. Bøgh ser heri en Finte mod Siesby, der var Skomager af Profession og først i 1840 havde opgivet Haandværket. At Winther gør ham til Skrædder ligger nær, da Kritikeren og Skrædderens Haandværk ofte sammenlignes. I »Adam Homo« lader Paludan-Müller den af sine M. askefigurer, der kaldes »Kritikeren« tiltale sig selv: »Mig arme Peer Skræder!« ved *Abedands* Steder, Markeder og Cirkus, hvor der optræder Aber. Smlgn. »Forspil« til »Hjortens Flugt«: »hvor ret en udsøgt Assemblée af Hunde og af Aber svandser.«

69 *Ferlen* Prygleredskab, der tidligere var almindeligt i Skolerne.

Aristarch berømt græsk Grammatiker og Kritiker fra Samothrake, levede c. 150 f. Kr. Han bruges allerede i den klassiske Litteratur (Horats) som Type paa en streng Kritiker.

Statue (Latin) Statue, her: Skulptur.

»Det Gode,« sagde han, »er godt!« Poul Møller havde bebrejdet Wilster, at han i sin Anmeldelse af »Nogle Digte« mest havde stræbt efter at gøre Digtsamlingens Pletter øjensynlige for Publikum og havde henvist til hans egen naive Tilstaaelse, hvor han gaar over til Omtalen af »de bedste Blomsterbede« i Digtsamlingen, at

han vil afholde sig fra »en overflødig Beskrivelse af denne Flora; thi hvad er der igrunden Andet at sige om smukke Blomster, end at de ere smukke? Man beskue og nyde dem selv!« (citeret N. Bøgh II, 329). *Spraa* I Pontoppidans »Danske Atlas« (Tomus III, Side 529) bruges Formen *Sproe*, idet der bemærkes, at den af nogle skrives *Sprovue*, af andre *Sprogøe*.«

70 *Idiom* Egenhed, Ejendommelighed, især om et Sprogs særlige Udtale, Ord og Udtryk.

71 *Incohærens* Mangel paa Sammenhæng. *Den aprioriske Idee*, en Ide, der ikke er fremgaaet af noget Virkelighedsstudium, men af Spekulation. Tidens litterære 358 Kritik var stærkt tynget af filosofiske Kunstord fra den romantiske og Hegelske Æstetik.

72 *ars medica* Lægekunst, Lægevidenskab. *Mathesis* Matematik.

73 *slette* glatte.

75 »*Ei Nyt der skabes under Solen*« Prædikerens Bog I, 9: »Hvad som var, det skal vorde, og hvad som er sket, det samme skal ske; og der er slet intet nyt under Solen.«
Isbjørne som og andre Vilde Islænderen Grimur Thorsen havde anmeldt Holsts Digte i en Brochure »H. P. Holst, et Bidrag til den nyere danske Litteraturhistorie af Leonhard Groth« (1840), hvori han paaviser Holsts litterære Laan, beskylder ham for »litterært Plattenslager!« og kun tilkender ham Evner som »Lejlighedsdigter.« P. L. Møller havde i »Arena« (August 1843, No. 6) brugt Holsts Digt »Postillionen« som et »slaaende Eksempel« paa Digting paa tredie Haand, idet han havde paavist dets to Forbilleder, Lenaus »Der Postillon« og Gruppes »Post im Walde«. *Men slikt brød jeg mig ikke om*. H. P. Holst har i Digtet »Ligevægt« (»Digte«, 1850), skildret det Indtryk, Thomsens Angreb gjorde paa ham:

». . . jeg saae det stygge Vaaben,
som Smaalighed imod mig havde vendt;
Det traf mig ei. Jeg tilstaaer fri og aaben
Jeg følte selv, at det var ei fortjent.«

Tredie Fragment.

Første Gang trykt i »Fædrelandet« 1866, Nr. 137 og derefter i »En Samling Vers« (1872). Da Winther i 1866 fyldte 70 Aar, var det paa Tale at hylde ham ved en Fest i Studenterforeningen. Winther, der hadede af offentlig Halen frem af sin private Person, afværgede disse Planers Udførelse ved at skrive og offentliggøre sit Reineke-Fragment (N. Bøgh II, 350).

78 *Dog tidt kan farve »grønne Hoser«* kan gøre Lykke, tage Kegler. Smlgn. Udtrykket: gøre sine Hoser grønne.
359

79 *Migraine* Hovedpine. *Misere* Jammer, Elendighed.
Landsbysanger, *Murmeldyr* se Noterne til første Fragment (Side 353).
Korset, hængt i vatret Baand se Noterne til første Fragment.

Winther hentyder specielt til dette Sted i et Brev til Etatsraad C. Weis, 18. Septbr. 1868, i Anledning af, at Spørgsmaalet igen var kommet op om at gøre ham til Ridder. Efter at have omtalt, at han i 1850 var blevet foreslaaet til Ridder, men havde frabedt sig det, fortsætter han: »Sidste Gang dette skete, var i Aaret 1866, da jeg fyldte mit 70de Aar, i hvilken Anledning jeg ogsaa havde offentliggjort en Satire, et Digt, hvori jeg efter fattig Evne gjør mig lystig over Titler og Ordener, som Noget, der var mig imod« (»Breve«, 153).

80 *Persius*, Persius Flaccus, romersk Satiredigter, levede Aar 34-62 e. Kr. Det af Winther anførte Citat er fra første Satire, Vers 28.

81 *fjorten Lustra* 70 Aar, *lustrum* (Flertal *lustra*) betyder et Tidsrum af fem Aar. Egentlig Betegnelse for det Sonoffer, som hos Romerne Censorerne (de Embedsmænd, der bl. a. besørgede Folketællingen) bragte Guderne efter Udløbet af deres femaarige Tjenestetid. sær særlig. *Gripominusser* egl. spøgende Betegnelse for Retsbetjente, i videre Betydning: løjerlige, grinagtige Fyrer.
Apollo Solens Gud, ogsaa Gud for Digte- og Tonekunst.

82 *Parcen* i den romerske Mytologi Skæbnegudinden.

82 *Vival dominus - alpinus mus* Leve Hr. Alpemus. I ældre Naturhistorier kaldes Murmeldyret Marmotte

eller mus alpinus, se f. Eks.: »Den almindelige NaturHistorie ved Valmont de Bonmare, oversat af H. von Aphelen« (1769).

Bellin Vædder i Rævebogen er den Kapellan.

Bacchi Gaver Vinen. Bacchus er i den klassiske Mytologi Vinguden.

360

HJORTENS FLUGT.

»Hjortens Flugt« udkom 28. Novbr. 1855, 2. Oplag 22. Decbr. samme Aar, 3. Oplag 16. Januar 1856. En kommenteret Udgave med Indledning er besørget af Verner Dahlerup (20. Oplag 1925). Det er en klassisk Udgave af et klassisk Værk. Her henvises en Gang for alle til Dahlerups grundlæggende Kommentar. Men da nyt Kildestof er fremdraget, har Kommentaren maattet udvides.

Fra Olaf Hansens Udgave af »Hjortens Flugt« i Dansk Lærereforenings Serie er hentet enkelte Oplysninger.

I Kommentaren vil man flere Gange finde Henvisninger til Winthers »Studiebog«, hvorom se *Indledning*, XIX.

Forspil

87 *Kildemarkedsplads* I Forbindelse med Besøgene ved »de hellige Kilder«, især St. Hans Nat, holdtes tidligere, tildels endnu paa Chr. Winthers Tid (bl. a. ved St. Mogens's Kilde i Nestvedegnen tæt ved Chr. Winthers Fødeby), Markeder med alt hvad dertil hører af Lystighed og Folkeliv. Se H. C. Andersens »Kun en Spillemand« (Kap. VII og VIII). - Winther skildrer sig selv i Billedet af en Liredrejer, der foreviser malede Billeder og synger og spiller for Publikum. Smlgn. *Perspektivkassemanden* i Oehlenschlägers »St. Hans Aften Spil.«

Hvor vise Mænd og store Helte smlgn. Aarestrups Skildring af Vokskabinetet i Digtet »Dyrehaugen«:

Bonaparte, Tordenskjold, Robespierre -
Brune Banditter, Tyrkernes Herre -
Konger og Keisere -- see, hvor de staae,
Som i levende Live, med Voxnaeser paa!

Assemblee Selskab, Forsamling, *gravitetisk værdigt*, alvorligt.

361

88 *Lire* Drejelire, en Slags Haandlirekasse *Hakkebræt* gammeldags Strengeinstrument, som blev anslaaet med Hamre. *Harpe* Mundharpe, Mundharmonika: Winther har vel haft Slutningslinjerne af Titelbladet til »Peder Paars« i Ørene, hvor Holberg oplyser, at hans ny sandfærdige Vise »klinger vel til alleslags Instrumenter, i sær til Hackebræt eller Lire«. *Frimestre* Haandværkere, som ikke hørte til noget Lav og arbejdede uden Svende; her menes naturligvis Fuglene. *den indianske Mand* Indianere og andre vilde forevistes ofte paa Markeder. Smlgn. Aarestrups »Dyrehaugen«, tredje Strofe.

Dagmoder Morgenrøden. I Peder Syvs »Udvalde danske Viser« (1695) er Ordet optaget iblandt Gamle og sæere Ords Forklaring: »Dagmor. Dagmoder. Aurora«.

Flugten

89 *Kongeborgen Gurre Slot.*

90 *Øglegaarden* Vedel Simonsen omtaler i sin Bog: »Bidrag til danske Slottes og Herreborges Bygnings- og Befæstnings Historie i den catholske Tidsalder« (1840) Borgfængslet og beskriver det: »Da nu ogsaa Skrubtudser, Øgler og Slinger heel ofte have deres Tilhold i slige fugtige Kiældere, saa hidrørte formodentlig derfra Navnet *Ormegaard*«.

91 *Borgeled* den første Indgang til Slottet, laa for Enden af den Allé eller »Gyde«, der førte op til det (Ovennævnte Afhandling af Vedel Simonsen Side 61).
Rosenlund »den Skov, der nærmest omgav Gaarden og som oftest var indrettet til Park eller Dyrehauge« (Vedel Simonsen, Side 62).
Løbene Forbenene. *Blad* Partiet omkring Skulderbladene.

92 *tør ved behøver, dannis* brav. *Hof sinder* Adelsmænd, der gjorde Tjeneste ved Hoffet, her: om Hofffunktionærer i Almindelighed.

95 *ringle sig* ligge sammenrullet.

96 *kurede* rugede.

362

97 *Pesten* i Aarene 1349-50 hærgede »den sorte Død« Danmark. I »Studiebogen« (Side 56) har Winther under Optegnelser til Valdemar Atterdags Historie fra en Afhandling af Vedel Simonsen (se *Indledningen XXI*) skrevet: NB *Pesten*. Forøvrigt nævnes *Pesten* i selv de mindste danske "Historiebøger,

98 *fortrøden* sendrægtigt (modsat ufortrøden). *Bullen*Stammen.

100 *Thi Hjorten høfligt elsker . . den Velklang* Det er alment kendt, at Hjorten holder af Musik. Se Winthers Digt »Vinterlandskab«, trettende Strofe (Første Bind, 17). Oehlenschläger har benyttet Trækket i Sangen »Jagten« i »Helge« (»Han lytted, han dvæled, han elsked denne Lyd«).

I Møllen

102 *Møllen* maa tænkes liggende ved Nordenden af Præstøfjord. Egnen med sin Rigdom af Vandløb havde i ældre Tid mange Vandmøller. Der er ingen Grund til at tro, at Winther særligt skulde have tænkt paa Vindbyholt Vandmølle, Skildringen af Møllen er almen-typisk, næsten identisk med Billedet af Vandmøllen i »Svend og Inger« fra Egnen omkring gamle Tapernøje Kro.
Bolefjord gammelt Navn paa Præstø Fjord. Winther har i Reglen sine gamle Stednavne fra Pontoppidans »Danske Atlas«. Her forekommer det dog ikke.

103 *Axelhoved* en nu nedlagt Landsby, der laa ikke langt fra det nuværende Lindersvold, nord for Præstø Fjord. I Pontoppidans »Danske Atlas« (III, 127) staar der: »*Lindersvold*, ikke langt fra Gaarden skal tilforn have været en liden Landsbye, navnlig AxekHoved«.

103 *Vildbanegaarden* Kongens Vildtbane (Jagtdistrikt) i Sydsjælland begrænsedes ved et højt Dige, »Vildtbanegrøften«, strækkende sig fra Præstø Fjord til Dybsø Fjord. Ved et stort Led i Vildtbanegrøften laa det saakaldte »Vildbanehus«, syd for Byen Snesere (se P. Jensen »Snesere Sogn«, Side 102, 216, 310).
det lange smalle Fedd Halvøen, der begrænser Præstø Fjord mod Øst.

104 *ympe* pode. *hæge* passe, *blæde* plukke Bladene af.

363

105 *beføre* angive, anklage uden Grund, bagtale. *Fore* Adfærd, Optræden.

Rhitra

112 *Axelvold* Winther har aabenbart sammenblandet Navnene paa den gamle Herregaard Lindersvo/cf og den gamle Landsby *Axel-Hoved*

113 *En Hemmelighed bar hun* se »Jørgen og Anna«, Strofe 12.
Roholt Landsbyen Roholte i »Faxøe Herred«.

114 *skovbegroede Fedd* I »Danske Atlas« (III, 129) fortælles: »I forrige Tider har denne Halve-Øe gandske været begroet med Skov«.
grande Nabo. syde koge.

115 *Den fremmede Qvinde* I »Studiebogen« (Side 39) har Winther nedskrevet et Notat fra Huitfeldts Krønike (Side 625). Hos Huitfeld læses: »1404. Udi dette Aar/ paa Lante Ryen Døde en Qvinde / hed Gulitze / hun vaar den sidste / som leffde aff dem der Vendiske hafde tald.« Se *Indledning XXVII*.
Dobbel Spil, især Terningspil.

116 *Rhitra* Navnet har Winther rimeligvis selv dannet efter det vendiske Bynavn Rhetra.

117 *strippe* strejfe om, løbe fra Sted til Sted.

120 *hellig Antons Kloster* I Præstø laa et bekendt St. Antonii Kloster (der dog først oprettedes under Kristian den Første). Klostret nævnes i »Danske Atlas« (uden Angivelse af Aaret for dets Grundlæggelse) idet Huitfeld mener, at Præstø, »egentlig en Halvøe eller Peninsel, fordum beboet af Præster eller geistlige Ordens Folk«, har sit Navn efter »Monkene af S. Aiiitonii Kloster, som her var navnkundigt« (III, 106).
hist paa Skrænt smlgn. Side 144, Linje 19.

121 *ad samme Vej hun kom* Til Skildringen af Rhitras Nattebesøg hos Jørgen har Winther brugt Træk fra Folketroen om Maren og Mareriddet (især: »Som en Egelbul tungt over Brystet det ham laae«). Den nærmeste litterære Kilde for hans Kendskab til Mare-Sagnene er Thiele (»Danmarks Folkesagn« II, 280-282). Thiele fortæller Sagnet om Bondekarlen, der
364

havde en Mare til Kæreste, som fik menneskelig Skikkelse, da han stoppede en Pind i det lille Hul, hvorigennem hun var kommet ind til ham. Da han mange Aar senere i Spøg viste hende Hullet og tog Pinden ud, forsvandt hun igen ud gennem det. I en Note tilføjer Thiele: »Sagnet om Marens Flugt ud igennem Hullet paa Egestolpen synes at staae i Forbindelse med Mephistophele's Replik i Goethes Faust:

»s' ist em Gesetz der Teufel und Gespenster:
Wo sie hineingeschlupft, da mussen sie hinaus.«

Det er disse Linjer Winther benytter. Jørgens Fordriven af Maren ved at nævne Jesu Navn og lade Maanelyset komme ind i Stuen har ingen Hjemmel i Folketroen.

Den vandrende Sanger

124 *de lysegule Knopper* Frugtraklerne.
Sime tynd Snor, især Halmreb, her: Reb til at binde om Humlestængerne.
Øverstestuen Storstuen, et Rum, der til daglig stod øde, kun møbleret med Kister.
en Skjenk en Drik.

125 *En vandrende Sanger* omvandrende »Legere« omtales ofte i Middelalderen. Fra først af (i det 12. Aarh.) var de lidet ansete Udlændinge, Gøglere, som spillede paa Strengeinstrumenter eller Pibe; men mod Middelalderens Slutning optraadte de ogsaa som Sangere, og deres Anseelse steg, ved at de nu ofte var Landets Børn og faste Gæster ved Kongernes Hoffer. Se H. Schiick: »Lekare och ballader« (»Samlaren« XII, 1891) og Axel Olrik: »Middelalderens vandrende Spillemand« (»Opuscula Philol. 1887). Winther har Figuren fra Folkevisen om »Kong Didrik og hans Kæmper«, hvor Folker nævnes blandt Kong Didriks Mænd:

»Der stander i det tiende Skjold
En Fedel og en Bue;
Dem faaer han Folker Spillemand -
Han vilde drikke og ikke sove.«

Se videre om Folker Lovmandsen i *Indledning XXI* og Folkevisen »Folker Lovmandsen og Dronning Helveg«.

I Kongsgaarden

128 *Kong Erik* d. e. Erik af Pommern.

Curve Pontoppidan bruger i »Danske Atlas« i Alm. Formen Gure, men nævner blandt andre Former ogsaa *Curve* (II, 253).

Høieloftsfal Højeloftet var den øverste og fineste Etage i en Borg.

den engellandske Frøken Erik af Pommerns Dronning, Filippa, Datter af den engelske Konge Henrik den Fjerde. *Frøken* var i Middelalderen Betegnelse for Kongedøtre eller fyrstelige Kvinder i det hele.

Gemal bruges i ældre Sprog lig *Gemalinde*, *Ægtefælle*.

129 *Hagelskur* Hagelbyge.

Strange Nielsen Den historiske Hr. Strange Nielsen til Nørholm nævnes ligesom hans Fader flere Gange hos Huitfeld, blev Righovmester 1480, levede endnu 1498. Han tilhører den bekendte jydsk Adelslægt

Strangesønnerne (se »Danmarks Adelsaarbog« (1888, Side 63) og *Indledningen* til Ebbe Skammelsøn-Visen i »Danmarks gamle Folkeviser«, Nr. 354). Winthers Strange Nielsen er iøvrigt fri Digtning. Se *Indledning XXV*. *Frøken Ellen* ugifte Adelsdamer i Middelalderen kaldtes i Almindelighed »Jomfru«.

den gamle Dronning Dronning Margrethe.

130 *Fruerbuur* Kvindebevægelse (smlgn. *Fadebur*).

den unge Dronning Filippa.

131 *foldet* indelukket i en Indhegning, sat i Fold.

132 *taalig* fredsommelig, taalmodig.

Stød Hindring. At lægge *Stød* i Vejen for en (dvs) at lægge Hindringer i Vejen.

133 *Holsters Land* Kong Erik førte langvarige Kampe med de holstenske Grever om Sønderjylland.

Liig Odderen Under Aaret 1417 meddeler Huitfeld (Side 669): »Om Sommeren i dette Aar/vaar Kongen udi en Rystning til Lands oc til Vands / hand holt lenge 366 Søn / før hand vilde lande. De kailede hannem derfor en Odder/for hand icke vilde haffve Halen aff Vandet.«

136 *Spanger* Guld eller Sølvspænder.

138 som *hun var To* hun var Dobbeltgænger.

141 Ja, *bort! ja, han maa bort!* Af Skildringen af Kongens Raseri synes at fremgaa, at Rhitra har beskyldt Strange for at efterstræbe hende (smlgn. »hendes Ord fandt Vej til Hjertet«). Men ikke nok hermed, det vilde jo ikke ramme Ellen. Hun hari derfor bagvasket ham ved at røbe, at der var et Elskovsforhold mellem de to [»en Tøite« kalder Kongen Ellen]. Saa var deres Straf sikker. I den gamle »Gaardsret«, som tillægges Erik af Pommern, findes et Stykke »Om Jomfrukræncker« med Straffebestemmelser for den Ridder eller Svend, der forfører en Jomfru i Kongens Gaard (Slot). Straffen bliver forskellig efter den paagældendes Rang, men fælles for dem er, at Jomfrukrænkeren skal »bliffæ æræløss oc forswæræ (rømme) sivo hans land oc rigi«. (»Gamle danske Love« ved Kolderup Rosenvinge, V, 35). Loven fortsætter: »oc hun, som seg lader kræncke oc skammæ, skal rømmæ oc forswæræ drotningens gard, oc kommæ ther alder meræ oc wære swo skend oc æræløs«.

Ellens Straf er imidlertid ikke blot Bortjagning, men den særlige Straf, som kaldes *Indemuring* (se Side 262: »Indmuret der hun sidder«). Indmuringsstraffen har Winther kendt mange Steder fra (Thiele, I. T. Becker). Straffen kendes først lovhjemlet paa Frederik den Andens Tid. Fra Vedel Simonsen (se *Indledning*, XXI) har Winther »vidst«, at Kong Valdemar lod Dronning Helvig *indmure* eller *indsætte* paa Søborg Slot som Straf for hendes Elskov til Folker Lovmandsen. Det er vel dette, der har givet ham Ideen til at anvende Straffen her.

141 *vævede i Lad* »væve i Lad« er det staaende Folkeviseudtryk for kunstfærdigt kvindeligt Haandarbejde, Kunstvævning (*Lad* Guldbremme, Pyntebaand).

367

143 *pleier van plejer*.

Fruerklostre Nonneklostre; i mange af dem var de fleste af Nonnerne Adelsdamer.

Gulitza

146 *en stridhaaret Ulv* Gulitza er Varulv

148 *Eders Jomfruland* Pontoppidan skriver i »Danske Atlas« (III, 1443): »Navnet Møen foregives at have sin Oprindelse af det gammeldags danske, nu sielden brugelige Ord *Møe* eller *Jomfrue*, ligesom det og af nogle paa Latin kaldes *Virginia Danica*, (dvs) det danske *Jomfrueland*«, *streed med Steen* strittede, kastede.

149 *De gamle Guders Hær* Man behøver neppe at søge Kilden for, hvad Winther fortæller om de vendiske Guder længere borte end B. S. Ingemanns »Grundtræk til en nordisk, slavisk og vendisk Gudelære« (trykt i »Program for Sorø Akademi« (1824) og i 12. Bind af »Samlede Skrifter«). Her fortælles om den øverste af de onde Guder *Czernebog*, »den sorte Gud« eller »Mørkets Gud, om *Swantewit* og hans hellige hvide Hest, »paa hvilken Guden selv troedes om Natten at drage til Kamp mod Helligdommens Fiender« og om *Sieba*, Livets og Kærlighedens Gudinde. Som Hovedstedet for den vendiske Gudsdyrkelse nævnes Rhetra, der dog ikke nærmere beskrives. - Men alt hvad Winther fortæller om Templet i Klippehulen, den hemmelige Kult (om Dagen var Præsterne Bønder), Jomfruofringen har - saavidt Udg. har kunnet faa oplyst - ingen Hjemmel i Litteraturen om Venderne. - I sin Prinsesselæretid har Winther uvilkaarligt maattet blive bekendt med et og andet om den vendiske Gudsdyrkelse. Tæt ved Neu-Strelitz ligger Byen Prilwitz og Tollenzer Søen, hvor man har ment at finde Stedet for det gamle Rhetra (se »Die gottesdienstlichen Alterhumer der Obotriten« af A. G. Masch, udgivet af Daniel Woge (1771)). Slottet i Neu-Strelitz ejede et stort Bibliotek og en Samling obotritisk-vendiske Oldsager (N. Bøgh II, 425).

154 *skjæmmed ei min Slægt* hendes Slægt var jo Fiskere.

368

155 *hellig Anton* den hellige Antonius af Padova (1195- 1231), om hvem det hedder, at selv Fiskene lyttede til hans Prædiken, blev ofte anraabt af Fiskerne. *Videslet* gammelt Navn paa de østlige danske Øer. Forekommer ikke i »Danske Atlas«, men bl. a. hos Huitfeld (Side 4), hvor det hedder om Dan, at han blev sat til en »Regenter offver Sieland / Møen / Falster / Laaland / oc alle de Insuler / under it almindeligt Naffn / at være kaldne / Viitheslet«.

157 *Ham Dyreskikkelse*. Se Side 146: »en stridhaaret Ulv«.

158 *en Ugles Hjerte*

Se *Indledning XXI*. I Feilbergs Seddelsamling (»Folkemindesamlingen« paa det kgl. Bibliotek) finder man under *Ugle* en Henvisning til Soldans »Geschichte der Hexenprozesse«. I Førstedugdaven (1843) læser man imellem en Række Exempler paa romersk Overtro: »Ein Uhuherz [Hornuglehjerte] auf die linke Brust (slmgn. »hvor Blodets Kilde syder til Venstre vild og varm«) eines schlafenden Weibes gelegt, entlockt ihr alle Geheimnisse«. Dette er aabenbart Winthers Kilde. Troen paa Uglehjertets Trolddomsmagt kendes ogsaa andre Steder fra. I Angelo de Gubernatis': »Die Thiere in der indogermanischen Mythologie« læser man følgende (Side 530): »Die Gabe der Prophetie ist nach dem Volksglauben bei der Eule so gross, dass Albertus Magnus zu seiner Zeit ganz ernsthaft schreiben konnte: »Si cor ejus cum dextro pede super dormientem ponatur statim tibi dicit quidquid fecerit, et quidquid ab eo interrogaveris. Et hoc a fratibus nostris expertum est moderno tempore«. I dansk Folketro synes det ikke at være noget alment udbredt Træk. En enkelt Meddelelse om dets Forekomst findes i »Jydske Samlinger til Historie og Topografi« (IV, 159) og lyder som følger: At udfritte hemmelige Ting og B edrifter, Anslag og Oplag. Tag Hjertet af en Natugle eller Hornugle tet op til Hjertet paa et hart sovende Menneske og adspørg saa om hvis, som talet eller bedrevet er, da siger samme Menniske med høy 369 Røst alt, hvad det haver gjort eller vil gøre, saa og alt, hvad det haver talet og snakket, sandferdeligen« (fra Kvers ved Graasten). For Hjelp til Oplysningerne om Uglehjertet i Folketroen er jeg megen Tak skyldig til Hr. J. E. Tang Kristensen (Assistent i Dansk Folkemindesamlng).

160 *Ved Susaae hist der ligger* Ved Susaas (ældre: Næsaas) Udløb i Havet ved Karrebæksminde laa Gavnø Kloster, et Nonnekloster, der 1400 blev stiftet af Dr. Margrethe. Dets Historie er lidet kendt, ingen af dets Abbedisser eller Priorinder forekommer. Naar Winther i ottende Strofe af »Paa Herregaarden« gør Stranges Moster til Priorinde, er det saaledes fri Digtning (se J. B. Daugaard: »De danske Klostre i Middelalderen«). Heller ikke Beskrivelsen af Klostret som »et Huus med Taarne paa« stemmer med Virkeligheden.

162 *Solklæde* se Side 77.

En Huulvei sig krummer fra Møllen kommer hun hurtigl: ned til Stranden og følger saa Vejen langs Præstø Fjord til Klosteret i Præstø.

168 *Axelhoved Sogn* noget Sogn af det Navn findes ikke nu og nævnes heller ikke i »Dansk Atlas«. Winther vil vel hermed betegne Egnen omkring Axelhoved.
Føring Fødevarer.

169 *den væne Brud* Brudedragten var over hele Sjælland sort, af Vadmel eller Silke, ikke som hos Winther rød. (Se I. S. Møller: »Folkedragter i Nordvestsjælland« (1926), Side 160). I O. D. Liitkens »Præstø Amt« (Side 36-37) meddeles om Huen og Haaret: »Bruden bærer her (Sydsjælland) et saakaldet Nakkestykke (*dvs*) et rundt Stykke Silketøi, der er behængt med Perler og Alt hvad glimre kan, paa Haaret, der er glat opstrøget eller, som det kaldes, flettet i Nakken, og samme Pynt bære alle Brudepigerne«.

169 *Skafferne* de, som ved Gilder førte Opsyn med Mad og Drikke og forestod Beværtningen og holdt Orden ved Bordet.
Stodderne efter gammel Bondeskik fik ogsaa Landevejenes 370 farende Folk Del i Festen. Smlgn. »Vaabendragerens Ed« (Første Bind, Side 99).

170 *Løkke* indhegnet Mark.

171 *Med lodne Spidser* to Hjortens Takker er i den første Tid efter deres Frembrud omgivne af en laadden Hud eller »Bast«.
spored vejrede, mærkede ved Hjælp af Lugten, at nogen nærmede sig.
vexlede gik frem. Ordet er brugt af Winther i en friere, mere alm. Betydning, tilhører egentlig Jagtsproget, hvor det bruges om Vildtets Færden ad dets *Veksler* (*dvs*) Stier, som Vildtet plejer at følge til og fra Steder, hvor det søger sin Føde).

Skovbroderen

173 *Dagmoer* se Noten til Side 88.

174 *et Seilskib* anbragt her af Winther for ved Siden af Munken at minde om Sømanden (Krigeren) i Peder Jernskæg.

175 *Knort* det samme som Knast.

176 *Niels Strangesøn til Ørum og Hylle slev* Hr. Niels Strangesen til Norringtoft, Ridder og Rigsraad under Dr. Margrethe, fik 1406 Hillérslev faste Gaard i Thy som Pantelaan af Kronen og 1408 tillige Ørum Lehn. Døde 1424 og ligger begravet i Vestervig Kirke, hvor hans Ligsten med Slægtvaabnet endnu findes (se »Danske Adelslægter« ved Thiset, II (1891), og Folkevisen »Nilus Strangesøns Stenstue« i D. g. F. VII, Nr. 424). Winthers Kilde for de faa historiske! Træk, han benytter, om Niels Strangesen er sikkert Huitfeld.

177 *Peder Jernskjæg*

I sin »Studiebog« (Side 15) har Winther gjort følgende to Notater:

Peder Jernskjæg siges i en Slægtetebog, at have havt en *Skave* til Hustru, berygtet for Letfærdighed, hvilken han derfor kryste ihjel i Barselseng, der han havde sit Harnisk paa under Klæderne, og han meente det ei at være sit Barn. j: Peder Syv :|

P. J. |: Skegge :| - Vaaben: Ibskal i blaat Feld, paa Hjelman 7 grønne Paafuglefjer - Høvidsmand [?] under Waldemar Atterdag - Tog til Wismar- Nederlag - Fangenskab -- Undkommer ved List - Forstilt Drukken« skab, under hvilket han bandende og formaledidende, bærer een af sine Staldrødre til Søen - Har anraabt det hellige Blod, som opbevaredes i Schwerin. 371 Det første er et Notat fra Peder Syvs »Udvalde Danske Viser« (2. Bogs fjerde Part, Nr. LXXXI), hvor det er f ø jet som »Forklaring« til Visen »Karl Høfding han sidder paa Ramsø«. Det andet Notat er Excerpt fra Huitfelds Krønike (516 og 519),

177 *Stakarl* Stakkel, Stodder (opr. »Stavkarl«, d. e. en Mand, som gaar med Tiggerstav).

179 *Skjæggers Skjold*, se Noten til *Peder Jernskæg* ovenfor.

Ibskal en hvid riflet Muslingeskal. Sit Navn har den fra, at Pilgrimmenes Skytshelgen, Apostlen Jakob (Ib eller Jeppe), i Middelalderen ofte afbildedes med en saadan Muslingeskal i Haanden.

Hr. Peer Jernskæg

181 *En taarnet Borg* Om Peder Jernskægs Borg fortælles intet i Historien. Winther har henlagt den til Nordkysten af Sjælland, uden at han vist har villet lokalisere den til noget bestemt Sted. *Gjøs* egentlig et mindre Flag, der sættes paa Bovsrydet af Krigsskibe, der ligger til Ankers. Winther b ruger det fejlagtigt, synes at have opfattet det i Lighed med Skøde, som et Tov, der anvendes ved -Sejlens Manøvrering.

182 *Kong Volmer* Valdemar Atterdag.

virke den allerfineste Væv spinde de'snildeste Rænker.

183 *den salte Rhin* bruges i Folkeviserne som Omskrivning for Havet.

de deres Glutter aved med Jernskjæggens Navn Trækket er uhistorisk, formodentlig laant fra Tordenskjolds Historie.

Gulland Gotland. Valdemar Atter dags Tog til Gotland og Indtagelsen af Visby fandt Sted i 1361. Kongen holdt sit Indtog ikke gennem Byportene, men gennem et Hul, han havde ladet bryde i Muren, For at . undgaa Plyndring maatte Borgerne i den den Gang saa rige Hansestad betale store Løsepenge, bl. a. lod Kongen paa Torvet stille tre store Ølkar, som de overvundne skulde fylde med Guld og Kostbarheder. 372 Der er ingen historisk Hjemmel for, at Peder Jernskæg var med paa Gotlandstoget.

183 *Stob* Drikkekar, Bæger.

holdt Kuur holdt Udkig. Ordet er dannet af Winther efter det gamle Ord *Kure* Vægter, Udkigsmand.

Vismar Se tidligere Note til *Peder Jernskæg* (177). Hr. Peder har vel ligget ude og vogtet Farvandene syd for de danske Øer. Begivenhederne fandt Sted i 1358.

Jens Due historisk Person fra Dr. Margrethes og Erik af Pommerns Tid. 1400-1409 nævnes han som »Hoffmester« (Huitfeldts Krønike I, 633. Smlgn.: Kr. Er slevs »Erik af Pommern« 110 og 456). Men han synes at være frattraadt Embedet, indtog dog fremdeles en høj Stilling, nævnes 1418 som en af Kongens »Raader« (Huitfeldt 672). 1396 nævnes han som Høvidsmand paa Hålsingborg (Suhms Danmarks Historie XIV, 396).

184 *see min Leilighed* udspejde Forholdene, søge at finde en gunstig Lejlighed.

Sande Crispin St. Crispinus led Martyrdøden under Kejser Diokletian Aar 287.

loved mig her brugt af Winther i den ellers ukendte Betydning: anraabe, paakalde.

184 *det hellige Blod i Schwerin* Grev Henrik af Schwerin havde fra Palæstina hjembragt en Draabe af Christi Blod, indesluttet i Jaspis, som han i 1222 højtideligt overgav til Domkirken i Schwerin. Relikvien drog mange Pilgrimme did (se Ellen Jørgensen: »Vademar Atterdag« (1911), Side 53).

187 *Toninger* Landtoning, den Maade, hvorpaa Landet eller Kysten toner (dvs) fremtræder, set ude fra Søen.

Solfald Solnedgang

Fakkebjerg paa Sydspidsen af Langeland.

188 *Jeg har Jer valgt en Hustru* I »Ringens Indskrift« [nærv. Udgaves tredje Bind] har Winther ligeledes skildret Dr. Margrethe som Giftermaalsformynderske.

188 *Marri Skave* se *Indledningen* XXIII.

fornem Slægt Slægten uddøde 1583. Dens Historie kendes kun ufuldstændigt, men den omtales som »en 373 gammel Slægt« (se »Lexicon over adelige Familier« (1787, 2. Bind)).

Hr. Dues Gaard Herregaarden Krageholm i Skaane tilhørte Due-Slægten Se »Svenska Slott oc Herresäten« (I, 138). Det er dog tvivlsomt om Winther har vidst det eller han blot har tænkt paa, at Due var Høvidsmand paa Hålsingborg.

191 *Ørethings Borg* Vordingborg

I »Danske Atlas« (III, Side 100) giver Pontoppidan følgende Forklaring under Omtalen af Vordingborg: »Men da Saxo Grammaticus kalder Stedet Ortunga, saa giver P. J. Resenius O. Wormii Meening mere Bifald, naar

han i Monum. Dan. L. II. udleder Navnet fra *Øreting* et Rettergangs Sted, som her blev holdet ved Strandbredden, hvilken sidste kaldtes *Aar*, *aur* eller *ør*, som er at see af flere Byers Navne. Følgeligen kunde *Øreting* eller *Orting* letteligen ved Udtale blive til *Vorting*, og da der siden bygtes *Borg* og *Fæste*, blev Navnet *Vortingborg*.

192 *Inden Kirke hun laae* uden at hun endnu var mødt i Kirken første Gang efter at hun havde født sit Barn (»Kirkegangskone«). Se Feilberg »*Dansk Bondeliv*« (II, 72).

193 Fru *Ida Grubbe* synes ikke at have Tilknytning til nogen historisk Person i Tiden for Digtet. 193 *Slegfred Frille*

198 *Afløsning* Synsforladelse, Absolution.

199 Fru *Margrethe lagdes under Marmelstenen* hen Dronning Margrethe døde 1412 og ligger begravet i Roskilde Domkirke.
forløved gav Orlov, Afsked
Skovkloster ved Nestved. (Se Noten i Første Bind, 365).

200 *Oprørets Tunge mumler* Smlgn.: Elementerne var i Oprør (dvs) i voldsom Bevægelse.

201 *Brud Kæreste*, Fæstemø.

Paa Herreborgen

204 *Fensmark* omtrent 7 Kilometer nordøst for Nestved. (Se Noten i Første Bind, 372).
374

Kalkerup og Sipperup Landsbyer i Fensmark Sogn.

blomsterklædte Maitræ Winther skildrer her den gamle Bondeskik »at ride Sommer, i By«, dog synes han i sin Skildring af »Sommer i By-Stadsen« at have indblandet Træk fra en lignende gammel Skik »Fastelavnsstadsen«, hvor det lystige Element kommer til, med Drengene udklædte som Piger og en Bajads eller Nar »hvis Bestilling var i Forening med øvrige Kollegaer at more Folk med al Slags Spas og Kommers«. Se P. Jensen: »Snesere Sogn« (452-458).

Mai-Greven Karlens Fører kaldtes Majgreven, han havde to Kranse anbragt paa Kors over Skuldre og Bryst, hvoraf den ene var tiltænkt den af Pigerne, han kaarede til sin *Majinde* (Majbrud, Majgrevinde).

Rønning Molbech forklarer det i sit Dialektleksikon: »i Lolland og Falster (og Fyen?) Mønning paa et Huus«. Rimeligvis har Molbech som Kilde haft Winthers Samling af lollandske og falsterske Ord. Se *Indledning XIII*. Winther rettede det i de senere Oplag til *Mønning*. *Sognefogeder* fandtes endnu ikke paa Erik af Pommerns Tid.

Holmegaard Herregaarden Holme eller Holmegaard, der ligger for Enden af den store Porsmose tæt ved Fensmark (Første Bind, 364).

205 Hr. *Iver Bugges Godtøl* Toget drog fra Gaard til Gaard og blev trakteret, hvor det kom ind. Nogen »Iver Bugge« har aldrig ejet Holmegaard.

206 *i en vanlig Dragt* (dvs) i en Adelsmandsdragt.

208 *grimet* sværtet.

209 *Voldermisse* eller Valborgmesse (»Skøn Valborgs Dag«), den 1. Maj.

209 *dette børstede Sviin* se Noten til Side 231.

210 *Det første Kys jeg tager, det hører mig jo til* Hentydning til Herremændens gamle Ret til at tilbringe Brudenatten hos Godsets Kvinder, den saakaldte »jus primae noctis«.

I »Studiebogen« (Side 40) har Winther noteret ned: »Jus primæ noctis. Suhm D. H. I. p. 215, IV p. 769.« Det er fra Vedel Simonsens »Danske Slottes Bygningshistorie«, 375 hvor der (Side 50) læses: »Selv til den i de sydlige Lande saa berygtede første ~Natts Rett hos Vasallernes Brude findes fleere, skjønt som det synes, fabelagtige Spøer her i Norden (f. Ex. D. H. I. p. 215, IV, p. 769).«

210 *mussig* gnaven.

211 *Mørkestuen* I »Studiebogen« (Side 42) har Winther noteret fra den ovennævnte Afhandling af Vedel Simonsen »Porttaarnet brugtes som Fængsel - kaldtes Mørkestuen.«
Fant Landstryger. *Gant* Løjer, Kommers.

212 *Ladegaarden* Avlsgaarden. Winther tænker sig Ladegaarden liggende tæt ind til Hovedgaarden, blot adskilt fra den ved Grave, Vindebro og Port (Vedel Simonsens Afhdl. Side 60) og Ladegaard og Staldgaarden forenet, som det var Skik i nyere Borge (Simonsen, 67). Disse Bygninger udgjorde den saakaldte »Forborg« (Simonsen, 68).

213 *den indre Borggaard* den aabne Plads omgivet af Hovedbygningen (Borgen) med dens Fløjbygninger.
Madsvend Kok.

214 *gjenned* jagede, drev

215 *Vase* Vej over en Mose, lavet af Risknipper eller lignende

Eselet

218 *Bislag* en mindre Udbygning foran Gadedøren, dannet af et udhængende Tag, der hviler paa Stolper.
Træd Kjærling ei paa Taaen, og rør ei Mandens Byld Talemaaden kendes ellers ikke, synes dannet af Winther selv i folkelig Stil.

219 *Barn er i By bært, som det er hjemme lært* Et gammelt Ordsprog (Nr. 332 hos Peder Lolle) hedder: »saa ær barn i by bært [(dvs) artig, velopdragen], som hiemme ær lærth [(dvs) af Barnets Optræden kan man slutte, hvorledes Hjemmet er].« Folmers Anvendelse er lidt fri: han er altid den samme, altid sig selv, frimodig og aabenhjærtig.

220 *Spøl* Bærme, Spillevand.

221 *St. Jørgen* det nordiske Navn paa St. Georg, en af 376 den katolske Kirkes berømteste Helgener. Ved at dræbe en frygtelig Drage befriede han en Prinsesse af dens Vold.
Kongens Vælde Her sigtes til de fra Valdemar Atterdags Historie alment kendte Stridigheder mellem Kongen og de danske, især jyske Herremænd. I »Ridder Kalv« (Første Bind, 362) havde Winther benyttet en Episode fra disse Forbund og Oprør mod Kongen.

222 *Velskland* Italien
Keiserens Hær Den tysk-romerske Kejser Karl (IV). Hans Tog i Italien, der afsluttedes med hans Kroning i Rom, falder i Aarene 1353-1355. Om nogen Belejring og Erobring af Rom var der ikke Tale. *Fænnik* Hærafdeling, Afdeling Soldater (betyder opr. lille Fane).
Perus Perugia, en smukt beliggende Bjergby i Mellemitalien (Umbrien). Paa Italiensk: Perusa.

224 *Tønder* let fængeligt Stof, anvendtes tidligere ti! at opfange Gnisten, naar man slog Ild.

226 *Valet* Farvel
et hvidblisset Esel Ideen til Forvandlingshistorien har Winther laant fra Apulejus' [romersk Digter, 2. Aarh. e. K.] satiriske Roman »De asino aureo« (»Om det gyldne Æsel«). Hos Apulejus løses Trolddommen ved, at Æselet æder Roser.

227 *Bimpler* Trædunke til Drikkevarer.

229 *Bysvenden* Politibetjenten

231 *I Ederst Skjold I fører et halvt blodigt Sviin* Buggernes Vaabner beskrives i »Lexicon over adelige Familier« (1771, I, 95) bl. a. følgende: »Feldtet sølv, deri et halvt sort guldbevæbnet Vildsviin, en sort og hvid Skaktavl over det afhugne Liv, hvoraf Blodet neddrypper. Paa Hiemen et halv opstaaende sort Vild'sviin.«

233 *sagde af* fortalte om.

235 *Inger* Rhitras Terne.

235 *Rudel* i Jagtsproget Betegnelse for en lille Flok Kroneller Daadyr, anført af en ældre Han.

236 *Alverdens Haab og Trøst* Frelserens Billede, Krucefikset.
Eller Elletræer. I ældre Sprog og endnu i Dialekt: en Elle, Flertal *Eller*.
gjennest om den hurtigste, mest direkte Vej .(smlgn.: Genvej).

I Jægerhuset

237 *Kongeborgen* Gurre

St. Albani Fest Alban er Navn paa to bekendte Helgener (Englands første Martyr (daggert) 303 og Mainz's Skytshelgen (daggert) omtr. 400), som begge dyrkedes i Danmark. Den 21. Juni fejredes som deres fælles Helgendag.

238 *Kleppert* en lille, stærk og hurtig Hest.
frag rask, veludviklet af Vækst
I Skjold den hvide Ibskal Se Noten 177.
St. Hubert, han var Jægernes Skytspatron.

239 *Hovedlav* Hovedtøj til Hest.
Helm Ro (smlgn. at helme).

240 *Unnen* Middagsmad.
Skiven Bordet.

244 *Gimmerlam* betyder Hunlam (modsat Vædderlam). Bruges i sjællandsk Dialekt om Faarets (Gimmerens) første Lam. Winther bruger Ordet forkert, har vel ment Hunfaaret.

248 *freidig* lystig, fornøjelig (Tysk: freudig).

St. Hans' Aften

250 *Som en kulsort Morinde* I sin »Studiebog« (Side 17) har Winther gjort følgende Notat, der kan tjene som Forklaring paa Billedet: »Den natlige Ildebrand saae ud som et Guldsmykke paa en Negerindes Barm.«
Mundgodt et oldnordisk Ord, som betød hjemmebrygget Øl. *Lad* ophøjet Bræddegulv (Tribune).

252 *Dandsen gik saa let igjennem Lunden* smlgn. Omkvædet til ElverskudVisen: »Men Dandsen den gaaer saa let gennem Lunden!«

253 *Vigilie* Nattemesse.

Uglens Hjerter

256 *Boddik* lille, rund Trææske med Laag.
378

258 *den udsyete Søm* de broderede Figurer paa Teppet. Stedet kan oplyses af Vedel Simonsens Afhandling om Folkeviserne (»Nordisk Tidsskrift«, III, 201): - »At *sømme* betyder sædvanlig heller ikke den almindelige Søm, eller Syening; men egentlig .... at *udsye* eller brodere med Billeder og Figurer; (hvad man ogsaa endnu for ikke meget lang Tid siden, forsaavidt der broderedes med hvidt paa hvidt, kaldte *Hvidsøm*).

261 *Nattens stærke Gud* Czernobog.

262 *indmuret* se Noten Side 141 (366).
tør kun ved behøver kun. 265 *Retmaal* rigtigt Maal, »Takt«. Ordet er lavet af Chr. Winther.

Befrielsen

267 *Mandblods Knopper* Blomsterknopper af Planten *Hypericum perforatum*. De indeholder en rødlig Saft.

269 *Tatar Kutte*.

270 *slug* listig, snu.

271 *Credo* (Latin) jeg tror. Begyndelsen af Trosbekendelsen.
Patermoster (Latin) Fadervor.

273 *side* langt nedhængende.
svinebandt bandt hans Hænder paa Ryggen.
faae (i den ældre Betydning): give.

280 *Fald* Faldgruber, Fælder.

I Riddersalen

284 *Han mindedes* den følgende Skildring af Erik af Pommerns Liv bygger paa almenkendte historiske Træk. Holberg skriver i »Danmarks Riges Historie« (I, 591): »Saaledes forfuldte Ulykken ideligen denne Konge, besynderligen til Søes; thi, enten han gjorde Vinter- eller Sommer-Reyser, saa kom han kun med den halve Flode tilbage.« Fr. Hammerich skriver i »Danmark under de nordiske Rigers Forening« (I, 1849, Side 67): »Hvor han viste sig, gik Alt imod, selv Naturen var fjendsk, og Storm og Uveir forfulgte ham.«

285 *fromme Vandring* Om Kongens Pilgrimsrejse (1424), paa hvilken han blev genkendt i Jerusalem og maatte løskøbe sig for store Pengesummer fortæller Historikerne 379 fra Huitfeldt og opefter. Erik blev dog ikke fængslet og det var ikke de Holstenske Grever, der stod bag Svigen, men en Østerlænding, der havde set ham hos Kejser Sigismund, og som »viste hand vaar en Konge offver 3 Kongeriger / den affcontrafeyet hannem tilforne / førend han affdrog j oc sendte til sine bekiente udi Syrien j oc Soldanens Land hans Contrafeye« (Huitfeldt I, 711).

Syd for Bider strømmen de Holstenske Grever. Smlgn. Side 133.

287 *hvad Fædrene har havt Sønderjylland*.
brøster slaar fejl, svigter.

288 *Frammers Forstue*, Forsal.

I Vedel Simonsens Afhandling om »Danske Slottes Bygningshistorie« beskrives Hovedbygningens Indre, nederst Kælderen og i næste Etage »Gang med Forstue, altsaa den i Kæmpeviserne saa kaldte Tillie (Tydskernes Diele) .... hvorimod bemeldte Forstue .... i Almindelighed ellers kaldes Frammers eller Fremmers (Side 99-100).

aabned Svenden Døren I ovennævnte Afhandling (Side 98) fortæller Vedel Simonsen, »at der i Middelalderen synes under Navn af Dørsvend at have været en egen Oppasser beskikket til at bevogte samme ((dvs) Indgangsdøren)«.

289 *Marsk og Befalingsmand* Jens Due (se Side 183, 372) var ikke Marsk. Han var Befalingsmand paa D uborg i Flensborg, der rimeligvis er opkaldt efter ham.

292 *Bruddet paa Freden i hans Gaard* De første fire Kapitler i Erik af Pommerns Gaardsret (smlgn. Noten 141, 366) indeholder Straffebestemmelserne for de forskellige Former og Grader af Brud paa Freden i

Gaarden (Slottet). Paragraf 14 handler om Undsigelse: »Hvo som annen undseyer rymmæ myn herre konings gard och komme aldrich for hans oghen oc hafue uwenskap.«

293 *axlede sin Kaabe* lagde Kaaben tilrette om Skuldrene.

I Fruerburet

303 *igjen* i Møde, »for at modtage ham«.

380

Moder og Datter

305 *En Høiryg stor*

O. D. Liitken skriver i »Præstøe Amt« (Side 51): »Ved Mogenstrup begynder et Bakkestrøg, som strækker sig næsten en Mul i Længden lige til Nestved, og bestaaer af lutter Smaastene. Disse Bakker ere saavel ved deres Steilhed som ved deres Jordsmons Beskaffenhed uskikkede til at bringes under Ploven; og det er derfor meget passende, at man har anvendt dem til Græsgang for en stor Deel fiinuldede Faar.«

310 *En Anden* Efter Dronning Filippas Død tog Erik sig en Frille ved Navn Cæcilia, der skal have været en af Dronningens Jomfruer. Hun fulgte med Erik, da han 1439 flygtede fra Riget.

311 *Klipperens Strand* Fra Danmark drog Erik til Gulland, hvor han drev Sørøveri.

fattig og krank Fra Gulland drog Erik til Pommern (1449); han døde i den pommerske By Riigenwalde (1459), efter de ældre Fremstillinger, »udi Armod« (Holberg).

I vort Land Pommern. Riigen, hvorfra Gulitza stammede, var 1325 blevet forenet med Pommern. Se Huitfeldt (I, 802): »Aar 1438 af hende Konning Erich af Pomern j gandske Lante Ryen / fra Danmarckis Krone / til hans Vettere Hertug Wartislaff den ældre oc yngre.«

Korset

314 *Sproget* Bibelordet.

315 *Ypern* storbladet Ælm.

319 *ruske* rasle.

320 *Den græssede et Fjed* den gik græssende et Skridt frem.

321 *Man* Manke.

Tvekampen.

323 *Der er en Høi ved Stranden* rimeligvis Odinshøj, nordvest for Helsingør, Den er dog ikke nogen Gravhøj.

Et Farvel.

328 *boe* berede
381

329 *Maard* (rigtigere: Maar) Mø.
Hr. *Stranges Gaard* neppe Nørholm eller Ørum, hvortil Strange er knyttet i Historien. Gaarden maa tænkes at ligge paa Sjælland.

330 *Stegevender* Jernredskab med Hjul og Lodder, ved Hjælp af hvilket Spiddet med Stegen paa drejedes over Ilden.

331 *gjordede sin Lænd* egentlig: spændte et Belte om sin Lænd, overført Betydning: tog fat.

335 *bede* jage (egentlig: lade (Hundene) bide).
riste (eller *rispe*) pløje første Gang (Kaikars Ordbog).
Hofbud Opbud til Krig (smlgn.: Herrebud).
vrinske Hest Hingst.

382

TEKSTRETTELSER

(Førsteudgavens Tekst er sat efter den skarpe Parentes).

- Side 10 L. 13 »Her er jeg, [Her er jeg,
- » 15 L. 20 Ægg.« [Ægg;
- » 19 L. 18 Grav!« [Grav!
- » 24 L. 8 Gud!« [Gud!
- » 108 L. 22 Trolddomsmagt; [Trolddomsmagt;
- » 114 L. 20 Kjøkkenbrand, [Kjøkkenbrand
- » 138 L. 30 trofast mod sin [trofast sin
- » 151 L. 14 en Portal [et Portal.
- » 153 L. 20 bælgmørke [bælmørke
- » 159 L. 27 Qvinden [Qvinden,
- » 207 L. 16 følges ad.« [følges ad.
- » 243 L. 8 bælgmørk [bælmørk
- » 251 L. 3 Trompeter, [Tompeter,
- » 255 L. 18 Sang har hørt!« [Sang hørt!«
- » 264 L. 20 Lyngens [Lyngnes
- » 268 L. 16 Fjed. [Fjed
- » 284 L. 12 bælgmørk [bælmørk
- » 309 L. 26 trofast mod sin [trofast sin
- » 335 L. 18 Sancte [Sante

Tekstrettelserne støtter sig alle paa de senere Udgaver og »Samlede Digtninger«.

383

INDHOLD

- TRÆSNIT 1
- Vignet 3
- Hans og Grethe 6
- Steffen og Anne 8
- Henrik og Else 13
- Jørgen og Trine 17
- Johan og Lise 21
- Christen og Lene 26
- Svend og Inger 31
- Erik og Ellen..... 38
- Jacob og Lone..... 45
- FRAGMENTER AF REINEKES MEMOIRER 53
- Første Fragment 55
- Andet Fragment 66
- Tredie Fragment 77
- HJORTENS FLUGT..... 85
- Forspil 87
- Flugten 89
- I Møllen 102
- Rhitra 111
- Den vandrende Sanger 123
- I Kongsgaarden 128
- Gulitza..... 145
- Jørgen og Anna 162
- Skovbroderen 172
- Hr. Peder Jernskjæg..... 180
- 384
- Paa Herreborgen..... 204
- Eselet..... 218
- I Jægerhuset..... 237
- St. Hans' Aften..... 249
- Uglens Hjerte 256
- Befrielsen 265
- I Riddersalen..... 282
- I Fruerburet..... 297
- Moder og Datter 305
- Korset 312
- Tvekampen 323
- Et Farvel..... 328
- BEMÆRKNINGER 341